

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Årsredovisning 2013

■ Årsredovisning 2013

Diarienummer	106-1302-2014
Kontaktperson	Karin Stridh, Länsstyrelsen i Jönköpings län,
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Fotografier	Smålandsbilder

© Länsstyrelsen i Jönköpings län 2014

Innehåll

Landshövdingen har ordet	7
Organisation	12
Länsstyrelsens vision och övergripande mål	13
Vision	13
Övergripande mål	13
Resultatredovisning	14
Länsstyrelseinstruktion 2 §	14
Övrig förvaltning	25
Länsstyrelseinstruktion 4§	26
Trafikföreskrifter	27
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	28
Länsstyrelseinstruktion 4§	31
Regional tillväxt	33
Återrapportering regleringsbrev	37
Länsstyrelseinstruktion 5§	45
Infrastrukturplanering	48
Hållbar samhällsplanering och boende	50
Återrapportering regleringsbrev	53
Energi och klimat	54
Återrapportering regleringsbrev	55
Kulturmiljö	72
Återrapportering regleringsbrev	75
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	79
Återrapportering regleringsbrev	80
Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	85
Återrapportering regleringsbrev	93
Länsstyrelseinstruktion 5§	112
Lantbruk och landsbygd	115
Återrapportering regleringsbrev	124
Länsstyrelseinstruktion 4§	131
Fiske	132
Återrapportering regleringsbrev	134

Länsstyrelseinstruktion 6§	135
Folkhälsa	136
Länsstyrelseinstruktion 5§	137
Jämställdhet.....	141
Återrapportering regleringsbrev.....	145
Länsstyrelseinstruktion 5§	145
Integration med mera	150
Återrapportering regleringsbrev.....	155
Länsstyrelseinstruktion 5§ och återrapportering regleringsbrev (uppdrag 86).....	156
Länsstyrelseinstruktion 5§	162
Organisationsstyrning.....	163
Personaluppgifter	165
Året i siffror	167
Sammanställning över väsentliga uppgifter	180
Finansiell redovisning	182
Resultaträkning.....	182
Balansräkning.....	183
Anslagsredovisning.....	185
Finansiella villkor	186
Principer	187
Noter.....	188
Noter till balansräkningen.....	192
Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.....	197
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2013.....	198

Landshövdingen har ordet

Efter ett osäkert arbetsmarknadsläge i början av året kunde länet skönja en klar ljusning på arbetsmarknaden med en sjunkande arbetslöshet i slutet av 2013. Året slutade med en ökad tillväxt hos företagen och en svag konjunkturuppgång. Vid utgången av 2013 låg arbetslöshetsnivån i länet på ca 7,5 procent, dvs ca 1,2 procentenheter lägre jämfört med riksgenomsnittet som låg på 8,7 procent. Därför har det under året varit angeläget att ta initiativ och finna nya vägar, där aktörer inom länet och i många fall över länsgränserna, framförallt inom Småland verkar för att lyfta fram och stödja särskilt de verksamheter som är karaktäriserande för Småland, dvs trä- och glasindustrin.

Ett av dessa initiativ var projektet Smart Housing Småland som startades under året med målsättningen att lyfta de i landskapet existerande unika kompetenserna inom branscherna trä och glas. Visionen är att Smart Housing ska utvecklas till en internationellt ledande innovationsmiljö som, med användaren i centrum, skapar smart boende och hållbara byggnader med bas i trä i kombination med glas. Nya former av samverkan ska utvecklas mellan näringsliv, forskning och offentlig verksamhet genom bland annat miljöer för test och demonstration. Mötesplatser, affärsutvecklingsprojekt och prototyper kommer att utvecklas inom ramen för Smart Housing. Efter ett intensivt arbete med att mobilisera intressenter och skriva ansökan till Vinnova kröntes arbetet med framgång då projektet Smart Housing Småland bland ett antal kvalificerade Vinnväxt-kandidater blev en av tre vinnare i Vinnovas stora Vinnväxt-program. Vinsten betyder att Småland har en möjlig finansiering under tio år för att utveckla företagande, forskning och innovationer inom ramen för Smart Housing. Bakom ansökan står regionförbunden, länsstyrelserna, universitet och högskolan och företag i hela

Småland, samt forskningsinstitutet SP och Glafo. Detta innebär en enorm möjlighet och satsning som kommer att bli en mycket viktig bidragande del i Smålands och även Sveriges tillväxt. Länsstyrelsen ingår i styrgruppen för projektet.

Ytterligare ett viktigt samverkansorgan som statades på initiativ av Försvarmakten, Ing 2 i länet är Försvarmaktsrådet Småland med ambitionen att skapa möjlighet till samarbete i hela Småland samt att kunna hantera Försvarmaktens behov av personalförsörjning. Ett försörjningsbehov som har föranletts av beslutet om att värnplikten i Sverige blivit vilande, och att Försvarmaktens framtida personalförsörjning gällande soldater bygger på frivillighet. De militära förbanden i Eksjö och flera tongivande intressenter för samhälls- och näringslivsutveckling i Jönköpings län har i och med detta råd samlats kring ett gemensamt engagemang för att bidra till att underlätta förutsättningarna för Försvarmaktens verksamheter och organisationer i det omgivande samhället runt om i Småland att få tillgång till bra kompetens. Därför har rådet under året utarbetat en avsiktsförklaring gällande samverkan kring personalförsörjning hos Försvarmakten och samspelet med olika verksamheter och organisationer. Försvarmaktens nya förutsättningar för personalförsörjning ställer nya krav samtidigt som det också skapar nya möjligheter. Samarbetet kommer dessutom att bidra till att förse det omgivande näringslivet med kompetenta unga medarbetare, med ledarutbildning och yrkeskunnande. Länsstyrelsen har nöjet att vara aktiv i arbetet bland annat som ordförande för ledningsgruppen genom Landshövdingen.

Utöver ovanstående viktiga insatser, fick Länsstyrelsen också förmånen att vara aktiv inom framtidsprojektet GreenCharge Sydost

som är ett Elbils- och elladdningsinfrastrukturprojekt i Småland och Blekinge med Tekniska Högskolan i Blekinge som huvudman för projektet. Ett projekt, där fyra länsstyrelser, fyra regionförbund, Landstingen i Jönköping och Kronoberg samt 24 kommuner och många företag och verksamheter i Småland och Blekinge är engagerade. Målsättningen är att bidra till att skapa förutsättningar för en fossilfri fordonsflotta 2030. Även här är Länsstyrelsen engagerad i projektets arbete genom Landshövdingen som är ordförande och Energi- och Klimatstrategen som är projektkoordinator.

Vi är också glada och stolta över att ha varit en part i arbetet med genomförandet av Qom ut som var den första Pridefestivalen i Jönköpings län. I maj 2013 anordnades festivalen som varade i tre dagar, där Länsstyrelsen deltog och stöttade arrangemanget på olika sätt. I min roll som landshövding fick jag möjlighet att invigningstala på Läns museet och Länsstyrelsen hade en monter i utställningsdelen där vi främst pratade om vårt arbete inom mänskliga rättigheter samt inom jämställdhet. Länsstyrelsen anordnade också en workshop på temat hedersrelaterat våld och HBTQ. På själva paraden, en regnig dag genom Jönköping deltog omkring 2 000 personer. Frågor rörande alla människors lika rätt och värde och möjligheter att delta i samhällslivet med lika villkor är angelägna och viktiga för oss. Arbetet med mänskliga rättigheter är därför en förutsättning för att nå vår vision ”Jönköpings län ska vara ett av landets mest framgångsrika län. Genom samverkan med andra bidrar Länsstyrelsen till att skapa förutsättningar för ett attraktivt län för alla att leva, verka och utvecklas i”.

När vintern övergick till vår fick Jönköpings län ett mycket eftertraktat och uppskattat besök av Deras Majestät Konung Carl XVI Gustaf och Drottning Silvia. Som värd för besöket kunde jag bjuda gästerna på en resa genom Jönköpings län med flera inslag av det som kännetecknar länet, miljötänkande, design, entreprenörskap, landsbygdsutveckling och kulturmiljö. Under dagen

besöktes en förskola byggd i passivhusteknik, Bruno Mathsson-muséet, en gjuteriindustri, en gårdsbiogasanläggning och tomatväxthus, en soldränkt sandstrand i en ladugård samt en kulturhistoriskt intressant kyrka.

Länsstyrelsens verksamhet

Under året satsade Länsstyrelsen ytterligare resurser på att höja kvaliteten och tillförlitligheten i tillsynsarbetet, samhällsutvecklingen, utvecklingen av naturtillgångar, miljöarbetets samordning i länet och servicen och stödet till företag och landsbygd. Dessutom fick vi den stora glädjen att åter igen få en god ekonomi i balans.

Länsstyrelsen har fortsatt varit aktiv i sitt goda samarbete med näringslivsorganisationer, kommuner, Landstinget, Regionförbundet, arbetsmarknadens parter och Högskolan. Under året har arbetet med klimatstrategi emot ett hållbart samhälle fördjupats genom en rad olika insatser. Dessutom genomfördes ett arbete, i samverkan med länets kommuner, om att effektivisera resorna inom hemtjänsten. Att engagemanget inom Energi- och klimat är på en mycket hög nivå i länet och att det händer mycket inom området är det ingen tvekan om. Till exempel dominerar Jönköpings län helt när det gäller intresset för solcellanläggningar och därmed har hög andel av ansökningar om solcellsstöd.

Vi kan konstatera att samverkan och samarbete som är nyckelfaktorer för framgång i utvecklingsarbetet genomsyrar mer eller mindre allt arbete som bedrivs i länet.

Medarbetare

Länsstyrelsen arbetade vidare med den justerade organisationen som infördes 2012 och verksamheterna har nu fått sin nya struktur befäst. Under året fick arbetet med målstyrningsprocessen inklusive individuell målstyrning fullt genomslag. Fokus har också varit på att satsa på personalens kompetensutveckling och fortsatt arbete med arbetsmiljön för att bibehålla det höga engagemanget och trivseln hos medarbetarna

med målet att även framöver vara en attraktiv arbetsgivare. Som ett led i detta initierades även ett värdegrundsarbete med statens värdegrund som bas, där samtliga medarbetare samlades i två dagar för att diskutera förhållningssätt och värderingar i syfte att utifrån verksamhetens och länets förutsättningar skapa en värdegrund för Länsstyrelsen i Jönköpings län, ett arbete som går vidare under 2014.

Nöjdare brukare och intressenter

Den senaste undersökningen, som gjordes bland våra brukare och intressenter under hösten 2013, visar att Länsstyrelsen uppfattas som kompetent och ansvarstagande och positivare än tidigare. Att kombinera rollerna som tillsynsmyndighet, där det är viktigt att vi konstant fattar rättssäkra beslut och att vara en serviceinriktad samhällsbyggare är inte alltid enkelt. Länsstyrelsen har arbetat hårt för att bli en mera serviceinriktad organisation och undersökningen ger vid handen att Länsstyrelsen utvecklas vidare i detta avseende. Detta tyder på att vi är på rätt väg, men har fortfarande en del förbättringsområden att åtgärda.

Landsbygdsutveckling

2013 var sista året med det pågående Landsbygdsprogrammet och det har varit ett omfattande arbete med stöd till en mängd företag på landsbygden. Det har varit stort fokus på att arbeta med det nationella projektet "Sverige – det nya matlandet" med konferenser, tävlingar och inspirationsdagar. Turismen ses också som en framkomlig väg för att stärka landsbygden med ökade möjligheter till företagande, framförallt kan det bidra till ett ökat kvinnligt företagande.

Vid utgången av året överträffades Jordbruksverkets och länsstyrelsernas gemensamma och nationella målsättningar både när det gäller utbetalning av Gårdsstöd på 95 procent och hamnade på 99 procent och 249,1 miljoner kronor och målsättningen när det gäller miljöersättningar och kompensationsbidrag som skulle betalas ut i samband med förskottsutbetalningen med

minst 90 procent av alla ärenden och hamnade på 97 procent.

2013 har inte varit något undantag när det gäller intresse och behov som fortsatt ligger på ca 20-25 Mkr årligen för bredbandsutbyggnad och det är en viktig verksamhet för alla som bor och verkar på landsbygden.

Djurskydd och livsmedelskontroll

Djurskyddsverksamheten är en prioriterad uppgift och Länsstyrelsen har en omfattande kontrollverksamhet, såväl anmälda som oanmälda. Behovet av att värna omsorgen om djuren är stort. Naturligtvis skulle det kunna göras mera, men det är viktigt med goda kunskaper om länets djurhållning för att göra rätt prioriteringar.

När det gäller livsmedel larmade Livsmedelsverket om höga dioxinhalter i fisk från Vättern. Länsstyrelsen fick då ett uppdrag att, tillsammans med övriga länsstyrelser runt Vättern, samordna en undersökning av statusen på fisken i Vättern och återrapportera eventuella rekommendationer den 1 september. Efter genomfört arbete beslutades att inte föreslå begränsningar när det gäller intag av fisk från Vättern.

Beredskap

Ett av Länsstyrelsens ansvarsområden är att utöva tillsyn av räddningstjänst samt följa upp och samordna krisberedskap inom länet. Länsstyrelsen arbetar idag mycket systematiskt och i en väl utvecklad samverkan med olika berörda aktörer inom länet, bl.a. landsting, kommuner, räddningstjänster, polis, SOS Alarm samt ett antal privata och statliga regionala aktörer, med syfte att stärka krisberedskapen i länet. Detta arbetssätt har gjort länets samverkansorganisation till en förebild för många runt om i landet.

Under året har vi upplevt ett antal händelser som ställt krishanteringsorganisationen inför provningar. Vi hade en översvämning av E4 genom Jönköping som stoppade all trafik under en eftermiddag. Senare följde torkväder som sänkte vattenståndet betydligt i sjöar och vattendrag och Länsstyrelsen

följde utvecklingen, då det fanns risk för bevattningsförbud. Under hösten fick organisationen ännu mera ”övning” i skarpt läge när stormarna Simone och Sven drog in över Sverige, men vårt län hade tur och klarade sig betydligt lindrigare än vad som först prognostiserades.

Natur

Under året konstaterades för första gången vargangrepp på får av större omfattning i länet. Drabbade markägare har dock varit nöjda med vårt bemötande och de ersättningar som utbetalats. Dessa händelser har också medfört ett stort intresse för ”vargsäkra stängsel”.

Återställande av hydrologin i tre skadade högmossar. Bland annat ett område i Nationalparken Store mosse inom ramen för EU projektet Life to Ad(d)mire går mot sitt slut. Att återställa en högmosse innebär bl.a. att återskapa en koldioxidfälla och är därmed också en klimatåtgärd.

Efter ett brett samarbete mellan flera län har de gemensamma riktlinjer som utarbetats för naturvårdsbränning för första gången tillämpats med egen personal i länet. Naturvårdsbränningen av några öar i Lyngemadssjön genomfördes utan problem i gott samförstånd med berörda räddningstjänster.

Länsstyrelsens uppdrag med översyn av det utökade strandskyddet löper enligt plan. Vid ett flertal mindre sjöar har det utökade strandskyddet tagits bort. Översynen avslutas 2014.

Utvecklingen av organisationen kring förvaltning av Länsstyrelse gemensamma databaser har tagit stora steg framåt under året. I Jönköping finns förvaltningsledarna för vatten-, miljöskydd och GIS- objekten samt ägaransvaret för Naturobjektet. Tillsammans med VISS-center som hanterar databasen ”Vatteninformation Sverige” finns nu en kompetenskaräna för databasförvaltning etablerad på länsstyrelsen.

Miljö och samhällsbyggnad

Under 2013 avslutades det långvariga arbetet med att undersöka potentiellt förorenade områden och det var delar av Jönköpings och Vaggeryds kommuner som stod i centrum. Resultaten kommunicerades med samtliga fastighetsägare och i de fall ytterligare insatser bedöms som nödvändiga kommer det att ske i nära samverkan med de berörda. Saneringar av förorenade områden, i större omfattning, pågår på bangården i Nässjö samt i Grimstorp. Det handlar som så ofta i dessa fall om gamla försyndelser med till exempel impregneringsverksamhet.

Inom kulturmiljöområdet pågår flera projekt som stöds av Länsstyrelsen och för att komma närmare de som vi arbetar med har ett nätverk för ägare av kulturminnesmärkta byggnader initierats.

Det finns ett nationellt fokus på problematiken kring bostadsbyggandet vilket har resulterat i utredningar och flera förslag till omfattande förändringar inom plan- och bygglagens område. Länsstyrelsen ser att rollen som vägledande myndighet i dessa frågor har accentuerats under året och kommer att bli viktigt för kommunernas utveckling framöver.

Illegala gränsöverskridande transporter av avfall är ett globalt miljöproblem. Länsstyrelsen är en av flera myndigheter som ansvarar för tillsynen av gränsöverskridande transporter av avfall till och från Sverige. Under året har Miljöskyddsenheten samverkat med polis, tull, åklagare för att skador på miljön och på människors hälsa i mottagarländerna ska kunna motverkas.

För första gången sedan 1970-talet har frågan om etablering av en gruvverksamhet aktualiserats i länet. Länsstyrelsen har därmed fått en, för länet, ny och viktig arbetsuppgift som samrådspart och remissinstans. Under året beviljade Bergsstaten bearbetningskoncession avseende sällsynta jordartsmetaller i området Norra Kärr i Jönköpings kommun. Frågan om en eventuell gruva har väckt stor uppmärksamhet hos allmänheten.

En spännande framtid

Länsstyrelsen är en spänstig myndighet som ställs inför många olika arbetsuppgifter och ansvarsområden som kräver kompetens och uthållighet. Länsstyrelsen i Jönköpings län är väl försörjd med engagerade och kompetenta medarbetare som ger goda förutsättningar att utföra de uppdrag som vår uppdragsgivare, regeringen ger oss och de önskemål och krav bland annat i form av service som medborgare och näringslivet i länet ställer på oss. Länsstyrelsen ska vara en aktiv och pådrivande del i utvecklingen av Jönköpings län.

Alla som kommer i kontakt med Länsstyrelsen ska känna att de får ett korrekt och respektfullt bemötande och att de ärenden som hanteras sker på ett rättssäkert sätt. Med det som grund bygger vi

varumärket och vår ledstjärna är fortfarande att ha en offensiv, lösningsfokuserad och ansvarsfull myndighet där vi genom samverkan med andra aktörer i länet bygger ett framgångsrikt och attraktivt län för människor och företag såväl nationellt som internationellt. I detta arbete ser vi verkligen fram emot vårt samarbete med den nya regionen i Jönköpings län som kommer att bildas och vara i drift från den 1 januari 2015.

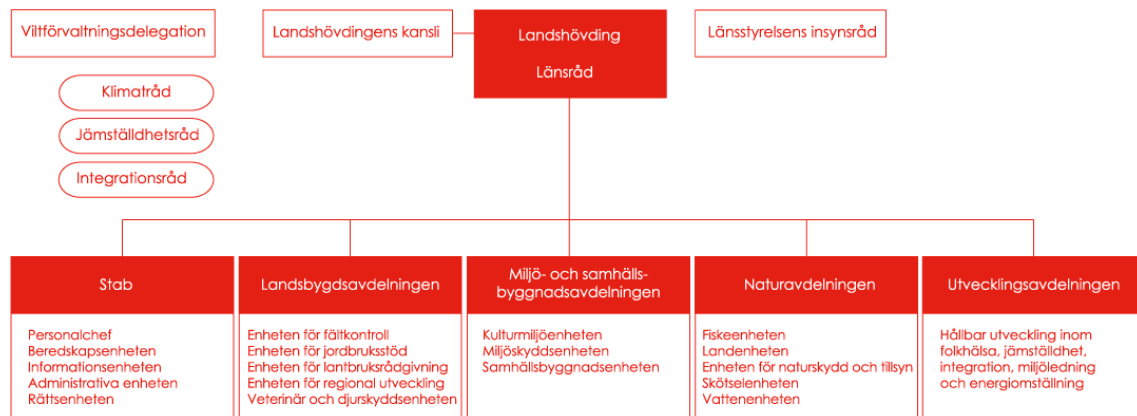
2013 fick Länsstyrelsen i Jönköpings län ytterligare ett lyckat verksamhetsår. Jag vill därför passa på att tacka alla medarbetare och chefer inom organisationen vars kompetenta insatser och engagemang gjorde det hela möjligt.

Jönköping i februari 2014

Minoo Akhtarzand
Landshövding

Organisation

Länsstyrelsens organisation 2013-12-31.

Länsstyrelsens vision och övergripande mål

Vision

Jönköpings län ska vara ett av landets mest framgångsrika län. Genom samverkan med andra bidrar Länsstyrelsen till att skapa förutsättningar för ett attraktivt län för alla att leva, verka och utvecklas i.”

Övergripande mål

- Länsstyrelsen ska vara en myndighet som har goda relationer med uppdragsgivare, samverkansparter och medborgare.
- Länsstyrelsen ska garantera rättssäker myndighetsutövning och ett respektfullt bemötande.
- Länsstyrelsen ska ha en ekonomi i balans.
- Länsstyrelsen ska ha ett öppet arbetsklimat med engagerad och kompetent personal.
- Länsstyrelsen ska vara pådrivande i arbetet för hållbar utveckling.

Resultatredovisning

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar

Länsstyrelsen kommenterar och analyserar i årsredovisningen förändringar av indikatorvärden och relaterar dessa till Länsstyrelsens insatser och resultat. Det övergripande syftet är att visa på hur de nationella målen får genomslag i länet samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Årligen samlar Länsledningen de nationella och övriga statliga myndigheter och organisationer med verksamhet i länet till information och dialogsmöten. Samlingarna sker två gånger per år och alltid med god uppslutning. Där informeras om aktuella frågor hos respektive myndighet, det förs diskussioner kring olika strategiska frågor samt goda verksamhetsexempel lyfts fram.

Under 2013 har bland annat den nya organisationen för Försvaret och bildandet av Försvarsmaktsråd Småland på initiativ från Ing 2 i Eksjö, där Landshövdingen utsetts till ordförande har tagits upp. Därutöver har även den nya polisorganisationen, de genomförda förändringsprocesserna inom Skatteverket, Arbetsförmedlingen, Jordbruksverket m m diskuterats. Mötena ger en god orientering kring myndigheternas uppdrag och förutsättningar samt ger möjlighet till samverkan och erfarenhetsutbyte inom olika områden.

Förutom den kontinuerliga samverkan som sker i olika former, framförallt med sektorsmyndigheterna, till exempel Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Boverket, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Jordbruksverket, Havs- och vattenmyndigheten samt Naturvårdsverket,

sker särskild samverkan även med Trafikverket, Skogsstyrelsen, SGI och SGU. Inom kulturmiljöområdet finns samverkansformer med Skogsstyrelsen, både i form av enskilda projekt men samt inom regional samverkansgrupp Väst. Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen har också en särskild arbetsgrupp för vattenhänsynsfrågor.

Vidare finns samverkansprojekt med Havs- och vattenmyndigheten och Vattenmyndigheterna inom ramen för åtgärdsprogrammet för vattenförvaltningen. Länsstyrelserna samverkar även med Havs- och vattenmyndigheten angående medelsfördelnings- och redovisningsfrågor genom en särskilt utsedd, nationell grupp, i vilken ekonomischef och en avdelningschef från Länsstyrelsen i Jönköping ingår.

En samverkansmodell har utarbetats och tillämpas i den samverkan som sker mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet. Därutöver bedriver länen i södra Sverige sedan några år ett kunskapsuppbyggnadsprojekt kring kulturvärden knutna till vatten tillsammans med Riksantikvarieämbetet och Vattenmyndigheterna. Under året färdigställdes kunskapsöversikter över kända kulturlämningar för huvudavrinnings-

områdena i Södra Östersjön och kompletterande inventeringar påbörjades.

Samverkan med Trafikverket sker i olika former, bland annat finns ett gemensamt arbete kring bevarande av vägminnen (kulturmiljöfrågor), en väl utvecklad samverkansmodell kring planeringsfrågor genom de så kallade vägmötena som hålls en gång per månad. Ett annat samverkansorgan inom infrastruktursidan och framförallt inom hållbara godstransporter där Länsstyrelsen är engagerad i är Godstransportrådet Småland. Ett råd som administreras av Trafikverket med representation från offentliga sektorn och näringslivet från transportbranschen i Småland. Landshövdingen är ordförande i Godstransportrådet Småland. Rådets målsättning är att öka samverkan mellan näringslivet och den offentliga sektorn samt att vara pådrivande i arbetet kring hållbara transporter i Småland. Arbetet bedrivs bland annat genom diskussioner kring aktuella godstransportfrågor, genomgång av och överlämnande av synpunkter på de nationella och regionella transportplanerna. Dessutom genomför rådet seminarier, besöker olika transportföretag samt delar årligen ut priset ”Årets Lyft” som tilldelas godstransport- och åkeriföretag, vilka har utmärkt sig på ett eller annat sätt när det gäller hållbara och effektiva transporter inom Småland.

I syfte att utveckla de olika rollerna i samhällsplaneringen har Länsstyrelsen etablerat en samverkan med Lantmäteriet. Vikten av denna samverkan har accentuerats i och med plan- och bygglagens nya regler om genomförandebeskrivningar, där de fastighetsrättsliga frågorna fått en utökad roll i plangenomförandet. Myndigheterna träffas två gånger om året. Länsstyrelsen samverkar även med Lantmäteriet i frågor som avser innehållet i den digitala registerkartan.

Länsstyrelsen har sedan flera år ett väl fungerande samarbete med Jordbruksverket. Samarbetet har successivt utvecklats och breddats till flera verksamhetsområden. Den rent operativa samverkan har formaliserats i ett flerårigt avtal mellan Jordbruksverket och

Länsstyrelsen som syftar till att främja ett mer långsiktigt samarbete kring utbyte av resurser för ökad effektivitet. På uppdrag av Jordbruksverket har Länsstyrelsen under fältsäsongen 2013 genomfört ajourhållning av blockdatabasen inom jordbruksstödsadministrationen i Blekinge, Kalmar, Jämtland, Värmland, Östergötland, Örebro samt Jönköpings län. Under övriga delen av året har Länsstyrelsen utfört ajourhållningsarbete i form av skärminventering på Jordbruksverket. Flera medarbetare har även handlagt överklagningsärenden på Jordbruksverket. Länsstyrelsen deltar också aktivt med flera medarbetare med i förberedelserna inför införandet av den nya jordbrukspolitiken 2014-2020 (projektet ProCAP).

Under 2013 har Länsstyrelsen stärkt sin samverkan med andra aktörer i länet, såväl offentliga som privata inom de samverkansråd som sedan 2011 har inrättats. Klimatrådet som bildades 2011 är ett samverkansorgan för aktörer i Jönköpings län som har engagemang och påverkansmöjlighet och är pådrivande i klimat- och energiarbetet. Landshövdingen är ordförande i Klimatrådet och utser ledamöterna i rådet och dess underorganisationer som består av ett hundratal personer från olika verksamheter i länet för ett år i taget. Ledamöterna i Klimatrådet innehar ledande positioner inom sina organisationer och företräder dessa i olika sammanhang och har därför goda möjligheter att verka för den inriktning som fastställs i Klimatrådet. Under 2013 har ett åtgärdsprogram arbetats fram som ska på remiss 2014 och en rad olika insatser genomförts. Bland annat har klimatpriset delats ut för andra gången. Förutom Klimatrådet har Länsstyrelsen också tagit initiativ till att skapa ett jämställdhetsråd och ett Integrationsråd. Jämställdhetsrådet som fick en nystart under 2012 består i likhet med Klimatrådet av representanter från myndigheter, organisationer och näringsliv, och ska vara ett pådrivande samverkansorgan i arbetet med jämställdhet i Jönköpings län. Arbetet som bedrivs inom ramen för rådet utgör en viktig del i genomförandet av länsstrategin för jämställdhetsintegrering. Jämställdhetsrådets organisation samordnas av

Länsstyrelsen och Landshövdingen är ordförande. I början av 2013 bildade Länsstyrelsen ett integrationsråd. Länsstyrelsens integrationsverksamhet utvecklades ytterligare under 2013 då tillfälliga projektmedel gjorde det möjligt att tillsammans med rådet påbörja arbetet med att skapa en regional strategi för integrationsarbetet i Jönköpings län. Rådet leds av landshövdingen och har förutom Länsstyrelsen, 28 representanter från länets kommuner, polismyndigheten, Landstinget, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Regionförbundet, LO, Företagarna, Fastighetsägarna, SIOS, Jönköpings läns bildningsförbund, Röda korset, Swedbank och Smålandsidrotten. Dessutom utgör Länsrådet kontaktlänsråd inom integrationsområdet, vilket innebär ett nationellt samordningsansvar för länsstyrelsernas integrationsarbete.

I länet finns ett regionalt krishanteringsråd för att förankra arbetssätt, ge legitimitet och skapa förutsättningar för nätverk i krishanteringsfrågor. Sammankallande för krishanteringsrådet är Länsstyrelsen. Det leds av landshövdingen och består av ledande företrädare från respektive deltagande aktör. Regionala rådets roll är att fatta beslut om strategisk inriktning och ta ställning till de förslag och frågor som styrgruppen lyfter upp till rådet. Regionala rådet sammanträder misst en gång per mandatperiod.

En strategisk miljöskyddsgrupp har bildats med representanter från länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Syftet med gruppen är bland annat att ge bättre förutsättningar för ett mer effektivt utnyttjande av gemensamma resurser och för att skapa förståelse för de olika organisationernas prioriteringar. I gruppen ingår en avdelningschef från Länsstyrelsen.

En god samverkan har utvecklats mellan Länsstyrelsernas samordnade fisketillsyn i Vättern, polisen och sjöpolisen, vilken nyttjas i

hög grad under det intensiva kräftfisket.

Länsstyrelsen har under 2013 aktivt deltagit i det länsstyrelsegemensamma arbetet med att omstrukturera förvaltningen av länsstyrelsernas IT-stöd. Länsstyrelsen i Jönköping har främst varit aktiv inom verksamhetsområdena miljö och GIS och har tilldelats formellt ansvar på flera nivåer. Inom förvaltningsobjekten Natur, Miljöskydd samt Vatten har Länsstyrelsen ett stort ansvar. För de två förstnämnda utgör Naturvårdsverket främsta externa samverkanspart och för Vatten är det Havs- och vattenmyndigheten. Bland de nationella IT-stöd där Länsstyrelsen i Jönköping har en central roll kan nämnas:

- Miljöreda,
- SMP (Svenska Miljörapporterings Portalen),
- JAS (länsstyrelsernas jaktadministrativa system),
- VISS (Vatten Informations System Sverige),
- Åtgärder i vatten,
- Biotopkarteringsdatabasen samt
- Nationella Kalkdatabasen.

Under året har dessa system vidareutvecklats för öka användarnyttan. Etablering av den nya förvaltningsmodellen har påbörjats under 2013 och kommer att implementeras fullt ut under 2014. Förvaltningsmodellen innefattar deltagande både länsstyrelserna och berörda externa myndigheter

Inom GIS-området har Länsstyrelsen haft ansvaret för projektet "Nationellt ensad geodataproduktion – Verksamhets-GIS" inom vilket man bland annat har arbetat fram en länsstyrelsegemensam GIS-policy. Projektet har övergått i förvaltningsobjektet "Generellt kartstöd" och utgör den verksamhetsstyrda förvaltningen av GIS och geodata. Förvaltningsledarskapet för objektet kommer till 50 procent att innehas av GIS-samordnaren från Jönköpings län.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Näringsliv och konjunktur

Ett bra företagsklimat och positiva attityder till företagande är viktiga frågor för ett län. För Jönköpings län stämmer båda beskrivningarna in väl. Att företagsklimatet är bra bekräftas av undersökningen ”lokalt företagsklimat” som görs varje år av Svenskt Näringsliv. 2013 var länets samtliga 13 kommuner bland de 100 bästa kommunerna i landet. Fem av kommunerna hamnade på ”topp 25-listan”. En bidragande orsak till denna framgång för länet är den positiva attityden till företagande. Att allmänheten och politikerna är positivt inställda till företagande är inte bara en styrka utan också en bra grund för framtida möjligheter till företagande och jobbskapande. Andelen personer som är verksamma i företag är lägre i Jönköpings län än vad genomsnittet är för Sverige, dock är ökningen för kvinnor näst högst i Sverige. Det är dock få unga personer i länet som är verksamma i företag.

98,9 procent av länets företag är små och de sysselsätter tillsammans 69 procent av länets totala antal privata sysselsatta.

Sysselsättningsutvecklingen har varit svagare i Jönköpings län än genomsnittet för Sverige de senaste åren. Jönköpings län är sårbart vid lågkonjunkturer och den ekonomiska aktiviteten var låg i Jönköpings län under det första halvåret 2013. Inför framtiden tror företagen i Jönköpings län på både ökad produktion och mer investeringar under de närmaste månaderna än genomsnittet i Sverige. Många företag tror också att man kommer att anställa inom de närmaste månaderna. Många företag upplever dock svårigheter i samband med rekryteringar, man upplever det som det svårt att hitta personer med rätt yrkeserfarenhet och utbildning. Utbildningsnivån är generellt låg i Jönköpings län.

Arbetsmarknad

Arbetslösheten i Jönköpings län ligger ca 1,2 procentenheter lägre än landets i genomsnitt. Många fler fick ett arbete i länet under 2013 jämfört med året innan. Arbetslösheten i länet låg i slutet av december på 7,5 procent, att jämföra med 7,8 procent ett år tidigare. Jönköping är därmed ett av de län i landet med lägst arbetslöshet. Brutet ned på kommunnivå kan man se att arbetslösheten minskat i de flesta kommuner, men ökat i tre. Störst ökning skedde under 2013 i Sävsjö kommun och Tranås kommun, störst minskning i Gislaveds respektive Eksjö kommun. Andelen arbetslösa utrikes födda uppgick till 20,9 procent i december (plus 0,5 procentenheter jämfört med samma månad föregående år). I jämförelse med riket är andelen arbetslösa utrikes födda 0,4 procentenheter lägre i Jönköpings län

Jönköpings län hade även Sveriges lägsta ungdomsarbetslöshet vid årsskiftet 2012/13. Arbetslösheten bland ungdomar har minskat mer än vad den totala arbetslösheten gjort. Minskningen under 2013 var 12,5 procent. Andelen arbetslösa ungdomar är 2,5 procentenheter lägre i Jönköpings län än i riket.

Under 2013 skedde en halvering av antalet varslade personer jämfört med 2012. Jämfört med 2011 och 2010 var dock 2013 års varselnivå något högre. Färre personer skrev under 2013 in sig som arbetslösa vid länets arbetsförmedlingar, jämfört med 2012.

Befolkningsutveckling

Befolkningsökningen har varit lägre i Jönköpings län än i Sverige som helhet under 2000-talet. Andelen personer över 65 år har ökat under de senaste fem åren. Det medför bland annat att behovet av arbetskraft som ska ersätta dessa efter pensionering kommer att intensifieras. I enlighet med prognoserna kommer den fortsätta att öka även under kommande år.

Bostäder till alla

Länsstyrelsen har under året följt upp bostadsförsörjningsfrågan i länet på flera olika sätt. Den inledande bostadsmarknadsenkäten med den uppföljande bostadsmarknadsanalysen visar tydligt behovet av nybyggnation av hyreslägenheter i länet. Under våren besöktes länets samtliga kommuner för särskilda överläggningar om bostadsmarknadssituationen i respektive kommun. I en bred diskussion bland tjänstemän och politiker från olika kommunala ansvarsområden fördes en konstruktiv diskussion med utgångspunkt från människors olika boendesituationer i livet. Bostadssituationen för hemlösa gavs här ett särskilt utrymme. Dessa överläggningar synliggjorde att bostadsförsörjningsfrågan kräver ett brett deltagande med utökat mandat från olika kommunala förvaltningar och politiska organ liksom bostadsbolagen för att kunna åstadkomma en väl fungerande bostadsmarknad.

Integration

Jönköpings län har ökat sitt mottagande av nyanlända markant det senaste året. Under 2012 togs 673 personer emot och 2013 låg samma siffra på 1555 personer. En stor del av dessa är självbosatta och anhöriginvandrare (ca 1400). Ungefär en tredjedel av de mottagna kom från Syrien, och cirka en tredjedel kom från Somalia.

Mottagandet i länet jämfört med andra kommuner i landet är stort. Åtta av länets tretton kommuner har tagit emot fler nyanlända per capita än mediankommunen. Den kraftiga ökningen av mottagandet av nyanlända har frestat på verksamheten i flera kommuner och myndigheter.

En av de största svårigheterna i mottagandet i kommunerna är bristen på lediga lägenheter. Åtta kommuner upplever att det är ganska svårt och fyra kommuner upplever att det är mycket svårt att tillgodose behovet av bostäder för nyanlända på tre års sikt.

Infrastruktur

De lokala arbetsmarknadernas storlek spelar en viktig roll för ett läns konkurrenskraft, tillväxt och välbefinnande. Ett snabbare, effektivare,

mer tillgängligt och hållbart transportsystem skapar bättre förutsättningar för en bredare arbetsmarknad och ett utvecklat näringsliv. Jönköpings län består i dag av fyra lokala arbetsmarknader, men för stora grupper är arbetsmarknaderna i länet mindre och mer geografiskt begränsade. Ett prioriterat arbete är att öka tillgängligheten för samtliga grupper.

Tillgängligheten i transportsystemet kan förbättras på många olika sätt. Genomförandet av de långsiktiga infrastrukturplanerna är viktiga åtgärder. Regionförbundets styrelse fastställde i juni 2010 den Regionala transportplanen för Jönköpings län 2010-2021. Under 2013 har det arbetats intensivt med att ta fram planer för den nya planperioden 2014-2025. Ett stort projekt i den regionala transportplanen, riksväg 27 förbi Anderstorp och Gislaved öppnades för trafik hösten 2013. Ungefär samtidigt öppnades även väg 151 förbi Värnamo, vilken har möjliggjorts genom en förskottering från Värnamo kommun.

Parallellt med framtagandet av regionala planer för perioden 2014-2025 har Trafikverket arbetat fram ett förslag till nationell plan. Länets representanter har aktivt följt och deltagit i detta arbete och på ett tydligt sätt lyft fram behoven på länets järnvägssystem. I förslaget till nationell plan finns planerade åtgärder både på Jönköpingsbanan och Y:et (Värnamo-Vaggeryd-Nässjö/Jönköping).

Frågan om Götalandsbanan är av central betydelse för Jönköpings län och arbetet mot ett förverkligande är en viktig fråga. Länets aktörer har under 2013 arbetat mycket aktivt med frågan, bland annat genom deltagande med monter på Nordic Rail/Future transportmässan samt ett möte med infrastrukturministern.

Bredband

En fortsatt bredbandsutbyggnad i länet är av stor betydelse för landsbygdens utveckling och den regionala tillväxten. Länsstyrelsen ser dock inga tecken på att en utbyggnad av bredband i länets glesare områden kommer att ske på rent kommersiella grunder och

Länsstyrelsens möjlighet att bidra med medel för bredbandsutbyggnad är därmed avgörande för att hela länet ska ha tillgång till effektivt bredband. Efterfrågan på medel för bredbandsåtgärder överstiger de tillgängliga medel som Länsstyrelsen disponerar.

Dialog om mobiltäckning

Under året genomfördes tillsammans med Post & Telestyrelsen, PTS, ett regionalt dialogmöte i Jönköping. PTS har haft ett regeringsuppdrag att anordna regionala dialogmöten runt om i landet med fokus på frågor kring bristande täckning och kapacitet i mobilnäten och hur man kan komma tillrätta med problemen. Till mötet inbjöds deltagare från Jönköpings- Värmlands- Västra Götalands samt Östergötlands län. Vid mötet i Jönköping var företrädare för länsstyrelser regionförbund, kommuner och företagargorganisationer närvarande. Under dagen presenterade operatörerna den aktuella situationen i Jönköpings län och de investeringar som är planerade de närmsta åren. Diskussioner fördes kring hur olika intressenter kan samverka för att få ökad utbyggnad. Till detta presenterades de möjligheter som Länsstyrelsen och kommunerna har att bidra på olika sätt för att stärka möjligheten till mobiltelefoni, bredbandslösningar och mobilsurf.

Vindkraft

Även under år 2013 har det varit stort fokus på den ökande etableringen av vindkraft, främst i länets skogsområden. Vindkraften fortsätter att engagera många medborgare i länet, som ett miljövänligt energislag som de flesta vill se mer av, men också som av en del kan ses som en störande bullrande verksamhet, vilket ger Länsstyrelsen en viktig och utmanande roll i sammanhanget. En av de viktigaste frågorna kring etableringen av vindkraft har under året varit att förena dessa byggnationer med de kulturhistoriska aspekterna i landskapet.

Gruvor

Gruvfrågan har under året varit mer aktuell än någonsin i länet och Länsstyrelsen har haft en aktiv roll i sammanhanget. Två ärenden har rönt stor uppmärksamhet i media och bland

allmänheten. Det ena rör undersökningskoncession i Taberg, som har höga natur- och kulturvärden och som är naturreservat. Det andra rör området Norra Kärr i Jönköpings kommun, där Bergsstaten beviljade bearbetningskoncession avseende sällsynta jordartsmineraler under året. Beslutet överklagades och ärendet hade vid årsskiftet ännu inte avgjorts av regeringen. Både arbetet med ärendena enligt Minerallagen och frågan om eventuell ny gruvverksamhet i länet generellt har inneburit stora arbetsinsatser för Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har valt att aktivt delta och svara på frågor med anledning av en eventuell framtida gruvetablering även om det tar mycket tid i anspråk.

SÄRSKILDA HÄNDELSER SOM INTRÄFFAT I LÄNET UNDER 2013

Ett antal händelser, viktiga ur krishanteringssynpunkt, inträffade under året. Länsstyrelsen bevakar nationella samverkanskonferenser, sammanställer information från centrala myndigheter som SMHI, SGI, SGU och vidarebefordrar till kommuner och andra berörda aktörer. Varje vecka genomförs telefonmöten mellan Länsstyrelsen, Polisen, räddningstjänster/kommuner, Landstinget och SOS för en uppdatering om läget i länet och gemensamt komma fram till eventuella förberedelser eller åtgärder som behöver vidtas. Stående punkter är el- och teleläget, större arrangemang, hotbild och vädervarningar.

Avbrott 112

De händelser som medförde störst fara för människors liv och hälsa, var de avbrott i 112-trafiken som inträffade vid två tillfällen. SOS-centralen kunde varken ta emot larm eller larma ut. Länsstyrelsen anser att det är mycket angeläget att säkra 112-trafiken, de delar av telesystemet som berör trygghetslarm samt RAKEL.

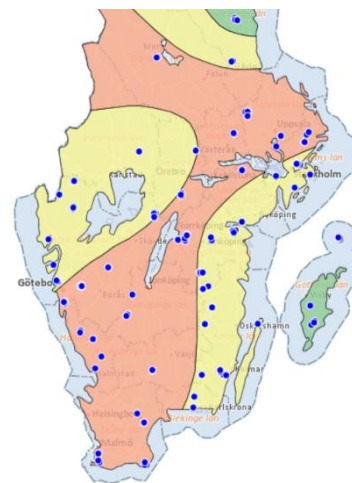
Första maj-demonstration

En särskild händelse uppstod i samband med årets 1 maj demonstration, då olika politiska grupperingar drabbade samman. Det

medförde en stor polisinsats med flera gripanden. Några skadade fördes till sjukhus.

Torka och eldfara

Nederbörden i länet var mycket låg tills mitten av oktober, vilket innebar en 20-årstorka. Grundvattennivåerna sjönk till mycket låga nivåer. Värst drabbade var de södra delarna av länet, där vissa enskilda brunnar blev torrlagda från augusti, och där de kommunala vattenverken förberedde vattenransonering i oktober. Under resten av året ökade nederbörden igen varmed ytvattennivåerna steg mycket snabbt och grundvattennivåerna återhämtade sig så småningom till det normala. En lärdom var att SGU:s mätpunkter för grundvatten är alldeles för få (en i länet), vilket ger en otillräcklig grund för de prognoser som behövs för att undvika vattenbrist kommande torrår. Den torra sommaren medförde också att Länsstyrelsen utfärdade eldningsförbud för en lång tidsperiod. Förbudet omfattade länets samtliga kommuner. Skogsbrandflyget gjorde ett stort antal flygningar och hittade flera bränder som kunde begränsas effektivt på grund av tidig upptäckt. För bedömning av brandriskläge, behov av eldningsförbud och eller skogsbrandflyg, nyttjade Länsstyrelsen särskilt utbildad brandingenjörskompetens hos länets kommuner, vilket visade sig vara mycket kostnadseffektivt.

- Observationsrör för nivåmätningar
- Aktuella grundvattennivåer
- Mycket över de normala
- Över de normala
- Nära de normala
- Under de normala
- Mycket under de normala

Grundvattennivå enligt SGU i början av oktober

Skyfall

Under perioden inträffade i Jönköping ett kraftigt skyfall, som lokalt motsvarade ett 100-årsregn. Regnet föll över en slänt med både raviner och löst material, vilket medförde att vattnet fick hög hastighet. Det drog med sig mycket jord, sten och växtdelar i en så kallad slamström mot bebyggelsen och infrastrukturen nedströms. E4:an genom Jönköping stängdes av under flera timmar. Den transformatorstation som försörjer sjukhuset hotades starkt. Vidare stängdes eller omflyttades vissa väsentliga verksamheter på Länssjukhuset Ryhov och efteråt sanerades flera utrymmen. Slutligen uppstod skador på många byggnader och anläggningar vid A6 köpcentrum. Skadekostnaden uppgick till långt över 100 mkr. En delförklaring till de relativt allvarliga konsekvenserna av skyfallet var att arean hårdgjorda ytor i området ökat väsentligt och att lokalt omhändertagande av dagvatten därmed försvårades. Länsstyrelsen har i samverkan med kommunerna startat ett projekt, inom vilket man kommer att ta fram en användarenkel och kostnadseffektiv metod att kartera vattens väg vid ett skyfall. Resultatet/metoden kommer att spridas under 2014. Inom ramen för arbetet med klimatanpassning har Länsstyrelsen även

anordnat seminariedagar om översvämning och klimatanpassning.

Stormar

Stormarna Simone och Sven medförde att länets samverkansorgan, F-samverkan, gick upp i en förberedande stab, främst för att följa lägesutvecklingen. Erfarenheterna från den mångfald svårare stormen Gudrun kom då väl till pass. Konsekvenserna av stormarna blev inte stora i Jönköpings län.

Qom ut

I maj 2013 anordnades under tre dagar den första Pridefestivalen i Jönköpings län. Länsstyrelsen deltog och stöttade arrangemanget på olika sätt. Landshövdingen invigningstalade på Läns museet, Länsstyrelsen hade en monter i utställningsdelen där vi främst pratade om vårt arbete inom mänskliga rättigheter samt inom jämställdhet. Länsstyrelsen anordnade också en workshop på temat hedersrelaterat våld och HBTQ. På själva paraden genom Jönköping deltog ca 2 000 personer.

Rovdjur

2013 är första året när genomströvande vargar orsakat mer omfattande skador i länet med drygt 30 rivna får. Länsstyrelsen har betalat ut ersättning för dessa. Händelserna satte ett ökat fokus på rovdjursfrågorna kopplat till djurhållning, varför Länsstyrelsen har satt upp två demonstrationsstängsel.

Försvarmaktens personalförsörjning

Den 1 juli 2010 verkställdes Riksdagens beslut om att göra värnplikten i Sverige vilande. En stor reform som kommer att ta tid att genomföra. Det mest utmärkande med reformen är Försvarmaktens sätt att personalförsörja sin organisation. Försvaret lämnar plikten och bygger framtida personalförsörjning på frivillighet. De militära förbanden i Eksjö och flera tongivande intressenter för samhälls- och näringslivsutveckling i Jönköpings län har ett gemensamt intresse av att förutsättningarna för Försvarmaktens utveckling i Småland är goda. Därför har under året en avsiktsförklaring utarbetats gällande samverkan för Försvarmaktens fortsatta utveckling i regionen. Försvarmaktens nya förutsättningar för personalförsörjning ställer nya krav och skapar samtidigt nya möjligheter för samverkan med samhället i övrigt.

Samarbete är en förutsättning för att Försvarmakten i Småland ska lyckas med det nya personalförsörjningssystemet. Samtidigt kommer det att ge näringslivet kompetent arbetskraft, med ledarutbildning och yrkeskunnande. En stark samverkan mellan privat och offentlig sektor ger styrka och mandat i arbetet. Förutom att det underlättar personalrekryteringen till Försvaret, kan det bidra till att förse det omgivande näringslivet med kompetenta unga medarbetare.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.
Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen har tillsynsuppgifter inom en rad områden. Nedan följer en kortfattad beskrivning av hur tillsynen har bedrivits under år 2013 inom dessa områden.

Övrig förvaltning

Länsstyrelsens är regional tillsynsmyndighet avseende kameraövervakning. Enligt den nationella tillsynsplanen är temat för tillsynen år 2013 köpcentra och gallerior och dess verksamheter. Tillsyn har under året genomförts av 15 objekt i länet, vilket är i enlighet med antagen tillsynsplan.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsstyrelsens mål för kontrollen av primärproducenter av livsmedel och foder är en riskbaserad, effektiv och rättssäker kontroll med hög kvalitet som ska säkerställa att de livsmedel som produceras i länet är säkra. Kontrollerna utförs efter anmälan, i anslutning till tvärvillkorskontroller och som riskbaserade planerade kontroller. Då brister konstateras görs uppföljande kontroller. Administrativa åtgärder i form av föreläggande och förbud vidtas när det bedöms nödvändigt för att lagstiftningen ska följas. Under år 2013 har 42 primärproducenter kontrollerats. Då kontroll av primärproducenter kräver en bred kompetens har kompetensutveckling inom området getts högsta prioritet.

Länsstyrelsens revision av den kommunala livsmedelskontrollen innebär att Länsstyrelsen kontrollerar den kommunala nämnd som utför uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Vid revisionsbesöken deltar politiker, förvaltningschef samt livsmedelsinspektör. Länsstyrelsen samordnar även kommunernas verksamhet med livsmedelstillsyn och ger stöd och vägledning. Under år 2013 har Länsstyrelsen utvärderat resultatet av de revisioner som har genomförts under åren 2008 – 2012. Denna utvärdering har bland annat resulterat i en ny riskklassificering av kontrollobjekten och en

identifiering av de kontrollområden som bör följas upp vid Länsstyrelsens kommande kontroller. Två informations- och utbildningsträffar har anordnats för kommunernas livsmedelsinspektörer.

Länsstyrelsens djurskyddskontroll är till stor del händelsestyrd och påverkas i hög grad av antalet anmälningsärenden. Under år 2013 utförde Länsstyrelsen 331 kontroller som hade initierats av anmälningar. 68 av dessa kontroller gällde uppföljning av anmälningsärenden. Av de kontroller som utfördes på grund av en anmälan visade sig 113 kontroller vara obefogade. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att förbättra rutinerna i syfte att öka andelen planerade kontroller och därmed nå upp till det nationella målet att minst 50 procent av djurskyddskontrollerna ska vara planerade normalkontroller. Under år 2013 har Länsstyrelsen bland annat tagit fram en ny rutin och prioriteringsordning för anmälningsärenden. En annan åtgärd för att öka andelen planerade normalkontroller har varit det färprojekt som genomfördes under våren 2013. Under år 2013 har andelen planerade kontroller ökat till 46 procent av det totala antalet djurskyddskontroller, vilket ska jämföras med 42 procent år 2012 och 31 procent år 2011. Kontroll av djurtransportfordon har varit en prioriterad uppgift. Länsstyrelsen har under år 2013 genomfört sex djurtransportkontroll dagar tillsammans med polisen.

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av djurhälso-personal, vilket omfattar kontroll av legitimerade veterinärer, sjuksköterskor, djurskötare samt godkända hovslagare, tandläkare och sjukgymnaster. Länsstyrelsens mål för tillsynen är en riskbaserad, effektiv och rättssäker kontroll med hög kvalitet som ska se till att länets djurhälsopersonal erbjuder en god hälso- och sjukvård till djur samt använder läkemedel på ett säkert sätt. Under år 2013 har tolv veterinärer kontrollerats genom tillsynsbesök. Eftersom det är

angeläget med en samsyn mellan länen har Länsstyrelsen genomfört kontrollen av fem av dessa veterinärer tillsammans med en länsveterinär med erfarenhet av kontroll av djurhälsopersonal i flera län. Länsstyrelsen har även bedrivit administrativ kontroll av sju veterinärer som bor och har sin huvudsakliga verksamhet i annat län, men som är besättningsveterinärer i en eller några få besättningar i Jönköpings län.

Länsstyrelsen har av resursskäl nedprioriterat kontrollen av insamling och transport av animaliska biprodukter, men i slutet av år 2013 har bland annat en inventering och riskklassificering av kontrollobjekten i länet genomförts.

Hållbar samhällsplanering och boende

Inom plan- och bygglagens område intensifierades tillsynsvägledningen under år 2013, vilket har inneburit en aktiv närvaro vid och kontakter med samtliga kommunala nätverk som berör bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer. Tillsynen i form av provning enligt 11 kap. plan- och bygglagen sker enligt tillsynsplan. Ett planärende har blivit föremål för provning, varefter Länsstyrelsen upphävt detaljplanen.

Kulturmiljö

Inom Kulturmiljöområdet har en nationell kampanj bedrivits på tillsynsområdet, varvid också Jönköpings län deltagit i tillsyn av kyrkliga inventarier och arkeologi kopplat till skogsärenden. Kampanjen är ett led i att hitta gemensamma former för tillsynen, där tillgängliga resurser kan utnyttjas effektivt och där insatserna kan få ett större genomslag, exempelvis genom gemensamma rapporter. Arbetet är även ett led i att diskutera frågor kring gemensam praxis i handläggningen. Länsstyrelsen har varit delaktig i olika samverkansgrupper inom området.

Naturvård, miljö- och hälsoskydd

En behovsutredning och tillsynsplan har tagits fram för tillsyn enligt miljöbalken. Behovsutredningen visar på att det fortfarande finns en brist i resurser motsvarande närmre 8 årsarbetskrafter (60 procent av behovet) fördelat på tillsyn inom naturvård, vatten-

verksamhet, miljöfarlig verksamhet och förorenade områden. Eftersom det skiljer mycket mellan behovet och den faktiska tillsynen krävs hårda prioriteringar. De nationella och regionala miljömålen är vägledande vid Länsstyrelsens bedömning av vilka tillsynsinsatser som ger störst miljönytta inom området. Miljömålen är också ett underlag vid framtagandet av behovsutredning eller information till verksamhetsutövare. Den huvudsakliga tillsynen som bedrivs är händelsestyrd. För att ytterligare effektivisera genom att målstyra verksamheten arbetas kontinuerligt med att öka andelen planerad tillsyn i förhållande till händelsestyrd. Tillsynen beskrivs närmare under återsrapporteringen av Regleringsbrev, uppdrag 47. Inom förorenade områden, som beskrivs närmare under återsrapportering av uppdrag 46 bedriver Länsstyrelsen både tillsyn och tillsynsvägledning i några tillsynsprojekt. Ett exempel på projekt innebär att länets tillsynsmyndigheter, kommunerna och Länsstyrelsen, ska förelägga prioriterade pågående verksamheter att genomföra utredning enligt metodiken MIFO fas 1. I stort sett alla kommuner i länet samt Länsstyrelsen medverkar med ett flertal objekt. Ytterligare exempel är ett tillsynsvägledningsprojekt med syfte att stärka kommunernas kompetens gällande arbetet med att utreda ansvaret vid förorenade områden. Projektet har varit inriktat på utbildningsinsatser mot tillsynsmyndigheternas miljöskyddshandläggare och att ge dem verktyg i arbetet med dessa frågor.

Fiske

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med fisketillsyn är en mycket viktig och prioriterad del av fiskeförvaltningen. Under året har flera utbildningar av fisketillsynings-män genomförts i samverkan med lokala intressenter (främst fiskevårds-områden).

Den operativa fisketillsynen i Vättern har även under år 2013 varit effektiv, inte minst genom en god samverkan med Sjöpolisen och polisen i distrikten runt Vättern. Även under 2013 har polisdistrikten runt Vättern som inte har egen båt deltagit tillsammans med Länsstyrelsen ute

på sjön, där gemensamma insatser för fisketillsyn och sjöfylla genomförts. Totalt anmälades 63 ärenden avseende brott mot fiskelagen i Vättern vilket är det mesta sedan Länsstyrelsen tog över den operativa tillsynen 2004. I samband med anmälningarna har över 500 fiskeredskap beslagtogs. Merparten av anmälningarna är kopplade till överträdelser vid kräftfiske. Tillsynsarbetet innefattar mycket information till både yrkesfisket och allmänheten, bland annat via direktkontakter, media och genom information på webben. Länsstyrelsen kommer i enlighet med uppdrag 17 i Regleringsbrevet att i mer detalj redovisa omfattningen i form av antal fisketillsynsmän för havet och de stora sjöarna respektive övrigt sötvattensområde samt antal informationsinsatser, tillsynsdagar, anmälningar av otillåtet fiske och antal beslag av fisk, redskap, fiskefartyg eller andra föremål i havet och i de stora sjöarna. Redovisningen ska lämnas till Havs- och vattenmyndigheten senast den 1 februari 2014.

Folkhälsa

Länsstyrelsens är regional tillsynsmyndighet enligt alkohollagen och tobakslagen och ska ge råd och stöd till kommunerna samt utöva tillsyn över kommunernas verksamhet. För arbetet under 2013 har funnits en tillsynsplan fastställd av länsledningen. Länsstyrelsens alkohol- och tobakshandläggare har under året genomfört tillsyn i fem kommuner i Jönköpings län och en kommun i Hallands län. Samtliga tillsynsbesök har gjorts i samverkan med Länsstyrelsen i Hallands län.

En redovisning från kommunerna över deras tillsyn har också begärts in. Råd och stöd till kommunernas alkohol- och tobaks-handläggare har lämnats regelbundet via telefon eller e-post. Under året har fyra nätverksträffar anordnats för de kommunala handläggarna.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Länsstyrelsen har under året genomfört tillsyn av kommunal räddningstjänst enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor i samtliga kommuner genom årsuppföljning, samt på förekommen anledning tillsynsbesök i berörd kommun. Därutöver har även ett första försök till tematillsyn genomförts. Tematillsynen fokuserade på den gemensamma övningsverksamheten som planeras och genomförs inom Räddsam-F. Vägledande tillsyn har bedrivits via samordnings- och samverkanskonferenser med länets räddningschefer vid fyra tillfällen.

Samordning sker mellan tillsynen enligt lagen om skydd mot olyckor och uppföljning av kommunernas tillämpning av lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Övrig förvaltning

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 20* och 21*			
Årsarbetskrafter män 1)	2,92	2,83	3,05
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	1,28	1,47	1,69
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,99	2,11	2,23
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 093	4 944	5 412
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	2,74	2,75	2,89
Antal ärenden, inkomna och upprättade	552	891	1 261
Antal beslutade ärenden	552	1 009	1 520
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	13	7	10
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	380	18 531	42 808

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

I syfte att nå en högre effektivitet och en mer rationell användning av resurser, samt säkerställa en väl fungerande rättssäkerhet har 13 verksamheter under området övrig förvaltning från och med den 1 juli 2012 koncentrerats till sju länsstyrelser.

Koncentrationen av vissa förvaltningsärenden rörande bland annat bevakningsföretag, lönegaranti och begravningsärenden påverkade av naturliga skäl ärendeströmningen och bidragsutbetalningarna under året jämfört med 2011 och 2012. Denna koncentration har emellertid inte varit konsekvent i alla delar. Som ett exempel på detta kan nämnas att deponeringsärenden enligt jordabalken ligger kvar på samtliga länsstyrelser medan nedsättningar av medel enligt 1927 års lag har koncentrerats, något som visat sig innebära pedagogiska problem inte minst gentemot allmänheten som i ett antal fall har vänt sig till fel länsstyrelse med sitt ärende.

Vidare har ärenden enligt aktiebolagslagen och lagen om ekonomiska föreningar med flera överförs till Bolagsverket från och med den 1 november 2013.

En ny kameraövervakningslag har trätt ikraft den 1 juli 2013. Större utrymme har skapats för kameraövervakning utan krav på tillstånd, bland annat i butiker, i tunnelbana och i parkeringshus. Sådan övervakning ska i stället vara tillåten efter anmälan till länsstyrelsen. Länsstyrelserna är även fortsättningsvis regional tillsynsmyndighet. Central tillsynsmyndighet på området är Datainspektionen. Lagändringen har medfört att inströmningen av frågor från allmänhet, media, användare och kameratillverkare har ökat. När det gäller kameraövervakning har tillsyn av 15 objekt genomförts under 2013, vilket är i enlighet med antagen tillsynsplan. Enligt den nationella tillsynsplanen är temat för tillsynen 2013 köpcentra och gallerior och dess verksamheter. Den vanligaste anmärkningen vid kontrollerna har varit övervakning av delar av galleriagångarna utanför entréerna till butikerna, vilket inte är tillåtet.

Länsstyrelseinstruktion 4§

1. De allmänna valen

Under våren har planeringen påbörjats inför det så kallade Supervalåret 2014 med val till Europaparlamentet i maj månad och allmänna val i september. Arbetet har trappats upp under hösten då Länsstyrelsen bland annat beslutat om kommunernas indelning i valkretsar och valdistrikt. Under året har Länsstyrelsen även besvarat två remisser från 2011 års vallagskommitté. Länsstyrelsen har vidare deltagit i två valutbildningar och i sex utbildningar via Lync som Valmyndigheten anordnat, samt i tre Lync-möten i regi av länsstyrelsernas IT-organisation. Vidare har Länsstyrelsen medverkat vid två regionala

nätverksträffar tillsammans med länsstyrelserna i Blekinge, Kalmar, Kronoberg och Halland. Därutöver har Länsstyrelsen anordnat ett informationsmöte under december månad för kommunernas valhandläggare. Det arbete som skett löpande under året har rört så kallade efterträdarval. På begäran av kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige utser Länsstyrelsen nya ledamöter/ersättare då någon avsäger sig sitt politiska uppdrag. Totalt har 68 ärenden av detta slag hanterats under 2013.

Trafikföreskrifter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 25*			
Årsarbetskrafter män 1)	0,11	0,18	0,26
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	1,07	0,70	0,62
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,56	0,43	0,41
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	960	780	902
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	0,52	0,43	0,48
Antal ärenden, inkomna och upprättade	132	150	105
Antal beslutade ärenden	129	149	118
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Arbetet med översynen av hastighetsbegränsningar på det kommunala vägnätet under 2012 som Aneby, Eksjö, Nässjö, Sävsjö och Vetlanda kommuner genomförde fick till följd att Länsstyrelsen under våren 2013 fick 11 ärenden från Trafikverket Region Syd med begäran om nya hastighetsbegränsningar på det

angränsande statliga vägnätet inom Nässjö kommun. Översynen i länets övriga kommuner pågår och kommer att fortsätta under 2014. Vad gäller ärenden om tillstånd till tävling på väg har tendensen varit uppgående under året när det gäller cykeltävlingar, medan förhållandet var i stort detsamma som år 2012 avseende tävlingar med motorfordon.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 28*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,18	1,35	1,67
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	9,22	9,95	10,36
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,93	5,56	5,66
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	10 045	11 485	11 450
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,40	6,39	6,11
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 137	2 638	1 801
Antal beslutade ärenden	2 148	2 994	2 262
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	16	5
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 28243, Tillstånd verksamhet sällskapsdjur, hästar och pälldjur ³⁾	76		77

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 28243 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 72.

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Länsstyrelsen har ingått i den brukarundersökning som genomfördes inom området ”Tillstånd verksamhet sällskapsdjur, hästar och pälldjur”. Länsstyrelsen erhöll i denna undersökning ett nöjdindex på 76, vilket är fyra enheter högre än genomsnittet för samtliga länsstyrelser. Länsstyrelsen i Jönköpings län var den länsstyrelse som hade bäst resultat när det gällde kontakt via e-post, beslutens utformande, personalens kompetens, handläggningstiden och totalintrycket. Länsstyrelsen fick även ett mycket gott betyg för bemötande och information vid kontrollens utförande.

VERKSAMHET – VOLUME OCH PRESTATIONER

Det har under år 2013 varit färre personer verksamma inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor. Det totala antalet årsarbetskrafter har minskat från 11,3 årsarbetskrafter år 2012 till 10,4 årsarbetskrafter år 2013. Denna minskning beror på att en tjänst har varit vakant under större delen av år 2013. Den totala kostnaden för verksamhetsområdena har minskat med nästan 1 440 000 kronor från år 2012 till år 2013. Antalet inkommande och beslutade ärenden har minskat, vilket beror på att det under år 2012 kom in ett stort antal ansökningar om registrering av primärproducenter. Dessa ärenden var av rutinartad karaktär och hade därmed korta handläggningstider. Följaktligen blev även kostnaden per ärende låg under år 2012. Om den totala kostnaden för verksamhets-

områdena livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor fördelas på antalet beslutade ärenden ligger kostnaden per ärende på 4 703 kronor år 2013. Motsvarande siffror för åren 2012 och 2011 var 3 836 kronor per ärende år 2012 och 5 062 kronor per ärende år 2011. Eftersom förhållanden var speciella år 2012 med många registreringsärenden bör 2013 års kostnader per ärende jämföras med kostnaderna år 2011.

Länsstyrelsen har under år 2013 beslutat om nya kontrollplaner för animaliska biprodukter, djurskydd, djurhälsopersonal, foder och livsmedel inom primärproduktionen, läkemedel på gård och revision av den kommunala livsmedelskontrollen. Kontrollplanerna, som avser åren 2013 – 2016, är framtagna i enlighet med Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelser om djurhälsa och djurskydd. Vid framtagandet av målen i kontrollplanerna har Länsstyrelsen utgått från de nationella målen i Sveriges nationella plan för kontrollen i livsmedelskedjan. Måluppfyllnaden för år 2013 har varit mycket god och samtliga mål som har satts upp för verksamhetsområdena animaliska biprodukter, djurhälsopersonal och revision av den kommunala livsmedelskontrollen har uppnåtts.

Inom djurskyddsområdet har Länsstyrelsen prioriterat planerade normalkontroller, djurtransportkontroller och djurförbudsprovningar. Detta har bland annat skett genom att Länsstyrelsen har utarbetat nya skriftliga rutiner för handläggningen av anmälningsärenden. De nya rutinerna innehåller information om hur snart olika typer av anmälda brister ska kontrolleras och vilka typer av anmälningar som kan handläggas genom telefonkontakt eller brev. Länsstyrelsen har även bedrivit projektinriktad kontroll av får och genomfört sex transportkontrolldagars tillsammans med polisen, samt omfördelat resurser för handläggning av djurförbudsärenden. Denna satsning har lett till att andelen planerade normalkontroller har

ökat till 46 procent, vilket ska jämföras med 42 procent år 2012 och 31 procent år 2011. Vid djurtransportkontrollerna har ett antal brister upptäckts och åtgärdats. I vissa fall har kontrollerna lett till åtalsanmälningar. De extra resurser som har avsatts för handläggning av djurförbudsärenden har resulterat i att handläggningstiderna har kunnat förkortas.

Samarbetet och samverkan med polisen i djurskyddsärenden har liksom tidigare år varit mycket bra. Länsstyrelsen är angelägen om att ha en bra dialog med djurhållarna och har därför gjort en analys av resultatet av den brukarundersökning som genomfördes under år 2013 för att identifiera brister och ta fram en förbättringsplan. Eftersom det i brukarundersökningen har framkommit att Länsstyrelsens webbplats kan förbättras och att det ibland kan vara problem med att komma i kontakt med rätt person via telefon kommer Länsstyrelsen att arbeta aktivt med att förbättra informationen på webbplatsen samt se över telefonrutinerna. Länsstyrelsen kommer också att under början av år 2014 genomföra en utbildning i bemötande och kommunikation. Länsstyrelsen har även prioriterat deltagande i de möten som anordnas av LRF:s omsorgsgrupp.

Under år 2013 har kontrollen av primärproducenter av livsmedel och foder främst inriktats på uppföljande kontroller och kontroll i anslutning till tvärvillkorskontroller, samt registrering och riskklassificering av kontrollobjekt. Eftersom kontroll av primärproducenter kräver en bred kompetens har Länsstyrelsen avsatt extra tid för kompetensutveckling av de tre handläggare som utför kontroller inom primärproduktionsområdet. Länsstyrelsen har även förberett en internutbildning om foder och foderkontroll som ska genomföras under början av år 2014.

Inom verksamhetsområdet revision av den kommunala livsmedelskontrollen har Länsstyrelsen framförallt arbetat med att planera den nya revisionsomgång som kommer att inledas år 2014, samt utvärderat de revisioner som har genomförts under åren 2008 till 2012. Denna utvärdering har bland

annat resulterat i en ny riskklassificering av länets kommuner och en identifiering av de områden som särskilt bör kontrolleras vid de uppföljande revisionerna. Länsstyrelsen har intrycket av att revisionerna av den kommunala livsmedelskontrollen bidrar till att intresset för och kunskapen om livsmedelskontrollens betydelse ökar hos framförallt de deltagande kommunala nämndledamöterna.

Länsstyrelsens arbete med animaliska biprodukter har prioriterats under slutet av år 2013 i och med att Länsstyrelsen har haft möjlighet att anställa en extra resurs för identifiering och riskklassificering av kontrollobjekten inom detta område.

Länsstyrelsen har även initierat och förberett en utbildningsdag om animaliska biprodukter för länets kommuner. Utbildningsdagen kommer att genomföras i januari 2014.

Kontrollen av djurhälsopersonal har getts en högre prioritet än tidigare år vilket har lett till att Länsstyrelsen har genomfört tillsynsbesök hos tolv veterinärer bosatta i Jönköpings län och administrativ kontroll av sju veterinärer som är besättningsveterinärer i en eller några få besättningar i Jönköpings län men som är bosatta och har sin huvudsakliga verksamhet i annat län.

Tabell 1.1: Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31
Antalet verksamma veterinärer i länet (st)	68	64	60
varav antal män (st)	24	20	24
varav antal kvinnor (st)	44	44	36
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	19	12	11
Inspektörer inom djurskyddskontroll (åa)	5,77	6,46	6,90
varav män (åa)	0	0	0
varav kvinnor (åa)	5,77	6,46	6,90
Inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen (åa)	0,34	0,71	0,52
varav män (åa)	0	0	0
varav kvinnor (åa)	0,34	0,71	0,52
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter	0	0	0
Antal kontroller av hästpass	75	125	98

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, ärendehanteringssystemet Platina, Vet@bas, Djurskyddskontrollregister

Kommentar tabell 1.1

Antalet verksamma veterinärer avser veterinärer som både är bosatta och kliniskt verksamma i Jönköpings län. Härutöver finns det ytterligare veterinärer som är bosatta i annat län men som bedriver viss verksamhet i Jönköpings län, samt veterinärer bosatta i länet med administrativ tjänst. Under år 2013 har 19 veterinärer varit föremål för tillsyn, varav sju är bosatta i annat län.

Länsstyrelsen har under år 2013 haft färre inspektörer för både djurskydds- och primärproduktionskontroll. Detta på grund av att en tjänst har varit vakant under större delen av år 2013. Denna tjänst är nu tillsatt. Ytterligare förstärkning av djurskyddskontrollen kommer att ske under våren 2014 då två djurskyddsutbildade medarbetare från närliggande verksamhet, tillfälligt kommer att arbeta med djurskyddskontroll.

Jönköpings län har inga kända uppsamlingsplatser för animaliska biprodukter. Kontroll av transport av animaliska biprodukter har hittills endast utförts vid anmälningar om brister. Några sådana anmälningar har inte inkommit under år 2013. Länsstyrelsen har under år 2013 identifierat och riskklassificerat samtliga kontrollobjekt inom animaliska biproduktområdet. Planerad kontroll kommer att påbörjas år 2014.

Kontroller av hästpass genomförs i anslutning till djurskyddskontroller. I och med att Länsstyrelsen har haft färre resurser för djurskyddskontroll år 2013 än tidigare år har antalet genomförda kontroller av hästpass minskat. Länsstyrelsen har dock för avsikt att bedriva riktad kontroll av hästpass i anslutning till en inventering och särskild kontroll av hästgårdar som ska genomföras under år 2014.

Tabell 1.3: Djurskyddskontroller

Länsfakta	2013
Antal beslut enligt § 26 djurskyddslagen	32
Antal beslut om omhändertagande enligt 31 § respektive 32 § djurskyddslagen	2 resp. 19
Antal prövade djurförbud	7
Antal beslutade djurförbud	5
Antal prövningar om upphävande djurförbud	4
Antal beslut om upphävande av djurförbud	2
Antal åtalsanmälningar	18

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina

Kommentar tabell 1.3

Länsstyrelsen har under år 2013 fattat 32 beslut enligt 26 paragrafen djurskyddslagen, vilket är några fler än föregående år. Fyra av besluten har varit förelägganden med vite. Den vanligaste orsaken till beslut enligt 26 paragrafen har varit djur som har varit i behov av veterinärvård. Andra vanliga orsaker har varit dålig stallhygien, bristande tillsyn och utfodring, samt skaderisker i djurens närmiljö.

Antalet beslut om omhändertagande av djur ligger på samma nivå som år 2012. Samtliga beslut om omhändertagande av djur år 2013 har rört sällskapsdjur.

Under år 2013 har Länsstyrelsen initierat elva djurförbudsprövningar. Sju av dessa ärenden har avslutats under år 2013, varav fem prövningar har lett till djurförbud. De fyra ärenden som inte har avslutats under år 2013 kommer att avslutas under början av år 2014. Tre av de fem besluten om djurförbud grundas på missförhållanden som rör sällskapsdjur. De övriga två besluten har fattats på grund av brister vid hållande av hästar respektive lantbrukets djur.

Det har under år 2013 inkommit fyra ansökningar om upphävande av djurförbud. I ett av dessa ärenden, samt ett ärende som inkom under år 2012 har Länsstyrelsen beslutat om upphävande av djurförbudet. Länsstyrelsen har tagit ett beslut om att djurförbudet ska kvarstå. Resterande två ärenden är under handläggning. Besluten om upphävande grundas på att de personer som är föremål för besluten har kunnat visa att deras livssituation har ändrats på ett sådant sätt att Länsstyrelsen gör bedömningen att det är uppenbart att en upprepning av tidigare missförhållanden inte kommer att ske.

Länsstyrelsen har under år 2013 gjort 18 anmälningar om misstanke om brott. Den vanligaste anledningen till åtalsanmälan har varit missförhållanden som har upptäckts i samband med kontroll av djurtransportfordon. Andra skäl för åtalsanmälan har varit utegångsdjur som har saknat ligghall under den kalla årstiden, sjuka djur som inte har fått vård, misshandel av djur, bristfällig tillsyn och utfodring, samt djur som har hållits i strid med djurförbud. Ungefär en fjärdedel av åtalsanmälningarna har avsett anmälan om misstanke om brott mot både djurskyddslagen och 16 kap. 13 paragrafen brottsbalken.

Länsstyrelseinstruktion 4§

2. tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsstyrelsens mål för tillsynen av länets djurhälsopersonal är en riskbaserad, effektiv och rättssäker kontroll av hög kvalitet. Den djurhälsopersonal som är verksam i Jönköpings län har indelats i fyra riskklasser där riskklass fyra är den högsta riskklassen. Länsstyrelsen har under år 2013 valt att i första hand kontrollera veterinärer som förskriver läkemedel för livsmedelsproducerande djur (inklusive häst), vilket innebär att samtliga kontrollobjekt i riskklass fyra och knappt hälften i riskklass tre har kontrollerats. Tillsynsbesök har genomförts hos tolv veterinärer som är bosatta i

Jönköpings län. För att främja samsynen mellan länen vid bedömning av eventuella brister har fem av kontrollerna genomförts tillsammans med en länsveterinär med erfarenhet av kontroll av djurhälsopersonal i två andra län. Länsstyrelsen har utöver tillsynsbesöken även bedrivit administrativ kontroll av sju veterinärer som bor och har sin huvudsakliga verksamhet i annat län, men som är besättningsveterinärer i en eller några få besättningar i Jönköpings län och som förskriver läkemedel till livsmedelsproducerande djur. Kontrollerna har lett till att fyra veterinärer har underrättats om att

Länsstyrelsen överväger att förelägga dem om rättelser av konstaterade brister. Under rättelserna har resulterat i att två av veterinärerna har rättat till de påtalade bristerna. För de övriga två kommer Länsstyrelsen i början av år 2014 att besluta om föreläggande.

Kring ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar har Länsstyrelsen i samband med tillsyn av djurhälsopersonal informerat om anmälningsskyldigheten för veterinärer enligt epizootilagen och rutinerna kring detta. Vid denna information går Länsstyrelsen bland annat igenom hur den verksamma veterinären får tillgång till epizootiutrustning och hur eventuella inbokade sjukresor ska hanteras vid epizootimisstänke. Ett av syftena med denna information är att öka medvetenheten om vikten av en snabb hantering vid misstanke om epizootisk sjukdom.

Länsstyrelsen har även under år 2013 haft en representant från beredskapsverksamheten

med i ett projekt ”Samverkansformer mellan länsstyrelserna och Jordbruksverket” som syftar till att utveckla beredskapen för epizootiska sjukdomar i landet. Projektet avslutades i december med en workshop där deltagare från Jordbruksverket och flera länsstyrelser diskuterade förslag på samverkan och utveckling av beredskapen. Från Länsstyrelsen i Jönköpings län deltog länsveterinärer, informatör och beredskapshandläggare.

Länsstyrelsen har vidare två gånger under år 2013 via informationstidskriften ”Nyhetsbrev för djurhälsopersonal” informerat all djurhälsopersonal i länet om bland annat förändringar i regelverk, läkemedelsanvändning, utbildningar, smittsamma djursjukdomar och aktuell statistik från länet. Länsstyrelsen har även gått ut med information till länets veterinärer, intresseorganisationer och länsstyrelserna i angränsande län då smittsamma hästsjukdomar har konstaterats i länet.

Regional tillväxt

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 30*			
Årsarbetskrafter män 1)	0,67	0,70	1,32
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	0,64	0,56	0,54
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,62	0,62	0,88
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 342	1 412	2 106
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	0,72	0,79	1,12
Antal ärenden, inkomna och upprättade	72	83	80
Antal beslutade ärenden	64	97	88
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	1	12
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 619	9 234	9 466

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Verksamheten inom regional tillväxt har under 2013 varit i nivå med 2012. Under året har antalet inkomna och upprättade ärenden minskat något vilket även gäller antalet beslut. Under 2012 genomfördes insatser för att avsluta äldre ärenden vilket gör att antalet ärenden och beslut är färre under 2013 än de föregående åren. Antalet ärenden äldre än två år ligger i linje med föregående år och är pågående ärenden inom kanalisationsstöd och kommersiell service som fortfarande inte är slutredovisade.

Länsstyrelsen har ett nära samarbete med Regionförbundet som har utvecklats över åren och gäller både på handläggnings- och ledningsnivå. Under året har Regionförbundet tagit fram en ny Regional utvecklingsstrategi (RUS) där Länsstyrelsen har varit delaktig i framtagande av strategin genom deltagande i arbetsgrupper. Under året påbörjades arbetet med att implementera strategin och representanter från Länsstyrelsen har funnits i de arbetsgrupper som bildats.

Finansieringsportalen, som drivs i samverkan mellan Länsstyrelsen, Regionförbundet och Almi i Jönköpings län, och där Science Park i Jönköping svarar för driften, har fortsatt utvecklas i syfte att göra det enklare för entreprenörer och företagare att finna kapital. Under slutet av året så har webbplatsformen arbetats om för att bli enklare och mer överskådlig för de som söker finansiering och kommer åtföljas av en planerad marknadsföringsinsats under 2014.

Länsstyrelsen ingår i partnerskapet AffärsLots som drivs av Almi där företag kan söka ekonomiskt stöd i form av affärsutvecklingscheckar för att utveckla varor, tjänster eller för att etablera sig på en internationell marknad. En utvärdering gjord av Tillväxtverket för checkarna visar att Jönköpings län nådde målet med att få ut checkar till det anslagna beloppet och överträffade det nationella jämfällbarhetsmålet som innebär att minst 20 procent av företagen har en kvinna som VD. Länsstyrelsen ingår även i Innovationsrådet som drivs av Almi, där företagare och enskilda personer kan söka ekonomiskt stöd för olika

insatser såsom marknadsundersökning och sökning av patent, för att etablera ett företag eller en ny produkt på marknaden. Syftet med stödet är att ta tillvara nya idéer och att i det tidiga idéstadiet bidra till att innovationer kan utvecklas till kommersiella produkter.

Deltagandet i nätverk som berör regionala tillväxtfrågor är en prioriterad uppgift för Länsstyrelsen, vars breda kompetens inom regional tillväxt efterfrågas. I syfte att möta denna efterfrågan och utveckla det strategiska tillväxtarbetet har arbetet intensifierats under året inom områdena betaltjänster, kommersiell service samt företagsstöden inom det regionala tillväxtanslaget. En översyn av rutiner och arbetsuppgifter har också genomförts under året. Effekter av detta är att arbetet med betaltjänster numera ses som en naturlig del av arbetet med kommersiell service där synergieffekterna av uppdragen är flera. I exempelvis kontakterna med butikerna diskuteras eventuella problem med kontanthantering och om särskilda insatser kan behövas. Betaltjänstfrågorna tas även upp av Landsbygdsmentorerna, som är ett pågående projekt i länet, vid deras butiksbesök.

Grundläggande betaltjänster – kommersiell service

I bevakningsuppdraget för grundläggande betaltjänster har Länsstyrelsen genomfört intervjuer med privatpersoner, föreningar, företag och andra organisationer, för att få en helhetsbild av hur tillgången till betaltjänster har förändrats jämfört med föregående år. I syfte att ytterligare förbättra kunskapen om problematiken, men också kunskapen om tänkbara lösningar, har Länsstyrelsen ansökt och beviljats medel från Post- och telestyrelsen för att tillsätta en processledare på halvtid under två år framöver. De delar av länet där verksamma organisationer och boende upplever sig ha problem kommer att följas upp mer ingående, men projektets målsättning är också att ge en mer djupgående bild av länet som helhet, samt arbeta med informationsinsatser för föreningar med särskilt utsatta grupper och andra intresserade aktörer. Länsstyrelsen ser också ett möte med

berörda på regional nivå som ett bra sätt att skapa förståelse och se möjligheter till lösningar. Behovet av statliga insatser genom informationsspridning och andra stöd är tydligt och en viktig del för att medborgares möjlighet och tillgång till grundläggande betaltjänster ska realiseras. Målet är att kunskapen i länet ska öka och att de tekniska lösningar som presenteras ska användas och kunna tillgodose samhällets behov på ett tillfredsställande sätt.

Konkurrens

Länsstyrelsen ska främja en effektiv konkurrens i privata och offentliga verksamheter och har som huvudsakligt uppdrag att informera om lagstiftningen inom konkurrensområdet. På Länsstyrelsens webbplats finns information om konkurrensfrågor med en hänvisning för ytterligare läsning hos Konkurrensverket. De aktuella frågor som kommit in till Länsstyrelsen har främst handlat om konkurrensutsatt anbudsförfarande i bredbandsprojekt inom landsbygdsprogrammet. Bedömningar och konkurrensaspekter hanteras löpande inom den egna förvaltningen av företagsstöd och projektstöd både inom landsbygdsprogrammet och inom regional tillväxt.

IT-infrastruktur

Länsstyrelsen har under flera år arbetat med utbyggnaden av IT-infrastruktur på landsbygden som en del av det prioriterade området tillgänglighet. Länsstyrelsen gör bedömningen att bredband med hög kapacitet är en förutsättning för boende och tillväxt på landsbygden och prioriterar fortsatt bredbandsutbyggnad högt. Länsstyrelsen har prioriterat frågan, dels beträffande stöd inom ramen för landsbygdsprogrammet, dels stöd enligt kanalisationsförordningen.

Bredbandsutbyggnaden är av stor betydelse för landsbygdsutveckling och den regionala tillväxten. Via internet sköter många medborgare idag sina kontakter med myndigheter och företag. För många är det oftast ett måste att använda datorn för hemuppgifter i skolan och arbetsuppgifter och för äldre är det viktigt med möjlighet att

kommunicera och ta del av samhällelig service, sköta bankärenden med mera utan att behöva åka in till närmsta tätort. Även 2013 har efterfrågan på medel för bredbandsåtgärder varit högre än de tillgängliga medel Länsstyrelsen disponerar. Länsstyrelsen har avslagit sju projekt inom landsbygdsprogrammet och lagt tre inkomna projekt inom kanalisationsstödet vilande, på grund av medelsbrist. Runt tio ytterligare projekt har kontaktat Länsstyrelsen men fått informationen att medel saknas i nuläget. I det strategiska arbetet med bredbandsutbyggnad krävs även att det finns kunskap att använda de tjänster och verktyg som tillhandahålls digitalt. Framtagandet av en regional digital agenda (ReDA) har därför initierats av Regionförbundet, Länsstyrelsen och Landstinget och arbetet samordnas av Regionförbundet. Länsstyrelsen är sammankallande för arbetsgruppen bredband och infrastruktur, som är en av sex arbetsgrupper. Arbetet påbörjades under andra halvåret 2013 och ska slutföras andra kvartalet 2014. Länsstyrelsen ansvarar för att en handlingsplan tas fram inom arbetsgruppens sakfrågeområde, med god förankring bland länets aktörer. Alla arbetsgruppers handlingsplaner ska sammanställas under slutprodukten ReDa i maj 2014.

Kompetensförsörjning

Ökat arbetskraftsutbud och kompetensförsörjning är viktiga framtidsfrågor för länet och är också ett prioriterat område i den nationella strategin. Länsstyrelsen ingår i Kompetensrådet för Jönköpings län, som arbetar för att säkra framtidens kompetensförsörjning i länet. Rådet sammanträder fyra gånger om året och är ett viktigt forum för att förverkliga de prioriterade åtgärder som anges i länets regionala utvecklingsstrategi. I Kompetensrådet finns företrädare för bland annat näringsliv, fackliga organisationer, utbildning och bildning i länet. Frågor som har tagits upp under året är den låga efterfrågan och intresset på yrkesförberedande utbildningar på gymnasienivå samt möjligheter till omskolning för att matcha arbetsmarknaden.

TIPT – för tillväxt

Länsstyrelsen har under året deltagit i styrgruppen för projektet Tillgänglighet, Innovationsprocesser och Tillväxt (TIPT) som Internationella Handelshögskolan i Jönköping driver. Projektet omfattar studier som både fokuserar på nationella samlade förhållanden och enskilda platser/kommuner i Jönköpings län. På den lokala nivån fokuserar projektet på innovationsaktiviteter, samverkan och tillgänglighet och hur detta påverkar lokal näringslivsförnyelse och tillväxt. Genom en referensgrupp bestående av representanter för berörda kommuner, Regionförbundet, Almi, Svenskt Näringsliv m.fl. kommer projektets resultat att kunna spridas och ge information/kunskap till relevanta aktörer. Projektet har god bärning på att ge ny kunskap hur man kan nå det långsiktiga, strategiska målet, ”Ett snabbare, öppnare och smartare Jönköpings län”. Under året har fler seminarier hållits där forskningsmaterial om främst innovationsprocesser presenterats. En enkät har även genomförts i ett av delprojekten som handlar om tillgänglighet och lokala innovationsnätverk. Resultatet har presenterats på ett av seminarierna.

Projektstöd och företagsstöd

Länsstyrelsen har under 2013 fattat beslut om cirka 7,8 miljoner kronor på anslaget för regionala tillväxtåtgärder. Av dessa beslut avser 33 procent stöd till regionalt bidrag till företagsutveckling, 18 procent stöd till kommersiell service och resterande 49 procent avser stöd till projektverksamhet. Andelen stöd till regionalt bidrag till företagsutveckling är högre än föregående år medan däremot stöd till projektverksamhet är lägre. Skälet till detta är att strukturfonderna mot slutet av programperioden haft få medel kvar att fördela vilket har lett till minskad efterfrågan på medfinansiering av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har därför valt att öka insatserna till regionalt bidrag till företagsstöd under året. Konsultcheckarna har avsett stöd till produktutveckling, design eller annan företagsutveckling genom extern konsulttjänst. Beredning och beslut om stöd till konsultcheckar sker i samarbete med Almi och Regionförbundet och konsultcheckarna

har växlats upp med beviljat stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Länsstyrelsen menar även att stöd till olika projekt och företagsstöd skapar förutsättningar för en hållbar regional tillväxt i länet.

En redovisning uppdelad på prioriteringarna i den nationella strategin ”Nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013”, visar att projektbesluten under året fördelats med prioritet på innovation och förnyelse, innovativa miljöer och entreprenörskap. Cirka 80 procent av projektstödsmedel har beviljats till innovativa miljöer och entreprenörskap. Resterande medel har gått till kompetenshöjande insatser. Prioriteringarna följer även intentionerna i den regionala utvecklingsstrategin för länet (RUS) med målet att Jönköpings län år 2025 ska vara en konkurrenskraftig industriregion med ett breddat näringsliv med betoning på kunskapsintensiva företag. Andelen små och medelstora industriföretag dominerar i länet och Länsstyrelsen bedömer att det är betydelsefullt att stimulera till teknik- och produktutveckling och att främja strategisk kompetensutveckling. Vidare anser Länsstyrelsen att det är viktigt med stöd till insatser för ökad jämställdhet, integration och miljö- och klimathänsyn för en ökad tillväxt..

Det enskilt största projektbeslutet under år 2013 var medfinansiering till projektet ”Smart Housing Småland”. Sveriges Tekniska Forskningsinstitut är projektansvarig men bakom projektet står även ett stort antal företag i hela Småland, Glasforskningsinstitutet, Linnéuniversitetet, Högskolan i Jönköping samt länsstyrelserna och regionförbunden i smålandslänen. Projektet var en av tre vinnare i Vinnovas tävling om att etablera en innovationsmiljö grundat på en regions styrkeområden 2013. Målet är att möjliggöra en radikal förnyelse av husindustrin och planglas/fönsterindustrin för att dels skapa tillväxt i regionen och dels kunna erbjuda mer prisvärda nya bostäder.

Länsstyrelsen ser detta som en mycket betydelsefull satsning för länet och deltar också i styrgruppen.

Under år 2012 blev Östra Vätterbranterna utsett som biosfärområde av FN-organet UNESCO. För att detta område ska utvecklas till ett modellområde för en hållbar utveckling och tillväxt har den lokala ideella föreningen för biosfärområdet beviljats projektmedel för att ta fram ett utvecklingsprogram för området innefattande både ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter. Biosfärområdet är en innovativ miljö med nya utvecklingsmöjligheter därför har Länsstyrelsen valt att prioritera denna insats och menar att området har goda förutsättningar att bli ett exempelområde inom hållbar regional tillväxt.

Det treåriga projektet ”Barnfilmbyn i Mariannelund” som Länsstyrelsen beslutade om medel till under 2012 och som fortskridit under innevarande år har utvecklats till att bli en tillväxtmotor för landsbygden men också för hela länet. Barnfilmbyhuset öppnade under 2013 och ett barnfilmsmuseum i nybyggda lokaler planeras till år 2016. För att förverkliga detta har man under 2013 bildat ett non-profit bolag och lyckats knyta en rad investerare till bolaget. Länsstyrelsen bedömer att denna satsning inom de kreativa kulturella näringarna kommer att ge en ökad tillväxt av besöksnäringen.

Ett breddat näringsliv med betoning på kunskapsintensiva företag bygger på en god kompetensförsörjning. Länsstyrelsen har bland annat gett stöd till projektet ”Nordisk infrastrukturskola” som är en förstudie för att ta fram underlag inför beslut om etablering av en nordisk infrastrukturskola i Nässjö. Länsstyrelsen har bedömt att den goda och kompetensmässigt breda tillgången på företag med järnvägsrelaterad verksamhet i Nässjö skapar förutsättningar till utvecklingsmöjligheter inom detta utbildningsområde.

Återrapportering regleringsbrev

18. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan utvecklats.

Länsstyrelsen samverkar med andra länsstyrelser och statliga myndigheter i frågor från lokal till nationell nivå. Beroende på konstellation så kan Länsstyrelsens roll vara samordnande eller kunskapsförmedlande. Nedan följer ett antal exempel på hur samverkan sker mellan Länsstyrelsen och de statliga myndigheterna i syfte att utveckla det regionala tillväxarbetet effektivt och målstyrt.

Integration, jämställdhet, klimat och energi

Utvecklingsarbetet inom områdena integration, jämställdhet, klimat och energieffektiviseringar är starkt bidragande till en stabil regional tillväxt i länet. Samverkan inom integrationsområdet sker framförallt med kommunerna, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Samarbetet med myndigheter och andra aktörer har stärkts genom bildandet av länets integrationsråd.

Ett regionalt klimatråd tillsattes av Länsstyrelsen 2011 med intentionerna att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning. I Klimatrådet ingår företrädare för de statliga myndigheterna Länsstyrelsen, Trafikverket, Skogsstyrelsen och Högskolan, tillsammans med företrädare för landstinget, kommuner, kommunala bolag och näringsliv. Landshövdingen är ordförande i Klimatrådet. Uppdraget är att vara pådrivande i länets klimat- och energiarbete.

Bredband

Länsstyrelsen anser att samverkan kring bredbandsutbyggnad måste efterfrågas på alla nivåer för att nå det nationella målet att 90 procent av Sveriges hushåll och företag år 2020 bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Samverkan kring

bredbandsutbyggnad och kanalisationsstöd sker mellan länsstyrelserna, regionförbunden och Post- och telestyrelsen i nätverket Länssamverkan bredband 2.0. Här deltar även representanter från Näringsdepartementet och Jordbruksverket. Under året bjöd Länsstyrelsen tillsammans med Post- och telestyrelsen in till dialogmöte om den framtida telefonin med deltagande från andra länsstyrelser, näringsliv, kommuner och telefonoperatörer.

Grundläggande betaltjänster och kommersiell service

I Länsstyrelsens uppdrag att bevaka tillgången till grundläggande betaltjänster, sker kontinuerligt utbyte med andra myndigheter genom regionala och nationella träffar. I detta arbete har Länsstyrelsen bland annat varit representerad vid en samverkanskonferens där Tillväxtverket, Tillväxtanalys, Post- och telestyrelsen och samtliga länsstyrelser/regionförbund deltog. Länsstyrelsen återrapporterar till Länsstyrelsen i Dalarna som tillsammans med Post- och telestyrelsen samordnar uppdraget.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att ta fram ett nytt regionalt serviceprogram 2014-2018 för länet. Tillväxtverket samordnar de regionala serviceprogrammen på nationell nivå och utarbetar riktlinjer för länen och Länsstyrelsen har under året deltagit i de servicekonferenser som Tillväxtverket inbjudit till. Det regionala serviceprogrammet är ett viktigt verktyg i det regionala tillväxtarbetet och i arbetet med kommersiell service. I det regionala uppdraget samarbetar Länsstyrelsen med Regionförbundet, länets kommuner och andra regionala och lokala aktörer i framtagandet för att få en så bred delaktighet som möjligt i processen.

TIPT

Länsstyrelsen ingår i en styrgrupp för projektet ”Tillgänglighet, Innovationsprocesser och Tillväxt”, TIPT, som drivs av Jönköpings Internationella Handelshögskola, där även representanter för Tillväxtanalys och Regionförbundet ingår. Projektet finansieras genom medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Regionförbundet Jönköpings län, CESIS samt Jönköpings Internationella Handels-högskola. Under året har flera seminarier hållits där forskningsmaterial om främst innovationsprocesser presenterats. Resultaten hittills visar att Jönköpings län har få förutsättningar för att innovationer ska kunna driva utvecklingen i Jönköpings län framåt. Detta framgår genom att länet har en låg andel egenföretagare och småföretag, något mer negativ attityd till entreprenörskap och företagande än i övriga landet, medelmåttlig förmåga att förnya exporten samt medelmåttlig förmåga att ta fram nya patent. Dock är företagen i länet benägna att samarbeta, vilket skapar en viss innovationskraft.

Projekt- och företagsstöd

Länsstyrelsen har ingått i Länspartnerskapet tillsammans med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Högskolan. Syftet med Länspartnerskapet är att yttra sig över strukturfondsansökningarna till ERUF och ESF för området Småland och Öarna.

För att skapa en större effekt inom regionala bidrag till företagsutveckling så deltar Länsstyrelsen i ett samarbete med Almi och Regionförbundet kring konsultcheckar. Den samlade beredningen av ansökningar om konsultcheckar gör att kompetensen ökar och att stöd kan kanaliseras dit det gör mest nytta.

Landsbygdsutveckling

I arbetet med att ta fram en handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014-2020 har flera andra statliga aktörer deltagit i workshops samt yttrat sig över det förslag till SWOT-

analys som skickades på remiss under sommaren. De statliga aktörerna har bland annat varit ALMI, Arbetsförmedlingen, Skogsstyrelsen och Lantmäteriet. Erfarenhetsutbyte och dialog har förekommit med andra länsstyrelser i själva arbetet med att ta fram SWOT-analysen, samt i det fortsatta arbetet med handlingsplanen.

Utbytet med Jordbruksverket kring frågor som rör landsbygdsutveckling och regional tillväxt har ökat under året med bland annat deltagande i informationsträffar om webbpublikationen ”Allt om landet”, och gemensamma möten med Jordbruksverkets landsbygdsstrateg. Länsstyrelsen har även samverkansansvaret för landsbygdsutvecklingsåtgärder och jordbruksadministrationen för Kalmar, Kronoberg och Östergötlands län. Länsstyrelsen initierar och deltar kontinuerligt i dessa samverkansträffar och utbildningar. Dessutom deltar länsstyrelserna i Blekinge och Halland vid handläggartäffarna i samverkansregionen.

Samverkan med andra länsstyrelser sker i nätverket för regional tillväxt, där bland annat aktuella frågor från Näringsdepartementet och Socialdepartementet tas upp. Vid nätverksmötena inbjuds andra centrala verk för information om sin verksamhet.

Förenklingsarbetet

Förenklingsarbete har under året fortsatt tillsammans med övriga länsstyrelser och med samordning av Länsstyrelsen i Kronobergs län. Synergier mellan olika projekt med beröringar till förenklingsarbete har varit prioriterat. I länet har arbetet med förenkling fördjupats under året och Länsstyrelsen har deltagit i ett forumspel som erbjöds genom Förenklingsprojektet i Kronobergs län. Forumspelet bestod av tre specialskrivna fiktiva scener som gestaltades av professionella skådespelare och som alla slutar otillfredsställande för den person i scenen som är i kontakt med Länsstyrelsen. 65 medarbetare deltog i aktiviteten.

22. Länsstyrelserna ska bistå Regeringskansliet i förberedelserna av programperioden för 2014–2020 för EU:s sammanhållningspolitik samt landsbygds-, havs- och fiskerifonden inklusive arbetet med en partnerskapsöverenskommelse med EU-kommissionen.

Strukturfondsprogram Småland och Öarna

Under året har Länsstyrelsen deltagit i arbetet med att ta fram ett regionalt program finansierat av ERUF, ”Småland och Öarna”. Regionförbundet ansvarar för arbetet, och Länsstyrelsen har medverkat i två dialogträffar som Regionförbundet bjudit in till. Det har inte förekommit något remissförfarande i framtagandet av regionalt program för Småland och Öarna. Länsstyrelsen har dock tagit del av och besvarat Regionförbundets remiss om ny regional utvecklingsstrategi, (RUS) som ska ligga till grund för Jönköpings läns tillväxtarbete och därmed regionens del i regionalt program för Småland och Öarna.

Diskussion kring att ta fram en regional avsiktsförklaring rörande partnerskapsöverenskommelse (PÖ) har påbörjats under hösten. Regionförbundet och Länsstyrelsen har avvakta vidare arbete tills nya nationella riktlinjer kommer. Avsikten är att etablera ett fördjupat samarbete i genomförandet av de Europeiska strategiska investeringsfonderna. Länsstyrelsen har deltagit i de möten som Landsbygdsdepartementet, Socialdepartementet och Näringsdepartementet gemensamt bjudit in till.

Landsbygdsprogram 2014-2020

I arbetet med att ta fram en regional handlingsplan inom Landsbygdsprogrammet för 2014-2020, har det under året tagits fram en SWOT-analys för länets landsbygd som skickats till Regeringskansliet. Statistik från en Länsstyrelsegemensam beställning har använts som underlag för SWOT-analysen. Under sommaren fick drygt 50 aktörer möjlighet att lämna synpunkter på ett utkast av analysen. Under året har även fyra workshops genomförts för Länsstyrelsen och externa aktörer. Länsstyrelsen har breddat deltagandet genom att bjuda in fler aktörer än de som varit involverade i genomförandet av landsbygdsprogrammet 2007-2013. Målet med ett breddat deltagande har varit att få en mer

nyanserad bild av nuläget och säkerställa en hög måluppfyllelse i nästa landsbygdsprogram. Under hösten har träffar med nuvarande programs styrgrupp, och en fördjupad behovsanalys genomförts, i syfte att lägga grunden för ett nytt partnerskap.

SWOT-analyserna för Havs- och fiskerifonden och Landsbygdsfonden har samordnats internt på Länsstyrelsen. Havs- och fiskerifondens analys för länet har tagits med i förberedelsearbetet för den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet. Ytterligare regionalt arbete med Havs- och fiskerifonden avvaktar Länsstyrelsen med i väntan på nationella beslut kring genomförandet av programperioden 2014-2020.

Med målsättningen att öka jämställdheten inom det nya landsbygdsprogrammet 2014-2020 initierade Länsstyrelsen tillsammans med Winnet Sverige och Winnet Jönköpings län pilotprojektet ”Landsbygd på lika villkor – ur ett regionalt perspektiv”. I projektet samlades regionala och nationella aktörer kring frågan om hur jämställdhet kan säkras i det kommande landsbygdsprogrammet. Projektet resulterade i ett antal förslag på lokal, regional och nationell nivå. Förslagen har sammanställts i en skrift och har presenterats för samtliga länsstyrelser samt Jordbruksverket. Landshövdingen i Jönköpings län har personligen överlämnat skriften till landsbygdsministern i juni månad. Under ELMIA lantbruksmässa i oktober genomfördes en workshop kring förslagen. En utställning fanns också som besökare kunde ta del av. Länsstyrelsen har med sina kompetenser inom jämställdhet, landsbygdsutveckling och regional tillväxt deltagit i projektet och erfarenheter från projektet kommer att inkluderas i Länsstyrelsens arbete med framtagande av en regional handlingsplan för det nya landsbygdsprogrammet.

PROCAP

Under året har Länsstyrelsen bistått Jordbruksverket i förberedelserna av ett nytt landsbygdsprogram och ett nytt havs- och fiskeriprogram på nationell nivå genom att delta i Jordbruksverkets ProCAP-projekt. Jordbruksverket har sedan hösten 2011 arbetat inom projektet ”ProCAP” för att förbereda införandet av en ny jordbrukspolitik 2014-2020. Inom projektet hanteras såväl direktstöden som landsbygdsprogrammet. Projektet består av fyra delprojekt, ”ProCAP-IT”, ”ProCAP-Regel”, ”ProCAP-Process” samt ”ProCAP- Förändring”.

Länsstyrelsen har prioriterat deltagande i projektet och har medverkat med medarbetare inom flera av delprojekten. Deltagandet motiveras av att Länsstyrelsen har en lång och omfattande erfarenhet av nuvarande programs

möjligheter men också svagheter.

Länsstyrelsen utgör sista länken i stödprocessen till stödmottagaren och kan genom sin medverkan bidra till utformningen av det nya programmet med fokus på högre måluppfyllelse, ökad rättssäkerhet, snabbare och effektivare handläggning samt kontroll vilket tillsammans resulterar i ett högt utnyttjande av framförhandlade medel inom de nya stödformerna. Länsstyrelsen har deltagit i olika arbetsgrupper såsom framtagandet av ett nytt handläggarssystem samt struktur för ett nytt handläggarstöd. Länsstyrelsen har även varit med i arbetet att ta fram mallar för handlingsplanskrivandet och utformandet av både nationella och regionala urvalskriterier. Arbetet med ProCAP fortsätter även under 2014 och Länsstyrelsens avsikt är att fortsätta vara delaktiga i detta arbete.

27. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet samt hur denna samverkan utvecklats.

Samverkan med Regionförbundet

Länsstyrelsen har sedan flera år ett nära samarbete med Regionförbundet på både handläggnings- och ledningsnivå. Länsledningen och ledningen för Regionförbundet har kontinuerliga träffar, vilket också bidrar till ökad samverkan. Dessutom de deltar länsledningen kontinuerligt i Regionförbundets samlingar kring tillväxtfrågor. Under året har Regionförbundet tagit fram en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) där Länsstyrelsen har varit delaktig i framtagande av strategin och genom deltagande i arbetsgrupper. Under året påbörjades arbetet med att implementera strategin och representanter från Länsstyrelsen har funnits i de arbetsgrupper som bildats.

Kommunala översiktsplaner

Länsstyrelsens uppdrag att öka samordningen mellan frågorna inom det regionala tillväxtarbetet och kommunernas översiktsplanering har resulterat i en fördjupad dialog med Regionförbundet. Regionförbundet bjuds in till alla samråd

rörande kommunernas översiktsplaner. Vid de kontinuerliga samråden har Regionförbundet och Länsstyrelsen belyst översiktsplanarbetet ur ett regionalt tillväxtperspektiv. Dessutom har frågorna kring regional tillväxt i översiktsplaneringen även medfört att de areella näringarna berörts i större utsträckning än tidigare eftersom dessa har stor inverkan på länets tillväxt. Redovisning hur sambandet mellan det regionala tillväxtarbetet och kommunernas översiktsplanering har utvecklats, görs separat till Boverket.

Regionala tillväxtanslaget

Regionförbundet och Länsstyrelsen har en fortsatt samverkan om projekten som är medfinansierade via det regionala tillväxtanslaget. Utbyte sker även genom Länspartnerskapet som yttrar sig över ansökningar som beslutas av strukturfondspartnerskapet för Småland och Öarna. I yttrandet anges bl.a. hur ansökningarna förhåller sig till den regionala utvecklingsstrategin, (RUS). Samarbetet har utvecklats positivt under flera år. På handläggarnivå sker

löpande avstämmningar av beslutsläget inom det regionala tillväxtanslaget och landsbygdsprogrammet för att optimalt utnyttja stödmedlen. Dialogen har stor betydelse för helhetsbilden kring stödbehoven och har skapat samsyn om satsningar som främjar näringslivet i länet.

Länsstyrelsen, Regionförbundet och Almi samverkar kring stöd för konsultcheckar till företag som vill göra en utvecklingsinsats. Detta innebär att aktörerna har en gemensam beredning av ansökningarna före Länsstyrelsens beslut. En översyn och samlad genomgång av stödets effekt har gjorts för åren 1995-2012 där resultatet tydligt visar att checkarna gör nytta och är betydelsefulla.

Digital arena

Regionförbundet har samordningsansvar för en regional digital agenda "ReDA" där Länsstyrelsen och Landstinget ingår som samverkansparter. Syftet är att skapa en tydlig organisation för digitala insatser i länet med samverkan mellan kommuner, Regionförbund, Landsting och Länsstyrelse. Länsstyrelsen ansvarar för ett av de sex delområdena som är Bredband och infrastruktur. Arbetet påbörjades under andra halvåret 2013 och ska slutföras andra kvartalet 2014. Länsstyrelsen ansvarar för att en handlingsplan tas fram inom arbetsgruppens sakfrågeområde, med förankring bland länets aktörer. Alla arbetsgruppers handlingsplaner ska sammanställas under slutprodukten ReDA i maj 2014.

Strukturfonder och landsbygdsprogram

Länsstyrelsen har deltagit i framtagande av regionala program för EU:s strukturfonder. Arbetet för att ta fram ett regionalt program för Småland och Öarna inom regionala fonden ansvarar regionförbunden i området för. När det gäller arbetet inom regionala fonden har Länsstyrelsens roll varit att delta i två dialogträffar som Regionförbundet bjudit in till. Det har inte förekommit något remissförfarande i framtagandet av regionalt program för Småland och Öarna. Länsstyrelsen har dock tagit del av och besvarat Regionförbundets remiss om den

regionala utvecklingsstrategin, RUS, som ska ligga till grund för Jönköpings läns tillväxtarbete och därmed regionens del i ett regionalt program för Småland och Öarna.

Regionförbundet har även varit delaktigt i framtagandet av den SWOT-analys som kommer att ligga till grund för den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet 2014-2020. Regionförbundet har medverkat genom att delta i de workshops som anordnats samt haft synpunkter på det förslag till SWOT-analys som skickades på remiss under sommaren. Regionförbundet har även deltagit i den styrgrupp som betraktas som ett mindre partnerskap för landsbygdsprogrammet 2007-2013. I styrgruppen har deltagare kunnat få mer specifik information om programmets utveckling och genomförande samt haft möjlighet att ge synpunkter på pågående program samt kommande program.

Samråd kring bredbands- och servicefrågor sker löpande där Regionförbundet blivit en aktiv part i framtagandet av nytt regionalt serviceprogram för perioden 2014-2018. Regionförbundet är representerat även i partnerskapet samt styrgruppen för landsbygdsprogrammet. Träffarna i styrgruppen är regelbundna och innefattar även samverkan kring specifika projekt där Regionförbundet är medfinansierat.

Kompetensrådet

I länet finns det ett kompetensråd som verkar för att utveckla kompetensförsörjningen i länet. Rådet har en bred kompetens för att diskutera aktuella frågor rörande kompetensförsörjning och sysselsättning. Kompetensrådet är ett viktigt forum för att förverkliga de prioriterade åtgärder som anges i länets regionala utvecklingsstrategi. I Kompetensrådet finns representanter från organisationer som bland annat företräder näringsliv, fackliga organisationer, utbildning och bildning i länet. Frågor som har tagits upp i Kompetensrådet under året är den låga efterfrågan av, och intresset inom, yrkesförberedande utbildningar på gymnasienivå samt möjligheter till omskolning för att matcha arbets-

marknaden. Länsledningen är dessutom representerad i Regionförbundets samverkansråd för kompetensfrågor.

Klimatrådet

Klimatrådet som bildades 2011 på initiativ av Länsstyrelsen är ett samverkansorgan som Länsstyrelsen leder, och som engagerar 58 aktörer bland annat Regionförbundet, Landstinget, kommunerna och många företag i Jönköpings län. Rådet fortsatte med sin samverkan och intensifierade sitt klimatarbete under året. Landshövdingen är ordförande i och utser ledamöterna i rådet och dess underorganisationer som består av ett hundratal miljöintresserade nyckelpersoner som innehar ledande positioner inom sina organisationer och företräder dessa i olika sammanhang. Under 2013 planerades och vidtogs en rad olika åtgärder. Åtgärder som förutom att de bidrog positivt till miljö- och klimatarbetet i länet även bidrog till att förstärka samverkan mellan länets aktörer.

Jämställdhetsrådet

Jämställdhetsrådet som fick en nystart under 2012 består i likhet med Klimatrådet av representanter från Regionförbundet, Landstinget, kommunerna, myndigheter, organisationer och näringsliv i länet. Syftet är rådet ska vara ett pådrivande samverkansorgan i arbetet med jämställdhet i Jönköpings län. Arbetet som bedrivs inom ramen för rådet utgör en viktig del i genomförandet av länsstrategin för jämställdhetsintegrering. Jämställdhetsrådets organisation som under året identifierade och tillsatte ett antal fokusgrupper, ordnade även med ett antal olika aktiviteter och seminarier. Jämställdhetsrådet samordnas av Länsstyrelsen och Landshövdingen är ordförande.

Integrationsrådet

I februari månad bildades ett integrationsråd i Jönköpings län som leds av Landshövdingen och har 28 representanter från länets kommuner, myndigheter, intresseorganisationer och näringsliv. Regionförbundet ingår, förutom i Integrationsrådet, också i den beredningsgrupp som är kopplad till rådet. Länsstyrelsen och Regionförbundet har gemensamt bidragit med medel för att ta fram

en regional strategi inom integrationsområdet. Som ett led i framtagandet genomfördes flera workshopsdagar. Totalt har cirka 100 personer varit involverade från både idéburna organisationer, offentlig sektor och näringsliv för att ta fram den regionala strategin för integrationsfrågor.

Energikontoret Norra Småland

Länsstyrelsen, genom chefen för utvecklingsavdelningen, ingår tillsammans med Regionförbundet i styrgruppen för det nybildade Energikontoret Norra Småland. Syftet med Energikontoret är att driva projekt tillsammans med andra aktörer inom energieffektivisering, transporter och förnybar energi. Energikontoret Norra Småland bildades i september 2012, och det första året har varit ett hektiskt år för verksamheten med uppstart av ett antal nya projekt samt nyanställning av personal. Energikontoret är placerat hos Swerea Swecast med en styrning av Länsstyrelsen, Landstinget och Regionförbundet. Vidare, väl i linje med uppdragen inom miljö, klimat och energi, fortsätter Länsstyrelsens arbete med att samordna klimatanpassningsarbetet.

Samverkan inom ytterligare områden

Förutom ovan nämnda exempel samverkar även Länsstyrelsen och Regionförbundet i frågor kring barnperspektivet, jämställdhetsfrågor och folkhälsa. Bland annat är både Regionförbundet och Länsstyrelsen representerade i styrgruppen för Barndialogen, en samverkansplattform för frågor som rör barn. Inom jämställdhetsfrågorna har samarbetat ökat under året. När det gäller mäns våld mot kvinnor har ett nära samarbete inletts som bland annat resulterat i gemensamma basutbildningar kring våld i nära relationer. Under året har Regionförbundet och Länsstyrelsen även ökat sitt samarbete i frågorna som rör folkhälsa, genom större delaktighet i den samverkansgrupp som finns för det alkohol- och drogförebyggande arbetet i länet. Vidare är Länsrådet medlem i den regionala gruppen för de operativa cheferna från Regionförbundet, Landstinget och länets alla kommuner som träffas en gång i månaden för att diskutera och behandla olika operativa

frågor av gemensam karaktär samt för att utbyta erfarenheter.

28. Berörda länsstyrelser ska bistå det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet i dess uppdrag att genomföra en handlingsplan för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2013–2014.

I arbetet med att bistå Regionförbundet i genomförandet av handlingsplanen för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet, har Länsstyrelsen deltagit vid Tillväxtverkets workshops på

området och vid utbildningsinsatser som Regionförbundet har anordnat. Regionförbundets ansvar för handlingsplanen har under året suttit med i Jämställdhetsrådets beredningsgrupp.

30. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera vilka insatser som genomförts, resultaten av dessa och vilka aktörer som deltagit samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet. Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Service för medborgarna

Länsstyrelsen ser service på landsbygden som en viktig förutsättning för utveckling och tillväxt. Länsstyrelsen har arbetat i programform med kommersiell service under åren 2009–2013. Syftet med det Regionala serviceprogrammet i Jönköpings län är att upprätthålla och utveckla tillgången till en god service på landsbygden med utvecklingskraft i alla delar av länet. Attraktiviteten och förutsättningarna att bo och verka på landsbygden ökar om det finns god tillgång av dagligvaru-service och drivmedelservice. Prioriterade områden i strategin är att effektivisera butikerna genom kompetensutveckling från Landsbygdsmentorer, samordna och utvidga service, öka tillgängligheten till butiker, informationsinsatser för kommun och utvecklingsgrupper, säkra tillgången till drivmedel samt främja användningen av hemsändningsbidraget.

För att uppnå målet med god servicenivå och hållbar regional tillväxt på landsbygden krävs lönsamma företag. Länsstyrelsen prioriterar därför insatser som leder till ökad tillväxt och lönsamhet. Ett breddat serviceutbud är en viktig prioritering där goda exempel sprids mellan butikerna. Detta har gjort att fler butiker tillsammans med kommunerna

kombinerar offentlig och kommersiell service genom att exempelvis ha en dator med medborgarinformation i butiken.

En stor del av aktiviteterna för lanthandlarna drivs genom projektet ”Landsbygdshandeln – service och samverkan” där projektägaren är föreningen Landsbygdsmentorer. Länsstyrelsen har kontinuerlig kontakt med de två verksamma mentorer i länet och får skriftlig återrapportering varje månad.

Lanthandel

Under året har Länsstyrelsen tillsammans med Landsbygdsmentorer, kommunerna och lanthandlarna haft sammanlagt sju kommunala träffar. Detta har varit en viktig del i informationsspridning och dialog där handlare kunnat diskutera aktuella frågor. Länsstyrelsen har vid dessa träffar berättat om arbete med servicefrågor, stödmöjligheter, erfarenheter från Landsbygdsmentorens butiksbesök, problem som butiksinnehavarna har påtalat m.m. Kommunen har informerat om frågor rörande bland annat offentlig upphandling, turism och näringsliv som påverkar servicen på landsbygden. Handlare och företrädare för olika förvaltningar i kommunen har deltagit på dessa möten.

Länsstyrelsen har deltagit vid flera butiksbesök där Landsbygdsmentorerna utbildat handlare i exempelvis säkerhet i butik, och gett konkreta råd inom ekonomi, egenkontroll, energibesparing och kundbemötande. Handlarna har visat stor uppskattning för stödet där Landsbygdsmentorerna besöker och aktivt jobbar med alla 39 lanthandlare i länet. Landsbygdsmentorerna har även varit en part i Länsstyrelsens prioritering där de kunnat ge viktig information för att på bästa sätt hantera investeringsstöd och servicebidrag. Projektet skulle slutredovisa i slutet av 2013 men har förlängts ytterligare ett år.

Kontanthantering

Länsstyrelsen genomförde under året en större träff med företagare i Gislaveds kommun där Länsstyrelsen tillsammans med kommunen bjöd in nationella aktörer som Kassagirot, West International och Loomis som informerade om sitt arbete och lösningar för kontanthantering. Frågor om hantering av dagskassor dominerade och träffen har efteråt gett följd effekter där flera företagare hittat alternativa lösningar för sin kontanthantering.

Nytt serviceprogram

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet för ett nytt regionalt serviceprogram som ska gälla för perioden 2014-2018 och har inlett ett samarbete med Regionförbundet. Länsstyrelsen kommer att samordna ett dialogmöte med kommunala och regionala aktörer i januari 2014.

I arbetet inom det regionala serviceprogrammet görs avvägningar mot övriga program och strategier för länet. Insatserna för att säkerställa

en god service för alla medborgare ligger väl i linje med landsbygdsprogrammets syfte att verka för att öka attraktiviteten och en hållbar tillväxt på landsbygden. Arbetet med kommersiell service följer intentionerna i länets regionala utvecklingsstrategi (RUS) framförallt inom målområdena näringsliv och livsmiljö där framgångsfaktorerna för länets utveckling ligger i att skapa förutsättningar för en god livsmiljö genom tillgång till bostäder, servicefunktioner, kultur och mötesplatser, goda kommunikationer och en väl fungerande offentlig sektor. Vid beslut om stöd till kommersiell service sker också en bedömning utifrån de lokala förutsättningarna och de utvecklingsplaner som den enskilda kommunen har. Länsstyrelsen har under 2013 påbörjat en kartläggning med syfte att få ytterligare kunskap om vad som ökar attraktiviteten och hur man får en hållbar tillväxt på mindre orter i länet, kartläggningen kommer att slutföras under 2014.

Länsstyrelsen har handlagt 13 stödansökningar under året, främst ansökningar om investeringsstöd och hemsändningsbidrag till kommuner men även något fler servicebidrag än föregående år. I stödärenden kontaktas i regel kommunen, samhällsföreningen på orten, landsbygdsmentor och vid behov aktuell dagligvaruleverantör.

Länsstyrelsen har under året preliminärt beviljat investeringsstöd till sex butiker med 744 795 kronor, servicebidrag till tre butiker med 318 500 kronor och hemsändningsbidrag till fyra kommuner med 314 648 kronor.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007 - 2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	11	2	0,01
varav Förvaltande myndighet	0	0	0,00
varav Attesterande myndighet	0	0	0,00
varav Kontroller i territoriella program	0	0	0,00

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2013	2012	2011
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	539 442	541 354	524 496
Fiskeriprogrammet	50	0	0
Landsbygdsprogrammet	286 045	291 908	286 330
varav Leader	8 557	10 797	5 908
varav miljöersättningar	145 184	143 404	147 273
varav kompensationsbidrag (LFA)	71 976	71 474	74 101
varav företagsstöd	39 719	43 699	33 810
varav projektstöd	5 613	6 024	4 756
varav miljöinvesteringar	3 968	4 050	2 343
Gärdsstöd	252 273	249 446	237 168

Källa: Jordbruksverket

Länsstyrelseinstruktion 5§

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Arbetet med att förenkla för företagen i samarbete med länsstyrelserna

2011 fick Länsstyrelsen i Kronoberg uppgiften att samordna länsstyrelsernas arbete kring att förenkla för företag. "Förenkla på riktigt!" lämnar årligen in en delrapport till uppdragsgivaren Näringsdepartementet och den 31 mars 2013 gjordes den senaste delrapporteringen som finns att läsa på projektets hemsida¹. I samordningsansvaret ligger att sprida information till landets länsstyrelser genom utsedda kontaktpersoner på länen, följa upp förenklingsarbetet runt om i landet och identifiera möjliga utvecklingsinsatser

Under 2013 har "Förenkla på riktigt!" drivit och/eller medverkat i flera pilotprojekt varav ett är förstudien "Samlad fastighetsspecifik information" som är ett samarbete med länsstyrelserna i Jönköping, Kalmar och Skogsstyrelsen. Förstudien handlar om att ta fram en modell för en webbaserad karttjänst

där fastighetsägare enkelt ska kunna få samlad information om kända natur- och kulturvärden som finns på deras fastigheter och vilka regelverk som gäller för dessa. I dagsläget är denna information svårtillgänglig, spridd på flera olika myndigheter och organisationer, ofta fackspecifik och opedagogisk. Syftet är att förenkla för fastighetsägare och medborgare och samtidigt öka intresset för bevarande och utveckling av natur- och kulturvärden. Förstudien kommer att färdigställas i början av 2014.

Arbetet med förenkla för företagen på Länsstyrelsen i Jönköping

På Länsstyrelsen i Jönköpings län är enhetschefen för regional utveckling kontaktperson för förenklingsfrågorna i länet utifrån det regeringsuppdrag som samordnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län. Länsstyrelsen ser positivt på de insatser som görs för att förenkla för företag i samordningsprojektet och har parallellt med det arbetet gjort flera egna insatser under 2013 i syfte att förenkla för företag. Nedan följer

¹www.forenkla.paringtigt.se

några exempel hur Länsstyrelsen har arbetat med uppdraget att förenkla för företagen.

Inom projektet ”Förenkla på riktigt!” har Länsstyrelsen anordnat ett forumspel som bestod av tre specialskrivna fiktiva scener som gestaltades av professionella skådespelare och som alla slutar otillfredsställande för den person i scenen som är i kontakt med Länsstyrelsen. Från Länsstyrelsen deltog 65 medarbetare vid aktiviteten. Efter att scenerna var genomförda fick deltagarna i dialog med varandra ta fram en bättre lösning på slutsценerna. Syftet med halvdagen var att på ett konkret sätt synliggöra förenklingsuppdraget och konkretisera problematiken kring kommunikation, information och dialog. Halvdagen visade bland annat på vikten av en god och tydlig kommunikation och förståelse från båda parter.

Även inför 2013 har Jordbruksverket och länsstyrelserna haft som gemensamt mål att få alla jordbrukare att göra sina SAM-ansökningar digitalt. För att underlätta för jordbrukarna har Länsstyrelsen under tio veckor erbjudit lånedatorer i inrättade datorstugor på fyra platser i länet vilka har varit bemannade av Länsstyrelsen. Över 100 jordbrukare har tagit tillfället att boka en dator och resultatet för året blev att anslutningen till SAM Internet blev 99,5 procent för Jönköpings län och endast ett fåtal SAM-ansökningar på papper ankomsthanterades. Länsstyrelsen har också haft en telefonslinga där jordbrukare har kunnat ringa och få svar på frågor vid ansökningsförfarandet.

I arbetet med landsbygdsstöden pågår kontinuerliga förenklingsprocesser. Bland annat har bekräftelsebrev på ansökan om utbetalning tagits fram då det i flera av Länsstyrelsen i Kronobergs undersökningar har visat sig att kvittenser är något som företagarna efterfrågar. Medarbetare på Länsstyrelsen är tillgängliga för både besök och för kontakt via telefon i syfte att underlätta för sökanden i ansökningsprocessen vid landsbygdsstöd och under året har medarbetarna inom verksamhetsområdet deltagit i en föreläsning och övning i bättre

kommunikation. Tydlig kommunikation och ökad tillgänglighet underlättar i arbetet med att få in korrekta kompletteringar och gör att sökanden snabbare kan få sitt beslut.

Som en del i ”Förenkla på riktigt!” har även arbetet med P4 (projekt för ärendehantering inom länsstyrelserna) fortsatt under året. Exempelvis har nya e-tjänster tillkommit och flera medarbetare på Länsstyrelsen har varit aktiva i delprojekt under P4. Det generella handläggarstödet som har tagits fram har inneburit flera samordningseffekter i arbetet med Platina, arkivering och e-handläggning, vilket beräknas ge effekt både i bemötande och i effektivisering. De e-tjänster som har tagits fram i P4 projektet har generellt gett effekt med högre andel nyttjandegrad för varje år. Exempelvis lämnades 53 procent av alla anmälningar om transport av avfall/farligt avfall under 2013 in digitalt. En annan e-tjänst som ökat är Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken där 35 procent av inkomna ärenden under 2013 var digitala. Störst användare av e-tjänster är sökande med återkommande ärenden, och då främst företag som ser en ekonomisk fördel i att kunna spara tid i hanteringen av sina ansökningar.

Ytterligare ett exempel på förenkling som har gett effekt både internt och externt, är arbetet inom miljöskyddstillsyn. Under året har ett miljörapportsprojekt genomförts då handläggarna avsatte två dagar för intensivhandläggning av miljörapporter. Under dessa dagar granskades ett urval av miljörapporter mer noggrant. Urvalet och hanteringen skedde enligt gemensamma rutiner vid ett gemensamt tillfälle, vilket innebar en effektiv och likvärdig hantering av rapporterna.

Länsstyrelsen har också deltagit i ett projekt som syftar till att upprätta en länsgemensam anslutningspolicy för industriellt avloppsvatten för kommunerna. Detta gemensamma dokument underlättar för både kommunernas tekniska förvaltningar, de industrier som vill ansluta avloppsvatten till det kommunala avloppsnätet och för den kommunala miljöförvaltningen. Samlad information om anläggningar behövs i många verksamheter,

inte bara inom tillsyn miljöskydd. Andra intressenter är t ex vattenförvaltningen och miljömålsuppföljningen. Systemet underlättar bland annat i handläggningen (inför t ex tillsynsbesök) och gör det enklare att svara på frågor om enskilda anläggningar. Systemet underlättar också för länsstyrelserna att ta in tillsynsavgifter vilket sker mer automatiserat än tidigare (infördes 2011). Det underlättar även i kontakter med brukare och allmänheten.

Inom kulturmiljöområdets samverkansarbete mellan sydlänen har en nationell kampanj bedrivits på tillsynsområdet, varvid samtliga län deltagit i tillsyn av kyrkliga inventarier och arkeologi kopplat till skogsärenden. Kampanjen är ett led i att hitta gemensamma former för tillsynen, där tillgängliga resurser kan utnyttjas effektivt och där insatserna kan få ett större genomslag genom gemensamma rapporter etc. Arbetet är även ett led i att diskutera frågor kring gemensam praxis i handläggningen, vilket är till fördel både för tillsynsobjekten och för tillsynsmyndigheterna.

Öppna data

Öppen data kan ge både samordningsvinster men innebär också en förenkling för företag och allmänhet i kontakten med länsstyrelserna. I arbetet med öppen data har Länsstyrelsen deltagit i den nationella konferensen Offentliga rummet och informerat om våra öppna data och e-tjänster. Detta både för att sprida goda exempel samt för att öka användandet av våra tjänster. Syftet med arbetet är att erbjuda allmänheten öppen data vilket kan leda till ett bättre kunskapsunderlag och på detta vis fler samordningsvinster för både myndigheter och allmänheten. I arbetet med öppen data har Länsstyrelsen i Jönköpings län har skapat en sida för myndighetens PSI-data (information tillgänglig för vidareutnyttjande)². Ytterligare exempel på öppen data är extern karttjänst över miljöfarliga anläggningar som finns att användas fritt. Kartdata kan även laddas ned av t ex företag/konsulter och andra myndigheter för användning i egna GIS-

system. Inspiredirektivet ställer krav på att Länsstyrelsen tillhandahåller geodata om produktionsanläggningar. Under året har karttjänster enligt Inspire publicerats för alla läns räkning vilket på sikt bör leda till både samordningseffekter och även underlätta i kontakter med företagare och privatpersoner.

Vatteninformationssystem Sverige (VISS) är ett exempel på en öppen webbaserad databas där man kan få uppgifter om hur Sveriges större sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten mår samt vilka miljökvalitetsnormer för vatten som finns. Under 2013 har VISS kompletterats med mer vattenrelaterad information i systemet som gagnar användaren. De stora användarna är länsstyrelser, kommuner och konsultbolag inom miljösektorn som använder VISS som underlag till bland annat utredningar. Under året har Länsstyrelsen tagit fram en informationsklassning vilket har gjort att vi kan sätta CC0 licens på våra data vilket innebär att data fritt kan utnyttjas.

² www.lansstyrelsen.se/jonkoping/Sv/psi-data/Pages/psi-data.aspx.

Infrastrukturplanering

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 34*			
Årsarbetskrafter män 1)	0,41	0,44	0,36
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	0,15	0,05	0,05
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,26	0,24	0,19
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	455	432	391
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	0,24	0,24	0,21
Antal ärenden, inkomna och upprättade	52	51	67
Antal beslutade ärenden	64	63	60
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	6	11
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 779	0	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Länsstyrelsen har under år 2013 följt och bevakat strategiska infrastrukturfrågor av betydelse för den regionala utvecklingen i länet. Detta har skett i samverkan med bland annat Regionförbundet och Trafikverket.

Transporter och vägar

Länsstyrelsen har under året granskat och lämnat remissyttrande avseende förslag till både nationell och regional plan för transportsystemet.

Länsstyrelsen har, liksom tidigare, under året haft regelbundna trafiksamråd med Trafikverket. Vid dessa trafiksamråd diskuteras pågående ärenden, strategiska samhällsbyggnadsfrågor och rutiner för samarbete. Från Länsstyrelsens och Trafikverkets sida deltar samordnande handläggare samt, vid behov, även handläggare med specialistkompetens.

Länsstyrelsen har tagit beslut om miljöpåverkan i två vägprojekt, godkänt tre miljökonsekvensbeskrivningar och tillstyrkt tio arbetsplaner. Under året har de nya arbets-

formerna gällande infrastrukturärenden börjat tillämpas fullt ut, även om det fortfarande finns projekt som drivs enligt tidigare lagstiftning.

Under året har byggnadsarbeten för flera större infrastrukturprojekt pågått.

Kommunikationsfrågor diskuteras regelbundet i samband med detaljplaner och översiktsplaner. Länsstyrelsen tar här hjälp av Trafikverket i syfte att verka för en bebyggelsestruktur som ger förutsättningar för en miljövänlig och trafiksäker transportinfrastruktur. Det handlar dels om hur bebyggelsen ska respektera och hålla avstånd till vägar och järnvägar, men även om hur bebyggelsen kan utformas så att transportarbetet minimeras samtidigt som tillgängligheten maximeras. Den så kallade fyrstegsprincipen kommer regelbundet upp för diskussion i olika sammanhang såsom vid diskussioner om översiktsplaner. Fyrstegsprincipen är Trafikverkets arbetsprincip som används bland annat vid infrastrukturplanering. Principen är ett förhållningssätt som innebär att möjliga förbättringar i transportsystemet ska prövas stegvis, för att bättre hushålla med investeringsmedel, och som en metod för att minska trafikens negativa effekter på till exempel trängsel, luftkvalitet och klimat.

Under året har, på initiativ av Trafikverket, ett samarbete inletts med syfte att underlätta för kommunal planering i anslutning till kommunikationsleder av riksintresse. Detta ska resultera i en dokumentation som bland annat kommer att innehålla rekommendationer om minsta avstånd till kommunikationslederna.

IT-infrastruktur

Länsstyrelsen har under flera år arbetat med utbyggnaden av IT-infrastruktur på landsbygden som en del av det prioriterade området tillgänglighet. Bredbandsutbyggnaden är av stor betydelse för landsbygdsutveckling och den regionala tillväxten. Tillgång till snabb, kraftfull och väl fungerande dataöverföring är en förutsättning för boende på landsbygden och tillväxt inom landsbygds- och lantbruksföretagande i länet. Via internet sköter många medborgare idag sina kontakter med myndigheter och företag. För ungdomar är det oftast ett måste att använda datorn för hemuppgifter i skolan och för äldre är det viktigt med möjlighet att kommunicera och ta del av samhällelig service, sköta bankärenden med mera utan att behöva åka in till närmsta tätort.

I det strategiska arbetet med bredbandsutbyggnad krävs även att det finns kunskap att använda de tjänster och verktyg som tillhandahålls digitalt. Framtagandet av en regional digital agenda (ReDa) har därför initierats av Regionförbundet, Länsstyrelsen och Landstinget och arbetet samordnas av Regionförbundet. Länsstyrelsen är sammankallande för arbetsgruppen bredband och infrastruktur, som är en av sex arbetsgrupper. Arbetet påbörjades under andra halvåret 2013 och ska slutföras första kvartalet 2014. Länsstyrelsen ansvarar för att en handlingsplan tas fram inom arbetsgruppens sakfrågeområde, med god förankring bland länets aktörer. Alla arbetsgruppers handlingsplaner ska sammanställas under slutprodukten ReDa i mars 2014.

Länsstyrelsen har prioriterat bredbandsutbyggnad, dels genom stöd inom ramen för landsbygdsprogrammet, dels genom stöd enligt kanalisationsförordningen. Efterfrågan på

medel för bredbandsåtgärder överstiger dock de tillgängliga medel Länsstyrelsen disponerar. Länsstyrelsen har utnyttjat den nationella potten inom landsbygdsprogrammet till att bevilja bredbandsstöd utöver den initiala länsporten då efterfrågan har varit stor och många projekt inte kunde beviljas medel 2013.

Det är oftast lokala grupper som tar initiativ till utbyggnaden, men kommunen och det nätbolag som är verksamt i kommunen blir tidigt involverade i projekten. Länsstyrelsen har inletts kontakter med samtliga kommuner i länet för att diskutera kommunens roll i detta arbete, bland annat genom att delta i ett möte med länets it-chefer tillsammans med Regionförbundet för att informera om service på landsbygden, bredband och regional digital agenda vid samma tillfälle. Dialogen har syftat till att undersöka vilka planer kommunen har, strategiarbete, finansieringsmöjligheter samt att gynna erfarenhetsutbyte mellan kommunerna. Länsstyrelsen har informerat om möjligheterna att stödja investeringarna.

Länsstyrelsen har också deltagit i en arbetsgrupp (sakfrågegrupp) inom Länsamverkan Bredband 2.0, som arbetat med att ta fram en praktisk handledning för byalag, fiberföreningar m.fl., men även för handläggare på myndigheterna. Ett bredbandsprojekt omfattar flera mer eller mindre komplexa frågor, både av teknisk och administrativ karaktär. Under året har alltmer fokus lagts på frågor kring offentlig upphandling, statstödsregler samt momsfrågor. Därför har arbetet med handledningen fokuserat på en strukturerad information, checklistor, mallar samt relevanta länkar som kan behövas i det lokala arbetet. Länsstyrelsen har bistått Jordbruksverket i så stor utsträckning som möjligt med svar på samråd kring rutiner för handläggning av stöd till bredbandsutbyggnad. Mycket arbete slutfördes av Jordbruksverket under juli månad vilket försvårade samrådsprocessen för rutinen kring kontroll av upphandlingsförfarandet.

Länsstyrelsen har under året yttrat sig om remiss för delbetänkandet Effektivare bredbandsstöd SOU 2013:47.

Hållbar samhällsplanering och boende

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 40* och 41*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,91	2,75	3,52
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	5,01	5,21	4,85
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,23	3,92	3,94
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	8 379	7 135	7 593
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	4,51	3,97	4,06
Antal ärenden, inkomna och upprättade	708	769	714
Antal beslutade ärenden	654	796	799
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	25	23
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	239

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Under året har Länsstyrelsen bedrivit ett aktivt utvecklingsarbete med direkt koppling till kärnverksamheten inom hållbar samhällsplanering och hållbart byggande. Arbetet har utgått från att ge ett brett stöd till berörda tjänstemän och politiker i kommunerna. Detta har skett genom tydliga yttranden över detaljplaner och översiktsplaner samt genom väl förberedda kommunsamråd där förutom tjänstemän även ansvariga politiker deltagit. Länsstyrelsen har även genomfört välbesökta utbildningar med koppling till plan- och bygglagen samtidigt som relevanta planeringsunderlag synliggjorts med vägledande kommentarer till kommunernas arbete med översiktsplanering.

Kommunsamråden, som har hållits två gånger eller mer med samtliga kommuner, har utvecklats till kvalificerade diskussioner om samhällsplanering där även ansvariga politiker motiverats att delta från flertalet kommuner. Här har ett väl förberett möte med en strukturerad dagordning medverkat till ett förtroendeingivande utbyte.

Ett högt deltagande vid de årligen återkommande konferenserna under vår och höst har varit förutsättningen för en bra kunskapsöverföring till kommunerna. Årets tema för vårens konferens var tillämpningsfrågor i detaljplaner som rörde trafikbullerpåverkan, ersättningsanspråk vid bevarandebestämmelser samt lagtillämpning för bygglov med mera vid ändring av byggnad. Höstkonferensen tog upp olika aspekter av energifrågan och dess koppling till en långsiktigt hållbar samhällsplanering.

Länsstyrelsens tillsynsvägledning för planprocessen, har förutom genom utbildningsinsatser och kommunsamråd, varit omfattande när det gäller rådgivning av detaljplanering enligt den nya plan- och bygglagen. Länsstyrelsen samverkan med det statliga lantmäteriet har lagts fast i två årligen återkommande möten i syfte att stärka genomförandenaspekterna i kommunernas detaljplanearbete. Även Länsstyrelsens rutinbeskrivningar för detaljplaneyttranden liksom Länsstyrelsens hemsida har uppdaterats under året för att bättre motsvara kommunernas behov av stöd och vägledning inom planering och byggande.

Översiktsplanering

För att stärka översiktsplaneringen, utifrån såväl det nationella som regionala perspektivet, har Länsstyrelsen i samverkan med Regionförbundet träffat ledningsgrupperna för de under året påbörjade arbetena med nya kommunomfattande översiktsplaner. Då Länsstyrelsen skickat sitt samrådsyttrande har en särskild genomgång gjorts med ledningsgruppen för det aktuella översiktsplanarbetet. Förfarandet har mottagits positivt hos berörda kommuner samtidigt som Länsstyrelsen noterar att statens synpunkter liksom de regionala aspekterna fått ett bättre genomslag. Detta utvidgade samrådsförfarande har utgjort en viktig del av arbetet inom regleringsbrevsuppdrag 29 samtidigt som Länsstyrelsens interna arbete breddats till att i större utsträckning beröra landsbygdsutveckling och de areella näringarna.

Under året har en uppdatering av den sammanställning som Länsstyrelsen gjort av de viktigaste planeringsunderlagen för översiktsplanarbetet påbörjats med utgångspunkt i regleringsbrevsuppdrag 42. Sammanställningen utgör en del av den sammanfattande redogörelsen som Länsstyrelsen ska utföra enligt särskilda bestämmelser i plan- och bygglagen. Den ger en kortfattad beskrivning av planeringsunderlagen samt kommenterar på vilket sätt de kan användas i översiktsplanarbetet. Underlaget har tidigare skickats ut till länets samtliga kommuner för kännedom inför Länsstyrelsens fortsatta arbete med sammanfattande redogörelser. En kommunspecifik sammanfattande redogörelse utfördes av Länsstyrelsen under år 2013. Kopplat till planeringsunderlagen har Länsstyrelsen arbetat med översynen av riksintressen för vindkraft, vattenförsörjning och friluftsliv samt förankrat arbetet hos länets kommuner.

Länsstyrelsen har, med bland annat medel från Delegationen för hållbara städer, i samverkan med tre kommuner studerat hur ett hållbarhetsperspektiv kan diskuteras och vidmakthållas i små tätorter. Projektet kommer att slutföras under år 2014.

Bostadsförsörjning

Bostadsförsörjningsfrågan har varit högaktuell under året där den inledande bostadsmarknadsenkäten i sin uppföljande bostadsmarknadsanalys tydligt visar behovet av att bygga nya hyreslägenheter i länet. Under våren besöktes också länets samtliga kommuner för särskilda överläggningar om bostadsmarknadssituationen i respektive kommun. Bland tjänstemän och politiker från olika kommunala ansvarsområden fördes en konstruktiv diskussion med utgångspunkt från människors olika boendesituationer i livet. Bostadssituationen för hemlösa gavs här ett särskilt utrymme. Dessa överläggningar synliggjorde att bostadsförsörjningsfrågan kräver ett brett deltagande med utökat mandat från olika kommunala förvaltningar och politiska organ liksom bostadsbolagen, om arbetet ska kunna medverka till en väl fungerande bostadsmarknad.

Sedan år 2012 har Länsstyrelsen i Jönköping en heltidstjänst för tillsynsvägledning inom byggområdet. Arbetet har under år 2013 fortsatt inneburit betydande insatser inom den nationella samordningen av länsstyrelsernas tillsynsvägledning. På länsnivå har tillsynsvägledningsarbetet inneburit aktiv närvaro vid och kontakter med samtliga kommunala nätverk som berör bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer. Även en omfattande rådgivning per telefon bland annat om tillämpningen av de nya sanktionsavgifterna har krävts. Inom kommunernas samverkan har det funnits ett stort behov att utveckla både synsätt och rutiner kring byggtillsynen. Länsstyrelsen har då kunnat ställa upp som en särskild samordnings- och kunskapsresurs. Under år 2013 startades med denna utgångspunkt två särskilda kommunala arbetsgrupper, varav en berör obligatorisk ventilationskontroll (OVK) samt en som ska ta fram en stomme till en kommunal tillsynsplan för ärenden kopplade till plan- och bygglagen.

När det gäller överklaganden av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen så har Länsstyrelsen, mot bakgrund av regleringsbrevets inriktningsmål för handläggning av dessa ärenden, vidtagit ett antal åtgärder i syfte att förkorta handläggningstiderna och minska

ärendebalanserna. Trots ett ganska besvärligt utgångsläge med vakanser och personalomsättning samt därtill en ökad ärendeinströmning med 25 procent jämfört med föregående år har Länsstyrelsen lyckats minska såväl handläggningstiderna som ärendebalanserna. Redovisningen av uppnått resultat i förhållande till de inriktningsmål regeringen lagt fast lämnas till Boverket senast den 28 februari 2014.

Bidrag

Det har under året varit en god tillströmning av bidragsärenden som avsett radonsanering och solcellsanläggningar. Intresset för att installera solceller är stort i länet och sett till beviljat belopp per invånare ligger länet i topp, nationellt. Det finns en lång kö av bidragsansökningar sedan tidigare år hos Länsstyrelsen. Den extra tilldelning av bidragsmedel som skedde i november utnyttjades fullt ut, och tillsammans med ordinarie tilldelning har 6,5 miljoner kronor beviljats i bidrag under året. Länsstyrelsen konstaterar dock att i princip samtliga ansökningar för bidrag till solcellsanläggningar som kom in under år 2013, motsvarande ett totalt bidragsbehov av 12 miljoner kronor, inte har kunnat tilldelas medel.

INDIKATORER

Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik utgiftsområde 18

Detaljplaner	2013	2012	2011	2010
Antal överprövade detaljplaner	-	0	0	0
Antal upphävd detaljplaner	-	0	0	0
Strandskyddsdispenser	2013	2012	2011	2010
Antal strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har överprövat	-	13	30	23
Antal strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har upphävt	-	6	14	11

Källa: Boverket, Naturvårdsverket

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Detaljplaner

Indikatorvärdet för överprövade och upphävd detaljplaner har inte förändrats under de senaste tre åren. I de fall det funnits anledning att överväga en överprövning har detta markerats tydligt i såväl samrådsyttrande som vid de kontakter Länsstyrelsen har med länets kommuner i samhällsplaneringsfrågor. Detaljplanerna har då justerats på ett godtagbart sätt och Länsstyrelsen har inte haft anledning ta in planerna för prövning. Länsstyrelsen ser inte att indikatorn i sig har påverkat arbetssätt och metoder för hur samrådsyttrande skrivs eller hur kontakterna i övrigt sker kring de för staten väsentliga samhällsintressen i planeringen.

Strandskyddsdispenser

Länsstyrelsen för löpande statistik om kommunernas och Länsstyrelsens samtliga beslut om dispens från strandskyddet och rapporterar till Naturvårdsverket enligt deras anvisningar. I början av år 2013 rapporterades 2012 års siffror, det är endast dessa som ska kommenteras. Under år 2012 granskades totalt 113 dispenser från kommunerna. Av dessa togs 13 stycken in för prövning. Det totala antalet meddelade dispenser har minskat något under perioden 2010-2012. Även antalet överprövade dispenser har minskat vilket kan beror på dels att kommunernas kompetens kring lagstiftningen och tillämpningen av densamma ökar, samt att det har utvecklats en rättspraxis vilket gör det lättare för kommunerna att fatta rätt beslut. Av de 13 dispenser som Länsstyrelsen överprövade under år 2012 har sex stycken upphävts, vilket är fem procent av totala antalet dispenser. Det innebär att nästan hälften av de ärenden som överprövas upphävs, vilket tyder på att det trots allt fortfarande finns vissa brister i lagtillämpningen. Det är ändå positivt att se att Länsstyrelsen inte behöver överpröva lika många dispenser längre. Länsstyrelsen bidrar till förståelsen och tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna genom att löpande svara på kommunernas frågor om tolkningar av strandskyddsbestämmelserna. Under

hösten år 2012 anordnade Länsstyrelsen en konferens för länets kommuner om strandskydd – både avseende dispensgivning och tillsyn. Konferensen var mycket uppskattad och Länsstyrelsen har därefter sett vissa positiva effekter på kommunernas

tillämpning av lagstiftningen under år 2013. Det är viktigt att Länsstyrelsen fortsätter att arbeta med information och vägledning gentemot både kommuner och sökande som efterfrågar det.

Återrapportering regleringsbrev

Tabell 4.1

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2013	2012	2011
Boverket: Engångsbidrag	13 016	9 103	139 742
Boverket: Periodiska bidrag totalt	0	491	4 499
Totalt	13 016	9 594	144 241
varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Tabell 4.2

Beslut om stöd (antal första beslut)	2013	2012	2011
Reguljära stöd			
Radonbidrag egnahem	62	104	116
Tillfälliga stöd			
Investeringsstöd äldrebooster, m.m.	1	0	1
Investeringsstöd till solceller	57	37	10
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	55	25	101
Beslut om avslag/avskrivning	24	26	86
Beslut om återkallande	19	4	70
Beslut om utbetalning	115	161	296
Beslut om omprövning efter utbetalning	0	0	4

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.2

Antalet ansökningar om radonbidrag har sjunkit i länet, liksom i hela riket, under året. Länsstyrelsen har haft två annonser under året om radonbidraget. Boverket undersöker för sin del hur en bredare kännedom om bidraget ska förmedlas på bästa sätt.

Att antalet omprövade ärenden på nytt ökat beror på att beslutade solcellsbidrag har erhållit ett nytt slutdatum, då bidragstagarna fått förseningar i sina projekt.

Energi och klimat

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 42*			
Årsarbetskrafter män 1)	1,45	2,33	1,81
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	2,39	0,98	1,35
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,82	1,62	1,49
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 738	4 129	3 481
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	2,55	2,30	1,86
Antal ärenden, inkomna och upprättade	25	18	32
Antal beslutade ärenden	15	34	15
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	6	0	4
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	30	122	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Antalet årsarbetskrafter inom verksamhetsområdet energi och klimat har ökat från 3,31 till 3,84 under 2013. Kostnaderna och andel årsarbetskrafter har också ökat eftersom vi har ökat årsarbetskrafter. Förstärkningen som gjorts på personalsidan har syftat till att stärka arbetet med uppföljning och att skapa en heltäckande energi- och klimatredovisning för Jönköpings län.

INDIKATORER

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20

Förnybar energi	2013	2012	2011	2010
Installerad effekt i vindkraftverk (MW)	-	148,6	72,0	37,5
Producerad el som kommer från vindkraft (GWh)	-	199	185	62

Källa: Statens energimyndighet

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Vindkraftsutbyggnaden i länet har fortsatt att öka och produktionen samt den installerade effekten har ökat kraftigt under de senaste åren. Jönköpings län har höga ambitioner inom energi- och klimatarbetet och vi vet att det är hårt och uthålligt arbete som ger resultat. Visionen är att vi till år 2050 ska vara ett plusenergilän, och med det menar vi att produktionen av förnybar energi ska täcka konsumtionen av energi på årsbasis. Samtidigt ska vi ha en effektivare energianvändning, där behovet minskar med 40 procent (jämfört med år 2007). Vindkraften bedöms fortfarande vara den förnybara energikälla som har störst förutsättningar att växa och i framtiden utgöra en stomme i länets elproduktion.

Det pågår ett intensivt arbete med att driva energi- och klimatfrågorna framåt, bland annat genom Klimatrådet som Länsstyrelsen tillsatt under år 2011. Det är många aktörer som påverkar indikatorns utveckling. Arbetet i Klimatrådet bidrar till att stärka samverkan i länet och arbeta fram åtgärder för att vi ska nå

uppsatta klimatmål om ökad förnybar energiproduktion.

Länsstyrelsen har både rollen att stimulera utvecklingen av förnybar energiproduktion och att lämna yttranden över miljöprövningsdelegationens ärenden där olika hänsyn vägs in. Vidare arbetar Länsstyrelsen aktivt med att bland annat samordna Länsstyrelsens interna och externa information och vägledning om vindkraft till kommuner och exploatörer, förbereda samråd enligt 6 kap. miljöbalken för en effektivare tillståndsprövning och ajourhålla GIS-skiktet för vindkraft samt

förbättra förutsättningarna för en effektiv tillsyn över vindkraftsanläggningar

Länsstyrelsen bedömer att det inom samtliga samhällssektorer krävs långtgående och kraftfulla insatser för att klara visionen, så även för att främja utbyggnaden av förnybar elproduktion. Nya förändrade styrmedel måste till inom flera områden för att ett effektivt arbete ska få långsiktigt genomslag. Ett angeläget område att vidareutveckla är elcertifikatsystemet som måste svara upp till och möta ambitionsnivåerna för förnybar elproduktion.

Återrapportering regleringsbrev

37. Länsstyrelserna ska redovisa

- Insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan

Länsstyrelsens arbete med att leda, konkretisera och strategiskt samordna den regionala energi- och klimatstrategin samordnas av en energi- och klimatstrateg på heltid. Energi- och klimatarbetet har förstärkts ytterligare under året genom en utvecklare inom energi och klimat på heltid samt en miljö- och klimatsamordnare på halvtid. Därutöver engageras ytterligare fem resurser på Länsstyrelsen, inom ramen för Klimatrådets arbetsgrupper.

I syfte att leda och strategiskt samordna det regionala klimatarbetet samt identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning, startade Länsstyrelsen år 2011 ett regionalt Klimatråd³. Klimatrådet är ett samverkansorgan för aktörer i Jönköpings län som är pådrivande ed engagemang och påverkansmöjlighet i klimat- och energiarbetet i länet. Landshövdingen är ordförande i Klimatrådet som leder rådets

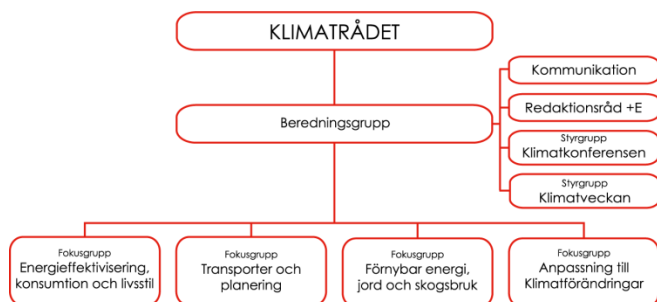
arbete och utser ledamöterna i Klimatrådet och dess underorganisationer för ett år i taget. Ledamöterna innehar ledande positioner inom sina organisationer och företräder dessa i olika sammanhang, de har därför goda möjligheter att få samsyn och verka för den inriktning som fastställs i rådet. Till Klimatrådet finns kopplat en beredningsgrupp samt fyra fokusgrupper vilka tar sin utgångspunkt i klimat- och energistrategins sju prioriterade åtgärdsområden. Vidare har rådet en kommunikationsgrupp, ett redaktionsråd för klimat- och miljötidningen +E⁴ samt styrgrupper för Klimatkonferensen⁵ och Klimatveckan 2014 Jönköpings län⁶. Samtliga grupper inom Klimatrådets organisation har normalt fyra ordinarie möten per år.

⁴ +E

⁵ Klimatkonferensen

⁶ Klimatveckan

³ Klimatrådet

Organisationsdiagram över Klimatrådet för Jönköpings län

Närmare 50 organisationer och över 90 personer ingår i Klimatrådet och dess grupper. Länsstyrelsen sammankallar grupperna och bistår med sekreterare som också är utredningsresurser. Uppföljning och utvärdering av åtgärderna planeras av fokusgrupperna och Länsstyrelsen har det administrativa och samordnande ansvaret för uppföljningen. Detta genomförs till en del genom fokusgruppernas sekreterare och den ordinarie uppföljningen av länsövergripande åtgärdsprogram för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan, men även genom energi- och klimatutvecklaren som samordnar arbetet med att skapa en tydlig och helhetstäckande energi- och klimatredovisning för Jönköpings län och Klimatrådets organisationer. Uppföljningen och utvärderingen ska tydligt visa huruvida mål uppnås eller inte och därmed fungera som beslutsunderlag för åtgärder.

I Klimatrådet ingår, förutom Länsstyrelsen, Fagerhults Belysning Sverige AB, Regionförbundet Jönköpings län, Myresjöhus AB, Tosito Invest AB, Aneby kommunstyrelse, Värnamo kommunstyrelse, Husqvarna AB, Sävsjö kommunstyrelse, IKEA, Swerea SWECAST AB, Landstinget i Jönköpings län, Skogsstyrelsen, Skanska Sverige AB, Jönköpings kommunstyrelse, FastighetsAB Norrporten, Gnosjö kommunstyrelse, Nässjö Affärsverk AB, Lantbrukarnas Riksförbund, Stiftelsen Träcentrum Nässjö, Jönköping Energi, Vetlanda kommun, Länsförsäkringar Jönköping, Friskis & Svettis Jönköping, Habo kommunstyrelse, Trafikverket Region Syd, HSB Göta, Högskolan i Jönköping och Försvarsmakten. Alla länets kommuner är engagerade i Klimatrådets arbete och representeras av sju politiker från Aneby,

Gnosjö, Habo, Jönköping, Vetlanda, Värnamo och Sävsjö.

Klimatrådets beredningsgrupp leds av energi- och klimatstrategen och har till uppgift att samordna fokusgruppernas arbete och bereda rådets möten. I beredningsgruppen ingår tjänstemän från Länsstyrelsen, Trafikverket, Landstinget, Regionförbundet, en till två kommuner och en till två representanter från näringslivet. Klimatrådets fyra fokusgrupper leds av en politiker och 3 tjänstemän från externa organisationer med erfarenhet och sakkunskap inom respektive fokusområde:

- Energieffektivisering, Konsumtion och livsstil leds av Energikonor Norra Småland
- Transporter och planering leds av Regionförbundet Jönköpings län
- Förnybar energi och Jord- och skogsbruk leds av Vaggeryds kommun
- Anpassning till klimatförändringar leds av Gnosjö kommun

Omställningen till ett klimatsmartare samhälle behöver medborgarnas medverkan vilket kräver en effektiv kommunikation för att nå ut med budskapet och skapa förändring. Därför finns en strategisk kommunikationsgrupp som leds av Länsstyrelsen. Tre viktiga kanaler för kommunikationen är tidningen +E, Klimatkonferensen och Klimatveckan, för vilka det finns särskilda grupper. Kommunikationsgruppens uppgifter är att löpande ge råd i informationsfrågor för att öka genomslaget för de åtgärder som Klimatrådet ställer sig bakom, öka medvetenheten bland medborgarna i länet om Klimat- och energistrategins visioner och mål och ta fram förslag till en för Klimatrådet gemensam kommunikationsstrategi.

Redaktionsrådet för +E leds av Länsstyrelsen. Sedan början av år 2012 har tidningen +E delats ut med fyra nummer per år till länets alla hushåll. Syftet är att genom effektiv och trovärdig kommunikation bidra till ökad kunskap och ökat engagemang hos länsinvånarna för att uppnå de regionala miljömålen, och därmed Klimatrådets vision om att bli ett plusenergilän 2050. Namnet +E

anspelar på visionen i Klimat- och energistrategin att länet ska vara ett plusenergilän 2050, vilket innebär minskad energianvändning med 40 % och ökad förnybar energiproduktion så att länet blir självförsörjande med ett överskott. +E finansieras av Länsstyrelsen, Regionförbundet, Landstinget och alla länets 13 kommuner samt med bidrag från Energimyndigheten. I redaktionsrådet ingår finansiärerna samt även en projektledare för det företag som upphandlats för produktionen, tryckning och distribution av +E.

Klimatkonferensens styrgrupp leds av Länsstyrelsen. Under tio år i rad har Länsstyrelsen tillsammans med sex regionala aktörer genomfört en Klimatkonferens. Konferensen är gratis för deltagarna som har varierat mellan 300 till 400 stycken per år. Konferensen håller hög kvalitet även i ett nationellt perspektiv och är en viktig del i arbetet för att öka medvetenheten och kunskapen om klimat- och energifrågor bland länets aktörer och medborgare. År 2013 var temat ”vad har hänt på 10 år och vad gör vi nu?”. Intresset för konferensen var rekordstort och 400 personer deltog, vilket innebar en fullsatt aula på Högskolan i Jönköping. Från år 2014 har Klimatrådet övertagit ansvaret för konferensen. I styrgruppen ingår Trafikverket Region Syd, Myresjö hus, Jönköpings kommun, Regionförbundet Jönköpings län, Högskolan i Jönköping och IKEA. I styrgruppen ingår även projektledaren för det företag som upphandlats för 2014 års konferens.

Under året växte ett samarbete fram tillsammans med Elmia för att genomföra en Klimatvecka i Jönköpings län. Arbetet konkretiserades under hösten och en styrgrupp tillsattes av Klimatrådet med målsättningen att den första Klimatveckan genomförs under 2014 i samverkan med Elmia. Det övergripande syftet med Klimatveckan är att bidra till att nå visionen om att Jönköpings län år 2050 är ett plusenergilän genom att på ett öppet, tydligt och kraftfullt sätt manifestera klimatfrågan i Jönköpings län i samklang med länets

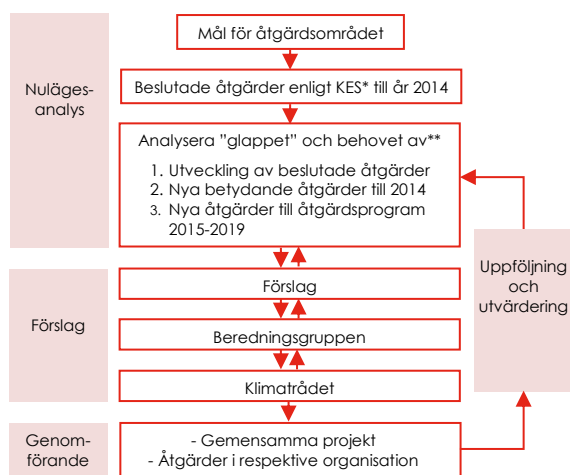
kommuner, landstinget, företag, organisationer och invånare. Klimatveckan ska präglas av gränsöverskridande aktiviteter som ger kunskap och ökad medvetenhet runt klimatfrågor på bred front. Goda exempel ska lyftas fram och sprida kunskap om vår påverkandegrad både som privatpersoner och företag.

För att ytterligare stärka arbetet med uppföljning tar Länsstyrelsen årligen fram energibalanser⁷ för Jönköpings län samt för länets 13 kommuner. Energibalanserna har utarbetats av ett konsultföretag i dialog med Länsstyrelsen och i samverkan med länets kommuner. Energibalansen är en kartläggning över energiflödena i Jönköpings län och i länets kommuner. Frågor som besvaras är bland andra; Vilken och hur mycket energi förbrukas i länet? Var används den? Hur mycket el och fjärrvärme produceras i länet? Hur mycket el tillförs utifrån? Hur stora blir koldioxidutsläppen? Energibalansen med startår 1990 utgör underlag för att följa upp satta mål och prioritera åtgärder gällande till exempel energiproduktion, energieffektiviseringar, transportsystemets energiförbrukning och minskad användning av fossila bränslen.

⁷ [Energibalans 2010](#)

– insatser för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner för det klimat- och energistrategiska arbetet i samverkan med berörda lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder med särskilt fokus på innovativa och resurseffektiva lösningar för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning

Klimatrådets organisation är ett samordnande organ för att ta fram, utveckla och genomföra åtgärder och har stor potential att bidra till ökad andel förnybar energi, energiomställning och minskad klimatpåverkan. I klimat- och energistrategin finns ett 30-tal åtgärder. Strategin är därmed också en åtgärdsplan. Klimatrådets fokusgrupper har dels i uppdrag att ta fram innovativa och resurseffektiva åtgärdsförslag till ett kommande åtgärdsprogram som ska gälla 2015-2019 och dels att ta fram förslag till åtgärder som ska genomföras tidigare, samtliga efter ställningstagande i Klimatrådet. Processen framgår av nedanstående bild.

*KES = Klimat- och energistrategin **För klimatanpassning är målbilden ofullständig i KES, beslutade åtgärder saknas och förslag till åtgärdsprogram behövs tidigare

Genomförda och planerade åtgärder under 2013

Under året har fokusgrupperna tagit fram 29 förslag om utveckling av redan befintliga åtgärder i strategin och 11 förslag till nya betydande åtgärder. Av de föreslagna åtgärderna har Klimatrådet bland annat ställt sig bakom och godkänt följande åtgärder:

- Dialog med kommunernas beslutsfattare om Klimatrådet och kostnader för energi på längre sikt
Ansvarig: Länsstyrelsen, Energikontoret och kommunerna

- Öka anslutningen till lantbruksrådgivning som berör energieffektivisering och minskad klimatpåverkan
Ansvarig: Länsstyrelsen i samarbete med rådgivningsorganisationer
- Energikontor Norra Småland utvecklar en funktion för biobränsle
Ansvarig: Energikontor Norra Småland
- Hållbar byggnation
Ansvarig: Kommunerna
- Kommunal organisation för klimatanpassning
Ansvarig: Kommunerna

Ovanstående åtgärder kommer att genomföras och utvecklas vidare under år 2014.

Under 2013 har bland annat följande åtgärdsförslag genomförts:

- Dialog med kommunernas beslutsfattare om Klimatrådet och kostnader för energi på längre sikt
Ansvarig: Länsstyrelsen, Energikontoret och kommunerna
- Ökad kunskap om förnybara energilösningar
Ansvarig: Energikontoret och energi- och klimatrådgivarna
- Rådgivning Skog och klimat
Ansvarig: Skogsstyrelsen i samverkan med näringen
- Gemensamma riktlinjer och rekommendationer för dagvattenhantering i ett förändrat klimat
Ansvarig: Länsstyrelsen, kommuner
- Hållplatsstrategi för Jönköpings län
Ansvarig: Jönköpings Länstrafiken, i samverkan med Länsstyrelsen, Regionförbundet och Trafikverket

Flera åtgärdsförslag har genomförts under åren och flera arbetas fram och kommer att genomföras 2014 och framåt. Samtliga åtgärdsförslag är av stor betydelse och spänner över samtliga fokusområden. Som exempel

kan nämnas ”Hållplatsstrategi för Jönköpings län” som syftar till att öka det kollektiva resandet. Transportsektorn står för en stor del av länets koldioxidutsläpp och att öka det kollektiva resandet är därför högt prioriterat. För att åstadkomma detta är det viktigt att planera ur ett hela-resan-perspektiv. Attraktiva och välfungerande bytespunkter är en viktig del i resekedjan och har därför en stor betydelse för ett ökat kollektivtrafikresande ur ett hållbarhetsperspektiv. Innan arbetet med strategin påbörjades saknades en samlad bild för utformning och placering av hållplatser och bytespunkter i länet. Strategin har under året fastställs av Länstrafiken, efter samråd i det kommunala beredningsorganet, och tjänar som underlag för framtida överenskommelse om ansvarsfördelning mellan Länstrafiken, länets kommuner samt Trafikverket avseende utformning, anläggande och skötsel av hållplatserna/bytespunkterna i länet. Strategin utgör även underlag för att erforderliga ekonomiska ramar avsätts i den länstransportplan som utarbetas av Regionförbundet.

Sedan 2012 lyfter Klimatrådet fram innovativa och resurseffektiva lösningar genom Klimatpriset⁸. Klimatpriset är ett resultat av fokusgruppernas gedigna arbete och har blivit en årlig utmärkelse och höjdpunkt i Klimatrådets arbete. Klimatpriset ger Klimatrådet möjlighet att lyfta fram de mest framstående, ambitiösa och innovativa åtgärderna inom energi- och klimatarbetet i länet. Klimatrådets fokusområden speglar de fyra tävlingsområdena. Vid en ceremoni på Residenset har klimatpriset delats ut årligen av landshövdingen tillika ordförande i Klimatrådet. Mottagare av priset år 2013 blev Friskis & Svettis Jönköping med motiveringen: Klimatpris tilldelas Friskis&Svettis Jönköping för deras fleråriga systematiska miljöarbete. Ytterligare fyra kandidater fick hedersomnämningen med diplom inom respektive fokusområde.

Under våren bjöd Klimatrådet in till tre dialogmöten (Vetlanda, Sävsjö, Jönköping)

om länets klimat- och energiarbete - Klimatresan⁹. En klimatresa med syfte att lyfta fram och ta del av kommunernas gedigna arbete och centrala roll i energi- och klimatarbetet. Vidare handlade resan om erfarenhetsutbyte att lyfta fram goda exempel från näringslivet och stärka förankringen och uppslutningen kring vår gemensamma vision att ha ett plusenergilän till 2050 genom att träffa representanter från näringsliv, organisationer, landsting och samtliga kommuner. Över 100 personer deltog vid de tre mötena. Tillsammans kunde vi konstatera att länet är på rätt väg och att de finns ett stort engagemang och en stor uppslutning bakom det arbetet som görs.

⁸ [Klimatpriset](#)

⁹ [Klimatresan](#)

– insatser för att stärka samverkan såväl inom respektive länsstyrelse som mellan länsstyrelserna för att gemensamt utveckla länsstyrelsernas arbete med att förverkliga regeringens politik för minskad klimatpåverkan och energiomställning

Som ett led i att stärka samverkan internt samt inom ramen för Länsstyrelsen tvärsektoriella arbete internt och externt har en kunskaps-höjande satsning genomförts i samverkan med Friskis&Svettis Jönköping. Länsstyrelsens energi- och klimatstrateg, jämställdhetsstrateg och samordnare för ANDT (Alkohol, Narkotika, Doping och Tobak) var ansvariga för satsningen ”(s)VETTIG HÅLLBARHET”¹⁰, som pågick hösten 2012 - våren 2013. Syftet med satsningen var att öka kunskapen inom hållbar utveckling för att kunna möta länets utmaningar i framtiden. Hållbarheten innebär bland annat social hållbarhet i form av mänskliga rättigheter med fokus på bemötande och tillgänglighet, ANDT samt hållbarhet inom miljö och ekologi med fokus på energi och klimat. Vidare handlar det om att stärka samarbetet med ideell sektor, i detta fall representerat av föreningen Friskis&Svettis Jönköping som har över 18 000 medlemmar. Anställda och ideella funktionärer vid Friskis&Svettis Jönköping erbjöds kompetensutveckling inom ovanstående områden. Närmare 100 anställda och funktionärer deltog under de tre seminarier som genomfördes och utifrån de utvärderingar som genomfördes var upplägget mycket uppskattat och givande. Ett åtagande från Friskis&Svettis sida var att vid projektet slut installera och börja producera egen el genom solceller för klimatkompensering. Landshövdingen invigde solcellsanläggningen den 16 februari 2013. Samarbetskonceptet är nu en modell för framtida tvärsektoriell samverkan med andra organisationer. För att stärka den interna samverkan finns sedan fler år Styrmek vilket har beskrivits ovan.

Länsstyrelsen har under året liksom tidigare år genomfört flera utbildningar tillsammans med Länsstyrelserna i Kalmar, Kronoberg och Blekinge inom ramen för Energimyndighetens energieffektiviseringsstöd. Mer om dessa

utbildningar under rubriken ”Insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete”. En samverkan som Länsstyrelsen gärna utvecklar och förstärker ytterligare då vi inom flera områden har liknande utmaningar. Länsstyrelsen bidrar sedan 2011 till att förstärka den goda samverkan inom energi- och klimatområdet som finns mellan länsstyrelserna i Småland och Blekinge genom projektet GreenCharge Sydost¹¹. En viktig samverkan som har utvecklats under året och som ska ses som ett viktigt steg på vägen mot visionen att Sverige 2050 ska ha en hållbar och resurseffektiv energiförsörjning utan nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Länsstyrelsen har under året varit med och, för första gången, tagit fram en gemensam energibalans för Småland och Blekinge. Energibalans 2010 Småland och Blekinge ger bland annat svar på hur mycket energi som vi gör av med i regionen, vilken energi som används, vilken sektor som står för den största energiförbrukningen samt hur utvecklingen ser ut över tid. Energibalansen visar hur energiflödena såg ut i stora drag år 2010 samt den utveckling som skett från år 1990. Balansen omfattar den energi som tillförs och används inom de fyra länens geografiska gränser med undantag för flyg- och båttrafik. Rapporten utgör ett underlag för att följa upp regionens miljö- och klimatmål samt är ett hjälpmedel för att kunna prioritera åtgärder för att nå dessa mål. Energibalansen har tagits fram gemensamt av länsstyrelser och regionförbund i de fyra länen och är en del i samarbetet Småland Blekinge. Där ingår regionförbunden i Jönköping, Kalmar, södra Småland och Blekinge, samt lärosätena i respektive region (Blekinge Tekniska Högskola, Linnéuniversitetet samt Högskolan i Jönköping).

¹⁰ (s)VETTIG HÅLLBARHET

¹¹ GreenCharge Sydost

Länsstyrelsen har en intern styrgrupp StyrMEK (Styrgrupp för Miljö-Energi-Klimat) bestående av Länsrådet, alla avdelningschefer, klimatanpassningssamordnaren, miljöstrategen, miljösamordnaren och energi- och klimatstrategen. Styrgruppen ansvarar för samordning av avdelningarnas arbete inom området.

Länsstyrelsens ingår i arbetsgruppen för länsstyrelsernas gemensamma energi- och klimatsamordning (LEKS). Länsstyrelsen har under år 2013 deltagit i (LEKS) med 20 % av tjänst under hösten. LEKS-arbetsgrupp och styrgrupp startade sitt arbete vid halvårsskiftet och har under hösten genomfört insatser för

att stödja länens energi- och klimatarbete, bland annat genom en workshop för länsstyrelsernas energi- och klimatsamordnare. Arbetet i sin helhet redovisas av Länsstyrelsen i Hallands län. Länsstyrelsen i Jönköpings län har under 2013 skrivit projektplaner för och driver nu två av de utvecklingsprojekt som LEKS styrgrupp tog beslut om för utvecklingsmedlen 2013: projektet Effektivare energi- och klimatarbete i länsstyrelsernas miljöledningssystem och projektet Verktygslåda för uppföljning och utvärdering av åtgärder i det regionala energi- och klimatarbetet.

– insatser för att klimat- och energimålen får ökat genomslag inom olika sakområden såsom miljöprövning och -tillsyn, den lokala och regionala samhällsplaneringen, regionalt utvecklings- och tillväxtarbete och infrastrukturarbete

Länsstyrelsen arrangerade under 2013, tillsammans med kunskapsprojektet Vindval och miljösamverkan-f, en vindkraftskonferens för kommunernas handläggare och politiker. Vid konferensen deltog 75 personer där samtliga 13 kommuner var representerade. Länsstyrelsen har kontinuerligt väglett kommunerna via telefon och e-post-korrespondens, genom dialogforum på miljösamverkan-f samt via vår egen webbplats.

Inom tillsynsarbetet har Länsstyrelsen en omfattande kommunikation med vindkraftsbolagen, speciellt i samband med uppförande av vindkraftverk och vid uppföljning av miljöeffekter såsom buller från de uppförda verken. Under år 2013 har sådana tillsynsinsatser genomförts vid fyra vindkraftsparker som är under uppförande eller nyligen har tagits i drift. Länsstyrelsen handläggare har kompetensutvecklats inom egenkontroll, buller med mera.

Inför samråd för nya vindkraftsparker och i samband med yttranden till miljöprövningsdelegationen och kommunerna samverkar Länsstyrelsen internt inom miljö,

kultur, natur, hotade arter och samhällsplanering. Länsstyrelsen har samverkat med samtliga fyra grannlän i vindkraftsärenden som ligger på eller nära länsgränsen. En kontinuerlig dialog förs med Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Östergötland med anledningen av att de sedan år 2012 tillståndsprövar vindkraft i Jönköpings län. Länsstyrelsen har även träffat representanter för Miljöprövningsdelegationen för att samordna detta arbete. Länsstyrelsen har uppdaterat uppgifter om befintliga och planerade vindkraftanläggningar i länet i den nationella GIS-databasen Vindbrukskollen.

Under 2013 har samråd genomförts för tre nya vindkraftsparker i länet. Länsstyrelsen har yttrat sig till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Östergötland i tio vindkraftsansökningar (oftast två yttranden per ansökan) och till kommunerna i fem ärenden avseende mindre anmälningspliktiga vindkraftsparker. Därutöver har Länsstyrelsen överprövat mer än 20 ärenden där kommunernas vindkraftsbeslut enligt miljöbalken och/eller Plan- och bygglagen har överklagats samt lämnat yttrande till Mark-

och miljödomstolen för ett överklagat tillståndsbeslut.

Länsstyrelsen har besvarat två remisser från Energimyndigheten avseende ändring av riksintressen för vindbruk. Inom Länsstyrelsens arbete med stöd till kommunerna i samband med översiktsplanering sker en diskussion kring vikten av att planera för vindkraft. Länsstyrelsen rekommenderar särskilt kommunerna att genomföra landskapsanalyser i detta sammanhang, och påtalar då möjligheten att söka bidrag för detta hos Boverket. I den sammanställning som Länsstyrelsen gjort av de viktigaste planeringsunderlagen ingår också kommentarer kring hur vindkraft kan hanteras på ett bra sätt i arbetet med översiktsplaner.

Länsstyrelsens årliga tillsynsvägläggande konferens med kommunernas samhällsplaneringshandläggare och politiker hade år 2013 temat energieffektivisering med koppling till en långsiktig hållbar samhällsplanering.

Länsstyrelsen har därutöver varit pådrivande och delaktiga i att förbättra länets strategiska

arbete med kollektivtrafik och cykel. Två viktiga områden som under året initierats och lyfts fram inom ramen för Klimatrådets fokusgrupp för Transporter och Planering:

- Cykling är en självklar del i det långsiktiga hållbara transportsystemet. Tyvärr är cyklingens andel av den totala trafiken fortfarande väldigt liten och samhällets och individens vinster bedöms som stora om cyklingen ökar. För att cyklingens andel av den totala trafiken ska öka krävs ett långsiktigt och systematiskt arbete där många aktörer på olika nivåer är involverade. I Jönköpings län saknas i dagsläget en tydlig strategi för att åstadkomma ett långsiktigt och strukturerat arbete på regional nivå. Länsstyrelsen har därför tillsammans med Regionförbundet och Trafikverket under året påbörjat ett arbete med att arbeta fram en regional cykelstrategi för Jönköpings län

Hållplatsstrategin och arbete med denna återges under avsnitt Insatser för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner /.../.

– insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete

Organisationen uppbyggd kring Klimatrådet syftar bland annat till att stödja och förstärka näringslivets och kommunernas arbete och medverkan och engagemanget är stort från dessa aktörer. Därigenom är de med och påverkar det regionala arbetet och tar aktivt del av ett viktigt erfarenhetsutbyte samt deltar i en arena för samverkan. Klimatrådets Klimatpris som beskrivs i avsnittet ovan syftar till att uppmärksamma och uppmuntra goda initiativ inte minst inom näringsliv och kommuner.

Efter att Länsstyrelsen under flera års tid varit pådrivande i frågan om att bilda ett regionalt Energikontor bildades Energikontor Norra Småland¹² den 1 september 2012.

Länsstyrelsen, som är en av basfinansierarna samt även ledamot i Energikontorets styrgrupp, har en mycket god samverkan med Energikontoret. I enlighet med överenskommelsen mellan Energikontorets parter samt kontorets stadgar, följs Energikontorets verksamhet även upp inom ramen för Klimatrådet. Energikontorets ändamål är att kontinuerligt utveckla och stärka Jönköpingsregionens energi- och miljöarbete, med särskild tyngdpunkt på energieffektivisering och förnybar energi samt därtill kopplade kostnadsreduktioner och tillväxtpotentialer. Verksamheten bedrivs i nära samverkan med näringsliv, forskning och samhälle, och syftar till utveckling av människor, företag och

¹² [Energikontor Norra Småland](#)

organisationer inom hela energi-, industri-, transport-, service- och fastighetssektorn.

Länets 13 kommuner och landstinget arbetar sedan många år tillbaka systematiskt med energieffektiviseringsåtgärder i sina egna verksamheter. I Jönköpings län har tolv av länets 13 kommuner samt landstinget erhållit statligt stöd till energieffektivisering¹³. För att samordna och stödja energieffektiviseringsarbetet arrangerade Länsstyrelsen under 2013 flera heldagsträffar samt flera webbmöten med syfte att skapa ett forum för erfarenhetsutbyte där redan genomförda åtgärder och kommande insatser effektivt kan spridas i länet. Till de regelbundna mötena bjuds även Regionförbundet och Energikontoret in för att ta del av och få information om aktuellt arbete. Länsstyrelsen ser dessa tillfällen som en bra möjlighet att stötta aktörerna i deras planering, genomförande och uppföljning av arbetet. I samband med träffarna har även Energimyndigheten bjudits in för att få en dialog mellan uppdragsgivare och utförare. Att Energimyndigheten väljer att delta ser Länsstyrelsen som mycket positivt.

Under året arrangerade Länsstyrelsen själva och tillsammans med andra länsstyrelser flera kunskapshöjande utbildningar samt inspirationsmöten. Nedan ges några exempel:

- Utbildning ”Systematisk energieffektivisering (del 2 av 3)”, för kommuner och landsting som syftade till att nå ökad energieffektivisering genom att öka kunskapen inom energiledning. Utbildningen samarrangerades av Länsstyrelsen i Jönköping, Kronoberg, Blekinge och Kalmar samt Energimyndigheten.
- Utbildning ”LCC (livscykelkostnad)” för kommuner och landsting och syftade till att ge kunskap, metoder och verktyg för att väga in energianvändning och andra driftskostnader i samband med investeringar. Många gånger är det inte den i investering billigaste produkten som

är mest kostnadseffektiv på sikt. Utbildningen samarrangerades av Länsstyrelsen i Jönköping, Kronoberg, Blekinge och Kalmar samt Energimyndigheten.

- ”Inspirationsmöte för energi- och klimatanvarig i länets kommuner, landsting och regionförbund”. Mötet syftade till att på bästa sätt ta del av, inspireras och skapa förutsättningar för tillsammans utbyta erfarenheter kring hur vi arbetar samt identifiera fortsatta utvecklings- och prioriteringsbehov. Under mötet lyftes övergripande klimatomål, vision och viktiga områden för samverkan fram, nu och framöver.

Länsstyrelsen startade 2011 ett projekt för att stödja bildandet av lokala klimatkätverk i länets kommuner. Syftet är att klimatkätverken genom lokal opinionsbildning ska underlätta politikernas och enskilda medborgares beslut om energiomställning och minskade utsläpp. Målsättningen har varit att det ska finnas klimatkätverk i alla länets kommuner. Målet var högt ställt och det fanns vid projektets slut år 2013 klimatkätverk i fyra kommuner.

Länsstyrelsen har under perioden 2011 - 2013 genomfört ett pilotprojekt tillsammans med Linköpings universitet och Schenker Property Sweden AB som syftat till att utvärdera en solcellsanläggning på 20 kW monterad på Schenker i Jönköping¹⁴. En uppskattning som gjorts visar på att med solceller på deras platta taktytor skulle Schenker kunna stå för produktionen motsvarande 0,02-0,04 % av landets elkonsument. Pilotprojektet har visat hur logistikcentraler kan minska sin elanvändning genom att producera sin egen el. Med dagens priser är det lönsamt att installera solcellsmoduler, där förräntningen i investeringen kan ligga kring 6-10 % sett på 25 år och pay-off på 10-15 år. Logistikcentraler har ofta eltruckar vilkas batterier kan användas för att öka egenkonsumtionen. Vid inköp av eltruck bör krav ställas på att batterierna kan användas

¹³ [Energimyndigheten](#)

¹⁴ [Solkraftsproduktion](#)

dubbelriktat, det vill säga både laddning och urladdning.

Utöver det omfattande arbete som sker inom Klimatrådet med att minska energianvändningen inom transportsektorn och ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta, genomförde Länsstyrelsen under år 2011 en förstudie vars huvudsakliga syfte var att lägga grunden för en hållbar introduktion av elfordon samt en infrastruktur för att kunna ladda och hantera elfordon på ett enkelt och hållbart sätt i storregionen Småland och Blekinge (Jönköping, Kronoberg, Kalmar och Blekinge län). Förstudien genomfördes i samverkan med Blekinge Tekniska Högskola och Miljöfordon syd. Till förstudien bjöd Länsstyrelsen genom landshövdingen in länsledningarna i Kalmar, Blekinge och Kronoberg för att stärka samverkan inom transportområdet mellan länsstyrelserna. En inbjudan som mottogs mycket positivt. Med förstudien som grund inleddes projektet GreenCharge Sydost som idag är Sveriges största och bästa förankrade samverkans- och utvecklingsprojekt inom elfordon och laddinfrastruktur. GreenCharge Sydost syftar till att kraftigt öka andelen elfordon och samtidigt utveckla och få en länsövergripande laddinfrastruktur på plats. Det primära målet inom projektet är att minst 300 elfordon och 200 laddstolpar etableras samt att projektet skapar drivkraft för nya affärslösningar och en omställning till en mer energieffektiv fordonsflotta. Idag engagerar sig 24 kommuner (var av sju från Jönköpings län), två landsting (varav Landstinget i Jönköpings län är ett), fyra regionförbund (var av regionförbundet i Jönköpings län är ett), fyra länsstyrelser i Småland och Blekinge tillsammans med flera företag för att förverkliga projektets mål. Blekinge Tekniska Högskola (BTH) är huvudman och ägare av projektet GreenCharge Sydost. Projektets styrgrupp är utsedd av Blekinge Tekniska högskola med Landshövding Minoo Akhtarzand som ordförande. Energi- och klimatstrategen i Jönköpings län är projektkoordinator och Miljöfordon syd tillsammans med BTH utgör projektledare.

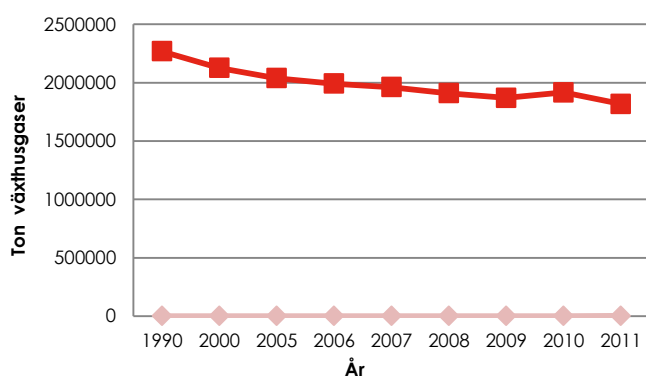
Länsstyrelsen har beviljats medel från Energimyndighetens energieffektiviseringsstöd, motsvarande en heltidstjänst under 15 månader för att stötta och samordna länets kommuner för att förbättra logistiken och minska energianvändningen i hemtjänstens transporter¹⁵. Länets 13 kommuner deltar i projektet som pågår till och med hösten 2014. Projektet leds av Länsstyrelsen i nära samverkan med regionala expertstöd som finns i projektets styrgrupp där Trafikverket, Regionförbundet, Energikontor Norra Småland samt Aneby kommun ingår. Länsstyrelsen har tillsatt en heltidstjänst för att arbeta med projektet. De utsedda pilotkommuner är Tranås, Aneby, Jönköping, Eksjö, Vaggeryd och Sävsjö. Dessa kommuner har utfört diverse åtgärder under projektets gång, exempelvis införandet av nyckelfri hemtjänst, restidsmätningar, provkörning av elbilar samt införandet av ruttoptimeringssystem. Ytterligare åtgärder som planeras är bland annat förbättring av verksamheternas planeringsprocess och vid transporter ersätta bil med elcyklar. Under hösten/vintern 2013 har Länsstyrelsen gjort flera kommunbesök för att följa upp kommunerna och stötta i det fortsatta arbetet. En webbenkät har skickats ut till samtliga kommuner gällande nulägesmätningar av verksamhetens fordon för år 2012. I samband med att enkäten skickades ut efterfrågades även resepolicy, fordonspolicy samt upphandlingspolicy från respektive kommun. I november bjöds chefer och planerare från samtliga kommuner i länet in till en workshop, för att diskutera och belysa vikten av en genomtänkt planeringsprocess och dess betydelse för effektiviteten i verksamheterna.

¹⁵ [Effektiva hemtjänstresor](#)

– insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft

Länsstyrelsen konstaterar att utsläppen av växthusgaser inom Jönköpings län har minskat under åren 1990-2011, (utsläpp från internationell sjö- och flygtrafik är inte medräknade i länets utsläppsuppgifter) och att den förnybara energiproduktionen aldrig varit högre. De totala utsläppen i länet uppgick år 2011 till 1,8 miljoner ton och motsvarar ungefär 5,4 ton/invånare vilket placerar oss på en tredje plats över Sveriges 21 län. Jämfört med 1990 års utsläppsnivå är det en minskning på 20 procent, från cirka 2,3 miljoner ton till 1,8 miljoner ton.

Diagram 1. Utsläpp av växthusgaser år 1990- 2011 ton/år för Jönköpings län.

Produktionen av förnybar energi ökar kraftigt och år 2011 producerades motsvarande 3 200 GWh, vilket motsvarar cirka 25 procent av den totala energitillförseln i länet.

Länsstyrelsen gör bedömningen att trenden med ökad förnybar energi har fortsatt under åren 2012 och 2013. I relation till uppsatta mål har länet tagit stora steg mot målet på 9 000 GWh till år 2050. De sektorer som dominerar den förnybara energiproduktionen är biobränsle (träbränsle) som står för cirka 2 500 GWh, att jämföra med biogas som står för närmare 50 GWh, se diagram 2 nedan för fördelning mellan produktionsslag.

Engagemang för biogas har tagit ordentlig fart under året och flera kommuner i länet driver nu på för ökad samordning och produktion av biogas samt ökade förutsättningar för att

tanka biogas. Bedömningen är att det finns ett stort intresse för att satsa på ny biogasteknik i länet, där förutsättningarna finns för en långsiktig biogasproduktion. En ökad användning av biobränsle i kraftvärmeverk är viktigt och i flera kommuner byggs nya biobränslepannor. Under året påbörjades bland annat byggnationen av en stor biobränsleeldad panna i Jönköpings kommun och en i Tranås kommun.

Vindkraft och solkraft är två viktiga områden som båda växer snabbt och där vindkraften trefaldigats under de senaste åren. Under första halvåret togs ytterligare elva verk i drift. I juni 2013 fanns 86 vindkraftverk uppförda i länet och den installerade effekten uppgick till 175 MW. Under året beviljades ytterligare två vindkraftsparker tillstånd i länet, varav en vunnit laga kraft. Antalet vindkraftsparker med tillstånd som har vunnit laga kraft uppgår nu till fem stycken i länet. Under året driftsattes även Vindpark Lemnhult i Vetlanda kommun som var södra Sveriges största landbaserade vindpark. Produktionen från vindparken bedöms motsvara behovet av hushållsel för cirka 54 000 hushåll motsvarande 270 GWh/år.

Länsstyrelsen lyfter i kontakt med kommunerna vikten av att planera för vindkraft i översiktsplanarbetet. Länsstyrelsen rekommenderar särskilt kommunerna att genomföra landskapsanalyser i detta sammanhang, och informerar om möjligheten att söka bidrag för detta hos Boverket. I Länsstyrelsens sammanställning av de viktigaste planeringsunderlagen ingår också kommentarer kring hur vindkraft kan hanteras på ett bra sätt i arbetet med översiktsplaner.

Även solkraften har börjat ta fart på riktigt i Jönköpings län och år 2013 har varit ett rekordår. Inte sedan det nya statliga solcellsstödet infördes för fem år sedan har det beviljats så mycket pengar som i år. När det gäller beviljat statligt stöd till solceller sett till beviljat belopp per invånare ligger länet i topp sedan flera år, se figur 1. Den extra tilldelning av bidragsmedel som gjordes i november utnyttjades fullt ut och tillsammans med ordinarie tilldelning har 6,5 miljoner kronor beviljats i bidrag under året. Länsstyrelsen konstaterar tyvärr att i stort samtliga bidragsansökningar inkomna under 2013, motsvarande ett totalt bidragsbehov av 12 miljoner kronor, inte har kunnat tilldelas medel. Därutöver är Länsstyrelsen pådrivande för ökad solkraft i länet genom flera satsningar, vilka beskrivits i tidigare avsnitt.

Figur 1. Kartan visar beviljat belopp per invånare för varje län från bidragets start till och med 2013-12-31, källa: Energimyndigheten.

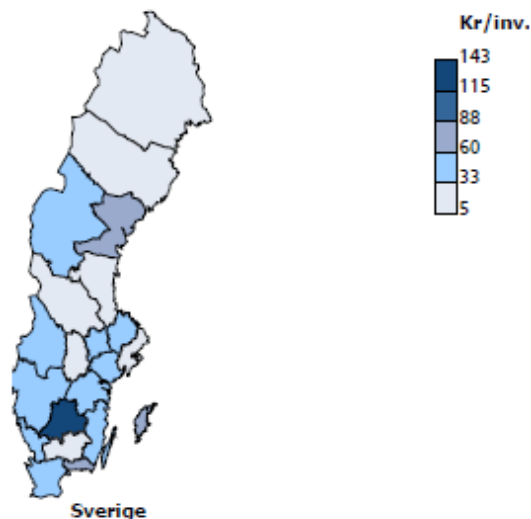
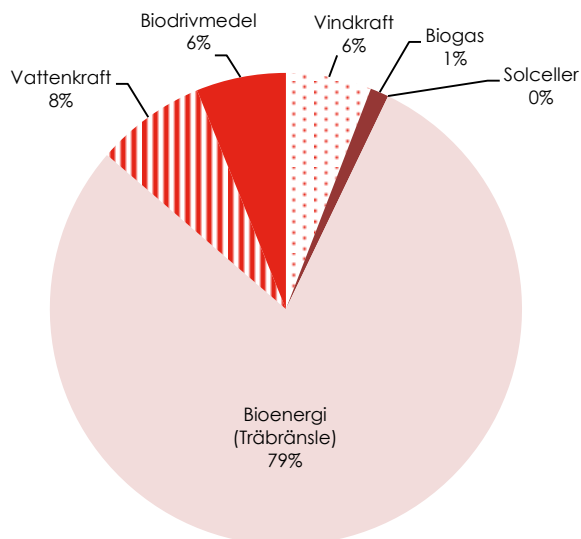

Diagram 2. Förnybar energiproduktion fördelat per produktionsslag i Jönköpings län, statistikunderlag från år 2011-2012 (GWh).

– insatser för att bidra till regeringens arbete med Färdplan 2050.

Länsstyrelsen redovisade i mars 2012 sitt underlag till Naturvårdsverket avseende regeringsuppdrag färdplan 2050¹⁶.

Länsstyrelsen har också bidragit med synpunkter på Naturvårdsverkets samlade nationella underlag till Färdplan 2050 bland annat genom deltagande i workshop. Den 11 december 2012 överlämnade Naturvårdsverket i sin tur ett underlag till regeringen för en färdplan för hur Sverige ska kunna få noll i nettoutsläpp av växthusgaser 2050.

Länsstyrelsens underlag visar länets förutsättningar och ger en bild av länets klimatpåverkan. Vidare lyfter rapporten upp vilka åtgärdsalternativ och hinder som länet ser samt hur länet arbetar för att bidra till att uppnå visionen om ett Sverige utan klimatutsläpp år 2050. Underlaget togs fram i dialog med Klimatrådet och genom Klimatrådets

organisation anser Länsstyrelsen att länet idag driver ett mycket ambitiös och omfattande energi- och klimatarbete med högt uppsatta mål och visioner vilka berör hela länet. Länsstyrelsen är samtidigt medveten om att mer behöver göras, bland annat en modernisering av energi- och transportsystemet. Energianvändningen och utsläppen måste minska och länet behöver använda en större andel förnybar energi. Våra levnadsvillkor berörs även på flera andra sätt. Därför behövs en aktiv dialog och en bred förankring i samhället, något som hela Klimatrådets arbete bidrar till och förstärker ytterligare. Länsstyrelsen menar att genom ett proaktivt energi- och klimatarbete skapas nya möjligheter för länets utveckling och attraktivitet.

¹⁶ [Färdplan 2050](#)

38. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och användningen av medel från anslag 1:10 Klimatanpassning inom utgiftsområde 20 med anledning av uppgiften att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Resurser i arbetet under 2013 har varit en klimatanpassningssamordnare på heltid samt en projektledaresurs, en expertresurs inom vattenkvalitet och en informatör, respektive på 20 procent av en heltidstjänst.

Den interna organisationen har varit uppbyggd så att arbetet leds av en StyrMek, en styrgrupp där Länsrådet, enhetschefen på Staben och samtliga avdelningschefer ingår. Denna grupp leder även arbetet med klimatpåverkan, miljömål och miljöledning. Klimatanpassningsarbetet stöttas även av en intern klimatanpassningsgrupp med sju deltagare från olika delar av Länsstyrelsens verksamhetsområde. Gruppen har bland annat i uppdrag att integrera klimatanpassning i Länsstyrelsens verksamheter.

Den externa organisationen har utvecklats sedan 2010. I tidigare avsnitt finns länets Klimatråd beskrivet. En av Klimatrådet fokusgrupper arbetar med klimatanpassning och länets samordnare är sekreterare i denna grupp. Fokusgruppen består av representanter från kommunens tekniska kontor (VA-sidan), plankontor, räddningstjänst, hälsa och omsorg, kommunpolitiken och försäkringsbolag. Löpande genomförs även regionala analyser, kartläggningar och

integrering av klimatanpassning inom olika områden genom tillfälliga projekt, arbetsgrupper och nätverksträffar med representanter från regionala och kommunala aktörer såväl som från företag och enskilda (se aktuella projekt som Länsstyrelsen drivit under 2013 nedan).

Länsstyrelsernas har etablerat ett gemensamt, nationellt nätverk för klimatanpassning, som träffas två gånger per år. Inom nätverket sprids information och diskuteras gemensamma frågeställningar och vid behov tillsätts arbetsgrupper för angelägna länsgemensamma frågor. Under 2013 har Länsstyrelsen varit aktiv i nätverket samt deltagit i nätverkets grupp för sydläns-samverkan, nätverkets dagvattengrupp och länsstyrelsernas nationella nätverksgrupp för kravställning av geodata. Länsstyrelsen har även deltagit vid flera nationella konferenser som årliga konferenser med inriktning klimatanpassning, innovationsdialog om klimatanpassning och seminariedagar med Svenskt vatten. Samordnaren har även löpande kontakt med statliga sektorsmyndigheter i det regionala och nationella klimatanpassningsarbetet.

Löpande grupper (ej tillfälliga) som klimatanpassningssamordnaren deltagit i eller sammankallat under 2013

Interna grupper	Uppdrag, syfte	Antal möten per år
StyrMEK	Samordning och styrning	8
Interna klimatanpassningsgruppen (IKAG)	Klimatanpassningssamordnaren är sammankallande. Att utveckla, driva och samordna det interna klimatanpassningsarbetet. Mål: Att integrera klimatanpassningsarbetet i Länsstyrelsens verksamheter till 2015 samt arbeta fram en intern handlingsplan för att uppnå detta.	6-10
MEK-möten	Utbyte information, samordning, samarbete	Cirka 40 (varje vecka)
Möten med fokusgruppssekreterarna	Utbyte information, samordning	8
Översvämningsgruppen	Att driva och samordna arbetet med översvämningsdirektivet och översvämningsfrågor i länet	6-10

Grupper med externa representanter	Uppdrag, syfte	Antal möten per år
Klimatrådet	Plattform för samordning och pådrivande av länets klimatarbete (Lst är Arrangör + sekreterare)	3-4
Klimatrådets beredningsgrupp	Samordnar Klimatrådets och fokusgruppernas arbete	4
Klimatrådets fokusgrupp för anpassning till klimatiförändringar	Klimatanpassningssamordnaren är sekreterare. Tar fram åtgärdsförslag till klimatrådet för att nå mål i Klimat- & energistrategin samt arbeta fram ett mål- & åtgärdsprogram för det regionala klimatanpassningsarbetet 2015-2019	4-10
Länsstyrelsens klimatanpassningssamordnarens nationella nätverk	Utbyte information, samordning, samarbete, kontaktyta mot andra centrala myndigheter	2
Klimatanpassningssamordnarnas sydlänsamverkan	Utbyte information, samordning, samarbete	2-4
Länsstyrelsens nationella nätverksgrupp för kravställning av geodata	Kravställer geodata gentemot Lst IT inom krisberedskap och klimatanpassning	4

Länsstyrelsen klimatanpassningsarbete i Jönköpings län har sedan 2010 bedrivits enligt en projektplan med följande mål:

- Öka kunskap och medvetande hos länets aktörer
- Bidra med stöd och underlag till länets aktörer
- Arbeta för att klimatanpassning integreras i berörda samhällssektors verksamheter och beslutsprocesser
- Integrera klimatanpassning i Länsstyrelsens verksamheter

Under 2013 har tyngdpunkten i arbetet fokuserats på konkreta åtgärder och integrering och endast delvis på kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning. Klimatrådets fokusgrupp för klimatanpassning samt Länsstyrelsens interna klimatanpassningsgrupp har under 2012

och 2013 arbetat med ett mål- och åtgärdsprogram för länets klimatanpassningsarbete 2015-2019. Färdig remissversion planeras till mars 2014. Under året har även en upphandling av kompletterande klimatgeodata gjorts från SMHI.

Rapporter/utredningar som Länsstyrelsen tidigare tagit fram och bidrar med till bland annat kommunernas planprocess är:

- Klimatanalys för Jönköpings län
- Konsekvenser av klimatiförändringarna i Jönköpings län
- Påverkan på dagvattenhantering i förändrat klimat
- Påverkan på byggnation i förändrat klimat
- Analys av länets beredskap för framtida värmeböljor

Regionala projekt som länsstyrelsen drivit under 2013 där klimatanpassning är integrerat och där flera aktörer medverkar:

- Förmågebedömning värmebölja (avslutad). (Finansierat av 2:4-medel från MSB.) En analys av länets förmåga att klara tätare och mer extrema värmeböljor som genomfördes i samverkan med Landstinget, kommuner, räddningstjänsten, Polisen, Kriminalvården, LRF, ICA Sverige AB, VETAB och Jordbruksverket. Arbetet byggde på ett händelse-scenario som togs fram 2011 i samverkan med andra länsstyrelser och expertmyndigheter. Som förstudie till analysen gjordes en inventering av kommunernas beredskap för värmebölja genom intervjuer och enkäter.
- En länsgemensam landskapsstrategi (avslutad). Gjordes i samverkan med kommuner, Landstinget, Regionförbundet, LRF, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, Trafikverket, Södra skogsägarna och Östra Vätterbranternas ideella förening. Ett nätverk arbetar nu löpande i länet med genomförandet av Landskapsstrategin.
- Fenologiprojekt (avslutad). Fenologinätverk arbetar nu löpande i länet med syfte att följa den fenologiska utvecklingen (arters cykler kopplade till årstiderna).
- Skyfallskartering (pågående till 2014). (Finansierat av 2:4-medel, MSB) Projektets syfte är att ta fram en användarenkel och kostnadseffektiv metod att kartera lågpunkter, instängda områden och vattnets väg vid skyfall. Denna metod kan sedan kostnadsfritt användas av kommuner och länsstyrelser. Projektet sker i samverkan med kommuner.
- Regional vattenförsörjningsplan (pågående till 2014).
- Översvämningsdirektivet (pågående till 2015).
- Risk- och sårbarhetsarbetet (löpande).
- Hållbar utveckling i småstäder (pågående till 2014). Syfte med projektet är att identifiera vilka faktorer som är viktiga för en hållbar utveckling i små städer. Projektet genomförs i samverkan med kommuner.

Informationsspridning och dialog har under året riktats mot kommunernas samtliga förvaltningar såväl som mot regionala, statliga, privata och enskilda aktörer. Samtliga kommuner i länet har nyligen uppdaterat eller håller på att uppdatera sina översiktsplaner och Länsstyrelsen har under året utarbetat underlag till dessa samt deltagit i samråd och granskning. Samordnaren har även stöttat i annan remiss- och ärendehantering i rollen som sakkunnig.

Informationsspridning har gjorts genom Länsstyrelsens webbsidor om klimatanpassning och genom annonsering i Länsstyrelsens tidning +E som distribueras till samtliga hushåll i länet fyra gånger om året. Kommunikation och dialog har även skett genom konferenser, seminarier, föreläsningar, workshopar, temamöten och nätverksmöten. Nedan följer kommunikationsaktiviteter som Länsstyrelsen anordnat under 2013:

- Två seminariedagar om översvämmning och klimatanpassning med temainriktning karteringar respektive goda exempel.
- En seminarie- och workshopdag om behovet av klimatanpassning i arbetet med miljömålen för sydlänens miljömålssamordnare och klimatanpassningssamordnare (anordnades genom samverkan mellan sydlänen).
- Uppföljning av kommunernas arbete med klimatanpassning genom en enkät samt två miniworkshopar med fokus på enkätresultatet och kommunernas syn på behovet av klimatanpassning.
- Interna miniworkshopar samt externa temamöten och nätverksträffar (med expertkunniga) för samråd kring det regionala åtgärdsprogrammet för klimatanpassning.
- Kommunbesök/dialoger (3 halvdagar på olika ställen i länet) om Klimatrådets verksamhet och arbetsområde.
- Utdelning av Klimatrådets klimatpris samt hedersomnämning inom delområde klimatanpassning (se närmare beskrivning under redovisning av regleringsbrevsuppdrag 37).

- En årligt återkommande seminariedag om klimatfrågor riktad till allmänheten, studenter, kommuner och andra organisationer. Konferensen anordnades i samverkan med Jönköpings Högskola, Landstinget, Jönköping Energi, Jönköpings kommun, Länsförsäkringar Jönköping, Regionförbundet och Trafikverket. Konferensen spelades in för användande på skolor och högskolor/universitet och har visats på kunskapskanalen.
- Hydrologiutbildning för länsstyrelsepersonal (hållen av SMHI).
- Föreläsningar för yrkesgrupper, intresseföreningar, regionala nätverk, arbetsgrupper och mötesforum som t.ex. Landstingets miljösamordnare, kommunernas miljösamordnare och beredskapssamordnare, vattenråden, skogsägare (i samverkan med Skogsstyrelsen) och Rotary-föreningar.

I en summerad omvärldsanalys kan man se att kunskapen om klimatförändringarna märkbart har ökat hos främst kommunala och regionala aktörer samt företag i länet. Klimatanpassning integreras i flera länsövergripande projekt och program. Många av de kommunala översiktsplanerna beaktar idag klimatförändringarna liksom Landstingets Program för hållbar utveckling 2013-2016 – utifrån ett miljöperspektiv (antagen 2012) och Regionförbundets Regionala utvecklingsstrategin för Region Jönköping >> 2025 (antagen 2013).

Nästan samtliga kommuner beaktar klimatförändringarna i sitt risk- och sårbarhetsarbete. Fyra kommuner (av 13) har genomfört eller genomför översvämnings- och stabilitetskarteringar där klimatförändringsaspekten inkluderas och ett lika stort antal har antagit klimatanpassade riktlinjer för den fysiska planeringen. Runt hälften beaktar klimatförändringarna i sin planering av dagvatten och avlopp samt av dricksvatten. En fjärdedel beaktar klimatförändringarna inom områdena hälsa och omsorg samt infrastruktur. De flesta

kommunerna för även en viss dialog med företag och enskilda om klimatanpassning. Länsförsäkringar Jönköping har arbetat länge med klimathotet och är aktivt delaktiga i utformandet av länets klimatanpassningsarbete.

Utmaningar i arbetet är avsaknaden av nationella mål samt bristande kommunala resurser för satsningar och åtgärder, främst i små kommuner. Andra utmaningar har identifierats och kommer att lyftas i länets regionala åtgärdsprogram/handlingsplan för klimatanpassning som rapporteras i juni 2014. Inför 2014 har en GIS-resurs på 20 procent knutits till klimatanpassningsarbetet för en utökning av arbetet med klimatrelaterade GIS-analyser. En regional arbetsgrupp för hållbar dagvattenhantering i ett förändrat klimat har bildats (med representanter från Länsstyrelsen, kommuner och VA-bolag), vilken kommer att arbeta under 2014. Arbeta med en intern handlingsplan för Länsstyrelsens klimatanpassningsarbete 2015-2019 har påbörjats och ska färdigställas under 2014.

Under 2014 ska även klimatanpassnings-samordnare hos kommunerna och Landstinget utses och ett kontaktnätverk mellan dessa skapas med Länsstyrelsen som sammankallande. Miljömålen regionala åtgärdsprogram för Hälsa ska revideras och klimatförändringarna ska då vägas in, Risk- och sårbarhetsarbetet ska utvecklas med avseende på behovsbedömning av klimatanpassning samt MSBs förmågebedömning 2014 med tema Skyfall ska genomföras med beaktande av klimatförändringarna.

Medelsanvändningen under året	Tkr
Summa Intäkter av bidrag	985
Löner inkl OH	682
Konsulttjänster och utbildning	264
Övrigt	10
Summa kostnader	956
Kvarstående bidrag	29

Kulturmiljö

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 43*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	5,14	4,80	5,60
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,69	3,20	3,95
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,71	3,93	4,49
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 979	11 672	12 544
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,37	6,49	6,70
Antal ärenden, inkomna och upprättade	684	656	672
Antal beslutade ärenden	650	712	685
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	35	11	29
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	37	90	440
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4311, Ärenden enl. 2 kap. Kulturmiljölagen ³⁾	48		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4331, Kyrkliga kulturminnen ⁴⁾	69		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 4311 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 20 deltagande länsstyrelser är 60

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 4331 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 6 deltagande länsstyrelser är 71

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Brucarundersökningen 2013 omfattade för Kulturmiljöverksamheten ärendegrupperna 4311, ärenden 2 kap Kulturminneslagen, samt 4331, Kyrkliga kulturminnen. Resultaten av brukarundersökningen visar att Länsstyrelsen uppvisar ett lägre nöjdindex (NI) än genomsnittligt för samtliga länsstyrelser, det faktum att betygen inom vissa frågor saknar höga betyg (4-5) medför att bilden kan upplevas sämre än vad den egentligen är. Undersökningen har gjorts på ett förhållandevis litet underlag men det resultat som ges är en indikation på vilka områden som Länsstyrelsen bör rikta resurser för att förbättra sitt arbete. Som ett resultat av brukarundersökningen har Länsstyrelsen upprättat en åtgärdsplan för att uppnå ett bättre utfall i kommande brukarundersökningar.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Vad avser de personella resurser som funnits under året har ytterligare en projektresurs kopplats till de vattenanknutna inventeringsprojekt som drivs av Länsstyrelsen. Detta har skett som del av en överlämning av projektens fortsatta genomförande från nuvarande personal som kommer att övergå i handläggande tjänst. Under slutet av året har även en förstärkning inom verksamhetsområde 4311 kunnat ske vilket bidragit positivt till att kunna hantera den tunga ärendebelastning som varit under år 2013. Vad avser de ramfinansierade årsarbetskrafterna så har i övrigt inga förändringar skett från föregående år. I ärendehantering strävar Länsstyrelsen att genom tidiga samråd och deltagande i samverkansgrupper tidigt nå ut med kulturmiljöfrågorna samt bidra till att stärka

möjligheterna för bland annat länets kommuner att kunna beakta, förvalta och utveckla de kulturhistoriska kvaliteter som finns i länet.

Länsstyrelsen har under år 2013 även initierat flera projekt av strategisk betydelse för verksamheten. Ett av dessa omfattar en översyn och revidering av länets kulturmiljöprofil som länge diskuterats. Länsstyrelsen var tidig med ett upprätta en kulturmiljöprofil som stöd för kulturmiljöarbetet och bidragshanteringen inom länet. Profilen har fortfarande giltighet i stora delar men bedömningen har varit att en revidering varit önskvärd. Ambitionen med den nya kulturmiljöprofilen är att den tydligare ska fungera som verktyg i strategiska inriktningar och även tydliggöra Länsstyrelsens kulturmiljöarbete för länsinnevånarna.

Ett annat strategiskt viktigt projekt som påbörjats under år 2013 berör länets kommunala kulturmiljöunderlag. Länsstyrelsen har som en del i arbetet att stötta och uppmuntra kommunerna i deras kulturmiljöarbete gjort en genomgång av länets kommunala kulturmiljöprogram samt en mindre utblick utanför länet för att ta del av underlag som är framtagna relativt nyligen. Rapporten som kommer färdigställas under januari 2014 kommer ligga till grund för inriktningen på det projekt som Länsstyrelsen avser att genomföra under år 2014 och som syftar till att utveckla det sätt de kommunala kulturmiljöerna uppmärksammas och kommer till uttryck i samhällsplaneringen. En annan del av Länsstyrelsens samverkan med länets kommuner har skett inom projektet "Människors mötesplatser" i Gnosjö och Gislaveds kommuner som beskrivs mer nedan. Projektet har utförts i nära samarbete där dialogen som uppstått som del av projektet varit mycket berikande för alla parter.

Ärendemängden år 2013 har varit stabil för samtliga verksamhetsområden med undantag för en tydlig ökning inom verksamhet 4311, Ärenden enligt 2 kapitlet Kulturmiljölagen. Det är avverkningsärendena som utgör den

största ökningen och ärendemängden har varit en utmaning att hantera med befintliga resurser. Den hårda arbetsbelastningen bedöms vara en bidragande faktor till det låga värde på nöjdindex som verksamhetsområdet 4311 erhöll i den länsstyrelsegemensamma brukarundersökningen. Inom verksamhet 4331 har arbetssituationen under år 2013 varit sådan att en del funnits begränsade resurser till förfogande för handläggning varför tillgängligheten och handläggningstiderna blivit lidande. Detta bedöms bidragit till de brister som framkom i brukarundersökningen, och som lett till att en handlingsplan tagits fram av Länsstyrelsen för att förbättra resultaten i kommande brukarundersökningar.

Länsstyrelsen har varit samordnande för genomförandet av kulturmiljövårdens medverkan på skogsmässan ElmiaWood som sker i samverkan med Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna i Jönköping, Västra Götaland och Östergötland samt Jönköpings läns museum. Mässan hade över 54 000 besökare som i monter 518 "Hänsyn till kulturmiljövård" kunde hitta bokförsäljning, bemannade arkeologiska montrar, informationstavlor, en flintsmed, tre bemannade datorer som visade Fornsök och historiska kartor.

Under året har Länsstyrelsen fokuserat på handläggningen av inkomna ärenden. I stort har målen för handläggningstider kunnat hållas och ärendebalansen har ökat något. I ett antal remisser har svar eller underlag lämnats avseende kulturmiljöaspekterna. Värde att notera är remissen Ny tid ny prövning, SOU 2013:69, avseende ny lagstiftning rörande vattenverksamhet, där kulturmiljöaspekterna helt utelämnats i utredningen. Utredningen föreslår att de som bedriver verksamhet vid vattendrag ska ansöka om nya tillstånd för sina anläggningar, vilket skulle gälla även de anläggningar som drivs med stöd av urminnes hävd. Om man inte söker nytt tillstånd eller får avslag på ansökan kommer detta följas av ett föreläggande att riva anläggningarna. Detta förslag riskerar att slå hårt mot de många små anläggningar som drivs av privatpersoner eller ideella föreningar och arbetslivsmuseer där de

ekonomiska möjligheterna att bekosta en omprövning inte finns. Som följd av detta kan många anläggningar som besitter stora kulturhistoriska värden komma att rivas ut. Utredningens brister har uppmärksammats brett av kulturmiljösektorn och Riksantikvarieämbetet uppmanar till att utredningen måste anpassas för att tillgodose att kulturhistoriska värden ska kunna säkras.

Projektet "Skog & Historia" är en fornminnesinventering som Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen sedan år 2012 driver, i syfte att kvalitetsgranska omkring 45 000 av de registreringar som gjordes inom arbetsmarknadsprojektet "Skog och historia". Projektet finansieras gemensamt av de båda myndigheterna och där medel till länsstyrelserna fördelas av Riksantikvarieämbetet inom ramen för 7:2-anslaget. Fördelningen sker efter äskande och efter upprättat fördelningsförslag. Inom länet utförs kvalitetsgranskningen av Jönköpings läns museum och resultaten förs in i FMIS, Fornminnesregistret, som är sökbart genom Riksantikvarieämbetets publika webbaserade söktjänst Fornsök.

Länsstyrelsen driver ett antal projekt som syftar till att identifiera det vattennära kulturarvet. Ambitionen är att skapa ett bättre kunskapsunderlag så att de vattenanknutna kulturmiljövärdena ska kunna tas tillvara, uppmärksammas och kunna fungera som en resurs i exempelvis planering och besöksnäring. Projekten sker dels i egen regi samt i samverkan med andra länsstyrelser och med och under ledning av vattenmyndigheterna Södra Östersjöns och Västerhavets vattendistrikt. Projekten utgörs av Kultur Aqua som är Länsstyrelsens egna inventeringsprojekt, VaKul som är ett kunskapsprojekt kopplat till Västerhavets vattendistrikt och SÖVD som är detsamma inom Södra Östersjöns vattendistrikt. Resultaten från projekten redovisar Länsstyrelsen i meddelandeserien Minnen vid vatten där rapporterna nr 2013:19, 2013:20 och 2013:29 tryckts under året. Vårda Vattendragens Kulturarv är en regional satsning där nio länsstyrelser medverkar.

Arbetet kan delas in i informationsinsatser, praktiska vårdåtgärder för sjöar och vattendrags bebyggelse, lämningar och landskap samt samverkan och samordning. Det länsgemensamma arbetet har koncentrerat sig på att ta fram informationsmaterial i form av faktablad och en broschyr om vattenanknutet kulturarv, lagstiftning, tvärsektoriell samverkan med mera. Informationsmaterialet omfattar också powerpointpresentationer, hemsida m.m. Informationsmaterialet ska användas i länsstyrelsernas arbete med det vattenanknutna kulturarvet från år 2014 och framåt och tar också sin utgångspunkt i och kompletterar den kunskapsuppbyggnad som sker inom området. Projektsamordning har under början av år 2013 skett via Länsstyrelsen i Kalmar för att sedan övergå till Länsstyrelsen i Halland. Informationsmaterialet kommer att färdigställas och presenteras på hemsida m.m. under början av år 2014. Under året har arbetet organiserats med en arbetsgrupp med representanter från de ingående länen. Arbetsgruppen har under året haft elva möten. Projektet har gemensam styrgrupp med kunskapsprojekten inom SÖVD och VaKul. I styrgruppen finns representanter från kulturmiljöområdet och vattenförvaltningen. Praktiska vårdåtgärder har under året genomförts av respektive länsstyrelse. Länsstyrelsen har inom ramen för projektet genomfört vårdinsatser i samband med restaureringen av snickeriet vid Ryfors bruk och förberedande samtal har skett för ett gemensamt projekt med Naturavdelningen avseende tillgängliggörandet av de natur- och kulturvärden som finns knutna till Färjansö i Värnamo kommun.

Under året har Länsstyrelsen genomfört projektet Ängsladan i landskapet. Projektet har finansierats med medel från Landsbygdsprogrammet och 7:2-anslaget samt egenfinansiering. Projektet syftar till att skapa ett bättre kunskapsunderlag där ängslademiljöerna kartläggs och dokumenteras för att Länsstyrelsen ska ges bättre verktyg att verka för ett bevarande och tillgängliggörande av denna bebyggelsekategori. Resultatet av projektet redovisas i rapporten Ängsladan i

landskapet och har även resulterat i en broschyr som ger ägare av ängsladorna råd i vård och skötsel av byggnaden.

Länsstyrelsens översyn och revidering av beskrivningarna av länets riksintressen för kulturmiljövården har fortsatt under året. Länsstyrelsen anser att revideringen av riksintressebeskrivningarna är en mycket angelägen uppgift. Revideringarna bidrar till

att ge länets kommuner bättre verktyg för att kunna tillvarata kulturmiljövårdenas potential i samhällsplaneringen. Arbetet utförs av Jönköpings läns museum, i samverkan med berörda kommuner och under ledning av Länsstyrelsen. Under år 2013 har beskrivningarna för riksintressena Villstad och Båråmo reviderats.

Återrapportering regleringsbrev

70. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur man verkar för att förnya och utveckla kulturmiljöarbetet. Länsstyrelsen ska också redovisa exempel på och kommentera hur samverkan, t.ex. med statliga myndigheter och kommuner, sker inom kulturmiljöarbetet samt hur samverkan har utvecklats.

Sedan år 2008 bedriver kulturmiljöverksamheterna vid länsstyrelserna tillsammans med Riksantikvarieämbetet ett gemensamt samverkansarbete. Syftet är att höja kvaliteten i och genomslaget för arbetet med kulturmiljöfrågorna genom att samarbeta kring gemensamma frågor, skapa effektiva rutiner och utnyttja tillgängliga resurser på bästa sätt. Arbetet bedrivs på flera nivåer, omfattande såväl lednings- som mer konkreta verksamhetsperspektiv. Samverkan sker enligt den samverkansmodell som utarbetats, och omfattar arbete i fyra länsgrupper samt kontinuerliga samrådsmöten mellan länsstyrelserna och mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet.

Under år 2013 har samverkansarbetet fortsatt och fördjupats för att tydliggöra roller, ansvar och mandat, och för att den strategiska kraften i arbetet ska öka. Inom ramen för samverkansarbetet har en nationell kampanj bedrivits på tillsynsområdet, varvid samtliga län deltagit i tillsyn av kyrkliga inventarier och arkeologi kopplat till skogsärenden. Kampanjen är ett led i att hitta gemensamma former för tillsynen, där tillgängliga resurser kan utnyttjas effektivt och där insatserna kan få ett större genomslag genom gemensamma rapporter etc. Arbetet är även ett led i att

diskutera frågor kring gemensam praxis i handläggningen.

Vidare har länsstyrelserna under året påbörjat arbete med att tillsammans med Riksantikvarieämbetet utveckla handläggarstödet på kulturmiljöområdet. Arbetet omfattar processanalyser, gemensam praxis i handläggningen samt diskussioner om utveckling av it-stöd. Inom ramen för arbetet har även samarbete med Skogsstyrelsen inletts kring omhändertagandet av resultaten från projektet "En dörr in".

Länsstyrelserna har deltagit aktivt i Riksantikvarieämbetets arbete med vägledning för hanteringen av kulturmiljövårdens riksintressen, genom medverkan vid kontinuerliga dialogmöten kring arbetet och genom ett flertal seminarier runt om i landet.

Länsstyrelsen har som en av länsstyrelserna också medverkat i referensgruppen för arbetet med handbok för kyrkoantikvarisk ersättning. Arbetet sker på initiativ av Svenska kyrkan, och förutom länsstyrelserna ingår även Riksantikvarieämbetet i referensgruppen. Länsstyrelsen har även ingått i referensgrupp i arbetet med föreskrifter och vägledningar med anledning av införandet av den nya kulturmiljölagen m.m, samt i den av

kulturdepartementet tillsatta referensgruppen för kontrollstation 2014 för den kyrkoantikvariska ersättningen.

Samverkansarbetet har lett till en större samsyn bland länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet i frågor som rör kulturmiljöarbetet. Viktiga frågor har genom arbetet kunnat lyftas och hanteras gemensamt genom diskussioner eller fokuserade arbetsinsatser. Informationen om viktiga frågor inom sakområdet har förbättrats. Sammantaget upplevs arbetet som ett naturligt steg mot en modernare organisation inom sakområdet, där frågor hanteras gemensamt, med kunskap och effektivitet.

Länsstyrelsernas gemensamma projekt Kalejdoskop, som syftar till att öka delaktigheten i länsstyrelsernas arbete med kulturarvsfrågor och bredda perspektiven i arbetet, har fortsatt under året med FoU-medel från Riksantikvarieämbetet. Årets arbete har haft fokus på kvaliteten på länsstyrelsernas handläggning utifrån ett mångfaldsperspektiv.

Under året har de flesta länsstyrelserna deltagit i Vattenmyndighetens arbete med åtgärdsprogrammen för de olika vattendistrikten genom inventeringar och värdering av kulturmiljöer i anslutning till vatten. Samverkan mellan länen i landet har skett genom praxisdiskussioner i nätverksform. Inom de olika vattendistrikten har samverkan mellan länen varit tätare, med seminarier, fältövningar etc.

Länsstyrelsen har också deltagit i det samarbete som skett inom den södra länsgruppen (Blekinge, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Skåne och Östergötlands län). Detta har inneburit gemensamma insatser inom områdena tillsyn och riksintressen samt samverkan kring satsningar i treårsplaner för bidrag. Fyra nya arbetsgrupper tillsattes under år 2012 med syfte att ensa hanteringen av skogsbruksärenden, arkeologiskt handlingsprogram, vindkraftsfrågor och kyrkoantikvarisk ersättning. Arbetsgruppen för kyrkoantikvarisk ersättning har under år

2013 slutfört sitt arbete kring synen på hur stor andel olika åtgärder bör kunna få i kyrkoantikvarisk ersättning. Gruppens iakttagelser och slutsatser förs nu vidare till de nationella arbets- och referensgrupper som arbetar med frågan.

Inom den södra länsgruppen har vidare tre handläggarnätverk formaliserats kring arkeologi, byggnadsantikvariska frågor respektive kulturlandskap. Ett pilotprojekt kring tillsyn genomfördes inom den södra länsgruppen under år 2012, vilket omfattat tillsyn enligt kulturminneslagen av fornlämningar i skogsmark i samband med skogsbruksärenden (10 ärenden/län) och kyrkliga inventarier (5 kyrkor/län). Motsvarande upplägg har under år 2013 legat till grund för ett nationellt projekt där samtliga länsstyrelser samverkat kring ett gemensamt upplägg. Erfarenheterna kommer att ligga till grund för en fortsatt utveckling av tillsynsarbetet.

Länsstyrelserna inom länsgrupp Syd konstaterar gemensamt att samarbetet har inneburit betydande utvecklingsinsatser inom bland annat tillsynsarbetet, vilket på sikt kommer att bidra till en ensad ärendehantering. För ensade ärendeprocesser är det avgörande att funktioner för diarietföring, tidredovisning, rapportering och uppföljning är genomtänkta och koordinerade.

Länsstyrelsen noterar vidare att myndigheten via länsgruppssamordnaren varit företräd i det för Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna gemensamma programgruppen. Rådet har under året koncentrerat sina utvecklingsinsatser till riksintressen, tillsyn, IT och handläggarstöd.

Utöver samverkan inom länsgruppen har Länsstyrelsen genomfört olika insatser för att förnya och utveckla kulturmiljöarbetet enligt nedan.

Under året har Länsstyrelsen medverkat i en gemensam satsning tillsammans med två av länets kulturmiljövårdande aktörer,

Jönköpings läns museum och Byggnadsvård Qvarnarp, samt Svenska byggnadsvårdsföreningen och Sveriges praktiserande byggnadsantikvarier. I samverkan har en temadag riktad till ägarna av länets byggnadsminnen hållits på Kvarnarps gård i Eksjö kommun. Satsningen är en del i Länsstyrelsens utåtriktade arbete där syftet är att bli mer tillgänglig och bygga relationer med våra byggnadsminnesinnehavare. Temat var knutet till energi och brandskydd vilket valdes med hänseende till att två byggnadsminnen i länet nyligen har brandhärjats varför ämnet bedömdes aktuellt och angeläget.

Länsstyrelsen har även medverkat i referensgrupp för projektet Klimatanpassning av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse till framtida klimatförändringar som drivs av Riksantikvarieämbetet. Syftet med projektet är att öka och förmedla kunskapen om klimat- och miljöeffekters påverkan på kulturhistoriskt värdefull bebyggelse samt att arbeta fram en handlingsplan med förslag på aktiviteter som kan begränsa negativ påverkan på denna typ av bebyggelse. Länsstyrelsen har i linje med detta ökat sitt engagemang från

kulturmiljöhänseende i miljömålsarbetet vilket kommer att fortsätta under kommande år.

Samverkan inom de regionala samrådsgrupperna i Skara, Linköpings och Växjö stift har varit värdefulla för att utveckla samsyn och relationerna mellan Svenska kyrkan och kulturmiljövården. Inom Växjö stift har initiativ tagits för att återuppta och utveckla de utåtriktade informationsinsatser som stift och länsstyrelserna gjort under tidigare år. Under år 2014 kommer därför informationsdagar hållas för församlingarna inom de tre län som ingår i Växjö stift.

Som en del av Länsstyrelsens arbete att tillsammans med länets kommuner, identifiera och tillvarata kulturhistoriskt värdefulla miljöer i länet har Länsstyrelsen tillsammans med Gnosjö och Gislaveds kommuner låtit genomföra en temainventering av sociala bebyggelsemiljöer inom de båda kommunerna. Underlaget har presenterats i rapporten ”Människors mötesplatser” och kommer att ingå som del i kommunernas kommunala kunskapsunderlag som till delar avses att utgöra ett gemensamt underlag.

Tabell 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2013-12-31	2012-12-31	2011-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	9 548	9 372	41 011
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	121	121	121
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	151	151	151
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	92	92	92
Riksintresseområden för kulturmiljövården, yta (ha)	26 000	26 000	26 000
Kulturresevat, antal	2	2	2
Kulturresevat, yta (ha)	93,6	93,6	93,6
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	92	85	85

Källa: Uppgifter om fornlämningar (perioden 2011-2013) har lämnats av Jönköpings läns museum utifrån uppgifter i FMIS samt statistik sammanställd av Riksantikvarieämbetet.

Kommentarer Tabell 5.1

Antalet fornlämningar ökar i takt med att resultaten från projektet Skog & Historia införs i FMIS samt framkommer ytterligare lämningar inom ramen för de vattenanknutna projekt som Länsstyrelsen driver.

För antalet fornlämningar avser siffrorna för år 2011 det totala antalet RAÄ-nummer i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister (FMIS). För år 2012 och 2013 har Riksantikvarieämbetet sammanställt statistik till länsstyrelsernas årsredovisning avseende fasta fornlämningar i varje län per den 13 december varje år. Statistiken utgår från att varje huvudobjekt, d.v.s. 1 gravfält räknas som 1 lämning. Om man söker antal lämningar i Fornsök räknas det på ett annat sätt. Detta förklarar den påtagliga skillnaden mellan antalet registrerade fornlämningar år 2011 och 2012-13. Anledningen till ändringen är att Riksantikvarieämbetet önskar en enhetlig redovisning som är jämförbar från år till år. Den rapporterade siffran för Jönköpings län är missvisande då det egentliga antalet kända fornlämningar är betydligt högre då den nuvarande siffran bygger på brister i inventeringsunderlagen samt att det varit olika bedömningsgrunder som varit gällande vid inventeringstillfällena.

Några nya byggnadsminnen har inte utpekats under 2013, inom länet finns 126 byggnadsminnen varav fem stycken är statliga byggnadsminnen där tillsynen sker genom Riksantikvarieämbetet.

Inom länet finns två kulturresevat Åsens by i Aneby kommun (Sveriges första antaget 1999) och Högarps i Vetlanda kommun (antaget 2010).

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2013	2012	2011
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	10 857	12 823	13 389

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Riksantikvarieämbetets handläggarssystem KÄLLA

Kommentarer Tabell 5.2

För anslag 7:2 kulturmiljöbidrag hanteras dessa medel från 2013 inom ramen för treårsplaner. Det nya systemet bygger på att Riksantikvarieämbetet ger länsstyrelserna en indikativ ram för de kommande tre åren där största delen av anslaget finns fördelade. Utöver detta kan länsstyrelserna äska medel årligen för kostnadskrävande projekt, kunskapsunderlag eller regionala satsningar. Det nya systemet har medfört att Jönköpings län har mindre resurser till att stötta och driva kulturmiljöarbetet inom länet.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 45*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,99	3,74	4,70
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,32	1,36	1,15
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,99	2,51	2,75
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 207	6 651	7 579
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,88	3,70	4,05
Antal ärenden, inkomna och upprättade	113	142	161
Antal beslutade ärenden	87	197	123
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	27	6	39
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	127	100
Brakarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4563, Uppföljning av kommunernas uppgifter i krishanteringssystemet ³⁾	64		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 4563 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 5 deltagande länsstyrelser är 64.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Överenskommelse inom F-samverkan

Det finns ett regionalt krishanteringsråd för att förankra arbetssätt, ge legitimitet och skapa förutsättningar för nätverk i krishanteringsfrågor. Sammankallande för krishanteringsrådet är Länsstyrelsern. Det leds av landshövdingen och består av ledande företrädare från respektive deltagande aktör. Regionala rådets roll är att fatta beslut om strategisk inriktning och ta ställning till de förslag och frågor som styrgruppen lyfter upp till rådet. Regionala rådet sammanträder minst en gång per mandatperiod.

En överenskommelse tecknades i slutet av 2013 där berörda myndigheter och organisationer åtar sig att aktivt delta i F-

samverkan och att arbeta utifrån de mål och principer som bidrar till de gemensamma målen, och avsätta de resurser som behövs före, under och efter händelser.

Program för sanering vid kärnteknisk olycka

Ett nytt program för räddningstjänst och sanering vid kärnteknisk olycka har tagits fram i samverkan med representanter för Jönköpings läns landsting, Polismyndigheten i Jönköpings län, representanter för länets kommuner och försvarsmakten (Mittregion Syd).

Programmet utgör en delplan kopplat till Länsstyrelsens generella plan för krishantering, och har anpassats till andra ämnesspecifika planer. Programmet ersätter och upphäver tidigare program (2001-11-01).

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Länsstyrelsen har ett nöjdindex på 64 för sitt arbete med uppföljning av kommunernas uppgifter i krishanteringssystemet. Det är fyra enheter lägre än genomsnittligt nöjdindex för samtliga länsstyrelser.

De områden där Länsstyrelsen uppvisar högst betyg är bemötande, engagemang och intresse samt möjligheten att få den information de intervjuade söker, via telefon. Det påstående som uppvisar lägst andel höga betyg är ”tillhandahåller den information jag behöver”. Länsstyrelsen kommer genom sina nätverk, att arbeta för att identifiera och förbättra de områden där kommunerna inte anser att de får nödvändig information.

Med start 2014 kommer uppföljningsbesök att genomföras i länets kommuner, med användande av de mallar myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska leverera. Inom området som rör lag om extraordinära händelser, kommer vi att fortsätta utvecklingen av vårt arbete inom F-samverkan och även utvecklingen av övningsverksamheten i kommunerna. En förstärkning av bemanningen har gjorts genom rekrytering av en ny beredskapsdirektör med erfarenhet av arbete på kommunal nivå. Ett arbete kommer under 2014 påbörjas med att förbättra webbplatsen. Sammantaget görs bedömningen att detta kommer att leda till att kommunerna upplever att Länsstyrelsen tillhandahåller tillräcklig och korrekt information.

Återrapportering regleringsbrev

67. Länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna inom området skydd mot olyckor syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsen bedömer att länets kommuner har en mycket god förmåga och väl lever upp till såväl de nationella målen som de verksamhetsmål och särskilda skyldigheter som framgår av lagen om skydd mot olyckor.

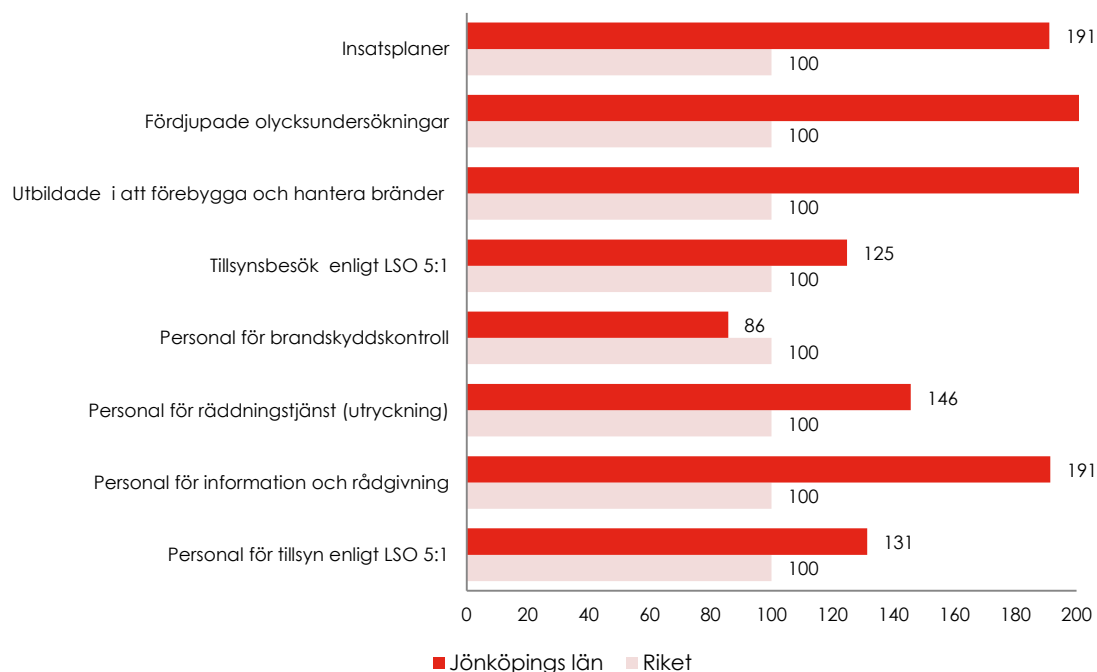
Länets kommuner har en mycket väl utvecklad samverkan inom det område som omfattas av lagen om skydd mot olyckor och samtliga kommuner ingår i ett samverkansorgan, Räddsam F. Länets kommuner ligger på en mycket hög nivå vad gäller räddningstjänst med bl. a gemensamma rutiner, personell- och materiell resurssamverkan, styrkeuppbyggnad vid händelser, och delvis gemensamma övningar. Däremot behöver andelen kvinnor inom räddningstjänsternas utryckningstjänst öka. Medelvärde för rikets kommuner är 4,2 procent kvinnor, medan det för länets kommuner är endast 2,6 procent kvinnor.

Mullsjö kommun har en positiv utveckling med över 20 procent.

När det gäller den förebyggande verksamheten har flertalet kommuner en god grund. Utvecklingsmöjligheter finns dock genom att exempelvis utnyttja spetskompetens bättre, ta fram gemensamma rutiner, planera tillsynsarbetet bättre utifrån statistik och erfarenhet, tydliggöra brister och krav som framkommer vid tillsyn på ett mer rättssäkert sätt, samt att följa upp söttningsverksamheten bättre.

Årsuppföljningen ger en bild av kommunernas arbete och prestationer inom området lag om skydd mot olyckor på både nationell och regional nivå. Nedan redovisas en översiktlig bild av länets prestationer inom ett antal delområden i jämförelse med genomsnittet i riket (normerat till 100 procent).

Jönköpings läns kommuners arbete enligt lag om skydd mot olyckor jämfört med rikets kommuners. (MSB senaste redovisningsår = 2012)

Under 2013 inträffade ett antal väderanknutna händelser i Jönköpings län. Under sommaren 2013 drabbades lokala delar av Jönköping av ett omfattande skyfall med kraftiga slamströmmar och risk för stor påverkan på infrastrukturen. Under sommaren fick även beslut om eldningsförbud fattas. Under hösten sjönk grundvattennivåerna kraftigt i delar av länet, som också drabbades av stormen Simone. Länets samverkansorganisationer, F-samverkan, för länets aktörer i krishantering, och Räddsam- F, för länets räddningstjänstförvaltningar i samverkan, samordnade verksamheten bra vid dessa händelser.

Tillsyn av kommunernas efterlevnad av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har

genomförts i länets samtliga kommuner via årsuppföljning samt på förekommen anledning genom tillsynsbesök i berörd kommun. Tematillsyn har genomförts med fokus på den gemensamma övningsverksamheten som bedrivs inom Räddsam-F på övningsområdet på Axamo utanför Jönköping. Vägledande tillsyn har bedrivits via samordnings- och samverkanskonferenser med länets räddningschefer vid fyra tillfällen. Tillsynen enligt lagen om skydd mot olyckor samordnas med uppföljning av kommunernas tillämpning av lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

68. Länsstyrelserna ska inom ramen för det geografiska områdesansvaret göra en värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting sammanställer enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma kvaliteten på analyserna och hur dessa kan användas i de regionala risk och sårbarhetsanalyserna. Länsstyrelserna ska följa upp i vilken utsträckning åtgärdsbehov som tidigare har identifierats i kommunernas och landstingens risk- och sårbarhetsanalyser har tillgodosetts samt i vilken utsträckning eventuellt inträffade extraordinära händelser har utvärderats. Uppföljningen ska inriktas så att den kan samordnas med uppföljningen av kommunernas användning av utbetalade medel enligt avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om kommunernas uppgifter i samhällets krisberedskap.

Alla länets kommuner har redovisat en risk- och sårbarhetsanalys enligt MSBFS 2010:6 §6 under tidigare år, med god eller godtagbar kvalitet. I mandatperiodens början har alla kommuner och Landstinget redovisat en riskanalys samt scenarioanalyser, främst för egen verksamhet. Analyserna redovisas förvaltningsvis i form av en matris (se figur nedan) som visar påverkan av respektive scenario på respektive verksamhet (förvaltning). Detta ger en god överblick över olika verksamheters sårbarhet och förmåga, och Länsstyrelsen är positiv till denna redovisningsform.

Figur: scenariomatris

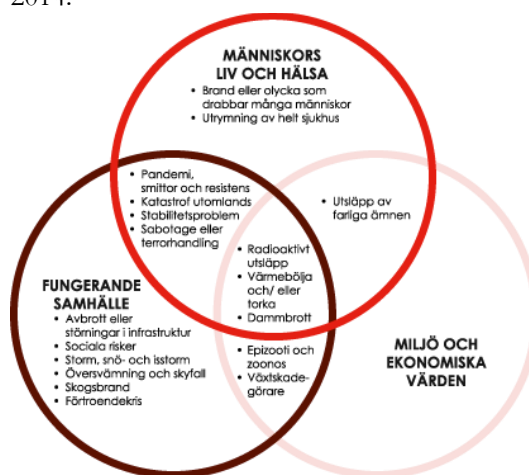
	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Verksamhet A	2	3	2
Verksamhet B	0	2	3
Verksamhet	1	3	1

Under året har alla arbetat med uppföljning av dessa, enligt MSBFS 2010:6 §8. Landstinget och alla kommuner utom en har redovisat uppföljningen enligt §8 skriftligt, och med den sista kommunen finns en bra dialog och skriftlig redovisning sker inom kort.

Länsstyrelsens bedömning av de inlämnade uppföljningarna 2013, är att rapporteringen av olika åtgärder är av god kvalitet och på en bra nivå. År 2012 tog Länsstyrelsen fram ett rekommenderat upplägg för uppföljningen enligt MSBFS 2010:6 § 8. Det fick positiva reaktioner och användes igen år 2013, och har resulterat i ökande jämförbarhet mellan de olika aktörernas redovisningar. Dock varierar innehållet i rapporteringen fortfarande mellan olika kommuner, vilket tyder på ett behov av mer samverkan kring detta för att öka kvaliteten ytterligare. Det rekommenderade

upplägget syftade även till att förtydliga vad Länsstyrelsen behöver för uppgifter, vilket är användbart i åtgärdsavsnittet i den regionala RSA:n (MSBFS 2010:7 § 5 punkt 8).

Alla aktörer har förankrat rapporteringen hos säkerhets-, räddnings-, och/eller förvaltningschef, kommunal risk-, säkerhetsgrupp eller motsvarande, alternativt hos kommunstyrelsen. Det visar på att arbetet sker brett i organisationen vilket Länsstyrelsen anser är viktigt för att säkra en god kvalitet i arbetet bakom rapporteringen. De kommunala analyserna liksom Landstingets och Länsstyrelsens analyser kan utvecklas vidare och mer samarbete bör ske framöver inom detta område. Det finns en efterfrågan om metodstöd från flera kommuner. Länsstyrelsen avser därför att öka samarbetet kring risk- och sårbarhetsanalyser i länet under 2014.

Figur: Risker i länet utifrån skyddsvärden

Utöver rapporteringen av RSA-arbetet enligt SFS 2006:544 har två gemensamma arbeten med koppling till RSA bedrivits i länets krissamverkansforum F-samverkan:

- Årets förmågebedömning enligt MBS:s riktlinjer genomfördes gemensamt av länets kommuner, Landstinget, Polisen och Länsstyrelsen, med fokus på årets scenario, avbrott i GNSS-tjänsten (satellitbaserad navigations- och positionsbestämning). Bedömningen av den generella förmågan är i stort densamma som tidigare år, krishanteringsförmågan bedöms vara god främst genom god samverkan, medan det kan vara svårare att upprätthålla olika samhällsviktiga verksamheter i länet.
- Under 2013 avslutades även arbetet i ett samverkansprojekt i länet utifrån ett värmeböljasenario. Detta gav mycket värdefulla bidrag och visade på en vana hos länets aktörer att arbeta med RSA-frågor.

Tyngdpunkten i rapporteringen 2013 ligger på åtgärder, vilket Länsstyrelsen anser är syftet mitt i en mandatperiod. Alla aktörer rapporterar genomförda eller pågående åtgärder, vilket visar att det pågår omfattande arbete för att stärka förmågan i länet. 2013 rapporterades ett 100-tal åtgärder, varav 60 procent var pågående och 40 procent var åtgärder som genomförts. Ca en fjärdedel av åtgärderna utgjordes av tekniska åtgärder, såsom förstärkning av reservkraft, åtgärder för att säkra dricksvatten och dylikt, och en fjärdedel utgjordes av organisationsövergripande åtgärder, såsom planverk, utbildning och övning och dylikt. Det finns i regel en tydlig koppling mellan åtgärderna och tidigare identifierade åtgärdsbehov, till exempel har många kommuner bedömt avbrott i samhällsviktiga verksamheter (t ex elförsörjning) som allvarligt, och nu redovisas en stor mängd åtgärder inom teknisk infrastruktur. I årets rapportering framgår koppling mellan analys och åtgärd enligt följande steg:

1. Utvald åtgärd (t o m 2013)
2. Sårbarhet eller annan motivering till åtgärden
3. Status/ deadline, ansvar
4. Ändrad förmåga (att förebygga, förbereda och hantera; både krishantering och i samhällsviktig vht)
5. Hur påverkar detta samhället?
6. Behov av ytterligare åtgärder

De tidigare redovisade matriserna har varit till god hjälp för att bedöma dels konsekvenser av olika risker och dels sårbarheten i olika samhällsviktiga sektorer i länet. Dessa bedömningar kvarstår i stort och var fortfarande till nytta i sammanställningen av den regionala RSA:n 2013.

Sammanställningen av kommunernas och Landstingets uppdatering av sina risk- och sårbarhetsanalyser 2013 visade på få nya hot, risker eller ändrade förutsättningar, men att desto fler åtgärder vidtagits. Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att arbetet med att möta åtgärdsbehovet fortskrider på ett bra sätt, och att rapporteringen från länets kommuner och Landstinget är användbar i arbetet med den regionala RSA:n.

Under året har flera allvarliga händelser inträffat i länet, dock har ingen bedömts som extraordinär. Ett antal väderhändelser har orsakat behov av samverkan inom länet, bland annat på grund av:

- ett kraftigt lokalt skyfall i juli över delar av Jönköping som orsakade såväl slamströmmar som översvämning vilka ledde till omfattande störningar för Länssjukhuset Ryhov, avstängning av E4/ riksväg 40 genom Jönköping m.m,
- stormarna Simone och Sven, varav den förstnämnda ledde till driftsättning av en samverkans-stab i länet under ett knappt dygn samt
- låga grundvattennivåer vilka följdes upp av en gemensam analysgrupp.

Figur: vatten och slamström efter skyfall
(Bild: Jönköpings kommun, 2013)

Kommunerna i Jönköpings län har utnyttjat den statliga ersättningen i enlighet med de principer och riktlinjer som gäller för den kommunöverenskommelse som träffats mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Huvuddelen av länets kommuner har en särskild plan för hur medlen ska användas och dessa planer har enligt Länsstyrelsens uppfattning följts.

Planer för extraordinära händelser har under mandatperioden uppdaterats och antagits av länets kommuner. Ett flertal kommuner har dessutom valt att upprätta särskilda informations- eller kommunikationsplaner.

Kommunerna deltar mycket aktivt i den regionala krissamverkan i Jönköpings län (F-samverkan) med bl.a. Länsstyrelsen, Landstinget, Polismyndigheten, SOS Alarm, Försvarsmakten m.fl. aktörer. F-samverkan är ett system för samverkan i såväl vardag som kris, och verkar före-, under och efter en händelse/kris. Under 2013 har en ny överenskommelse tagits fram och

undertecknats mellan aktörerna i krishanteringssamverkan i Jönköpings län. Överenskommelsen reglerar mål och principer för samverkan före-, under- och efter händelser.

Länets samlade resurser och kompetenser utnyttjas därmed effektivt genom:

- Väl fungerande nätverk
- Snabb, koordinerad och avvägd krisledning
- Aktiv omvärldsbevakning
- Gemensamma arbetssätt
- Koordinerad information och kommunikation
- Resursdelning

Genom denna samverkan bereds kommuner dessutom tillgång till nationella och regionala aktörer inom olika samhällssektorer, som de själva har svårare att skapa fungerande nätverk med. Denna samverkan bidrar även aktivt till att stärka kommunernas förmåga vad avser krishantering.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 5*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	37,87	35,89	34,54
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	38,34	35,88	37,92
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	36,11	35,29	34,09
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	83 746	77 793	80 471
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	45,05	43,28	42,98
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 787	2 695	2 435
Antal beslutade ärenden	2 715	2 632	2 477
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	138	112	172
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	23 011	137 927	48 269
Varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÄS 555*			
Beslutade tillsynsärenden, (st)	803	654	660
Totala verksamhetskostnader inkl OH vht 555*, (tkr)	2 077	1 613	2 105
Kostnad per tillsynsärende, (kr/st)	2 587	2 466	3 190
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 535, Tillsyn av vattenverksamhet (Anmälningssärenden). ³⁾	74		77
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 5264, Statlig kontroll av strandskyddsdispenser ⁴⁾	73		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 555, Tillsyn av miljöfarlig verksamhet ⁵⁾	69		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 535 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 66.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 5264 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga sex deltagande länsstyrelser är 73.

⁵⁾ Nöjdindex för verksamhet 555 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga fyra deltagande länsstyrelser är 74.

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Tillsyn av vattenverksamhet (verksamhet 535)

Mellan åren som undersökningen genomförts har nöjdindex för Länsstyrelsen i Jönköping sjunkit tre enheter, vilket dock är bättre än för länsstyrelserna som helhet där

minskningen är fem enheter. Vi har blivit bättre på att vara öppna för dialog, medan våra brukare upplever det svårare att få kontakt med rätt person, att få den information som behövs samt svårare att förstå våra beslut. För övriga påståenden i undersökningen har betygen höjts, förutom för webbplatsen och handläggningstiderna. Den sistnämnda är i princip oförändrad.

Under perioden har Länsstyrelsen fått in nya handläggare, vilket innebär att en del av de lägre betygen kan hänföras till viss erfarenhet inom området.

Statlig kontroll av strandskyddsdispenser (verksamhet 5264)

Nöjdindex är strax över snittet för de ingående länsstyrelserna. Verksamheten får högsta betyg på bemötande, god tillgänglighet, webbplatsens funktionalitet, motiverade beslut, handläggningstid samt totalt sett nöjd. Undersökningen pekar på att vi främst bör förbättra vår tillgänglighet inklusive återkoppling inom både 535 och 5264. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att se över och förbättra tillgängligheten, såväl kontaktvägarna till handläggare som information på webben.

Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (verksamhet 555)

I undersökningen deltog, förutom Jönköping också Västra Götaland, Örebro och Östergötlands län. Resultatet av brukarundersökningen visar ett nöjdindex för Jönköpings län som är något lägre än genomsnittligt för deltagande länsstyrelser. Det som Länsstyrelsen får lägre betyg för är ”kontakt via telefon-lätt att nå rätt person”, ”tillhandahåller den information jag behöver” och ”nöjd med handläggningstiden”. En åtgärdsplan har tagits fram för att möta upp resultatet. Åtgärder som ingår i denna är bland annat utbildning i att kunna hantera den mobila telefoni som infördes under december 2013, förbättrade sökvägar för blanketter på hemsidan, en aktiv fördelning och omfördelning av ärenden samt tätare individuella avstämningar med handläggare för att minska handläggningstiderna. Glädjande är att Länsstyrelsen får mycket höga betyg avseende handläggarnas kompetens.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

IT-baserade handläggarsöd inom miljö

Länsstyrelsen har under år 2013 deltagit mycket aktivt i det länsstyrelseövergripande arbetet med att omstrukturera förvaltningen av länsstyrelsernas IT-stöd, och då särskilt inom verksamhetsområdet miljö där vi är drivande och har tilldelats formellt ansvar på flera nivåer. Personal från Länsstyrelsen i Jönköping har liksom tidigare år fungerat som samordnare åt MIT-gruppen (länsstyrelsernas IT-grupp för miljö). Särskilda insatser har genomförts för att etablera en ny förvaltning av IT-system enligt förvaltningsmodellen PM3, inom objekten Natur, Miljöskydd och Vatten, ett arbete som kommer att fastställas under år 2014. Förvaltningsmodellen innefattar deltagande både från sakområdena och IT – personal som kommer både från länsstyrelserna och berörda externa myndigheter. För de två förstnämnda är Naturvårdsverket främsta extern samverkanspart och Havs- och vattenmyndigheten för Vatten. Inom ramen för MIT-samordningen har arbete med införlivande av INSPIRE-direktivet genomförts.

Bland de nationella IT-stöd där Länsstyrelsen i Jönköping har en central roll kan nämnas:

- **Miljöreda**, länsstyrelsernas nationella IT-stöd för registrering och hantering av miljöfarliga verksamheter, där vi är ansvariga för förvaltning och utveckling. Exempel på åtgärder under år 2013 är skapandet av en ny kartfunktion som kopplats till länsstyrelsernas lokal webbGIS. Under året har även externa karttjänster från systemet skapats för att uppfylla kraven från INSPIRE-direktivet.
- **SMP**, Svenska Miljörapporterings Portalen, där förvaltningsansvaret under året övergått från Naturvårdsverket till länsstyrelserna och Länsstyrelsen i Jönköping har rollen som en av objektspecialisterna.

- **Älgportalen**, länsstyrelsernas system för stöd till älgförvaltningen, där Länsstyrelsen i Jönköping har rollerna som objektägare och objektspecialist (en av två). Under 2013 har systemet vidareutvecklats på flera punkter och förstudie för att införliva länsstyrelsernas Jaktadministrativa stöd (JAS) i Älgportalen har genomförts.
- **VISS**, Vatten Informations System Sverige som är handläggarstödet för arbetet med EU:s vattenförvaltning, där mycket arbete under året lagts ner på att möjliggöra rapportering av nya statusklassningar och framtagandet av nya åtgärdsplaner. Arbetet har fått ett bra betyg av användarna.

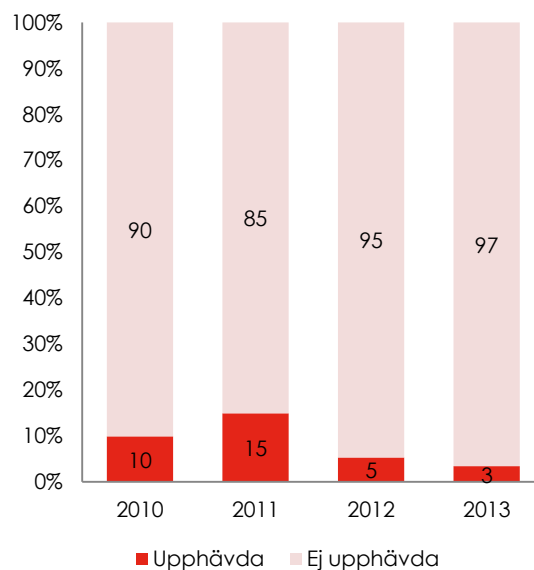
Länsstyrelsen har under året arbetat vidare med ett projekt som syftar till att utveckla ett länsstyrelsegemensamt IT-stöd för handläggning av vattenverksamhet. Arbetet kommer att fortsätta under år 2014.

Naturskydd och -tillsyn

Arbetet med översynen av de utvidgade strandskydden fortlöper och vi räknar med att kunna slutföra arbetet under året. Länsstyrelsen har en kontinuerlig kontakt med grannlänerna som vi delar sjöar med, och för diskussioner kring gemensamma synsätt runt respektive sjö. Länsstyrelsen deltar aktivt i en gemensam arbetsgrupp för länen runt Vättern för att hitta ett gemensamt förhållningssätt för strandskyddets omfattning vid Vättern.

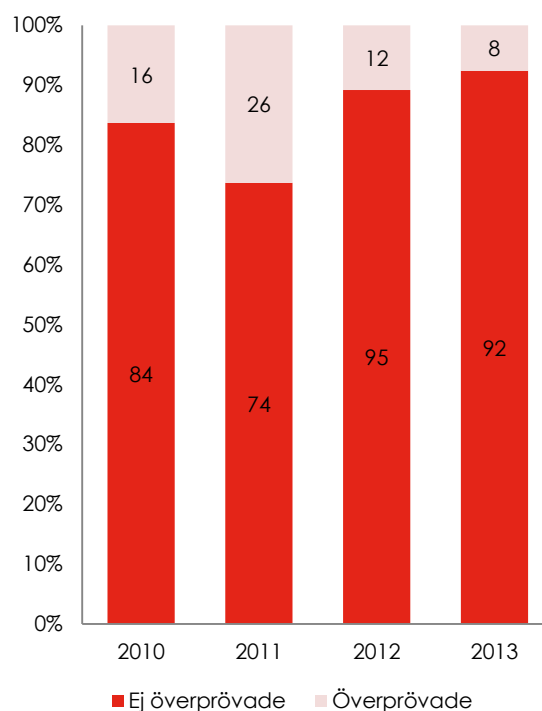
Länsstyrelsen för löpande statistik om kommunernas och Länsstyrelsens samtliga beslut om dispens från strandskyddet och rapporterar till Naturvårdsverket enligt verkets anvisningar. Under 2013 har 145 dispenser från kommunerna granskats. Av dessa har elva tagits in för prövning. Tre av dessa var vid årets slut inte avgjorda. Av de övriga har fem stycken upphävts (tre procent av totala antalet dispenser).

Upphävda dispenser (% , röd)
av totala antalet

Källa: Länsstyrelsens register

Granskning strandskyddsdispenser

Källa: Länsstyrelsens register

Länsstyrelsen har satt upp mål för handläggningstider för ett antal ärendegrupper (521 – tillstånd och dispenser avseende naturskydd, 523 – terrängkörning, 523 – jordbruksmark ur produktion, 525 – samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, 526 – granskning av kommunala strandskyddsdispenser samt 535 – anmälningspliktiga vattenverksamheter (inkl rensningar)). Målen klaras för samtliga grupper undantaget 521 – tillstånd och dispenser avseende naturskydd. Där ligger vi dock nära att klara målet som är 90 procent ärenden avgjorda inom visst antal dagar. Inflödet av ärenden var något lägre än år 2012 och vi har kunnat hålla jämna steg i beslutstakten. Det är dock fortfarande så att många ärenden inte är kompletta när de kommer in, även om den länsstyrelse-gemensamma e-tjänsten för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken till viss del underlättat då e-tjänsten har använts flitigt under året. Drygt en tredjedel av inkomna samrådsanmälningar har lämnats via e-tjänsten, vars syfte är att ensa länsstyrelsernas hantering samt snabba upp handläggningen genom att just öka andelen ärendena som är kompletta när de lämnas in.

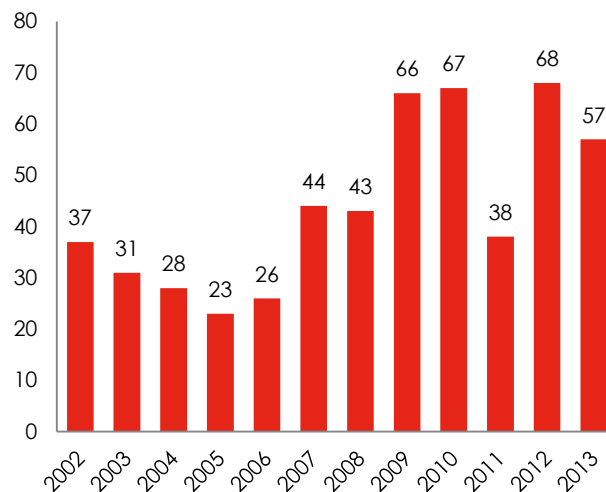
Ett nära samarbete mellan stöd- och vatten-handläggare har lett till att handläggningen för anläggning av våtmarker har kunnat rationaliseras. Den utpekade våtmarks-samordnaren har medfört en stadig mängd anmälda och i förlängning, anlagda, våtmarker. De flesta våtmarkerna är ganska små till arealen, men från 2007 kan man se en markant ökning av arealen som sedan varit relativt konstant. Slutsatsen är att våtmarks-samordnarens insats har stor betydelse för både antalet och arealen våtmarker som anmäls för anläggande. Detta är ett angeläget arbete att fortsätta.

Länsstyrelsen har också under året lämnat den årliga rapporteringen om dammsäkerhet vid länets anläggningar, till Svenska Kraftnät.

Under året har det varit mycket fokus på utredningen om bestämmelserna kring vattenverksamhet samt om dammsäkerhet.

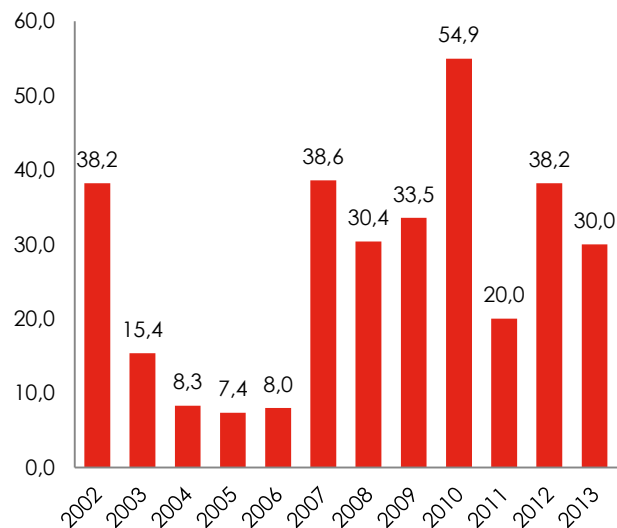
Länsstyrelsen har besvarat remisserna och ser framemot slutredovisningen av vattenverksamhetsutredningen samt beslutet om det vidare arbetet med dammsäkerhet.

Antal anmälda våtmarker

Källa: Länsstyrelsens register

Antal ha våtmark

Källa: Länsstyrelsens register

Miljöskydd och -tillsyn

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att kvalitetssäkra verksamheten. Rutiner för bland annat diarieföring, ärendehandläggning, registrering i Miljö-Reda och EBH-stöd finns i en för verksamheten upprättad kvalitetshandbok. Ett flertal rutiner och mallar har setts över och vid behov uppdaterats under året.

Årligen sker granskning av kommunernas tillsyn och varje år granskas fyra av länets tolv miljönämnder med olika fokus. Under året har, liksom år 2012, fokus varit på organisation och resurser för tillsyn. Inför besöken skickades år 2012 en enkät till länets samtliga kommuner. Tre av de fyra besök som avsågs göras år 2012 genomfördes under januari 2013, och 2013 års besök genomfördes under oktober och november.

Länsstyrelsen deltar i en extern referensgrupp som jobbar med att öka kompetensen inom brandsäker lagring av biobränslen och avfall. Projektet drivs av SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut och syftar till ett bättre förebyggande brandskyddsarbete, vilket gagnar såväl företag som myndigheter. Under året har två träffar skett med referensgruppen.

Samverkansgruppen med polis och åklagare har under året fortsatt som tidigare, med deltagande från Länsstyrelsen.

Övrig miljötillsyn redovisas under återrapporering enligt regleringsbrevsuppdrag 47.

Miljöprövning

Under år 2013 har en handläggare från Länsstyrelsen i Jönköping deltagit i en arbetsgrupp som tagit fram ett handläggarstöd avseende samråd enligt 6 kap. miljöbalken. Projektets syfte har bland annat varit att visa på möjligheter att samordna och utveckla samrådsprocessen inför tillståndsprövningar enligt miljöbalken, samt att tydliggöra vikten av samrådet och dess betydelse för att höja kvalitén på ansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Handläggarstödet möjliggör samsyn hos landets länsstyrelser när det gäller samrådsprocessen och bidrar till en likriktning av tillståndsprövningen vid mark- och miljödomstolarna samt länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer.

Länsstyrelsen har under året medverkat i 40 samråd enligt 6 kap miljöbalken. Samråden har främst gällt nyetablering av takter och vindkraft.

Länsstyrelsen har under året lämnat yttrande till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Östergötland i 30 ärenden och lämnat förslag till kompletteringsfrågor i 24 tillståndsärenden. Samarbetet mellan Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen Östergötland och Miljöskydds enheten vid Länsstyrelsen Jönköping utvecklas genom löpande kontakter och gemensamma möten minst en gång per år. Ett sådant möte hölls i Jönköping i maj. Arbeta med att fastställa nya rutiner avseende yttranden till Miljöprövningsdelegationen har också genomförts under året. Länsstyrelsen kan konstatera att koncentrationen av Miljöprövningsdelegationen ännu inte har resulterat i en effektivare prövning, och att vissa delar i prövningen innefattar moment som upplevs som dubbelarbete och är svåra att förstå för de sökande. Ett sådant är samrådsprocessen enligt 6 kapitlet, inför en tillståndsprövning. Vid ett sådant samråd förs ofta diskussioner kring vad som är viktigt att tänka på när tillståndsansökan skrivs, vad som kommer att ses som knäckfrågor i prövningen med mera. De sökande framför ofta att de gärna vill bjuda in Miljöprövningsdelegationen till samråden, även om det är Länsstyrelsen som har ansvar för samrådet. I dessa processer kan en skillnad ses för sökande i Jönköpings län respektive Östergötland, eftersom det ofta är beredande handläggare vid Miljöprövningsdelegationen som åker på samrådet, representerande Länsstyrelsen. Också om ett tillståndsbeslut överklagas till Mark- och Miljödomstolen infaller ett merarbete, där båda Länsstyrelserna ses som motparter.

Vidare har Länsstyrelsen deltagit i två mål (Jönköping Airport AB och Metsä Tissue AB) gällande tillståndsprövning av så kallade A-verksamheter vid Mark- och Miljödömsstolen i Växjö.

Minerallagen och lagen om särskilda torvfyndigheter

Länsstyrelsen har under året handlagt fem yttranden till Bergsstaten gällande undersökningskoncession enligt minerallagen. Ett av ärendena, som rör undersökningskoncession i Taberg, har rönt stor uppmärksamhet i media och bland allmänheten. Under början av året lämnade Länsstyrelsen ett yttrande över ansökan om bearbetningskoncession enligt Minerallagen till Bergsstaten avseende sällsynta jordartsmineraler för området Norra Kärr, Jönköpings kommun. Bergsstaten beviljade bearbetningskoncession under året, men ärendet överklagades och har ännu inte avgjorts av Regeringen. Både arbetet med ärendena enligt minerallagen och frågan om eventuell ny gruvverksamhet i länet generellt har inneburit stora arbetsinsatser för Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har valt att aktivt vara med och svara på frågor med anledning av en eventuell framtida gruvetablering, även om detta tar mycket tid i anspråk. Länsstyrelsen konstaterar att gruvfrågorna har varit mer aktuella än någonsin i länet, och att Länsstyrelsen får en aktiv roll i sammanhanget. Eftersom Jönköpings län inte är ett traditionellt gruvlän har Länsstyrelsen tagit kontakter med län med större erfarenhet för att få samsyn i frågorna.

Länsstyrelsen har avgjort en ansökan om bearbetningskoncession för energitorvtäkter enligt lagen om vissa torvfyndigheter under året. Länsstyrelsen har vidare arbetat med yttranden till Näringsdepartementet i ett antal överklagade beslut om bearbetningskoncession. Ett fåtal samråd rörande nya ansökningar inom området har hållits.

Förorenade områden

Arbetet med förorenade områden redovisas under åiterrapportering enligt regleringsbrevsuppdrag 46.

INDIKATORER

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20

Biologisk mångfald	2013	2012	2011	2010
Andel av Länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark (%)	0,98	0,96	0,94	0,91
Förekomst av rovdjur i länet	2013	2012	2011	2010
Antal vargrevir med föryngringar		0	0	0
Vattenmiljö	2013	2012	2011	2010
Andel ytvattenförekomster som uppnår hög eller god ekologisk status (%)	44	58	58	58
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kvantitativ status (%)	100	100	100	100
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status (%)	98	97	97	97
Mark	2013	2012	2011	2010
Antal objekt i riskklass 1	-	44	43	44
Antal sanerade objekt i riskklass 1 (ack)	-	17	15	10
varav sanerade med statliga medel (ack)	-	14	13	9

Källa: Metria, Viltskadecenter, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Biologisk mångfald

Inom områdesskydd prioriteras skogliga reservat. Under 2013 har sex nya naturreservat bildats av Länsstyrelsen, reservat som omfattar 96 hektar produktiv skogsmark. Länsstyrelsen arbetar med skydd av skog i ett 20-tal områden. Stigande kostnader för markinlösen leder till att vi närmar oss målet långsamt.

Förekomst av rovdjur i länet

Det finns fortfarande inga reproducerande vargar i länet, men för första gången i modern tid har revirmarkeringar noterats. Dessutom har antalet vandringsvargar ökat i länet, vilket fått till följd att skadorna på tamdjur ökat drastiskt. Detta redovisas mer utförligt under regleringsbrevsuppdrag 48.

Vattenmiljö

Uppgifterna om statusen för yt- och grundvattenförekomster grundar sig på den preliminära statusklassning som gjorts under år 2013. Fastställelse kommer ske av vattenmyndigheterna först år 2015 efter att samråd genomförts. Andelen vattenförekomster som uppnår god ekologisk status har minskat med 14 procentenheter sedan föregående karakterisering. Länsstyrelsens uppfattning är dock inte att statusen generellt försämrats utan förändringen beror till stor del på administrativa förändringar. Dels har 25 ytterligare ytvattenförekomster tillkommit varav flertalet av dessa har sämre än god status, dels har nya föreskrifter för karakterisering kommit under år 2013 med delvis ändrade bedömningskriterier. De nya föreskrifterna innehöll även vissa förändringar framför allt gällande de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna. Under den senaste femårsperioden har även ett antal undersökningar av de biologiska kvalitetsfaktorerna genomförts. För många vattenförekomster har sådana undersökningar saknats och dessa resultat har i flera fall visat på att den ekologiska statusen inte var god trots att tidigare vattenkemiska undersökningar visat på detta. Man bör komma ihåg att det räcker med att en av kvalitetsfaktorerna ej uppnår god status eftersom det är den sämsta kvalitetsfaktorn som avgör klassningen. Arbetet med karakteriseringen har skett i bred förankring internt inom Länsstyrelsen samt med vattenråden för de avrinningsområden där Länsstyrelsen har ett samordningsansvar (Emån och Vättern).

När det gäller ökningen av andelen grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status gäller att två av sju grundvattenförekomster fått en bättre status beroende på nya och flera undersökningar. Indikatorns utveckling är likartad med flertalet andra län i de två södra vattendistrikten. Andra aktörer som kan påverka utvecklingen av indikatorn är kommunerna och de myndigheter som är utpekade i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram. Länsstyrelsen arbetar aktivt

för att stödja dessa aktörer i deras åtgärdsarbete, bland annat genom att bistå med underlag. På uppdrag av Vattenmyndigheterna har arbetet fortsatt med att ta fram underlag för dessa myndigheters åtgärdsprogram samt förslag på åtgärder i de vattenförekomster som inte når god status. Dessa åtgärdsförslag kommer under 2014 finnas tillgängliga i databasen VISS.

Länsstyrelsen i Jönköpings län förvaltar, på uppdrag av vattenmyndigheterna, databasen VISS (VattenInformationSystem Sverige). Länsstyrelsen samordnar även förvaltningen av de nationella miljödatasystemen Biotopkarteringsdatabasen, Kalkningsdatabaserna samt Åtgärder i Vatten. Databaserna används såväl för miljöövervakning och miljömålsarbete, som för vattenförvaltning och i löpande ärendehantering.

Vattenråden har en stor betydelse för att samordna informations- och åtgärdsarbetet inom avrinningsområdena. Länsstyrelsen deltar regelbundet i deras möten och informerar om vattenarbetet. Länsstyrelsen genomför varje år också riktade informations- och utbildningsinsatser. 2013 genomfördes Skog- och vattenforum, Lantbruk- vattenforum samt en Länsvattendag i syfte att lyfta vattenfrågorna inom olika målgrupper. Länsstyrelsen deltar även i framtagande av åtgärdsplaner och metodstudier. Exempel på detta är projekt Torsjöån i samarbete med huvudman Eksjö kommun, Emåförbundet och LRF. Inom projektet tas åtgärdsförslag fram och vidare planeras genomförande av prioriterade åtgärder i samverkan med berörda parter. Ett exempel på metodutveckling är att i Barnarpssjön, Jönköpings kommun, har en ny skonsam muddringsmetod för näringsrika sediment utprovats med gott resultat.

För varje vattenförekomst finns informationsblad tillgängliga via Länsstyrelsens webb. För ytvattenförekomster gjordes dessa klara under 2011 medan arbetet med vattenförekomstvisa informationsblad för grundvatten har fortsatt under 2013.

Informationsbladen är viktiga underlag för tillsynsarbete men även för att ge en lättillgänglig information till framför allt kommuner.

I syfte att verka för att miljö kvalitetsnormer för vatten följs, granskar Länsstyrelsen inkomna förslag på kommunala översiktsplaner, VA-planer och LIS-planer (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) ur ett vattenperspektiv. Länsstyrelsen har i minst tre prövningsärenden (enligt 9 eller 11 kap MB) ställt krav på verksamhetsutövare att vidta skyddsåtgärder i syfte att uppnå miljö kvalitetsnormer för vatten. Domstolarna har dock hittills beaktat detta i ringa omfattning. Länsstyrelsen initierar och/eller genomför även "egna" åtgärder i den mån möjlighet till finansiering finns. Under 2013 har 14 åtgärder genomförts i ytvatten.

Den minskning av medel för åtgärder som skedde 2013 medför att utveckling av indikatorn uteblir eller blir negativ, exempelvis genom att kalkning inte kan genomföras för att upprätthålla statusen. Det är heller inte möjligt att uppnå full finansiering av åtgärder genom PPP (polluters pay principle) med befintligt lagstiftning. Förutom de välkända miljöproblemen övergödning, försurning och miljögifter framstår fysisk påverkan som en av de vanligaste orsakerna till att god ekologisk status inte nås. Utfallet av

utredningen om vattenlagstiftningen samt verksamhetsutövarens ansvar för miljöanpassning kommer att få avgörande betydelse för indikatorns utveckling.

Mark

Länsstyrelsen kan konstatera att antalet inventerade objekt med riskklass 1 i princip är oförändrat för år 2012 jämfört med de två föregående åren. Under år 2013 har inventeringen av förorenade områden i den största kommunen i länet avslutats, vilket kommer att resultera i ökning av antalet inventerade objekt med riskklass 1 för det kommande året. Länsstyrelsen noterar att antalet åtgärdade objekt med riskklass 1 fortsätter att öka i länet. Detta är en förutsättning för att det nationella målet om en giftfri miljö ska kunna nås inom utsatt tid. Dock måste förutsättningar, bland annat i form av ökade anslag för detta ändamål, ges som medger möjlighet till en ökad saneringstakt för att målet slutligen ska kunna nås.

Slutligen kan Länsstyrelsen konstatera att antalet åtgärdade objekt med riskklass 1 i Jönköpings län utgör ca tio procent av det totala antalet i landet som helhet. Detta är ett värde som indikerar att arbetet med förorenade områden som sker i god samverkan mellan kommunerna i länet och Länsstyrelsen, hittills har gett ett gott resultat.

Återrapportering regleringsbrev

45. Länsstyrelserna ska utveckla och genomföra regionala åtgärdsprogram i bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Arbetet med åtgärdsprogrammen ska översiktligt redovisas.

Regionala åtgärdsprogram

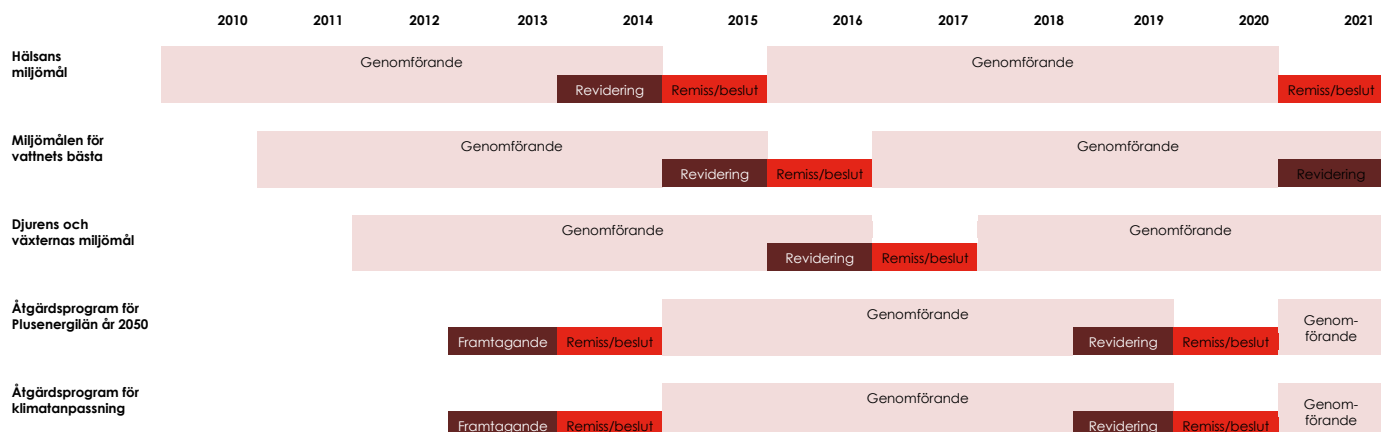
Länsstyrelsen har tillsammans med länets aktörer under mer än tio års tid arbetat enligt ett väl fungerande system för att i bred förankring ta fram regionala åtgärdsprogram för att utveckla arbetet med att nå miljö målen. Åtgärdsprogrammen tas fram under temaår för en grupp av miljö kvalitetsmål enligt ett rullande schema. Förslag till åtgärder tas fram av arbetsgrupper där berörda aktörer deltar från näringsliv, kommuner och regionala myndigheter. Arbetsgrupperna arrangerar även workshops för en bredare medverkan från aktörer/personer som inte ingår i arbetsgrupperna. Åtgärdsförslagen förankras med aktörerna under temaåret och remiss- behandlas slutligen innan beslut fattas. Sedan år 2011 finns tre aktuella åtgärdsprogram och arbetet under år 2013 har varit inriktat dels på genomförande av dessa och dels på genomförande av åtgärder enligt klimat- och energi- strategin samt framtagande av åtgärdsprogram för klimat- och energiarbetet (det senare arbetet redovisas utförligt under uppdrag 37 och 38).

Det första åtgärdsprogrammet beslutades år 2003 och slutuppföljningen av första generationens åtgärdsprogram visar att genomförandegraden har varit god. De flesta åtgärder genomförs såsom avsetts. Av återstående åtgärder genomförs de flesta till mer än hälften. Endast en liten del av åtgärdena blir inte genomförda alls.

De nu gällande åtgärdsprogrammen är

- Djurens och växternas miljö mål 2012-2016 (Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap samt Ett rikt växt- och djurliv)
- Miljö målen för vattnets bästa 2011-2015 (Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag samt Grundvatten av god kvalitet)
- Luftens och hälsans miljö mål 2010-2014 (Frisk luft, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö).

Åtgärder för miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö är integrerade i Klimat- och energistrategin. Ett mycket aktivt arbete pågår med att utveckla och genomföra dessa åtgärder samtidigt som ett särskilt åtgärdsprogram för dessa områden förbereds under länets Klimatråd (se vidare rapportering under uppdrag 37), för att börja gälla år 2015. Länsstyrelsen har en god integrering och samordning av uppdragen om miljö mål, klimat- och energiomställning och klimatanpassning vilket är av stor betydelse för att länets aktörer ska se Länsstyrelsen som en enhetlig, begriplig och stark aktör att samverka med i dessa frågor. Nedanstående bild visar hur gällande och kommande åtgärdsprogram är planerade i tiden. Observera att ett åtgärdsprogram för Klimatanpassning är integrerat i planeringen som gjordes under våren 2012, innan

uppdraget om att ta fram ett sådant kom i regleringsbrevet för år 2013. Åtgärdsprogrammen utgör en integrerad del av planeringsprocessen. I verksamhetsuppföljningen görs regelbundet uppföljning av att de åtgärder som Länsstyrelsen ansvarar för utförs. Länsstyrelsen gör också årlig uppföljning av andra aktörers åtgärder i programmen. Länsstyrelsens systematiska arbete med förankring och uppföljning har bidragit till att flera kommuner anställt miljöstrateger för att lyfta det miljöstrategiska arbetet. Åtta av länets 13 kommuner har strateg/samordnartjänster och alla kommuner har utsedda kommunala miljö målssamordnare med ansvar för uppföljning av kommunens arbete med miljö mål och som är kontaktpersoner mot Länsstyrelsen och deltar i arbetet med det regionala miljö målssystemet.

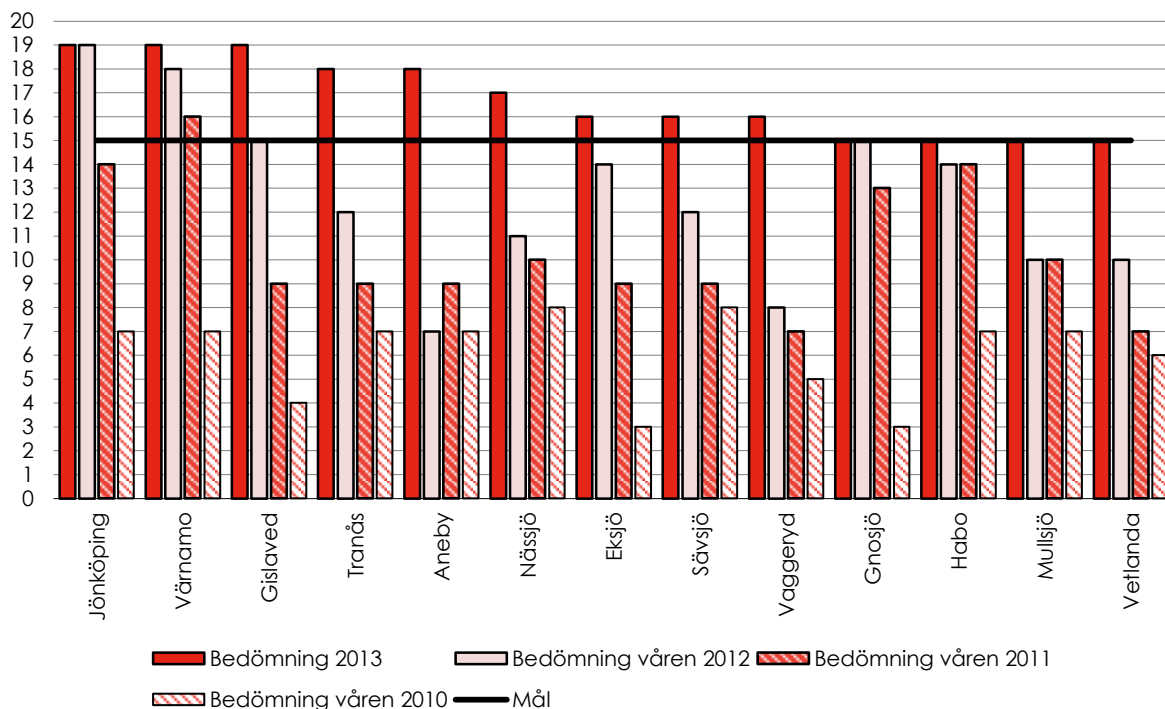
Åtgärdsuppföljning

Som exempel på åtgärdsuppföljningen kan nämnas delprogrammet ”20 steg för klimat och hälsa”. Det är en del av åtgärdsprogrammet för Luftens och hälsans miljö mål och omfattar 20 av de åtgärder där

kommunerna har ansvar för genomförandet. Under remissförfarandet åtog sig alla kommuner att genomföra minst 15 av dessa åtgärder till och med år 2012. År 2013 gjordes en slutuppföljning av delprogrammet som visade att alla kommuner lyckades med att genomföra minst 15 av åtgärder.

För att stödja kommunernas arbete med åtgärdsprogrammen besökte Länsstyrelsens miljö målsekretariat sju av länets kommuner under år 2012 och diskuterade med berörda politiker och tjänstemän inklusive kommunledningarna. Under 2013 kompletterades besöken med ytterligare en kommun vilket innebär att åtta kommuner har besökts på detta sätt. Under våren 2013 genomfördes även dialogmöten om energi- och klimatarbetet i tre kommuner där länshövdingen deltog. Alla kommuner var inbjudna till dessa möten och deltog med tjänstemän och politiker. Mer om dialogmötena beskrivs under regleringsbrevsuppdrag 37.

20-stegsprogrammet 2010-2012

Totalt ingår drygt 150 åtgärder i de aktuella åtgärdsprogrammen. Många av dem genomförs i samverkan mellan flera aktörer. De aktörer som är ansvariga för genomförandet av minst fem av åtgärderna är Länsstyrelsen (93), kommunerna (60), Skogsstyrelsen (30), Regionförbundet inklusive Miljösamverkan f (12), LRF (11), Landstinget (10), Hushållningssällskapet (9), Södra (9), Trafikverket (7) och Vattenråden (6).

Åtgärderna i åtgärdsprogrammen utgör långtifrån länets hela arbete för att nå miljömålen. De åtgärder som ingår i programmen följer något av följande kriterier:

- de är länsövergripande eller gemensamma för två eller flera aktörer,
- samordning är viktig för resultatet eller,
- de gäller eftersatta områden, där stöd behövs från regionalt håll för lokala åtgärder.

Arbetet med åtgärdsprogrammen är viktigt för att utveckla och samordna länets arbete för miljömålen och att peka ut vilka ytterligare insatser som behövs för att nå målen. Som uppföljningen på miljömålportalen visar är arbetet sällan tillräckligt för att miljömålen ska nås. Det behövs ytterligare insatser både internationellt, nationellt, regionalt och lokalt. För att nå längre på den regionala nivån med mer verkningsfulla åtgärder behöver processen utvecklas ytterligare, främst genom ännu bättre förankring och samverkan med länets beslutsfattare. Som en viktig del i det arbetet har Länsstyrelsen utsett ett Klimatråd och fokusgrupper för klimat- och energiarbetet som arbetar löpande och inte bara med att ta fram förslag till åtgärdsprogram. Även detta beskrivs under

regleringsbrevsuppdrag 37. Ett samverkansråd för biologisk mångfald bildades under år 2012. Det har bland annat till syfte att effektivisera åtgärdsarbetet och har haft regelbundna möten under år 2013 i samband med att Landskapsstrategin för biologisk mångfald har tagits fram, i vilken kopplingen till åtgärdsprogrammen och hur strategin kommer att påverka det fortsatta åtgärdsarbetet beskrivs. Bland annat kommer kompletterande åtgärder att tas fram för berörda miljö kvalitetsmål och integreras i uppföljningen av åtgärdsprogrammen.

Under hösten 2013 har planering gjorts inför framtagandet av ett nytt förslag till åtgärdsprogrammet för Hälsans miljömål. Det ska ersätta nuvarande åtgärdsprogram för Luftens och hälsans miljömål. Namnbytet beror på att huvuddelen av åtgärderna för bättre luft kommer att ligga under åtgärdsprogrammet för Plusenergilän 2050. Länsstyrelsen har haft diskussioner med Landstinget hösten 2013 med syfte att tydligare knyta arbetet med Hälsans miljömål (Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt, Säker strålmiljö, Frisk luft och delar av God bebyggd miljö) till länets folkhälsoarbete. Nytt i planeringen är också att göra en tydligare koppling till generationsmålets formuleringar.

För att samordna miljömålens och vattenförvaltningens åtgärdsprogram på en mer detaljerad nivå har Länsstyrelsen tagit fram regionala åtgärdsplaner inom miljöproblemen övergödning och miljögifter samt för grundvatten. Planerna har remitterats till länets kommuner och ska färdigställas under 2014.

46. Länsstyrelserna ska redovisa

- vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden,

Privatfinansiering av åtgärder för efterbehandling av förorenade områden sker då tillsynsåtgärder riktas mot pågående och avslutade verksamheter och vid exploatering

av mark som är förorenad. Länsstyrelsen har under året genomfört åtgärder, projekt och utbildningar inom området för att, på ett effektivt sätt kunna arbeta med

efterbehandling och för att ge tillsynsvägledning åt kommunerna, så att arbetet med efterbehandling av förorenade områden kan ske på bred front i hela länet.

Länsstyrelsen driver under år 2013-2014 ett tillsynsprojekt som innebär att länets tillsynsmyndigheter, kommunerna och Länsstyrelsen, ska förelägga prioriterade pågående verksamheter att genomföra utredning enligt metodiken MIFO fas 1. I stort sett alla kommuner i länet samt Länsstyrelsen, medverkar med ett flertal objekt. Länsstyrelsen tar som projektledare fram dokumentation såsom mallar och checklistor samt genomför utbildning och seminarier. Projektet, vars syfte bland annat är att höja medvetenheten hos verksamhetsutövare samt öka antalet privatfinansierade åtgärder, har gett bra resultat vilket visar sig genom att föroreningsituationen utreds på allt fler objekt där ansvar föreligger.

Att utreda ansvarsfrågan är en viktig del i arbetet med efterbehandling av förorenade områden. Länsstyrelsen har utöver det löpande arbetet med ansvarsfrågor vid förorenade områden under året i projektform även tagit fram ansvarsbedömningar på ett 20-tal prioriterade objekt. Detta för att på ett effektivt sätt hantera arbetet med frågan vilken generellt bedöms vara ett komplext och tidsödande moment i arbetet.

Vidare har Länsstyrelsen drivit ett tillsynsvägledningsprojekt med syfte att stärka kommunernas kompetens gällande arbetet med att utreda ansvaret vid förorenade områden. Projektet har varit inriktat på utbildningsinsatser mot tillsynsmyndigheternas miljöskyddshandläggare och att ge dem verktyg i arbetet med dessa frågor. Länsstyrelsen har i projektet genomfört två utbildningsdagar för både handläggare, chefer och förtroendevalda i beslutsfattande organ på kommunerna. Samtliga kommuner i länet samt även kommuner i Kronobergs län har deltagit i projektet. Utifrån de frågeställningar som uppkom vid utbildningarna anordnade Länsstyrelsen en uppföljande workshop för

miljöskyddshandläggare med målsättning att ytterligare fördjupa sig i dessa frågeställningar såsom diskussion av objektspecifik karaktär. Även vid detta tillfälle deltog i stort sett samtliga kommuner i länet.

Nationell databas

Länsstyrelsen har medverkat till att i projektform upprätta en nationell databas för rättsfall gällande förorenade områden. Ansvaret för förvaltning och utveckling ligger på Länsstyrelsen i Jönköpings län, och under 2013 har förutom uppdateringsarbete även en analys av rättsläget skett. Den senare analysen har resulterat i en promemoria där saknad rättspraxis inom området beskrivs. Projektets övergripande målsättning är att bidra till en ökning av antalet privatfinansierade utredningar och efterbehandlingsåtgärder genom en förbättrad kännedom och kompetens om vägledande rättsfall. Detta bedöms i förlängningen leda till en mer enhetlig, samordnad och effektiv tillsyn.

I april anordnades Sydlänsträffen i Mölndal där Länsstyrelsen tillsammans med övriga län i södra Sverige medverkar till att frågor gällande hanteringen av förorenade områden i fysisk planering diskuteras. Frågor som kräver att länen samordnar sig och tillsammans effektivt söker svar på och på så sätt kan driva arbetet med tillsyn över förorenade områden framåt.

Vägledning

För att ta fram en vägledning gällande hantering av förorenad mark vid planering, bygglovshantering och exploatering, har Länsstyrelsen i samarbete med Länsstyrelsen i Östergötland, Naturvårdsverket, Boverket samt ett antal kommuner i Jönköpings län, under året drivit ett projekt gällande hantering av förorenade områden i fysisk planering. Ett antal grundläggande frågeställningar som är viktiga att lösa för att nå framgång vid exploatering av förorenade områden har identifierats och syftet är att ovanstående nämnda aktörer i samråd ska ta fram vägledning och svar på dessa frågeställningar som sedan presenteras i en promemoria. Målet är att materialet ska kunna användas som stöd av både Länsstyrelsernas och

kommunernas plan- och miljöhandläggare för att bidra till en enhetlig och effektiv hantering av frågorna hos myndigheterna. Promemorian ska vara klar i februari år 2014 och därefter kommer en utbildningsdag hållas för länets kommuner med utgångspunkt. Vidare har Länsstyrelsen medverkat och föreläst vid en handläggartäff i Halmstad om just hantering av förorenade områden vid fysisk planering. Täffen var riktad till kommunerna i Hallands län.

Information

Under hösten 2013 genomförde Länsstyrelsen i Jönköpings län ett projekt med syfte att sprida information om förorenade områden och den lagstiftning som berör dessa, till olika yrkesgrupper som i sin vardag kommer i kontakt med frågor och problem kring detta, och som bör ha en grundläggande förståelse och kunskap om vad ett förorenat område innebär och hur det bör hanteras vid t.ex. fastighetsöverlåtelse eller bolagsförvärv. Länsstyrelsen bjöd in banker, mäklare, exploateringsansvariga på kommunerna, försäkringsbolag till en halv dags information/utbildning där Länsstyrelsen själva föreläste. Ungefär 30 personer deltog på informationsträffen även om antalet inbjudna var betydligt fler. Enligt utvärderingen var informationsträffen uppskattad och givande för de som deltog och det verkar finnas ett behov av att genomföra liknande informationsinsatser även i framtiden.

Länsstyrelsen medverkade vid ett lyncseminarium (nr 4 den 29 november 2013) rörande tillsyn inom förorenade områden med länsstyrelserna. Lyncseminarierna når 60-80 handläggare i landet och även Naturvårdsverket, SGI och SGU. Vid seminariet redogjorde Länsstyrelsen för ett avgörande i Mark- och miljööverdomstolen från den 26 juni 2013 gällande Proton Industries (M 11429-12) som Länsstyrelsen drivit. Domen är prejudicerande avseende när ett ansvar kan åläggas ett moderbolag för föroreningar som orsakats av ett dotterbolag, och därmed av intresse för tillsynen med koppling till privatfinansierade efterbehandlingar.

Länsstyrelsen har vidare medverkat i framtagande av program och innehåll för samt föreläst på kurs om Hållbart byggande på Tekniska högskolans i Jönköping.

Länsstyrelsen är medlem i Nätverket Renare Mark som består av medlemmar från branschens olika aktörer. Nätverket har en viktig roll för samhällets gemensamma ansvar för frågan genom att bidra till samverkan inom sakområdet, driva kunskapsläget framåt och verka för att nya och hållbara tekniker görs kända och tillämpbara. Årligen arrangeras ett vårmöte då det fokuseras på ett specifikt tema. Länsstyrelsen har under året ingått i arrangörsgruppen för vårmötet 2014 som kommer att hållas i Jönköping.

- arbetet med att åtgärda förorenade områden med statliga bidrag områden,

Statliga bidrag

Inventeringen av förorenade områden har under år 2013 framförallt pågått i Jönköpings kommun, men arbete med att inventera objekt i branscher som tidigare inte färdigställts i övriga kommuner har även utförts. Inventeringen av förorenade områden i länet är nu slutförd, med avseende på avslutade verksamheter, utifrån den planering som gjordes inför detta inventeringens slutår. Totalt 1291 objekt har hittills inventerats av

de totalt 5204 som finns registrerade i EBH-stödet.

Tre nya bidragsprojekt beviljades för år 2013. Dessa utgörs av MIFO fas 2-undersökningar som genomförts vid före detta Vestkusten Petroleum AB, före detta Sunds Glasbruks AB (båda Jönköpings kommun) och före detta Sunds Glasbruks AB i Äng (Nässjö kommun). Vidare pågår huvudstudier vid före

detta Rasslefalls såg (Tranås kommun) och Lillesjön (Nässjö kommun).

Vid före detta Insjöns Metallfabrik HB (Gnosjö kommun) är huvudstudien färdig och diskussion förs nu med SGU som huvudman och Naturvårdsverket som finansiär för en kommande saneringsåtgärd.

Länsstyrelsen har som huvudman upphandlat ett Sågverksprojekt (fyra st MIFO fas 2-undersökningar) och driver detta som huvudman och projektledare. Projektet har under året avslutats och har resulterat i en ny projektansökan för ytterligare utredningar vid ett av de områden som undersökts i projektet. Vidare har Länsstyrelsen under året även deltagit i en styrgrupp för ett utredningsprojekt (undersökningar och riskbedömning) som drivs enligt en frivilliguppgörelse där avtal skrivits mellan verksamhetsutövare, aktuell kommun och Länsstyrelsen. Projektet kommer att avslutas under år 2014.

På flera av de bidragsfinansierade åtgärdsprojekten i länet har åtgärder påbörjats. Vid före detta Värnamotvätten i Värnamo kommun liksom på Kålgårdsområdet i Jönköpings kommun pågår efterbehandlingsåtgärder. Åtgärder som genomförts vid Grimstorps före detta impregnerings-

anläggning i Nässjö kommun (kostnad cirka 130 miljoner kronor) har under året redovisats till Länsstyrelsen. Vid Trafikverkets före detta impregneringsplats i Nässjö har under året projektering av åtgärder pågått samt upphandling av saneringsentreprenad pågått. Länsstyrelsen ingår, som medfinansiär (50 procent), i projektgruppen som styr arbetet tills dess att saneringen är genomförd. Planen är att saneringsåtgärder ska komma i gång våren 2014.

Regionalt program

Länsstyrelsen arbetar varje höst med att ta fram ett regionalt program för arbetet med förorenade områden i länet samt en ansökan till Naturvårdsverket om finansiering av detsamma. Under år 2013 har Länsstyrelsen endast reviderat gällande program för programperioden 2013-2015 samt upprättat en bidragsansökan i samverkan med länets kommuner. I ansökan söks bidragsmedel för utredningar av specifika förorenade områden, arbete med tillsyn, tillsynsvägledning och annat efterbehandlingsarbete samt tillsynsprojekt. I årets ansökan söktes bidragsmedel för utredning av föroreningssituationen vid fem förorenade områden i länet (motsvarande 2,5 miljoner kronor).

- Länsstyrelserna ska även samordnat och i samverkan med Naturvårdsverket ta fram och redovisa åtgärder för att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag för efterbehandling av förorenade områden.

Oförbrukade bidrag

Länsstyrelserna har tillsatt en arbetsgrupp, var i Länsstyrelsen i Jönköpings län har deltagit, för arbetet med att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag. Arbetet har under året skett i samarbete med Naturvårdsverket. Arbetet har fokuserat på att identifiera kritiska faktorer i den process som omfattar utredningar och åtgärder av förorenade områden samt ge förslag på åtgärder för att minimera de oförbrukade bidragen. Föreslagna åtgärder har sammanfattats i en promemoria. Några av åtgärderna har också realiserats under året, t.ex. att utredningar

från och med detta år kan sökas på bemyndiganderamen och därmed fördela kostnaden på flera år. Vidare föreslås att åtgärdsfasen delas upp och medel rekvideras för det år som de kommer att förbrukas. Naturvårdsverket har redan börjat med att besluta om årsvis fördelning av medel till enskilda åtgärdsobjekt. Åtgärder föreslås också för att öka rörligheten för de medel som anslagits för enskilda objekt och som inte kommer att förbrukas i rätt tid på dessa objekt.

Av promemorian framgår det också att det är svårt att förena komplexa entreprenadprojekt med bidrags- och administrativa system som omfattar årsvisa budgetar. Det gemensamma arbetet har fokuserat på att förbättra hanteringen av bidragsmedel till nya objekt. Utöver detta har det också funnits kvar medel från redan beslutade objekt. För att minimera dessa medel har Naturvårdsverket haft

separata diskussioner med enskilda län. Mängden oförbrukade medel har minskat betydligt och länsstyrelserna gör bedömningen att de medel som finns ute på länen kommer att nå en acceptabel nivå under år 2014. Krav på ytterligare minskning av dessa kommer påtagligt försvåra arbetet med efterbehandling av förorenade områden.

47. Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomst av olägenheter för människors hälsa och miljön motverkas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa: – hur arbetet för att effektivisera och utveckla tillsynen avses fortsätta samt beskriva de förändrade rutiner och arbetsmetoder som genomförts för att utveckla en miljömålsstyrd tillsyn

Behovsutredning och tillsynsplan

I länsstyrelsernas regleringsbrev anges att formerna för länsstyrelsernas återrapportering av uppdrag 47 ska utformas i dialog med Naturvårdsverket. Under hösten 2013 fördes en dialog mellan länsstyrelserna och Naturvårdsverket i denna fråga och Naturvårdsverket har därefter utformat en enkät till Länsstyrelserna rörande tillsyn som ska kunna ligga till grund för kommande års redovisning. Årets redovisning görs dock liksom tidigare av respektive länsstyrelse.

Grunderna i Länsstyrelsens tillsyn enligt miljöbalken återfinns i den tillsynsplan som har tagits fram för tillsyn enligt miljöbalken. Inför planeringen av tillsynen tas också en behovsutredning fram. Denna visar på att det fortfarande finns en stor brist i resurser motsvarande ca 1,5 årsarbetskraft när det gäller den landbaserade naturvårds-tillsynen, nästan 2 årsarbetskrafter för tillsyn av vattenverksamheter, 3 årsarbetskrafter avseende miljöfarlig verksamhet samt 1,2 årsarbetskrafter för arbete med förorenade områden. Då det skiljer mycket mellan behovet och den faktiska tillsynen krävs hårda prioriteringar. För att prioritera den egeninitierade tillsynen är det en fördel om det kan ske i nationella tillsynskampanjer. Då finns det hjälp att få av varandra och ett effektivare resursutnyttjande kan göras.

De nationella och regionala miljömålen är vägledande vid Länsstyrelsens bedömning av

vilka tillsynsinsatser som ger störst miljönytta inom området tillsyn av miljöfarlig verksamhet. Miljömålen är också ett underlag vid framtagandet av behovsutredning eller information till verksamhetsutövare. För att ytterligare effektivisera genom att målstyra verksamheten arbetar Länsstyrelsen kontinuerligt med att öka andelen planerad tillsyn i förhållande till händelsestyrd. Vid den utvärdering av resurser för tillsyn av miljöfarlig verksamhet som Naturvårdsverket presenterade i början av förra året kan utläsas att Länsstyrelsen i Jönköping har mycket lite resurser i förhållande till antalet tillsynsobjekt (näst minst resurser per tillsynsobjekt, nationellt sett), vilket innebär att prioriteringsarbetet är särskilt angeläget, men också särskilt svårt.

Egeninitierad tillsyn

De insatser som genomförts de senaste åren för att öka andelen egeninitierad tillsyn, har upplevts som mycket positiva, både från verksamhetsutövare (tillsynsobjekten), men också från handläggarna. Upplevelsen är dock att projektinsatserna medför att den händelsestyrda tillsynen till viss del blir lidande och att ärendestocken ökar. Under åren 2012 och 2013 har därför ett arbete med att utveckla tillsynsplaneringen ytterligare påbörjats. Syftet är att förfina prioriteringsarbetet för att hitta de viktigaste tillsynsinsatserna, både avseende ambitionsnivån för den händelsestyrda (reaktiva) och den egeninitierade tillsynen,

med avsikt att den egeninitierade tillsynen ska leda till en minskning av ärenden (händelsestyrd tillsyn). Tillsynsplaneringen sker dock i huvudsak utifrån det förslag till struktur som tagits fram inom miljösamverkan Sverige.

Under år 2013 har målsättningen varit att frisätta tid för egeninitierad tillsyn genom att minska belastningen från gamla ärenden. I tillsynsplaneringen för 2013 års verksamhet har det handlat om både att prioritera specifika verksamheter och att prioritera ned vissa ärenden som handläggs med lägre ambitionsnivå till förmån för insatser som bedöms som viktigare. Ett av kriterierna vid denna prioritering är miljömålen, men också andra kriterier (till exempel miljö kvalitetsnormer för vatten, IED-anläggning) väger tungt. Att frigöra tid för planerad tillsyn med knappa resurser är ett långsiktigt arbete, och Länsstyrelsen kommer att fortsätta detta arbete också kommande år. Länsstyrelsen kommer också fortsättningsvis att arbeta i projektform med tillsyn, där så är möjligt. I 2013 års tillsynsplan avsattes 22 procent av tillsynstiden för egeninitierad tillsyn, delat mellan rena tillsynsprojekt och projekt som rör ärendehandläggning. Vid en genomgång av utfallet för tillsynsverksamheten visar det sig att knappt 20 procent av tillsynstiden använts till egeninitierad tillsyn.

Tillsyn i projektform

Som exempel på ärendetillsyn i projektform (egeninitierad) avsattes två dagar då samtliga handläggare arbetade med intensiv-handläggning av miljörapporter. Under dessa dagar granskades ett urval av miljörapporter mer noggrant. Urvalet och hanteringen skedde enligt gemensamma rutiner och vid ett gemensamt tillfälle, vilket innebar en effektiv och likvärdig hantering av rapporterna. Det kan konstateras att en sådan insats är effektiv och ger en miljöeffekt, men också att det är svårt att planera hur lång tid en sådan insats tar, eftersom ett merarbete alltid uppstår i form av åtalansmälningar, uppföljningar med mera.

Länsstyrelsen har deltagit i ett projekt inom ”Giftfri miljö” som syftar till att upprätta en läns gemensam anslutningspolicy för industriellt avloppsvatten för kommunerna. Länsstyrelsen slutförde under början av 2013 sin del i det nationella projektet avseende Reach i tillsynen som Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen driver 2012-2013 (”Giftfri miljö”). Arbetet i projektform är exempel på arbetsmetoder där vi under året jobbat med förbättringar av rutiner för tillsyn.

Länsstyrelsens tillsyn enligt lagen om allmänna vattentjänster har varit inriktad på miljö kvalitetsmålen ”Begränsad övergödning” och ”God bebyggd miljö”. Inom detta område har Länsstyrelsen inte arbetat aktivt med att förbättra rutinerna, utan fokus har legat på uppföljning av tidigare beslut om åtgärder som riktats till kommunerna. För vidare information hänvisas till redovisning av uppdrag 55, som görs till Havs- och vattenmyndigheten senast den 31 mars 2014.

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att få ett mer sammanhållet vattendragstänk när det gäller arbetet med tillsyn och tillstånd för vattenanläggningar – det vill säga att man tittar på vattendraget istället för enbart anläggning, och utifrån miljömål (”Levande sjöar och vattendrag”, ”god bebyggd miljö” med flera) och vattenförvaltningens statusklassning prioriterar åtgärder. Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med de objekt där arbetet inleddes under den särskilda satsningen år 2012. Arbetet sker i nära samarbete mellan olika kompetenser (bland annat juridik, naturvård och fiske) inom Länsstyrelsen och har gett en bred förankring för de åtgärder som planeras. I arbetet har vi fortsatt använda den rutin där en lagtrappa upprättas för varje aktuellt objekt.

Samverkan

Under året har Länsstyrelsen medverkat i den juristsamverkansgrupp som finns och som har som syfte att utveckla samordningen mellan länsstyrelserna avseende juridiken kring förorenade områden (”Giftfri miljö”), och att utveckla samverkan mellan länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Gruppen fungerar även

som länsstyrelsernas juridiska bollplank i olika typer av juridiska frågor med koppling till förorenade områden. Gruppen har under året bland annat arbetat med att ta fram en vägledning gällande det miljörättsliga ansvaret för gamla deponier, avfallsupplag och tippar.

Vidare har Länsstyrelsen under året i arbetet med förorenade områden fortsatt samarbetet med Länsstyrelsen i Östergötland i form av uthyrning av juridisk kompetens, samverkan och erfarenhetsutbyte. I samarbetet har länen vid två tillfällen även genomfört utbildning i riskkommunikation för miljöskyddshandläggare på kommunerna i de båda länen. Huvuddelen av länets kommuner deltog i utbildningen och utvärderingsresultatet visade att utbildningen var uppskattad.

Länsstyrelsen är representerad i EBH-stödets beslutandegrupp. Gruppen, som är beslutande åt systemets användarråd, har i samverkan med användarrådet under året varit med och tagit fram ett nationellt kartskikt för att tillgängliggöra information om förorenade områden via digitala media för allmänheten och samhällsaktörer, med specifikt behov av tillgång till denna information.

Under året har Länsstyrelsen koncentrerat handläggningen av ärenden som rör frågeställningar gällande förorenade områden på pågående miljöfarliga verksamheter, till de handläggare som i huvudsak arbetar med denna ärendetyp, istället för handläggare för den miljöfarliga verksamheten. Denna åtgärd bedöms leda till en effektivare hantering av dessa ärenden.

Tillsynsansvaret

I tillsynen av förorenade områden (objekt) är frågan gällande vilken myndighet som har

tillsynsansvaret en återkommande frågeställning. Frågan blir ofta aktuell i de fall då verksamheten på platsen är nedlagd och situationen på objektet kräver en tillsynsinsats. Länsstyrelsen har därför under året påbörjat arbetet med en metod att effektivare avgöra behörig tillsynsmyndighet på ett planerat sätt för ett större antal objekt. Arbetet pågår och kommer resultera i ett verktyg som ger möjlighet att bedöma tillsynsmyndighet och fördela objekten mellan tillsynsmyndigheterna. Detta leder i sin tur till en effektivare tillsyn då prioriteringen av tillsynen kan utgå från ett känt behov och där objekt inte tillåts utgöra risk utan att hanteras av det skäl att tillsynsmyndighet inte är utredd.

Årligen sker granskning av kommunernas tillsyn enligt 9 och 10 kapitlet i Miljöbalken. Varje år granskas fyra av länets tolv miljönämnder med olika fokus, utifrån tillsynen enligt 9 kapitlet. Under året har, liksom år 2012, fokus varit på organisation och resurser för tillsyn. Inför besöken skickades år 2012 en enkät till länets samtliga kommuner. Tre av de fyra besök som avsågs göras år 2012 genomfördes under januari 2013, och 2013 års besök genomfördes under oktober och november. Länsstyrelsen ser att denna granskning är mycket viktig, både för Länsstyrelsen, men också för kommunernas tillsynsarbete. Behovet av vägledning varierar mycket mellan de olika kommunerna. Granskning av tillsynen enligt 10 kapitlet har gjorts av sex av länets miljönämnder, vilket är en relativt stor arbetsinsats. Också inför dessa besök har frågor skickats ut i förväg, och en bred diskussion kring tillsynen har kunnat hållas.

- tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras,

Utvecklad tillsyn och tillsynsvägledning

Länsstyrelsen ser ett antal områden där den operativa tillsynen och /eller tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras. Skälen till att det finns förbättringspotential kan vara olika – till exempel att arbetsområdet är nytt, att frågorna är komplexa eller att det sker strukturförändringar.

Länsstyrelsen har under året svarat muntligt på generella frågor från kommunerna när det gäller strandskyddstillsyn samt dispensgivning inom kommunala naturreservat. Under året har det endast genomförts enstaka egeninitierade tillsynsinsatser i form av uppföljning av meddelade dispenser. Länsstyrelsen har haft några händelsestyrda tillsynsärenden i skyddade områden. Länsstyrelsen måste fortsätta prioritera mellan uppgifter för att kunna avsätta tid för denna tillsyn, framför allt den egeninitierade, samt utveckla rutiner för att underlätta tillsynen.

Länsstyrelsen har ansvar för ett projekt med syfte att utveckla ett IT-stöd för länsstyrelsernas handläggning av vattenverksamhet där en e-tjänst ingår. En kravspecifikation för stödet och tjänsten har påbörjats. Arbetet kommer att fortsätta under år 2014. Med ett bra IT-stöd underlättas planeringen av tillsynen.

Vad avser vindkraft (god bebyggd miljö) har det under året blivit aktuellt med tillsynsinsatser i och med att flera nya vindkraftsparker har börjat byggas. När det gäller vindkraft avser tillsynen till stor del klagomål och frågor som är av annan karaktär än sådana som är vanliga vid tillsyn över miljöfarlig verksamhet med utsläpp från en punktkälla. Inom detta område har en utveckling av Länsstyrelsens rutiner skett och kommer att behöva vidareutvecklas för att möta klagomål och konflikter mellan verksamhetsutövare och närboende.

Under kommande år bedömer Länsstyrelsen att utveckling behöver ske avseende tillsyn och tillsynsvägledning över så kallade IED-anläggningar (anläggningar som omfattas av industriemissionsdirektivet), i och med den nya lagstiftning som träder i kraft.

Länsstyrelsen kommer att vara delaktig i det projekt kring IED-lagstiftningen som startas inom Miljösamverkan Sverige under år 2014.

Utvecklad samverkan

Vidare skedde under år 2012 en omorganisation som rör miljöskyddstillsynen på grund av koncentrationen av miljöprövning. Länsstyrelsen bedömer att tillsynen kommer att påverkas av koncentrationen också under kommande år, innan rutinerna för insatser som remissmyndighet sätter sig både för Länsstyrelsen i Jönköping och för Länsstyrelsen Östergötland. I samband med detta krävs också tillsynsvägläggande insatser för att påtala den ökande vikten av att de kommunala miljönämnderna skriver bra yttranden till Miljöprövningsdelegationen avseende specifika lokala förhållanden.

Länsstyrelsen konstaterar att Polisen/Tullverkets kampanjer rörande tillsyn avseende gränsöverskridande transporter har inneburit krav på Länsstyrelsens deltagande. Eftersom det rör sig om ett fåtal ärenden, initierade av annan myndighet och där Länsstyrelsen förväntas agera med mycket kort varsel ställs höga krav på kompetens, vilket är svårt att möta. Detta är alltså också ett område som Länsstyrelsen behöver utvecklas inom.

Sevesotillsynen utförs i samarbete med Arbetsmiljöverket som dock i en utredning avseende en ny organisation, har angett att det är önskvärt att Sevesotillsynen avförs så snart som möjligt från Arbetsmiljöverket. Länsstyrelsen kommer att behöva utveckla Sevesotillsynen i och med kommande förändringar i lagstiftningen. Om samarbetet och erfarenhetsutbytet med Arbetsmiljöverket

upphör är det önskvärt att ett samarbete inleds med andra länsstyrelser med Sevesotillsyn.

Kompetensuppbyggnad

Deltagandet i den nationella REACH-tillsynskampanjen har varit mycket bra för att bygga upp kompetens och påbörja arbetet inom området. Det har dock också medfört en insikt om att arbetsuppgiften är mycket stor och ställer mycket höga krav på kompetens. Detta är ett område där

Länsstyrelsernas tillsyn behöver utvecklas ytterligare.

Tillsynen över vattenskyddsområden har varit eftersatt under några år och bör utvecklas och utökas. Likaså har energitillsynen inte utvecklats under det senaste året på grund av att Länsstyrelsen i samband med personalomsättning tappat stora delar av den spetskompetens som tidigare fanns.

- vilken betydelse tillsynen har för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen samt vilka konsekvenser få egeninitierade tillsynsinsatser får för möjligheterna att uppnå målen,

Tillsynens betydelse för miljömålen

Tillsynen är en viktig del för att vi ska nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Tillsynen är ett redskap för att påvisa miljöns och naturens viktiga funktioner och ge möjligheter för en förståelse för dessa. Länsstyrelsen bedömer att egeninitierade tillsynsinsatser, gärna i form av nationella kampanjer, ger bättre förutsättningar för att sätta in resurser och åtgärder där det är mest motiverat ur miljö- och naturvårdssynpunkt.

Myndighetsutövning i form av tillsyn är sannolikt den snabbaste vägen att uppnå uppsatta mål. Det är inte rimligt förvänta sig att aktörer i samhället fullt ut driver miljöfrågorna framåt själva. Det faktum att generationsmålet och miljökvalitetsmålen, och vägen för att uppnå dessa, i vissa fall är vagt formulerade innebär att insatser från tillsynsmyndigheterna får stor betydelse. De flesta tillsynsmyndigheter arbetar, liksom Länsstyrelsen i Jönköpings län, till absolut största delen med tillsyn utifrån ett ärendehanteringsperspektiv, innebärande att det som styr tillsynen är de ärenden som kommer in till myndigheten. Länsstyrelsen kan då agera utifrån ett miljömålsperspektiv, endast i den mån inkommande ärenden berör miljömålen.

Egeninitierad tillsyn ger bättre miljönytta

Vidare prioriterar Länsstyrelsen akuta ärenden, vilket kan leda till att miljön inte försämras, men inte heller i någon större utsträckning leder till en förbättring. Att arbeta på detta sätt är naturligt och svårfrånkomligt utifrån de krav som finns i miljöbalken och uppbyggnaden av lagstiftningen i kombination med de resurser som tilldelas arbetsuppgiften. Om Länsstyrelsen har möjlighet att arbeta med egeninitierade tillsynsinsatser ges en möjlighet att ta större grepp kring särskild problematik. Detta innebär att man kan få både större effektivitet vid varje tillsynsinsats (många tillsynsobjekt kan besökas samtidigt, särskilt riktade frågor kan göras med större fördjupning och så vidare) och en bättre styrning och möjlighet att driva verksamheten mot uppfyllandet av miljömålen. Vidare kan en egeninitierad tillsyn bedrivas på ett förebyggande sätt så att ärendeflödet minskar, varvid större kraft kan läggas på insatser som är riktade dit de gör störst miljönytta.

Sammantaget ger detta vid handen att få egeninitierade tillsynsinsatser innebär att resursutnyttjandet blir sämre, målstyrningen blir sämre och arbetet med att uppnå miljökvalitetsmålen går långsammare.

Länsstyrelsen har under lång tid pekat på behovet av ökade resurser för att kunna bedriva en proaktiv och uppsökande miljötillsyn som är förenlig med det ansvar som följer av miljöbalken och miljötillsynsförordningen. Det tillskott på 15 miljoner kronor som länsstyrelserna erhöll år 2013 för tillsyn enligt miljöbalken var välkommet men räcker inte på långa vägar sett till alla de nya arbetsuppgifter som blivit en följd av miljöbalkens tillkomst. Länsstyrelsen, Naturvårdsverket och Miljödepartementet har därför i olika utredningar påtalat behovet av att låta hela eller delar av uttagna miljö- och täktavgifter återföras till tillsynsmyndigheten för att finansiera den tillsyn som erfordras.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser det vara av stor vikt att denna reform införs under år 2014. I annat fall kommer dagens brister i tillsynen att fortgå. Det innebär att Länsstyrelsen inte har förutsättningar att ompröva alla de miljöfarliga verksamheter som idag har äldre tillstånd enligt miljöbalken, innan utgången av år 2015. En åtgärd som regeringen särskilt gett uttryck för i tidigare proposition ”Miljöprövning och

ändringstillstånd” samt framgår av industriutsläppsdirektivet (IED) och åtgärd 28 i vattenförvaltningens åtgärdsprogram. Inte heller kommer Länsstyrelsen kunna implementera och genomföra alla de skyldigheter som följer av industriutsläppsförordningen exempelvis hantering av statusrapporter, delta i grupper som utarbetar, reviderar och utvecklar BREF-dokumentet (dokument som fastställer bästa teknik inom en bransch) inom EU (TWG-grupper), genomföra tillsyn enligt den frekvens som direktivet anger etc.

Ökade resurser erfordras även inom tillsyn av vattenverksamhet samt natur- och artskydd. Det förra är en förutsättning för att kunna ompröva vattenkrafts- och reglerdammar, dikningsföretag med äldre vattendomar samt öka andelen egeninitierad tillsyn i syfte att nå miljö kvalitetsmålen preciseringar och etappmål, samt vattendirektivets mål om god vattenstatus. Även inom natur- och artskydd erfordras ökade resurser för att möjliggöra uppsökande och förebyggande tillsynsverksamhet samt kontroll av illegal import/export av hotade arter.

- hur och inom vilka områden samverkan skett med Miljösamverkan Sverige och regional Miljösamverkan i de län där sådana projekt finns/bedrivs.

Miljösamverkan Sverige

Länsstyrelsen har under året deltagit i två projekt i Miljösamverkan Sverige:

- Projekt avseende samråd enligt 6 kap. miljöbalken med syfte att ta fram handläggarstöd kring samrådsprocessen. Projektet startades upp under slutet av år 2012, men det huvudsakliga arbetet har skett under år 2013.
- Projekt avseende tillsyn av vattenkraftverk och dammar med syfte att underlätta arbetet för vattenverksamhetshandläggare vid länsstyrelserna. Projektet tar fram exempel på utformning av förelägganden för att åtgärda brister och är en viktig del i arbetet med att likrikta länsstyrelsernas arbete. Projektet fortsätter under år 2014.

Länsstyrelsen har också under året deltagit i Miljösamverkan Sveriges tillsynsutbildning med två personer.

Miljösamverkan f

Verksamheten i Miljösamverkan f (samarbete mellan kommunerna i länet, Länsstyrelsen och Regionförbundet) har varit låg under våren 2013 eftersom projektledartjänsten varit vakant. En ny projektledare tillträdde under augusti, varför verksamheten genomgår en nystart, där Länsstyrelsen har en aktiv del i planeringen och upplägget av verksamheten framgent.

Tillsynsvägledning sker enligt en TVL-plan som uppdateras årligen. Framtagandet av angelägna vägledningsinsatser sker i

samverkan med Miljösamverkan f, och i dialog med kommunerna. Det frågeforum som drivs av Miljösamverkan f bevakas aktivt av Länsstyrelsen och tillsynsvägledning sker där i form av besvarande av frågor som ställs via forumet. Vägledning sker också vid handläggarträffar och genom besvarande av direkta frågor via ärenden, e-post och telefon.

Under år 2013 arrangerade Länsstyrelsen, tillsammans med kunskapsprojektet Vindval och Miljösamverkan-f, en vindkraftskonferens

för kommunernas handläggare och politiker. Vid konferensen deltog 75 personer där samtliga 13 kommuner var representerade.

Den årliga handläggarträffen inom miljö- och hälsoskyddsområdet planerades och genomfördes liksom tidigare år i samarbete med Miljösamverkan f. Träffen är två dagar och ett bra tillfälle både för vägledning och samverkan mellan kommunerna och Länsstyrelsen.

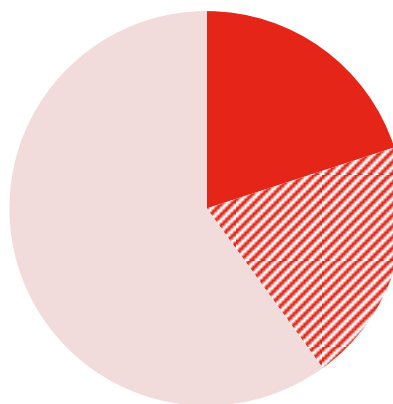
48. Länsstyrelserna ska i sitt arbete med biologisk mångfald och naturvård särskilt:

- skydda och förvalta värdefulla naturområden i syfte att nå Sveriges miljökvalitetsmål samt åtaganden inom EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Bevarande av värdefulla skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,
- fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt
- se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer.

Skydd av värdefull natur

Arbetet med skydd av värdefulla naturområden har hög prioritet. Störst fokus ligger på skydd av värdefulla skogsmiljöer och arbetet sker enligt Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Fortlöpande pågår även arbetet med skydd av nationellt värdefulla och särskilt värdefulla vattenmiljöer och skydd av våtmarker inom myrskyddsplanen. Avtal om intrångsersättning och köp har under 2013 träffats inom 13 objekt och omfattar en total areal om 134 hektar. Därutöver har en överenskommelse om naturvårdsavtal träffats. Ersättningar till markägare uppgick till 13 miljoner. Under 2013 har sex nya naturreservat bildats. Reservaten omfattar totalt 120 hektar varav 96 hektar produktiv skogsmark. Ett av naturreservaten utgörs även av ett för naturvård nationellt särskilt värdefullt vattendrag. Nybildade naturreservatet Berget startades ursprungligen som ett markägarinitiativ och ligger inom biosfärområdet Östra Vätterbranterna. För närvarande pågår markägarkontakter och förhandlingar i ett 30-tal områden. Naturvårdsavtalsinstrumentet diskuteras främst med markägare utmed de skyddsvärda vattendragen.

76 nya naturreservat har bildats under perioden 1999-2013. Objekt med skyddsvärd skog har prioriterats högst i arbetet.

■ Myrskyddsplanobjekt

▨ Nationellt värdefulla vattenobjekt

Medelsbrist ett problem i dalogen

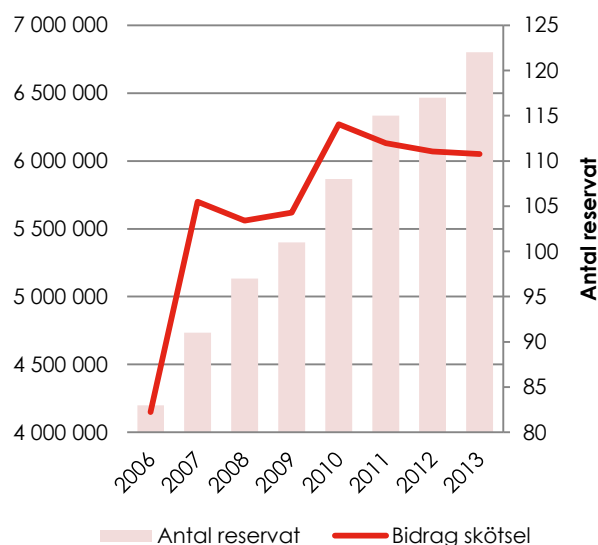
Takten i arbetet har börjat komma i nivå med den lägre medelstillgången för ersättning till markägare, med följden att ärendena tar lite längre tid och att färre områden kan nystartas. Medelsbristen inverkar dock fortfarande negativt på dialogen med markägarna. I två pågående reservatsärenden har Länsstyrelsen beslutat om interimistiskt förbud under 2013. Det återstår fortfarande betydande arealer för att nå målen för till exempel skog (saknas knappt 1200 ha) och våtmark (10 objekt från myrskyddsplanen återstår).

Alla ordinarie medarbetare som arbetar med skydd och skötsel av naturområden har genomgått Naturvårdsverkets satsning ”Dialog för naturvård”. Utbildningen har bidragit till att utveckla och förbättra arbetsformerna kring förankring av skyddsarbetet och därmed gett förutsättningar för god dialog med inblandade parter. Årligen genomförs även en regional samverkansträff för naturvård med berörda markägar- och intresseorganisationer samt myndigheter (se vidare under regeringsuppdrag 66 som rapporterades 15 september 2013). Den ger möjlighet att diskutera aktuella naturvårdsfrågor på en länsövergripande nivå.

Minskade resurser för skötsel i fler områden

Naturvårdsverkets bidrag till skötsel av skyddad natur i Jönköpings län har under de tre senaste åren minskat samtidigt som antalet reservat och kostnader stadigt har ökat. Detta får naturligtvis konsekvenser i form av försämrade möjligheter att utföra skötsel och förbättra tillgänglighet. Bland annat får kostsamma åtgärder som restaureringar och anläggningar av dyrare friluftsanordningar skjutas på framtiden. Skyddade områden i Jönköpings län förvaltas mestadels med egen personal som besitter mycket kunskap och Länsstyrelsen investerar i i form av kompetensutveckling. Därför riskerar man att förlora den kompetens som byggts upp genom åren om alltför drastiska nedskärningar måste göras för att klara budgeten.

Antalet naturreservat i Jönköpings län har stadigt ökat under åren 2006 till 2013 medan Naturvårdsverkets bidrag till skötsel har minskat sedan 2010.

Natutum hotat

Även medel till verksamheten vid naturum i Store Mosse nationalpark har minskat sedan 2010, trots allmänna löne- och kostnadsökningar och trots uttalat höga ambitioner från Naturvårdsverket om att landets naturumverksamhet, speciellt den i nationalparker, ska genomsyras av ”världsledande pedagogik”, hög tillgänglighet (öppettider och fysisk tillgänglighet) och hög standard på utställningar. Dessa målsättningar blir än svårare att nå då Naturvårdsverkets tilldelning till naturumverksamheten i Store Mosse minskar med nästan en halv miljon kronor jämfört med tidigare år. Det beror dels på att summan som fördelas till de 21 naturumen i landet legat på samma nivå under flera år samtidigt som antalet naturum och deras kostnader ökar och dels på att den nya fördelningsnyckeln för medlen missgynnar vårt naturum med många uteaktiviteter och därmed jämförelsevis färre öppettimmar.

Trots dessa nedskärningar i budgeten för skötsel av skyddad natur sträver Länsstyrelsen efter att på bästa sätt förverkliga gällande skyddsbeslut, skötselplaner och bevarandeplaner utifrån våra prioriteringar inom vårt regionala Värna Vårda Visa-program och Naturvårdsverkets vägledning. Speciell vikt

har i år liksom tidigare år lagts vid skötsel av odlingslandskapet, särskilt skydd av de kvarvarande ängarna från böckande vildsvin, restaureringsåtgärder i skog (tallskog, skogsbete och begränsning av gran i ädellövskog) och restaureringsåtgärder i myrar (igenläggning av diken och torvgravar i högmossar, medfinansierat av LIFE+ projektet Addmire). Länsstyrelsen har kostnadsfritt övertagit övertalig materiel från Försvarmakten, framförallt brandskyddsutrustning för att användas vid naturvårdsbränning. En lyckad naturvårdsbränning genomfördes, i samråd med Räddningstjänsterna, på fem öar i naturreservatet Lyngemadssjön.

Restaurering värdefulla vatten

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att driva på restaureringen av länets värdefulla vatten för att gynna bland annat den biologiska mångfalden och fisket. Restaureringsarbetet bedrivs nu integrerat tillsammans med tillsyn och prövning av vattenverksamhet samtidigt som myndigheten försöker ha en bra dialog med berörda markägare. Länets kommuner står som huvudmän för merparten av restaureringarna. Arbetet, som bedrivs stratifierat mot områden där största möjliga effekt kan förväntas, har under året innefattat avsänkning av ett par dammar, byte av några vägtrummor, uppförandet av ett par fiskvägar samt återintroduktion av flodkräfta. Länsstyrelsen deltar i ett LIFE-projekt ”Unio crassus for LIFE” (2012-2016). Två vattendrag i länet omfattas av projektet som syftar till att förbättra livsmiljön för tjockskalig målarmussla där fiskväg ska skapas förbi två vandringshinder.

Granbarkborren

Aktiva åtgärder för att förhindra spridning av granbarkborrar i granskogsreservat sedan stormarna 2005 och 2007 har i stort sett upphört. Åtgärderna har mestadels varit framgångsrika men läget är fortsatt allvarligt för markerna runt och inom framförallt naturreservatet Marieholmsskogen. En kontinuerlig dialog med berörda markägare är nödvändig för att skapa förståelse både för situationen och för när åtgärder kan

genomföras. Denna dialog är i vissa fall mycket svår att föra men vi har lyckats skapa förståelse och förtroende för Länsstyrelsens arbete som på sikt även gynnar fortsatt skydd av nya barrskogsområden i länet och i landet. Ersättningsarna som lämnas av Naturvårdsverket för barkborreskador har varit uppskattat av markägarna och lett till positiva återverkningar i skyddsarbetet. Det finns dock en betydande svårighet i att förklara för allmänheten varför syftet vid reservatsbildande hindrar en mer adaptiv skötsel av vissa reservat till exempel vid massiva barkborreangrepp.

Lokal skötsel förankring

Generellt bedrivs skötsel av skyddade områden i god dialog med olika berörda parter såsom kommuner, lokala föreningar och markägare i och omkring reservaten. I länet finns skötselråd för Store Mosse nationalpark, åtta naturreservat och ett Natura 2000-område. Möten hålls regelbundet med representanter för kommuner, ideella föreningar och andra lokala intressenter och den lokala delaktigheten och förankringen är stor. Även i programrådet för naturum Store Mosse är den lokala delaktigheten stor. Vidare försöker Länsstyrelsen, inom ramen för LOU, använda lokala brukare och entreprenörer, byalag, sockenråd och ideella föreningar för skötseluppdrag. Det stärker ytterligare den lokala delaktigheten i naturreservatsförvaltningen. Förståelsen för skydd och naturvård sviktar dock då allmänheten ser att medel för förvaltning inte avsätts i proportion till bildande av nya reservat.

I de administrativa uppgifterna med skötsel av skyddade områden ingår bland annat revision av skötselplaner. Under året har arbetet med revision av skötselplanen för nationalparken Store Mosse (enligt särskilt uppdrag från Naturvårdsverket) samt för ett naturreservat, fortsatt. Arbetet med att revidera skötselplaner, framförallt äldre skogsreservat, har gått trögt under senare år då vi fortfarande avvaktar Naturvårdsverkets nya riktlinjer.

Främja friluftsliv

I arbetet med skötsel av skyddad natur ingår att främja friluftslivet. För detta jobbar Länsstyrelsen med underhåll och viss nybyggnation av friluftsanordningar för alla typer av besökare i Store Mosse nationalpark och friluftsanpassade naturreservat. All berörd personal har under året gått utbildning i tillgänglighet för funktionsnedsatta. Bland större underhållsarbeten i Store Mosse under året kan nämnas utbyte av spången på stora delar av leden Lilla Lövä runt samt renovering och anpassning av stora fågeltornet för den nya utställningen som invigdes där i år. Ett nytt rullstolsanpassat fågeltorn har byggts i Anderstorps stormosse.

Länsstyrelsen arbetar också mycket aktivt med information i olika former. Nya skyltar till en mängd gamla och nya naturreservat har tagits fram. Information om alla skyddade områden ges på Länsstyrelsens webbplats och uppdateras kontinuerligt. Under året invigdes två reservat, Anderstorps stormosse och Fegen, det senare delas med Hallands och Västra Götalands län. Guidningar och naturvägledning anordnas i ett flertal naturreservat och i Store Mosse, både i naturum och ute i nationalparken. I nationalparken har också ett Junior Ranger-projekt påbörjats som syftar till att locka ungdomar att bli intresserade av naturvård genom att under ett antal dagar följa och hjälpa till med förvaltningen i parken.

Naturum Store Mosse, som firade 10-årsjubileum, har under 2013 haft drygt 41 000 besök vilket är ungefär som tidigare år. Den allmänna bilden är att Store Mosse är ett mycket uppskattat besöksmål och är vida känt såväl inom länet och landet som utomlands, men året har inneburit ansträngd ekonomi, med kraftiga nedskärningar i verksamheten.

Bevarande av hotade arter och biotoper

Arbetet med åtgärder för artbevarande har till en betydande del skett genom verksamheten inom åtgärdsprogram för hotade arter. Åtgärdsbehovet för hotade arter är mycket stort. Inte minst gäller det inom vissa åtgärdsprogram till exempel skyddsvärda träd

och rikkärr. I dessa fall har projekt för bland annat frihuggning och restaureringshamling erhållits via Landsbygdsprogrammet.

Ytterligare tre projekt för art- och biotopbevarande har erhållit medel från landsbygdsprogrammet, ett om hotade arter i odlingslandskapet och två om våtmarker i skogen. Sammantaget innebär dessa projekt att mer än hälften av åtgärdsarbetet för hotade arter på land bedrivs inom landsbygdsprojekt (Utvald miljö). Trots minskade anslag för åtgärdsprogramarbetet har således arbetet i stort ökat väsentligt i omfattning under 2013. Ökningen riskerar dock att bli tillfällig eftersom Utvald miljö riskerar att tas bort från landsbygdsprogrammet.

Uppföljning av arter är en avgörande del inom artbevarandet och ingår som en del av miljöövervakningen enligt det regionala miljöövervakningsprogrammet, uppföljningen av skyddade områden samt miljömålsuppföljningen. Under 2013 har det befintliga miljöövervakningsprogrammet utvärderats inför den kommande revideringen 2014.

Under 2013 övergick Länsstyrelsen helt till att hantera data över artförekomster i Artportalen. Således finns nu länets data tillgängligt för alla förutom skyddsklassad data, vilket Länsstyrelsen kan lämna ut efter prövning i samband med exempelvis arbete med miljökonsekvens- beskrivningar. Skyddsklassning och sekretess hanteras enligt särskild policy fastställd 2013.

Viltförvaltning

Viltförvaltningsdelegationen hade under 2013 fyra mötestillfällen och två kompetensutvecklingsträffar. En kompetensutvecklingsdag vardera ägnades åt vargförvaltning respektive älgens roll i relation till skogsbruk och utvecklingen av biologisk mångfald på landskapsnivå. Beredningen av delegationens ärenden hanteras delvis genom två utskott; ett för att hantera klövvilt och ett för rovdjur. Dessa har haft tre respektive två möten under året.

Länets åtta älgförvaltningsgrupper har utbildats inom bland annat kopplingen mellan älgbete och skogsskador samt utvecklad inventeringsmetodik av älgtäthet. Totalt inkom 97 registreringsärenden för älgjaktionsområden, vilket är en minskning med 10 procent jämfört med 2012 och mindre än hälften av antalet ärenden som inkom 2010 då omregistreringsarbetet kulminerade. Beslut från Naturvårdsverket om överklagande av älgförvaltningsområdesgränser utföll i enlighet med Länsstyrelsens linje i ärendet om att använda viltstängsel som avgränsning. Däremot ligger länsgränsen mellan Jönköpings län och Västra Götalands län kvar som älgförvaltningsområdesgräns i ett annat överklagat ärende trots att lokala älgskötselområden på Västra Götalandssidan ville ansluta till älgförvaltningsområde på Jönköpingsidan. Länsstyrelsen i Västra Götaland gick emot det lokala intresset och hindrade därmed att älgförvaltningsområdet gick över länsgränsen.

Länsstyrelsen har på både chefs- och handläggarnivå engagerat sig i regeringsuppdraget att utveckla Älgportalen¹⁷; en webbplats som ska stötta älgförvaltningen i landet. Uppdraget slutredovisades i november och det övergripande verksamhetsansvaret för portalen och andra verksamhetsstöd inom naturområdet ligger numera på Länsstyrelsen i Jönköpings län. Arbetet med Älgportalen genomförs i löpande samverkan med nationella representanter från bland annat jägarorganisationer, Naturvårdsverket, skogsbolag och Skogsstyrelsen.

Rovdjursförvaltningen är i hög grad händelsestyrd och präglas av ett högt informationstryck och viktiga remisser som ibland har mycket kort svarstid. Den dramatiska ökningen av vargangrepp på tamdjur har intensifierat rovdjursfrågan och inneburit en ökad arbetsbörda. Ersättning för rovdjursrivna tamdjur har betalats ut vid åtta tillfällen med sammanlagt 152 179 kr. Antalet utbetalningar har drastiskt ökat jämfört med tidigare år och det utbetalda beloppet är mer

än tio gånger högre än normalt. Detta beror på tillfälligt besök av vandringsvarg som orsakade omfattande skador (fem olika fall). Informationen som sprids och den dialog som förts inom exempelvis viltförvaltningsdelegationen och med markägare fortätter i konstruktiv anda trots den intensifierade situationen. Nyckeln till de goda relationerna är bland annat en väl fungerande viltförvaltningsdelegation, kompetenta besiktningsmän, sakliga markägare och ett lösningsorienterat arbetssätt. Ökningen av angrepp från varg har också föranlett ett ökat intresse för rovdjursstängsel. Länsstyrelsen har därför låtit sätta upp demonstrationsstängsel vid naturum Store Mosse och kulturresevatet Åsens by.

Den enskilda situation som gett mest negativa reaktioner under året är de utdragna skyddsjaktärendena, både vad gäller Naturvårdsverkets beslutsprocess och de överklaganden (med inhibition av beslutet) som numera regelmässigt följer. Länsstyrelsen har deltagit på en nationell hearing om rovdjursförvaltning.

Inventering av rovdjur har främst skett genom kvalitetssäkring av allmänhetens observationer, snoking och ideellt baserad inventering av kungsörn. Resultaten har visat på tre föryngringar av lodjur. Två delas med grannlän (en med Hallands län och en med Västra Götalands län). Detta är likvärdigt jämfört med 2012 och i paritet med tidigare år. För kungsörn noterades tre besatta revir som totalt producerade en flygfärdig unge. Länsstyrelsen har deltagit på de två möten som samverkansrådet i södra förvaltningsområdet haft.

Viltskador

Omfattande viltskador på gröda har orsakats av tranor och gäss i området kring sjöarna Draven och Bolmen. Ersättning för viltskador på gröda har betalats ut vid sex tillfällen till en summa av 53 070 kr, vilket innebär att ersättningsnivån återgår till samma som 2011 och tidigare efter att ha uppgått till 94 000 kronor år 2012. För att begränsa skadorna fortsatte Länsstyrelsen med förebyggande insatser i form av skrämselåtgärder, skyddsjakt

¹⁷ www.algdata.se

och avsättning av två tranåkrar och en gåsåker. Uppföljning och utvärdering av insatserna har genomförts under 2013, liksom föregående år. Resultatet indikerar att insatserna har en skadebegränsande effekt, men att skador alldeles intill åkrarna kan bli tämligen omfattande. Gåsåkern begränsar dock skadorna i betydligt i mindre omfattning än vad tranåkrarna gör.

Trenden med stigande population av vildsvin de senaste åren verkar nu ha avtagit tack vare högre avskjutning och förhållandevis kalla vintrar de senaste åren. Vildsvinsförvaltningen är dock fortfarande en mycket aktuell fråga där särskilt områden i Värnamo kommun, Vetlanda kommun och Östra Vätterbranterna (Jönköpings kommun) är drabbade av skador. Förvaltningsplanen för vildsvin har därför uppdaterats under 2013, och Länsstyrelsen har deltagit på nationell hearing om vildsvinsförvaltning. Vildsvinens ökade förekomst inne i tätorten har bidragit till en riktad satsning på kommunal förvaltning av vilt. Dokumentation med regler och tips samt generell policy för vilt på kommunal nivå, har i samråd med viltansvariga på kommunerna tagits fram för att stötta kommunerna i deras viltförvaltning.

LONA

Länsstyrelsen beslutade om bifall för åtta av de tolv ansökningar om LONA-projekt (Lokala Naturvårdsprojekt) som inkom december 2012, varav fyra endast fick bifall för delar av det ansökta beloppet. Totalt inkom då ansökningar om 2,27 miljoner kronor. Vid ansökningstillfället i december 2013 inkom nio ansökningar om totalt 923 000 kr. Beslut för dessa tas i februari 2014. Efter att intresset för LONA vara stigande ett par år sjönk det således markant i samband med ansökningstillfället december 2013. Orsakerna till minskningen är bland annat att de kommuner som engagerar sig i LONA-projekt redan är upplåsta i fleråriga LONA-projekt och att kommuner som inte tidigare sökt fortfarande avstår att söka projektmedel. En bidragande orsak är också att medlen för

administrationen är så begränsade att information och marknadsföring av LONA inte ryms. Trots det minskade intresset för LONA är det emellertid fortfarande hård konkurrens om projektmedlen. Exempel på LONA-projekt som beviljades 2013 är en naturslinga som anlagts runt Länssjukhuset Ryhov och en naturskola i Taberg startat upp med hjälp av LONA-medel.

Landskapsstrategi

Landskapsaspekterna i naturvärden får allt större fokus, vilket genomsyrar arbetet med ekologiska landskapsstrategier, men som också märks genom remisser från Regeringen om grön infrastruktur. Länsstyrelsen i Jönköpings län var en av tre som uppdrogs att delta i framtagande av metod för handlingsplan om grön infrastruktur. En länsövergripande landskapsstrategi för hela länet fastställdes av det samverkansråd som knutits till landskapsstrategiarbetet. Samverkansrådet representeras idag av LRF, Södra, Naturskyddsföreningen, Länsmuseum, Landstinget, Nässjö kommun, Jönköpings kommun, Regionförbundet, Skogsstyrelsen samt Länsstyrelsen. Samverkansrådet arbetar bland annat med att löpande ta fram och genomföra åtgärder för att uppnå miljömålen och därmed utveckla, anpassa och tillämpa åtgärdsprogrammen för miljömålen.

Landskapsstrategiarbetet berör ytligt även de ekonomiska och sociala faktorerna som påverkar de ekologiska förutsättningarna i landskapet. Bland annat framhålls en levande landsbygd generellt som en övergripande mycket viktig fråga. Arbetet med att fördjupa integrera de ekonomiska, ekologiska och sociala aspekterna i landskapsutvecklingen har påbörjats inom biosfärområdet Östra Vätterbranterna. Biosfärområdet fungerar som ett modellområde i landskapsstrategiarbetet. Riktade insatser på landskapsnivå görs också inom projekt Östra Småland, i vilket de tre smålandslänen samarbetar. Länets arbete med landskapsstrategin har presenterats i nationella sammanhang vid två tillfällen 2013.

51. Länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands, Skåne, Jönköpings, Östergötlands, Uppsala, Västerbottens och Västernorrlands län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts eller under året kommer att fastställas åtgärdsprogram med syfte att nå miljö kvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärderna har genomförts, vilken effekt åtgärderna bedöms ha haft på halterna samt om miljö kvalitetsnormerna följs. I de fall EU:s luftkvalitetsdirektiv överträds, vilket innebär en risk för sanktioner, ska länsstyrelsen bedöma hur länge överträdelserna antas bestå.

Miljö kvalitetsnormerna - luft

År 2008 kunde det konstateras att miljö kvalitetsnormen för PM10 inte följdes vid Barnarpsgatan, där Jönköpings enda mätstation för PM10 är placerad. De uppmätta halterna hade då ökat kontinuerligt under flera år och det fanns inte heller någonting i serien av mätdata som tydde på att den stigande trenden skulle avbrytas. Under år 2009 och 2010 minskade dock de uppmätta halterna av PM10 vid Barnarpsgatan. Åtgärdsprogrammet beslutades den 15 december 2010 och har sedan dess varit gällande under tre år. Under åren 2011 och 2012 ökade antalet över-skridanden av riktvärdet, för att sedan minska under år 2013. Miljö kvalitetsnormen har dock inte överskridits något av dessa år.

Av tretton beslutade åtgärder i åtgärdsprogrammet har tio påbörjats eller utförts.

De åtgärder i åtgärdsprogrammet som utförts eller påbörjats är:

1. Förbättrat vägunderhåll samt upprepad vårrengöring.
2. Informationsåtgärder om minskad användning av dubbdäck.
3. Stadsplanering på kort sikt.
4. Val av halkbekämpningssätt
5. Val av ny beläggning
6. Hastighetsöversyn
7. Kommunala policies
8. Stadsplanering på lång sikt.
9. Begränsning av tiden då dubbdäck är tillåtna.
10. Beaktande vid leverantörsupphandling.

Föreslagna beslutade åtgärder som inte utförts, men som kan genomföras om normen fortsatt överskrids är:

1. Utredning om dubbdäcksförbud på enskilda gator.
2. Dubbdäcksskatt på nya däck.
3. Dubbdäcksavgift.

Av utförda åtgärder bedöms åtgärder nummer ett och nio potentiellt kunnat ha gett effekt under den tid som åtgärdsprogrammet gällt hittintills. Undersökningar har tyvärr inte kunnat påvisa en minskad användning av dubbdäck till följd av åtgärd nummer två. Åtgärd nummer sju syftar på en resepolicy för kommunens anställda som är en av många bra handlingar som kan bidra, och som under år 2013 kompletterats med en policy för miljöanpassad upphandling, åtgärd nummer tio. Åtgärd nummer tre och åtta är långsiktiga åtgärder som det inte är möjligt att utvärdera förrän långt i framtiden. De är dock viktiga för att långsiktigt klara miljö kvalitetsnormerna.

Utifrån ovanstående bakgrundsinformation bedömer Länsstyrelsen att det går att dra slutsatsen att det hitintills varit andra faktorer som haft större effekt på halterna av PM10 än själva åtgärdsprogrammet. Vilka faktorer det handlar om är svårt att säga. Det skulle till exempel kunna röra sig om variationer i väder och vind, eller variationer i trafikmängderna vid just Barnarpsgatan. Länsstyrelsen anser att det med nuvarande information inte går att säga att miljö kvalitetsnormen för PM10 varaktigt kommer att följas i framtiden, åtminstone inte till följd av just åtgärdsprogrammet, och särskilt inte som trafiken under de senaste åren har ökat med ungefär 3 procent per år, samtidigt som man kan förutse en fortsatt trafikökning i takt med den förväntade befolkningsökningen (cirka 150 000 personer år 2050).

Av de i åtgärdsprogrammet beskrivna åtgärderna som utförts är det enbart åtgärd nummer tre som är att betrakta som varaktig. De andra har enbart påbörjats eller måste upprepas år efter år för att ge effekt. Man kan dock slutligt konstatera att miljö kvalitetsnormen inte överskridits sedan år 2008.

Länsstyrelseinstruktion 5§

8. Länsstyrelsen ska verka för att de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat

Länsstyrelserna ska i fråga om sitt miljömålsarbete enligt första stycket 8 rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs. Förfordning (2008:1346) som gällde t.o.m. 2013-12-14.

Uppföljning miljösmål

De delar som gäller miljömålsbedömningar och uppföljning med indikatorer har rapporterats till miljömålsportalen i enlighet med riktlinjer från Naturvårdsverket.

Länsstyrelsens arbete med de regionala miljömålen samordnas genom styrgruppen för miljö-, energi- och klimatarbetet (StyrMEK) och miljömålssekreteriatet. I StyrMEK ingår länsrådet, samtliga avdelningschefer, Länsstyrelsens strateger inom områdena miljö respektive energi- och klimat samt klimatanpassningssamordnaren. Miljömålssekreteriatet består av miljöstrategen samt medarbetare som arbetar del av tid inom miljöskydd, lantbruksrådgivning, miljöövervakning, hotartsarbete, vattenförvaltning och information, vilket innebär att det sker en betydande samordning i det löpande arbetet. Alla avdelningar är därmed representerade i miljömålssekreteriatet för att underlätta samordning med alla berörda verksamhetsområden.

Förvaltning IT-stöd

Länsstyrelsen i Jönköping har även under 2013 arbetat med länsstyrelsernas gemensamma samordning av förvaltning och utveckling av IT-stöd inom miljö- och naturområdet. Det har drivits främst inom ramen för den nationella MIT-gruppen (Miljövårdens IT). Under 2013 har MIT-gruppen utökats med en representant från Regional Utveckling och Samverkan inom miljö målssystemet, RUS. Arbete med att införa en ny systemförvaltningsmodell har också påbörjats. Att förvalta IT-stöd inom miljö- och naturområdet på ett samordnat och mer effektivt sätt kommer att gynna miljömålsarbetet på många sätt.

En central del av arbetet för att nå miljö kvalitetsmålen är åtgärdsprogrammen för miljömålen. Arbetet med dem beskrivs översiktligt under uppdrag 45. Arbetet för att nå målen är dock större än så. Nedan visas en översikt för att ge en bild av hur olika arbeten hänger ihop och bidrar till helheten.

Miljömål

Länsövergripande samverkansorgan

Vattendelegationerna för Södra Östersjön och Västerhavet (LI)*, Viltförvaltningsdelegationen (LI), Samverkansforum för biologisk mångfald (RU)* Klimatrådet (EI)*

Övergripande regionala strategier

Innehåll: Visioner, mål, strategiska ställningstaganden och riktlinjer för

1. handläggning av ärenden
2. kommande åtgärdsprogram och planer,
3. planering av fortsatt arbete och regional samverkan
4. behov av åtgärder i närtid för att komplettera befintliga program och planer

Klimat- och energistrategin (RU) Landskapsstrategin (RU)

Strategi för formellt skydd av skog (RU) Förvaltningsplan för vattendistriktet (EU)*

Delar av Genomförandestrategi för Landsbygdsprogrammet (EU)

Övergripande regionala åtgärdsprogram

Innehåll: Åtgärder som är länsövergripande eller gemensamma för två eller flera aktörer eller åtgärder på lokal nivå inom eftersatta områden.

- Åtgärdsprogram för vattendistriktet, södra Östersjön och Västerhavet (EU)
- Luftens och hälsans miljömål, åtgärdsprogram 2010-2014, inkl. 20-stegsprogrammet (RU)
- Miljömålen för vattnets bästa, åtgärdsprogram 2011-2015 (RU)
- Djurens och växternas miljömål, åtgärdsprogram 2012-2016 (RU)
- Plusenergilän 2050, åtgärdsprogram 2015-2019 (planerat, ej framtaget) (RU)
- Åtgärdsprogram för klimatanpassning (planerat, ej framtaget) (EI)

Planer, program och strategier med konkreta åtgärder inom avgränsade områden

- Åtgärdsprogram för hotade arter
- Åtgärdsplan övergödning
- Åtgärdsplan miljögifter
- Regional åtgärdsplan för kalkningsverksamheten
- Regionalt program för efterbehandling av förorenade områden
- Plan för skydd och restaurering av sjöar och vattendrag
- Åtgärdsplan grundvatten
- Väma, vårda, visa
- Tillsynsväglämningsplan
- Tillsynsplan för miljöbalken
- Förvaltningsplan och åtgärdsplan för fisk och fiske i Vättern
- Bevarandeplaner för Natura 2000-områden

*Förkortningar visar varifrån uppdraget till respektive samverkansorgan, strategi eller åtgärdsprogram kommer:
LI = länsstyrelseinstruktion (förfordning som styr Länsstyrelsens verksamhet)
RU = uppdrag från regeringen
EI = eget initiativ
EU = direktiv eller förordning på EU-nivå

Integrering och samordning av arbetet med att genomföra åtgärdsprogrammen för miljömålen, vattenförvaltningen och Klimat- och energistrategin sker genom Länsstyrelsens miljöledningssystem. I handlingsplanen för miljöledningssystemet sätts årliga mål för vad Länsstyrelsen ska genomföra inom de olika åtgärdsprogrammen.

Länsstyrelsen genomför varje år minst en aktiv insats för att på övergripande nivå informera för att öka genomslaget för miljömålen bland aktörerna. År 2013 genomfördes för första året en kemikaliekonferens som fick mer än 200 deltagare. Under tio års tid har Länsstyrelsen tillsammans med andra aktörer arrangerat en årlig Klimatkonferens (se mer under regleringsbrevsuppdrag 37). Den har varit mycket framgångsrik med i snitt mer än 300 deltagare.

En stor informationsinsats under år 2013 har varit fortsatt utgivning av gratistidningen +E som är en miljötidning med fokus på klimat och energi. Namnet står för visionen i klimat- och energistrategin om ett plusenergilän år 2050. Under åren 2012-2013 har åtta nummer av +E producerats och delats ut till länets hushåll. Finansiärer är länets samtliga kommuner, Landstinget, Länsstyrelsen, Regionförbundet och Energimyndigheten.

Efter att regeringen beslutade om nya preciseringar och etappmål under våren 2012 tog Länsstyrelsen fram ett förslag om nya regionala mål. Efter remiss till berörda aktörer i länet togs våren 2013 beslut om att anta de nationella målen som regionala mål istället för att ha länsegna målsättningar, men samtidigt ska de regionala etappmål som antogs i klimat- och energistrategin år 2009 fortsätta att gälla.

Länsstyrelsens miljömålssektariat har samordnat uppföljning av länets 14 regionala miljö kvalitetsmål och redovisat uppföljningen till Naturvårdsverket. Texterna är publicerade på miljömålportalen¹⁸. Sekretariatet har också

¹⁸ www.miljomal.se

samordnat en uppföljning av åtgärder i åtgärdsprogrammen för miljö kvalitetsmålen, både internt och externt. Den externa uppföljningen har genomförts med hjälp av en enkät som riktat sig till kommunerna. Mer om detta redovisas under uppdrag 45.

Miljömålssektariatet har genom kontakter med kommunerna bidragit till att alla länets kommuner besvarat Boverkets enkät för uppföljning av "God bebyggd miljö". Miljömålsuppföljningen har även omfattat uppdatering av 55 indikatorer på miljömålsportalen. Indikatoruppdateringen omfattar även uppdatering av den länsegna indikatorn "kollektivtrafik" som Länsstyrelsen tar fram i samverkan med länets kommuner.

Vidare har miljömålssektariatet bistått länets kommuner, Skogsstyrelsen, föreningar och andra intresserade med information om miljö kvalitetsmålen. Vid två tillfällen har miljömålssamordnarna i länets kommuner deltagit vid Länsstyrelsens miljömålssamordnarträffar. Miljömålsuppföljningen omfattar även arbete med att söka projekt och genomföra projekt som bidrar till att utveckla arbetet med miljömålsuppföljning.

Miljömålsprojekt

Under år 2013 har Länsstyrelsen arbetat med fyra miljömålsprojekt: "Bulleranalys som verktyg för miljömålsuppföljningen", "Indikatorer för uppföljning av kvaliteten på vattnet i yt- och grundvattentäkter" som drivits tillsammans med SGU, framtagande av indikator "Tillgång till naturmiljöer" tillsammans med SCB och Metria där Länsstyrelsens insats bekostats av RUS (Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet) samt "Samlad fastighetsspecifik information" som är ett samverkansprojekt mellan flera aktörer. Det sistnämnda har bedrivits som en förstudie i samverkan med Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar län samt Skogsstyrelsen. Även Jordbruksverket, Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, LRF, Borgholms kommun samt Egendomsmäklarna har deltagit i arbetet. Förstudien har undersökt möjligheten att skapa en karttjänst för

fastighetsägare att få information om kända natur- och kulturvärden på sina marker samt vägledning om bland annat hur dessa bör skötas.

Länsstyrelsen bidrar i länsstyrelsegemensam samverkan bland annat genom medverkan i sydlänsnätverket för miljömålssamordnare och genom att delta med en informatör i projektgruppen RUS. Länsstyrelsen medverkar också i arbetsgrupper för två projekt som RUS driver: "Metodutveckling åtgärdsprogram och åtgärder" och "Miljömålsstöd till kommunerna".

Miljömålens genomslag

Övriga viktiga insatser under året för att målen ska få genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen:

- Återkommande träffar med kommunernas miljömålssamordnare, naturvårdshandläggare miljöskyddshandläggare och energi- och klimatrådgivare,
- Fortsatt tillämpning av miljömålen vid granskning av översiktsplaner
- Tillsynsvägledning med utgångspunkt från miljömålen och antagna åtgärdsprogram
- En gemensam behovsutredning och tillsynsplan enligt miljöbalken. Utredningen och planen utgår bland annat från behoven av åtgärder utpekade inom miljömålsarbetet, vattenförvaltningen och miljöövervakningen.
- Ett projekt för att uppmärksamma riskerna med omfattande vistelse i solen som har genomförts i samverkan med Landstinget i Jönköping och Eksjö, Jönköping och Vetlanda kommuner. Projektets syfte var att bidra till en förändring av människors solvanor och att på sikt bidra till minskande antal fall av hudcancer
- Länsstyrelsens framtagande av ett antal publicerade rapporter som kan användas som underlag i olika delar av aktörernas arbete för att nå miljömålen.

Samordning av klimatanpassningsarbetet beskrivs under regleringsbrevsuppdrag 38.

Lantbruk och landsbygd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 60*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	10,91	13,30	12,76
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	33,74	30,74	34,30
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	21,16	21,66	22,14
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	42 006	40 629	42 687
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	22,60	22,60	22,80
Antal ärenden, inkomna och upprättade	22 298	22 779	26 350
Antal beslutade ärenden	22 542	23 588	25 914
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	48	56	17
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 014	461	0
Varav Jordbrukarstöd, VÄS 601*			
Antal behandlade SAM-ansökningar (st)	3 673	3 680	3 835
Antalet utbetalningar (st)	13 466	13 478	13 979
Direkta verksamhetskostnader vht 601* (tkr)	12 599	13 132	11 670
Direkta kostnader per SAM-ansökning (kr/st)	3 430	3 568	3 043
Direkta kostnader per utbetalningsärende (kr/st)	936	974	835
Varav Landsbygdsstöd, VÄS 602*			
Summa antal beslutade ansökningar om företagsstöd och ansökningar om utbetalning av företagsstöd (st)	313	329	317
Direkta verksamhetskostnader vht 6020 (tkr)	1 590	1 869	2 004
Direkta kostnader per beslutad ansökan om företagsstöd och ansökan om utbetalning av företagsstöd (kr/st)	5 080	5 681	6 322
Summa antal beslutade ansökningar om projektstöd och ansökningar om utbetalning av projektstöd (st)	106	56	64
Direkta verksamhetskostnader vht 6021 (tkr)	1 039	783	1 263
Direkta kostnader per beslutad ansökan om projektstöd och ansökan om utbetalning av projektstöd (kr/st)	9 802	13 982	19 734
Summa antal beslutade ansökningar om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (st)	174	125	103
Direkta verksamhetskostnader vht 6022 (tkr)	620	437	373
Direkta kostnader per beviljad ansökan om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (kr/st)	3 563	3 496	3 621
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 6024, Landsbygdsutveckling – Företagsstöd ^{3/4)}	69	72	
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 601, Stöd till jordbruket ⁵⁾	57		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 6021, Projektstöd ⁶⁾	62		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 6023, Leaderstöd ⁷⁾	50		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Verksamhetskoden har ändrats till 6024 från 6020 den 1 januari 2013.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 6024 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 70.

⁵⁾ Nöjdindex för verksamhet 601 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 61.

⁶⁾ Nöjdindex för verksamhet 6021 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga sex deltagande länsstyrelser är 68.

⁷⁾ Nöjdindex för verksamhet 6023 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga sex deltagande länsstyrelser är 54.

KOMMENTARER BRUKARUNDERSÖKNINGEN

Företagsstöd inom landsbygdsutveckling (verksamhet 6024)

Verksamhetsområde 6024 – företagsstöd inom landsbygdsprogrammet var för andra året i rad med i brukarundersökningen. I jämförelse med föregående år är flera av resultaten bättre i årets undersökning. Även nya mätområden ingår. Resultatet för bemötande har exempelvis ökat från 93 procent till 96 procent. Även öppen för dialog samt totalt sett nöjd har ökat. Resultatet för hög kompetens har även det ökat med åtta procentenheter. Däremot har nöjdindex sjunkit tre procentenheter från föregående år och ligger en enhet under riksgenomsnittet. Detta beror bland annat på att handläggnings-tiderna har varit något längre under 2013, men också på den osäkerhet som har funnits kring brist på medel i nuvarande landsbygdsprogram, samt oklarheter kring vilka stödmöjligheter som kommer att finnas i kommande landsbygdsprogram.

Stöd till jordbruket (verksamhet 601)

För verksamhetsområde 601 – stöd till jordbruket erhöll Länsstyrelsen ett nöjdindex (57) som låg något under riksgenomsnittet (61). För de flesta frågor som ställdes i brukarundersökningen har Länsstyrelsen fått ett lägre resultat än medel för samtliga länsstyrelser. De påståenden som lägst andel av de tillfrågade instämmer i rör tillgänglighet och handläggningstider. När det gäller tillgänglighet finns det brister i verksamheten som kommer att åtgärdas under år 2014. Jordbruksverket och samtliga länsstyrelser kommer från och med 2014 att delta i ett projekt med en gemensam kundtjänst - en väg in. Projektet ska underlätta för lantbrukaren att få hjälp med sina frågor genom att servicen från länsstyrelserna och Jordbruksverket blir mer samordnad. Vidtagna åtgärder kommer att betydligt påverka och förbättra tillgängligheten. En policy om bemötande och tillgänglighet är under framtagning och kommer att tillämpas från 2014 års stödansökningar för att komma till rätta med de problem som framkommit i

brukarundersökningen. Länsstyrelsen har även sett över bemanningen i samband med förväntade arbetstoppar så att tillgängligheten ska vara högre för kontakter via telefon och e-post. Resultatet efter brukarundersökningen visade också att handläggningstiderna upplevs för långa. Länsstyrelsen ställer sig dock frågande till detta resultat. Länsstyrelsen i Jönköpings län är en av tre länsstyrelser som ligger i absolut topp när det gäller tidiga utbetalningar av jordbruksstöden. Resultatet från brukarundersökningen kommer att analyseras ytterligare inför 2014 års stödansökningar.

En jämförelse med resultat från tidigare år kan inte göras då verksamheten inte tidigare varit föremål för någon brukarundersökning.

Projektstöd (verksamhet 6021)

Verksamhetsområde 6021- projektstöd inom landsbygdsprogrammet undersöktes av sex länsstyrelser i årets brukarundersökning. Länsstyrelsen hade ett nöjdindex på 62, vilket var sex enheter under genomsnittet för deltagande länsstyrelser. Jönköpings län hade högst resultat i en kategori (strukturerad ansökningsblankett) och sämst i tre kategorier, vilka alla tre berörde ansökningsprocessen. Även inom projektstöd får länet höga resultat inom områdena bemötande och öppen för dialog samt inom området engagerad och intresserad.

Leaderstöd (verksamhet 6023)

Verksamhetsområde 6023 – Leaderstöd inom landsbygdsprogrammet, undersöktes av samma sex länsstyrelser som valt projektstöd, vht 6021.. Länets nöjdindex ligger fyra enheter (50) under genomsnittet (54) för de sex deltagande länsstyrelserna. Länsstyrelsen i Jönköpings län hade flest kategorier med de lägsta resultaten i jämförelse med övriga deltagande län. Resultatet är sämre än motsvarande kategorier inom projektstöd. Leaderstöd och projektstöd hanteras på samma sätt och av samma medarbetare, vilket gör att diskrepansen mellan de två verksamheterna sticker ut i undersökningen. Verksamheten inom Leader drivs i samarbete med Leaderkontoren Mitt i Småland och

Leader Västra Småland. Hanteringen av beslut om stöd består av två delar. Länsstyrelsen står för granskningen av rättsäkerheten i besluten medan bedömningar och kontakt med sökande rörande ansökan om stöd sköts av Leaderkontoren. När det gäller utbetalning av stödet ansvarar Länsstyrelsen för granskningen men länets två Leaderkontor är också delaktiga. Detta medför att det är svårt att utläsa i brukarundersökningen om resultatet endast berör Länsstyrelsens hantering. En åtgärdsplan är framtagen och en dialog förs med Leaderkontoren för att under år 2014 komma till rätta med de delar som de sökande är missnöjda med.

Länsstyrelsen anser att framgångsfaktorer inom samtliga verksamheter är gott bemötande, rimliga förväntningar och ökad tillgänglighet. I kombination med god kommunikation och tydliga beslut så skapas förutsättningar för kortare handläggningstider. Kommunikationsövningar genomfördes under hösten i syfte att ge ytterligare förståelse för hur man kan uttrycka sig i tal och skrift. Resurser har även flyttats från handläggning av företagsstöd till projektstöd för att skapa utbyte och synergier eftersom resultatet inom företagsstöden var betydligt bättre än inom övriga två verksamheter. Under 2014 kommer Länsstyrelsen fortsätta att avsätta resurser för olika insatser som bidrar till kortare handläggningstid. Länsstyrelsen kommer även att fokusera på ökad tillgänglighet bland annat genom bättre hänvisning och bättre uppdatering av information på webbplatsen.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Länsstyrelsen bedömer sammantaget kostnadseffektiviteten som hög inom verksamhetsområdet Lantbruk och Landsbygd. Antalet årsarbetskrafter inom verksamheten med jordbrukar- och landsbygdsstöden har minskat under perioden 2011-2013. Minskningen är påtaglig och uppgår till drygt två årsarbetskrafter vardera under 2012 och 2013, och har främst skett inom verksamheten med landsbygdsstöd. De totala verksamhetskostnaderna har ökat under

2013 jämfört med 2012 men är fortfarande lägre än 2011. Ökningen inom verksamheten med jordbrukarstöd hänger samman med den ambitionshöjning som skett inom arbetet med återkrav av felaktigt utbetalade jordbrukarstöd. Trots ett aktivt jämställdhetsarbete är andelen kvinnor inom verksamheten hög. Inom verksamheten med landsbygdsstöd har verksamhetskostnaderna minskat påtagligt inom företagsstöd vilket hänger samman med att nuvarande landsbygdsprogram avslutas och att resurser därmed till en del omfördelats från arbete med företagsstöd till arbete med projektstöd samt miljöinvesteringar. Inom dessa verksamhetsområden har kostnaderna ökat under året.

Inkomna och beslutade ärenden

Minskningen av antalet inkomna ärenden samt initiativärenden förklaras av att antalet SAM-ansökningar har minskat under året. Minskningen är liten men då miljöersättningarna är betydelsefulla för att bibehålla det öppna och varierade odlingslandskapet i länet med ett betydande inslag av betes- och hagmarker, söker merparten av länets lantbrukare flera olika miljöersättningar. Minskningen av antalet SAM-ansökningar ger därmed flerfaldigt minskat antal beslut i miljöstödsärenden.

Minskningen härrör sig även till överklagandearärenden. Länsstyrelsen har under flera år arbetat aktivt med att utforma tydliga beslut som ska vara lätta att förstå för sökanden samt arbetat med att informera om villkor och åtaganden som behöver uppfyllas för att säkerställa korrekta beslut. Detta arbete har bidragit till färre antal överklagade ärenden.

Antalet beslutade ärenden 2013 är liksom 2012 fler än antalet inkommande ärenden samt initiativärenden vilket innebär att ärendebalanserna fortsatt att minska. Ett flertal åtgärder har vidtagits under 2013 för att korta handläggningstiderna vilket har gett resultat.

Avseende ärenden äldre än två år kan en jämförelse endast göras med 2012. Underlaget för 2011 omfattade inte ärenden i

Jordbruksverkets system. De äldre ärendena återfinns inom landsbygdsstöden och är ärenden där det varit stora svårigheter att få in fullständiga uppgifter och korrekta underlag från sökanden.

De bidragsutbetalningar som i tabellen under volymer och prestationer redovisas som bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen avser medfinansiering till bredbandsprojekt i länet från Post- och telestyrelsen.

Antalet SAM-ansökningar har minskat något, en utveckling som har kunnat konstateras under flera år. Länsstyrelsens slutsats är att den årliga minskningen till största delen förklaras av att ett antal lantbrukare med små jordbruksföretag varje år avvecklar verksamheten av åldersskäl. Mark och djur överläts genom arrende eller försäljning till andra, oftast till större, etablerade jordbruksföretag.

De direkta kostnaderna per SAM-ansökning har minskat under 2013. Minskningen förklaras av att länet fick sänkta kontroll-frekvenser 2013 samt av ständiga förbättringar i stödhandläggningen. Kostnaderna har minskat trots att verksamheten med ajourhållning av jordbruksblock ökade i omfattning under året. Kostnaderna för ajourhållningen särredovisas inte. Kostnader för genomförande av tvärvillkorskontroller har även tillkommit under 2012 och 2013. Dessa kostnader ingår inte i underlagen för 2011.

Antalet inkomna ansökningar inom landsbygdsprogrammet har varit på samma nivå som föregående år. Däremot har antalet beslut om stöd ökat mellan åren 2012 och 2013. Anledningen till detta är främst att alla ärenden om stöd skulle avslutas under 2013 eftersom det är landsbygdprogrammets sista år. Beslutstakten på ansökan om utbetalning har ökat under året och balansen har minskat under året, vilket också syns i kostnaderna per ansökan.

Inom företagsstöden inom landsbygdsprogrammet har antalet ansökningar legat i

nivå med föregående år. Den rådande medelsbristen inom flera åtgärder, som modernisering och mikrostöd, är känd och detta har resulterat i färre ansökningar inom dessa åtgärder. Även antalet utbetalningar har varit i nivå med 2012.

Under året ökade antalet ansökningar och beslut om stöd inom projektverksamheten med cirka 60 procent. Även antalet ansökningar om utbetalning ökade under året. Länsstyrelsen har till samtliga sökande framhållit vikten av att skicka in ansökningar om delutbetalningar, dels för att projekten inte ska riskera att få likviditetsproblem, och dels för att Länsstyrelsen på detta vis ska kunna minimera risken för inlåsnings effekter i programmets slutfas.

Inom miljöinvesteringarna fortsatte antalet ansökningar om stöd att öka även under 2013. Liksom tidigare år har intresset att anlägga våtmarker varit högt men även stöd till restaurering av överloppsbyggnader och trädgårdsgårdar är efterfrågade stödinsatser.

Länsstyrelsen har de senaste åren gjort särskilda satsningar för att korta handläggningstiderna. I enlighet med detta har fortsatta processgenomgångar genomförts under året, balansen har därmed minskat och handläggningen av utbetalningsärenden inom projektstöd påbörjas inom en månad från ankomst att jämföra med tidigare år då handläggning påbörjades mellan fem och sex månader efter att ansökan inkommit till Länsstyrelsen. Inom företagsstöd påbörjas handläggning av utbetalning inom en till två månader, vilket är i nivå med föregående år. Som en följd av landsbygdsprogrammets avslut har en omfördelning av resurser från handläggning av stödansökningar till utbetalningsärenden kunnat genomföras.

Den ökade effektiviteten i handläggningen syns även i de direkta verksamhetskostnaderna inom område 602. Kostnaden per ärende ligger på samma nivå eller har minskat inom samtliga verksamheter, i synnerhet inom projektstöden där kostnaden per ärende har halverats sedan 2011. Länsstyrelsen ser

mycket positivt på dessa tendenser och kommer även fortsättningsvis prioritera processgenomgångar.

Arbetet med jordbruksstöden

Länsstyrelsens mål är att på ett effektivt och rättssäkert sätt arbeta för att utbetalning till länets lantbrukare ska kunna ske vid första möjliga tidpunkt. Länsstyrelsens administration av jordbrukarstöden har genomförts på ett framgångsrikt sätt under 2013. De mål som länsstyrelserna och Jordbruksverket tillsammans satt för året, är utgångspunkten för arbetet och dessa tillsammans med de handläggningstider som gäller för att nå en högmåluppfyllelse, är väl kända av alla medarbetare. Länsstyrelserna och Jordbruksverket har gemensamt fastställt målen för det antal ansökningar som ska vara handlagda och kontrollerade för att komma med vid de första utbetalningstillfällena för gårdsstöd samt förskottsutbetalningen respektive slututbetalningen av de olika miljöersättningarna. Vid dessa tre stora utbetalningstillfällen har Länsstyrelsen påtagligt legat över dessa gemensamt satta mål. Det stora flertalet lantbrukare i länet har fått sina pengar vid dessa tidiga utbetalningar, vilket har stor betydelse för likviditeten i företagen.

Även inför 2013 har Jordbruksverket och länsstyrelserna haft som gemensamt mål att lantbrukarna ska göra sina SAM-ansökningar digitalt via SAM-Internet. Målet har varit att få 100 procent anslutning i samtliga län. I Jönköpings län har 3 673 ansökningar handlagts. Endast 16 av dessa inkom i pappersform. Måluppfyllelsen blev därmed drygt 99,5 procent. Som en del i arbetet med att påverka anslutningen till digitala ansökningar har Länsstyrelsens erbjudit så kallade datorstugor med lånedatorer på fyra platser i länet. Datorstugorna har bemannats av medarbetare från Länsstyrelsen.

Korrekt genomförda fältkontroller är en förutsättning för att handläggning och beslut om utbetalning av stöd ska kunna fattas av Länsstyrelsen. Förutom kontroller av de arealbaserade stöden gårdsstöd och miljö-

ersättningar, genomförs djurkontroller avseende registrering, märkning och journalföring av de djur som ingår i livsmedelsproduktionen. Tvärvillkorskontroller genomförs omfattande skötsel av jordbruksmark och de regler som berör folkhälsa, miljö, växtskydd, djurskydd och djurhälsa. Kontrollfrekvensen för miljöersättningarna minskade från 7,5 procent 2012 till 6,25 procent 2013. Sänkningen är ett resultat av det ajourhållningsarbete som Länsstyrelsen utfört under senare år då många felaktiga arealer har rättats upp.

Det minskade antalet arealkontroller har uppvägs av en ökad arbetsbörda gällande nötkreaturskontroller. Efter en revision av EU-kommissionen 2012 har Sverige ålagts att från och med 2013 räkna och kontrollera märkning på samtliga nötkreatur i samband med arealbaserade miljöersättningskontroller med djurkoppling. Om avvikelser konstateras måste företaget tas ut till så kallad fullständig CDB-kontroll då, förutom märkning, även journalföring och rapportering kontrolleras. Eftersom Jönköpings län är djurtätt och många lantbrukare därmed söker miljöersättningar med miljöstöds koppling har merarbetet blivit kännbart. Länsstyrelsen hade 2013 ett kontrollbeting på cirka 70 stycken CDB-kontroller. Istället för de beräknade 70 kontrollerna har Länsstyrelsen 2013 tvingats utföra ytterligare drygt 20 stycken fullständiga CDB-kontroller samt 80 stycken märkningskontroller.

Sedan 2012 har den årliga samverkan med Jordbruksverket utvecklats i omfattning och innehåll. Från att ursprungligen ha omfattat perioden november-april sker samarbetet nu på årsbasis. Under fältsäsongen maj-oktober utför Länsstyrelsens fältkontrollanter inte enbart fältkontroller i Jönköpings län utan även ajourhållning av Jordbruksverkets blockdatabas i fält. Detta arbete har under 2013 bedrivits i sju län; Jönköpings, Blekinge, Kalmar, Jämtlands, Värmlands, Örebro samt Östergötlands län, och har under året omfattat 4 700 block. Under perioden november-april utför ett antal medarbetare arbetsuppgifter på Jordbruksverket med ajourhållning på kontor

eller ärendehandläggning av överklaganden, vilket sammanlagt rörde sig om ca 4 500 timmar under år 2013. Arbetet har under året utförts i sju län. Länsstyrelsens geografiska område för ajourhållning av jordbruksblock var 2013 betydligt större än 2012.

Samverkan är av stort värde för båda myndigheterna samt för de medarbetare som berörs. För Länsstyrelsen är det värdefullt att kunna erbjuda fältkontrollanter en långsiktig anställning och en kompetensutveckling som skulle vara svår att åstadkomma med arbete enbart på Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har sedan samverkan inleddes minskat kostnaderna för nyrekryteringar av tidsbegränsat anställda fältkontrollanter, som även behöver utbildas och skolas in i arbetet. Länsstyrelsen har blivit en attraktiv arbetsgivare för fältkontrollanter.

Samarbetet mellan Jordbruksverket och Länsstyrelsen har även ett stort värde för lantbrukarna i länet. Genom att Länsstyrelsen utför såväl fältkontroller som ajourhållning i Jönköpings län och samordnar dessa verksamheter, så minskar antalet fältbesök hos lantbrukarna och därmed också den tid lantbrukaren behöver sätta av för deltagande.

Individuella beting för samtliga medarbetare, regelbunden uppföljning av arbetsläget samt, främst i slutet av säsongen, gemensam kraftanstängning i form av övertidsarbete har resulterat i att samtliga kontroller och all ajourhållning under året har genomförts enligt plan.

Länsstyrelsen medverkade i juni månad vid det första stoppet på Förenklingsresan som under året genomförts av Jordbruksverket samt Lantbrukarnas Riksförbund, LRF. Syftet med resan är att skapa förenklingsringar i vardagen för lantbrukare. Lantbrukare har kontakt med många myndigheter och organisationer som har krav och regler som de ska leva upp till. Förenklingsresan bjuder in olika aktörer till stoppen på resan för att lyssna och söka möjligheter att i samverkan genomföra förenklingsringar för företagen. Första stoppet var den 17 juni på gården Stickelösa utanför

Huskvarna. Ett resultat från Förenklingsresan är att Länsstyrelsen tillsammans med Jönköpings kommun inför kontrollsäsongen 2014 ska undersöka möjligheterna till gemensamma kontrollbesök vilket i så fall kommer att bidra ytterligare till att minska antalet kontrollbesök hos lantbrukare.

Arbetet med landsbygdsstöden

Inom landsbygdsstöden har verksamheten fokuserat på att avsluta nuvarande program, 2007 – 2013, och starta upp det nya programmet, 2014 – 2020, på ett bra sätt. Fokus har även legat på att genomföra processgenomgångar och förbättringsanalyser. I samarbete med Jordbruksverket har länsstyrelserna fortsatt sitt gemensamma arbete, projektet SUSS-LB (Styr- och uppföljningssystem i samverkan för LB-stöden, där LB står för landsbygdsprogrammet) som ska korta handläggningstiderna. Enligt SUSS-LB hade Länsstyrelsen en måluppfyllelse för handläggningstiden på 42 procent rörande ansökan om stöd under 2013. För ansökan om utbetalning var måluppfyllelsen 30 procent.

Länsstyrelsen har de senaste åren genomfört satsningar för att korta handläggningstiderna. I samband med detta har fortsatta processgenomgångar genomförts under året. En effekt av dessa är att ärendebalansen har minskat under året och att handläggningen inom projektstöd påbörjas inom en månad från att ansökan kommer in till Länsstyrelsen. Detta kan jämföras med tidigare år då handläggning av en ansökan om utbetalning påbörjades 5-6 månader efter att ansökan inkommit till Länsstyrelsen. Insatserna har inte gett önskad effekt i mätningarna inom SUSS-LB då underlaget från sökande ofta är ofullständigt och måste kompletteras vilket förlänger handläggningstiden. Ytterligare åtgärder för att få korrekt underlag från sökanden kommer att genomföras under 2014.

Som ett led i att verka för att visionen ”Sverige - Det nya matlandet” ska få genomslag i länet har Länsstyrelsen genomfört särskilda satsningar inom ramen för två

samordningsprojekt som finansieras med medel från landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsens insatser kretsar kring samverkan och strategiskt arbete för hela Småland. Arbetet under 2013 har inriktats på att förankra och lyfta Småland som en gastronomisk region. Inspiration och fakta har hämtats från forskning inom området speciellt från Södertörns Högskola. Under våren genomfördes ett seminarium för att sprida forskningsbaserad kunskap, men också erfarenheter från andra aktörer och regioner i landet. Länsstyrelsen har också deltagit i en referensgrupp för ett nationellt projekt för utvecklandet av gastronomiska regioner.

Som ett led i förankringsprocessen för ”Matlandet ur ett regionalt perspektiv” har Länsstyrelsen bjudit in deltagare för gemensamma diskussioner och för att följa den årliga matlandetkonferensen direkt via länk. Samverkansmöten och gemensamma aktiviteter med andra aktörer i länet som fokuserar på mat-, turism-, kultur- och företagsfrågor har genomförts vid flera tillfällen under året. Ett tydligt tecken på att matlandetfrågor numera är etablerade märks på det ökade flödet av regionala nyheter i ämnet. Detta har även resulterat i publicering av ett ökat antal nyhetsinslag på Länsstyrelsens webb. Fördjupningar i artikelform har publicerats i Länsstyrelsens tidskrift Förvetet.

När det gäller enskilda projekt och företagssatsningar så hade Jönköpings län under 2013 tre satsningar som slutnominerades till finalen på årets Landsbygdsgala, varav två tog hem segern i kategorierna årets miljöatsning respektive årets Leaderprojekt. Syftet med galan är att visa all kreativitet och företagsamhet som finns på landsbygden och som bidrar till att uppfylla målen i det svenska landsbygdsprogrammet. De som nominerats har sökt och fått stöd från landsbygdsprogrammet.

Den unika satsningen Axtorp Sunhouse där besökarna erbjuds uppiggande ljusterapi i en ombyggd ladugård slutnominerades i kategorin Årets Landsbygdsföretagare.

Projektet Remida vann kategorin ”Årets Miljöatsning” för sitt kreativa återanvändningscenter som bygger på samarbete mellan näringsliv och förskola. Leader Mitt i Småland vann kategorin ”Årets Leader” för sina startgascheckar som stödjer nyskapande idéer hos företagare. Jönköping län är med sina totalt sex Ullbaggar det län som har fått flest priser vid de Ullbaggegalor som har genomförts.

Den regionala genomförandestrategin för landsbygdsprogrammet i Jönköpings län är framtagen och förankrad i samverkan med berörda myndigheter och organisationer i länet via Länsstyrelsens styrgrupp för landsbygdsprogrammet, samt via partnerskapet för programmet. Strategin är fastställd av Jordbruksverket. Till strategin har kopplats prioriteringar avseende stödnivåer och åtgärder. Stödnivåerna liksom prioriterade områden för insatser har varit föremål för samverkan med grannlänerna inom ramen för det samordningsansvar Länsstyrelsen i Jönköpings län enligt regleringsbrev till länsstyrelserna har för jordbruksadministrationen i regionen Jönköpings, Kalmar, Kronobergs och Östergötlands län.

Länsstyrelsen hanterar inom ramen för landsbygdsprogrammet en omfattande verksamhet när det gäller att förmedla kunskap till lantbrukare, markägare och trädgårdsföretagare. Verksamheten bedrivs i form av enskild rådgivning, kurser, fältvandringar, studieresor, medverkan på utställningar och mässor samt via odlarbrief och artiklar i Länsstyrelsens tidskrift Förvetet. Kunskaperna är verktyg som gör att målgruppen kan genomföra åtgärder som ger en effektiv produktion som samtidigt är hållbar för miljö, klimat, djur och människor.

Verksamhet med medel från landsbygdsprogrammet och medel för Greppa Näringen genomförs i projektform, där Länsstyrelsen i flera fall har upphandlat kurser och enskild rådgivning från ett antal aktörer. Några aktörer har också egna kompetensutvecklingsprojekt inom området. Länsstyrelsen har ett gott samarbete med de externa aktörerna och

har i möjligaste mån samordnat egen och extern verksamhet så att de kompletterar varandra.

Länsstyrelsen bedriver vidare en, jämfört med övriga län, betydande verksamhet med kurser och rådgivningsinsatser inom området frukt och bär. Verksamheten bedrivs dels inom ramen för landsbygdsprogrammet och dels med finansiering via avgifter. Länsstyrelsens insatser har verksamt bidragit till att länets fruktodling ligger i framkant med omfattande utveckling och tillämpning av ny teknik.

Länsstyrelsen anordnar årligen en bärodarkonferens som samlar ett stort antal deltagare och utställare från hela Sverige och övriga Norden. Denna konferens har en tydlig påverkan på utvecklingen inom hela den svenska bärindustrin. Länsstyrelsen ger även ut ett nyhetsbrev för bärare vilket har ca 300 prenumeranter, spridda över hela landet.

Länsstyrelsen har de två senaste åren haft ett särskilt uppdrag att öka restaureringen av betesmarker och anläggningen av våtmarker i länet. Intresset har varit relativt stort men dalade betänkligt i slutet av året när det stod klart att det i fortsättningen inte kommer att finnas några bidrag för restaurering och anläggning. Det drabbade i synnerhet intresset för våtmarker eftersom de är förknippade med höga anläggningskostnader.

Under året har Länsstyrelsen bistått Jordbruksverket i förberedelserna av ett nytt landsbygdsprogram och ett nytt Havs- och fiskeriprogram på nationell nivå genom att delta i Jordbruksverkets ProCAP-projekt. Jordbruksverket har sedan hösten 2011 arbetat inom projektet för att förbereda införandet av en ny jordbrukspolitik 2014-2020. Inom projektet hanteras såväl direktstöden som landsbygdsprogrammet. Projektet består av fyra delprojekt, ”ProCAP-IT”, ”ProCAP-Regel”, ”ProCAP-Process” samt ”ProCAP- Förändring”. Länsstyrelsen prioriterar deltagande i projektet och medverkar med medarbetare inom flera av delprojekten. Deltagandet motiveras av att Länsstyrelsen har en lång och omfattande

erfarenhet av nuvarande programs möjligheter men också svagheter. Länsstyrelsen utgör sista länken i stödprocessen ut till stödmottagaren och kan genom sin medverkan bidra till utformningen av det nya programmet med fokus på högre kundnytta, ökad rättssäkerhet, snabbare och effektivare handläggning samt kontroll, vilket tillsammans resulterar i en bättre måluppfyllelse och ett högt utnyttjande av framförhandlade medel inom de nya stödformerna. Länsstyrelsen har deltagit i olika arbetsgrupper såsom framtagandet av ett nytt handläggarssystem samt struktur för ett nytt handläggarstöd. Länsstyrelsen har även varit med i arbetet att ta fram mallar för handlingsplanskrivandet och utformandet av både nationella och regionala urvalskriterier. Arbetet med Pro-CAP fortsätter även under 2014 och Länsstyrelsens avsikt är att fortsätta vara delaktig i detta arbete.

INDIKATORER

Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgiftsområde 23

Sysselsättning	2013	2012	2011	2010
Andel kvinnor sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)	-	3	3	3
Andel män sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)	-	8	8	8
Andel sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)	-	11	11	11
Nyföretagande	2013	2012	2011	
Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort (på landsbygden) (%)	-	12,8	15,2	11,6
Andel nystartade företag av män utanför tätort (på landsbygden) (%)	-	23,0	28,2	25,8
Andel nystartade företag utanför tätort (på landsbygden) (%)	-	35,8	43,4	37,4

Källa: Statistiska centralbyrån

KOMMENTARER KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Sysselsättning

Sysselsättningen har över tid inte ändrats de senaste tre åren. Generellt har den öppna arbetslösheten i länet ökat sedan 2008, både bland kvinnor och män. Sysselsättningen har dock varit stabil på landsbygden jämfört med befolkningen i tätorter. Att det är en mindre andel kvinnor som är sysselsatta utanför tätort jämfört med andel av männen bedöms bero på att kvinnor i högre grad är sysselsatta inom vård och omsorg. Arbete inom vård och omsorg finns i princip enbart i tätorter.

Länsstyrelsen har uppmärksammat frågan och har genom det regionala tillväxtarbetet och i synnerhet inom landsbygdsprogrammet, 2007 – 2013, arbetat för att få fler kvinnor sysselsatta på landsbygden, framförallt genom att i särskilt framtaget material informera om de fördelar som finns med en mer jämställd arbetsmarknad till de som söker stöd för projekt och till företag med anställda, samt i olika forum där målgruppen funnits.

De satsningar som Länsstyrelsen genomför genom landsbygdsprogrammet och anslaget för regional tillväxt, görs enligt tidigare Glesbygdsvverkets definition av landsbygd, där endast länets kommunhuvudorter samt Anderstorp och Smålandsstenar inte klassas som landsbygd.

Nyföretagande

Andelen nystartade företag på landsbygden har under de senaste tre åren minskat. Under 2012 registrerades 1 611 nya företag i länet. Jämfört med hela landet ligger länet i sin helhet under riksgenomsnittet i antal företag per 1 000 invånare (15:e plats av alla 21 län 2012). Minskningen av nyföretagare är dock lägre i länet jämfört med riksgenomsnittet och nedgången var sjunde lägst i landet mellan 2011 och 2012.

Länsstyrelsen har noterat denna nedgång främst genom att antalet ansökningar till landsbygdsprogrammet minskat. Informationsinsatser har gjorts för att öka

kännedomen om landsbygdsprogrammets möjligheter att finansiera investeringar i företag oavsett om det är befintliga eller nystartade.

Andelen nya företag startade av män är nästan dubbelt så hög som andelen nystartade företag med kvinnor som ägare. Det finns dock dold statistik över kvinnors företagande då många lantbruksföretag ägs av både en man och en kvinna. Eftersom företaget är en enskild firma och den oftast är skriven på mannen, försvinner i de fallen kvinnans ägande i statistiken. Noterbart är att i statistiken ingår endast företag med en arbetsomfattning på mer än 500 timmar/år. Kvinnor har en tendens att i större utsträckning starta sina företag i mindre omfattning för att sedan växa, vilket även bekräftas av ansökningarna via landsbygdsprogrammet. Inom landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen, för att öka kvinnors företagande på landsbygden, därför prioriterat ansökningar där sysselsättningen ökar även om företagaren inte är heltidssysselsatt inom det nystartade företaget. Även Länsstyrelsens jämställdhetsstrateg deltar i projektbedömningar för att jämställdhetsmålen ska genomsyra de prioriteringar som görs.

Inom regional tillväxt och landsbygdsutveckling satsar Länsstyrelsen på att sprida kunskap till företagare generellt om hur jämställdhet ökar tillväxten. Länsstyrelsen tillämpar inte könskvotering i sina prioriteringar inom landsbygdsprogrammet eller anslaget för regional tillväxt, men försöker stimulera fler kvinnor att starta och driva företag genom information. Länsstyrelsen bedömer att jämställda företag utvecklas bättre, vilket också visats i forskning. Bland annat har jämställda företag markant bättre lönsamhet än andra i samma bransch. Kvinnor i ledningen och på chefsposter ökar lönsamheten, avkastningen på eget kapital och aktieutdelningen. Könsblandade arbetsgrupper har även dubbelt så hög chans att överträffa ledningens förväntningar som grupper med enbart män eller kvinnor. Detta budskap förmedlas

genom informationsbroschyrer som är framtagna tillsammans med Länsstyrelsens

sakkunniga inom området och som skickas till alla som söker företags- eller projektstöd.

Återrapportering regleringsbrev

10. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder enligt förordningarna (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m. och (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter samt säkerställa att handläggningsförfaranden för beslut och utbetalning av stöd minskar samtidigt som risken för finansiell korrigering förebyggs och minimeras. Länsstyrelserna ska dessutom särskilt arbeta med återkrav.

E-handläggning infördes redan 2012 som ett pilotprojekt på Länsstyrelsen i Örebro. Efter ett lyckat införande har resterande länsstyrelser anslutit under 2013. E-handläggning syftar till att förenkla för företagen. E-handläggning möjliggör även bättre service till lantbrukarna via telefon genom att handläggaren har snabbare tillgång till ärendena. E-handläggning skapar möjlighet till förbättringar av ”mina sidor”, som är en del i SAM-Internet där lantbrukarna kan hitta uppgifter om sitt företag till hjälp för planering i den egna verksamheten. Lantbrukaren kan följa sitt ärende och kontrollera sina uppgifter och även använda någon av de e-tjänster som finns. En medarbetare från Länsstyrelsen ingår i en arbetsgrupp på Jordbruksverket som arbetar med förbättringar i e-handläggningen. Insyn och möjligheten att kunna påverka i ett tidigt skede är viktigt.

Under 2013 har ett intensivt arbete pågått med att behålla en hög andel ansökningar digitalt via SAM-Internet. Av de 3 673 ansökningar som handlagts på Länsstyrelsen har endast 16 stycken gjorts på pappersblanketter. Som en del i det arbetet har Länsstyrelsens erbjudit så kallade datorstugor med lånedatorer. Dessa har varit bemannade med medarbetare från Länsstyrelsen. En hög anslutning till SAM-Internet minimerar felaktiga ansökningar vilket resulterar i ökade möjligheter till tidiga utbetalningar av stöden. Länsstyrelsens mål är

att på ett effektivt och rättssäkert sätt arbeta med handläggning och kontroll för att utbetalning till länets lantbrukare ska kunna göras vid första möjliga tidpunkt.

För att minska ärendebalansen av återkraven för miljöersättningar har en särskild satsning gjorts. Två nya medarbetare har under året anställts för att arbeta uteslutande med dessa ärenden. Arbetet har påbörjats med återkrav efter fältkontroll för åren 2009 till 2012 och totalt omfattar det 821 återkrav. Under 2013 har Länsstyrelsen fattat beslut i återkrav som generats för 2009 och 2010. Under 2014 kommer arbetet med att utreda återkrav efter administrativa kontroller år 2011 till 2012 att påbörjas. Dessa ärenden rör arealavvikelser efter ajourhållning av blockdatabasen. Totalt är det 1 256 ärenden. Återkravsarbetet för miljöersättningarna har fått stå tillbaka de senaste åren för andra prioriteringar såsom återkrav för gårdsstöd. Återkravsarbetet är en arbetsuppgift som kräver lång erfarenhet av stödprocessen och utförs därför av några få medarbetare. Organisationen ses nu över för att komma bort från en arbetssituation där tunga ansvarsområden vilar på några få medarbetare. Länsstyrelsen prioriterar att komma till en situation där återkravsarbetet kan ske snarast efter konstaterade avvikelser för att undvika att lång tid förflyter innan beslutet når lantbrukaren. Åtgärderna syftar ytterst till att skapa förtroende och säkerställa god service till lantbrukarna.

- Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings- och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att följa uppdraget samt hur stor andel av stöd och ersättningar som betalats ut vid de tillfällen som anges i den gemensamma utbetalningsplanen.

För fjärde året i rad arbetar Länsstyrelsen enligt den gemensamma tidplan SUSS-JBR samt SUSS-LB (styr- och uppföljningssystem) som är framtagna gemensamt med Jordbruksverket och övriga länsstyrelser. Systemet har inneburit en ökad dialog mellan myndigheterna och ett tätare samarbete.

Jordbruksstöd

Handläggningskontroller av samtliga handläggare inom jordbruksstöden genomförs för att säkerställa en korrekt och rättssäker handläggning. Kontrollerna genomförs på alla olika arbetsmoment som omfattas av Jordbruksverkets föreskrift om intern styrning och kontroll.

De goda resultat som redovisats i handläggning och kontroll förklaras av att medarbetarna behärskar hela stödprocessen. De mål som fastställs implementeras väl i verksamheten, och kommande mål och hur dessa ska följas upp diskuteras regelbundet. Varje mål som följs upp har Länsstyrelsen hittills uppfyllt på ett effektivt sätt vilket resulterat i höga utbetalningsnivåer.

De mål som länsstyrelserna gemensamt med Jordbruksverket satt för året är utgångspunkt för arbetet. Inför utbetalningen av gårdsstöd fastställde länsstyrelserna och Jordbruksverket en gemensam nationell målsättning att 95 procent av alla ärenden skulle utbetalas innan årsskiftet. Länsstyrelsen i Jönköpings län nådde upp till 99 procent och 249,1 miljoner kronor. Inför höstens delutbetalningar av miljöersättningar och kompensationsbidrag fastställde länsstyrelserna och Jordbruksverket gemensamt en nationell målsättning att minst

90 procent av alla ärenden skulle betalas ut i samband med förskottsutbetalningen, vilken i sin tur beloppsmässigt omfattar 75 procent av den årliga ersättningen i respektive stödform. Länsstyrelsen i Jönköpings län uppnådde med råge målsättningen och betalade ut miljöersättningar till 97 procent av länets lantbrukare. Beloppet som betalades ut uppgick till 158,4 miljoner kronor. Även vid slututbetalningen av miljöersättningar och kompensationsbidrag i november fastställde länsstyrelserna och Jordbruksverket gemensamt en nationell målsättning att 90 procent av alla ärenden skulle betalas ut innan årsskiftet 2013/2014. Länsstyrelsen i Jönköpings län översteg målsättningen och betalade ut miljöersättningar till 98 procent av länets lantbrukare, 57,6 miljoner kronor.

Landsbygdsstöd

För att minimera risker för sanktioner och eventuella återkrav genomförs även inom området landsbygdsstöden kontinuerliga handläggningskontroller av alla handläggare. Länsstyrelsen har tagit fram en mall för att dokumentera de genomförda handläggningskontrollerna, samt har som mål att tio procent av alla ärenden ska handläggningskontrolleras. Den relativt höga frekvensen av handläggningskontroller har till syfte att säkerställa en rättsäker och korrekt handläggning där alla handläggare har en gemensam syn rörande bedömningar och rutiner i handläggningen.

De eventuella brister som framkommer vid en handläggningskontroll delges alla handläggare för att säkerställa att inga systematiska felaktigheter föreligger.

- Länsstyrelserna ska under 2013, tillsammans med Jordbruksverket, fortsätta arbetet med en processgenomgång av stödprocessen för landsbygdsutvecklingsstöd. Arbetet ska även beakta kommande programperiod. I denna ska erfarenheter från andra medlemsländer tas tillvara. Länsstyrelserna ska redovisa hur de har deltagit i processgenomgången.

Länsstyrelsen har deltagit i Jordbruksverkets styr- och uppföljningsprojekt, SUSS-LB, och tagit del av Jordbruksverkets distansutbildningar, tagit emot revisorer som ska genomlysna stödprocessen hos alla länsstyrelser, deltagit i Jordbruksverkets arbetsgrupper kring stödprocessen samt deltagit i arbetet inom ProCAP. Länsstyrelsens handläggare inom landsbygdsutveckling har fortsatt varit aktiva i processerna kring SUSS-LB. Under året har insatser gjorts för att implementera och fördjupa Jordbruksverkets gemensamma process inom den egna verksamheten. Bland annat har en intern rutinbeskrivning tagits fram för att minska sårbarheten vid personalförändringar. Processanalyser har genomförts för handläggning av ansökan om

utbetalning för att identifiera flaskhalsar och framgångsfaktorer vilket resulterat i att ärendebalansen har minskat under året.

När det gäller stöd till landsbygdsutveckling deltar alla medarbetare kontinuerligt i de utbildningar som Jordbruksverket anordnar för att säkerställa att alla är uppdaterade vad gäller nya rutiner och funktioner i systemet som ska förenkla handläggningen och korta handläggningstiderna.

På nationell nivå har erfarenheter från andra medlemsländer tagits tillvara inom ramen för SUSS-LB samt inom arbetet med det nya landsbygdsprogrammet och inom ProCAP. Dessa erfarenheter har sedan förmedlats till samtliga länsstyrelser.

- Länsstyrelserna ska tillsammans med Jordbruksverket bistå i arbetet med att uppfylla ackrediteringsvillkoren för hanteringen av stöd.

Länsstyrelsen arbetar enligt de rutiner och föreskrifter som Jordbruksverket har upprättat och fastställt för administrationen av landsbygdsstöden. Återkoppling på Länsstyrelsens arbete har erhållits vid ett flertal revisioner under året, vilka har visat på att arbetet fungerar väl. Länsstyrelsen har inom ramen för Jordbruksverkets projekt SUSS-LB fortsatt löpande rapporterat och återkopplat till Jordbruksverket hur arbetet med handläggningsläget för landsbygdsstöden fortlöper och vilka insatser som planeras och genomförs.

Under april 2013 genomförde Ekonomi- styrningsverket en kontroll enligt ackrediteringsförfordningen för jordbrukarstöden och landsbygdsstöden. Länsstyrelsen fick goda resultat. En rekommendation lämnades vid revisionen att Länsstyrelsen gällande jordbruksstöd bör inrikta sin

riskanalys för intern styrning och kontroll på de risker där Länsstyrelsen är ansvarig för kontrollåtgärderna. Länsstyrelsen har därför tagit fram en ny riskanalys för intern styrning och kontroll där man helt utgått från de riskfaktorer Länsstyrelsen själva kan påverka. Riskanalysen ingår i dag i ordinarie handläggningsmöten och följs upp kontinuerligt. Dokumentet kommer under 2014 att ytterligare implementeras i verksamheten. Inom landsbygdsstöd fann ESV inga brister och gav därmed inga rekommendationer för vidare hantering, utan bedömde Länsstyrelsens verksamhet som mycket god.

Vid Jordbruksverkets nationella revision ACKE som granskade utifrån ackrediteringsförfordningen inom landsbygdsstöden och som genomfördes 2012 men fastställdes under 2013 hade Länsstyrelsen i Jönköping endast

0,19 procent finansiella fel vilket var bäst resultat i hela den nationella revisionen. De fel

som upptäcktes vid revisionen påverkade dessutom inte det utbetalade stödet.

11. Länsstyrelserna ska verka för ett effektivt regionalt genomförande av Landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2007–2013 i syfte att uppnå de i programmet angivna målen i enlighet med förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Programmets genomförande, resultat och effekter rapporteras i särskild ordning enligt Jordbruksverkets riktlinjer. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 samt påbörja de regionala förberedelserna för det kommande landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska korrfattat redovisa på vilket sätt de deltagit i respektive påbörjat arbetet med det kommande landsbygdsprogrammet.

Under året har Länsstyrelsen liksom tidigare arbetat för att öka effektiviteten kring frågorna om landsbygdsutveckling. Arbetet har under året fokuserat på att avsluta landsbygdsprogrammet 2007 – 2013 samt framtagandet av en SWOT-analys och en regional handlingsplan inför det nya programmet 2014–2020. Då medelsbrist har rått inom alla åtgärder inom landsbygdsprogrammet, 2007 – 2013, har handläggningsarbetet varit fokuserat på att korta handläggningstiderna för utbetalning och uppnå högsta möjliga måluppfyllelse med resterande medel.

Tillämpningen av SUSS-LB har fortsatt under året med att öka antalet uppföljningar på alla nivåer. Processgenomgångar har genomförts för att öka medvetandegraden hos samtliga handläggare av gällande rutiner för att få en effektivisering av hela stödprocessen. Då det har skett en förskjutning av antalet inkomna ärenden från ansökan om stöd till ansökan om utbetalning har motsvarande omfördelning av resurser gjorts.

Länsstyrelsen har genomfört flera informationsinsatser under året för att synliggöra stödmöjligheterna i och effektivt genomföra landsbygdsprogrammet 2007-2013. Flertalet publicerade nyheter på Länsstyrelsens webbplats har uppmärksammats i media vilket bidragit till ökat fokus på effekterna av landsbygdsprogrammet och länets landsbygdsutveckling.

Flera informationsmöten och workshops med interna och externa aktörer har genomförts i linje med Länsstyrelsens arbete med förberedelser inför ett nytt landsbygdsprogram.

Länsstyrelsen har skapat en webbportal där information om Länsstyrelsens arbete med kommande Landsbygdsprogram publiceras löpande. På webbplatsen har allmänheten även fått tillfälle att tycka till om hur länets landsbygd ska vara 2020 samt lämna synpunkter på hur vi når dit.

I arbetet med den regionala handlingsplanen är länets partnerskap och landsbygdsprogrammets styrgrupp viktiga aktörer för att förankra och marknadsföra landsbygdsprogrammet i länet. Med ett brett deltagande från länets myndigheter, kommuner och organ har partnerskapet tidigare år samlats en gång per år. Under året har dock inget partnerskapsmöte hållits. Istället har Länsstyrelsen anordnat flera workshops där inbjudan gått ut bredare än inför ett partnerskapsmöte. Syftet har varit att få in så många synpunkter och erfarenheter som möjligt från länet till den SWOT-analys som Länsstyrelsen tagit fram inför arbetet med en regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Styrgruppen för landsbygdsprogrammet har träffats fyra gånger under året. Under dessa möten sker ett informationsutbyte och aktörer kan ta del av varandras verksamhet samt diskutera olika vägval, inriktningar och mål. Till styrgruppen inbjuds särskilt viktiga aktörer för länets landsbygdsutveckling. Deltagare i styrgruppen har varit regionala representanter från Leaderområdena, Landstinget, Regionförbundet, Företagarna, LRF, Hushållningssällskapet, Smålands turism, Länsbyggerådet, ALMI och Skogsstyrelsen. Både partnerskapet och styrgruppen är en viktig del av förankrings-

arbetet för att genomföra ett effektivt landsbygdsprogram, och utan deltagandet från dessa aktörer hade det inte varit möjligt att genomföra landsbygdsprogrammet på ett effektivt och trovärdigt sätt. I november avtackades styrgruppen på grund av programperiodens slut och arbetet med att formera en ny styrgrupp samt ett nytt partnerskap för landsbygdsprogrammet 2014-2020 påbörjades.

SWOT-analyserna för Havs- och fiskerifonden och Landsbygdsfonden har samordnats internt på Länsstyrelsen. Havs- och fiskerifondens analys för länet har tagits med i arbetet och förberedelserna av den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet. Fortsatt regionalt arbete med Havs- och fiskerifonden vilar i väntan på nationella beslut kring genomförandet av programperioden 2014-2020.

Med målsättningen att nå ett mer jämställt landsbygdsprogram initierade Winnet Sverige och Winnet Jönköpings län pilotprojektet "Landsbygd på lika villkor – ur ett regionalt perspektiv", som genomfördes tillsammans med Länsstyrelsen i Jönköpings län. I projektet samlades regionala aktörer och nationella organisationer samt representanter från Landsbygdsdepartementet kring frågan om hur jämställdhet kan säkras i det kommande landsbygdsprogrammet. Projektet resulterade i ett antal förslag på nationell, regional och lokal nivå, en skrift som Landshövdingen i Jönköpings län överlämnat till landsbygdsministern samt en workshop under lantbruksmässan Elmia i Jönköping under oktober. Länsstyrelsen har med sina kompetenser inom jämställdhet, landsbygdsutveckling och regional tillväxt deltagit i projektet.

I arbetet med att ta fram en regional handlingsplan inom landsbygdsprogrammet för 2014-2020 har det under året tagits fram en SWOT-analys för länets landsbygd som skickats till Regeringskansliet. En fördjupad behovsanalys har genomförts och grunden har lagts för ett nytt partnerskap. Statistik från en länsstyrelsegemensam beställning har använts som underlag

för analysen. Under sommaren fick drygt 50 regionala aktörer möjlighet att lämna synpunkter på ett utkast av SWOT-analysen. Under året har även fyra workshops genomförts för Länsstyrelsen internt och för externa aktörer. Länsstyrelsen har breddat deltagandet genom att bjuda in fler aktörer än de som tidigare varit involverade i genomförandet av landsbygdsprogrammet 2007-2013. Målet med ett breddat deltagande har varit att få en mer nyanserad bild av nuläget och säkerställa en hög måluppfyllelse i nästa landsbygdsprogram.

Under året har Länsstyrelsen bistått Jordbruksverket i förberedelserna av det nya landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet på nationell nivå genom att delta i Jordbruksverkets ProCAP-projekt. Jordbruksverket har sedan hösten 2011 arbetat inom projektet för att förbereda införandet av en ny jordbrukspolitik 2014-2020. Inom projektet hanteras såväl direktstöden som landsbygdsprogrammet. Projektet består av fyra delprojekt, "ProCAP-IT", "ProCAP-Regel", "ProCAP-Process" samt "ProCAP-Förändring".

Länsstyrelsen prioriterar deltagande i projektet och medverkar med medarbetare inom flera av delprojekten. Deltagandet motiveras av att Länsstyrelsen har en lång och omfattande erfarenhet av nuvarande programs möjligheter men också svagheter. Länsstyrelsen utgör sista länken i stödprocessen ut till stödmottagaren och kan genom sin medverkan bidra till utformningen av det nya programmet med fokus på högre kundnytta, ökad rättssäkerhet, snabbare och effektivare handläggning samt kontroll vilket tillsammans resulterar i en bättre måluppfyllelse och ett högt utnyttjande av framförhandlade medel inom de nya stödformerna. Länsstyrelsen har representanter i olika arbetsgrupper såsom framtagandet av ett nytt handläggarssystem samt struktur för ett nytt handläggarstöd. Länsstyrelsen har även varit med i arbetet att ta fram mallar för handlingsplanskrivandet och utformandet av både nationella och regionala urvalskriterier. Arbetet med Pro-CAP fortsätter även under 2014 och Länsstyrelsens avsikt är att fortsätta vara delaktiga i detta arbete.

12. Länsstyrelserna får för uppdragets genomförande disponera anvisade medel från utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygds och livsmedel, anslagen 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur och 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur, vilka regleras i Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2013. Under 2013 ska länsstyrelserna särskilt arbeta för att minska handläggningstiderna inom axel 1, 3 och 4 samt delar av axel 2 (avseende Utvald miljö). Länsstyrelserna ska redovisa följande:

– Handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna.

Länsstyrelsen anser att kortare handläggningstider alltid bör prioriteras och har under hela programperioden arbetat för att åstadkomma det, bland annat genom insatser under 2012 och 2013 omfattande kontinuerliga uppföljningar, processgenomgångar, resursförstärkningar och informationsinsatser.

Eftersom 2013 är landsbygdsprogrammets sista år och en stor del av tillgängliga medel var in-tecknade redan 2012, har det rått medelsbrist i samtliga åtgärder under 2013. Som en direkt följd har antalet inkomna ansökningar om stöd till företag mer än halverats från föregående år. Även för ansökan om projektstöd där de flesta projekt är fleråriga har antalet ansökningar minskat under året. Antalet ansökningar om utbetalning som ökade under 2012 har varit på samma nivå som föregående under 2013. Detta har inneburit att en omfördelning av arbetet har kunnat göras så att resurser har flyttats från handläggning av stöd till handläggning av utbetalning.

Medelsbristen under 2013 har gjort att Länsstyrelsen inte tagit beslut löpande utan samlat ihop ansökningar till beslutsomgångar i syfte att kunna jämföra ansökningar och prioritera dem som ger störst måluppfyllelse enligt programmet, vilket påverkat handläggningstiderna negativt. Sedan juni 2013 har möjligheten funnits att avropa medel från Jordbruksverket vilket har tillämpats i både företagsstöd och projektstöd inom axel ett, tre och fyra. Besked på dessa avrop kom först under hösten vilket också har bidragit till längre handläggningstid. För att hålla samtliga sökande informerade om den rådande medelsbristen och hanteringen av ärenden under året har brev skickats till den sökande, och ärenden lagts vilande. Information om

rådande medelsbrist samt hantering av ansökan om stöd har även lagts ut på Länsstyrelsens webbplats.

Handläggningstiden för beslut om stöd inom landsbygdsprogrammet ligger på en måluppfyllelse på 42 procent vilket är detsamma som riksgenomsnittet även efter genomförandet av beslutsomgångar.

Handläggningstiden för beslut om utbetalning ligger på en måluppfyllelse på 30 procent enligt uppföljningen inom SUSS-LB. Ett antal processanalyser har genomförts under 2013, främst med fokus på utbetalning inom projektstöd och Leaderstöd, då dessa handläggningstider är längst. Den främsta orsaken till långa handläggningstider är att ansökningarna inte varit fullständiga och att kompletteringar har fått begäras in.

Länsstyrelsen har genomfört ett utbildningstillfälle för projektägare och projektledare för att få in bättre och mer kompletta ansökningar. Detta arbete kommer att fortsätta även 2014. Länsstyrelsen rekommenderar då tillfälle ges, att sökande använder sig av konsulttjänster eftersom både ansökningar om stöd och ansökningar om utbetalning då är mer fullständiga och korrekta, och kan handläggas utan onödiga kompletteringstider. En genomgång av Länsstyrelsens webbplats har också genomförts i syfte att tydligare informera om utbetalningsprocessen.

I syfte att komma tillrätta med allt för långa kompletteringstider har strikta tidsfrister tillämpats för kompletteringar. Har inte komplettering inkommit i tid avslås ansökan om stöd. Tydlig information såväl inför ansökan om stöd som i samband med ansökan om utbetalning av stöd har också visat sig vara betydelsefullt för att minska

behovet av kompletteringar och därmed korta handläggningstiderna. Handläggarnas bemötande, engagemang och tillgänglighet är viktiga faktorer och Länsstyrelsen prioriterar att svara snabbt och tydligt på frågor samt att i ökad utsträckning använda sig av webben som informationskanal. Arbetet med att öka tillgängligheten och användandet av webben kommer att fortsätta även 2014.

En effekt av dessa insatser är att ärendebalansen har minskat under året. Exempelvis påbörjas handläggningen inom projektstöd inom en månad från att ansökan kommer in till Länsstyrelsen. Detta kan jämföras med tidigare år då handläggning av en ansökan om utbetalning påbörjades fem till sex månader efter att ansökan inkommit till Länsstyrelsen

I strävan att förenkla för företagen prioriterar Länsstyrelsen en hög tillgänglighet för besökande och kontakter via telefon för att underlätta för sökanden i ansökningsprocessen kring landsbygdsstöden. Genom företagsbesök kortas vägen mellan handläggare och sökande vilket har gett positiva effekter i förenklingsprocessen och bör på sikt även resultera i kortare handläggningstider då kompletteringstiden kortas.

Målsättningen i SUSS-LB är att handläggningstiden för ansökan om stöd ska vara högst 120 dagar samt att ansökan om utbetalning ska vara beslutad inom 90 dagar. Målet är att 90 procent av ärendena ska ligga inom dessa riktlinjer. Vid årsskiftet 2013/2014 låg 42 procent av ansökningarna om stöd och 30 procent av ansökningarna om utbetalning, inom riktlinjerna för handläggningstiderna enligt SUSS-LB. Länsstyrelsen anser att SUSS-LB mätningarna har varit ett bra sätt att påvisa och mäta rådande handläggningstider och kommer under 2014 att fortsätta genomföra insatser för att korta handläggningstiderna. Däremot bör mätinstrumentet ses över inför införandet av nytt program då vissa delar av mätningsunderlaget är missvisande. Exempelvis kan mätningen inte visa tiden för handläggning i förhållande till tiden som ärendet ligger för komplettering. Dessutom påverkas handläggningstiden av att sökande begär omprövning av ärendet och under 2013 har fler omprövningsbeslut gjorts än tidigare år. Tiden borde mätas från inkommen ansökan till första beslut om stöd eftersom det är endast denna tid som Länsstyrelsen kan påverka.

– vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka insatser länsstyrelsen vidtagit under 2013 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2012.

Länsstyrelsen har under hela programperioden lagt stor vikt vid att på olika sätt arbeta för att öka anslutningen till åtgärder med lägre utnyttjandegrad, vilket har resulterat i en relativt jämn och hög anslutningstakt inom samtliga åtgärder. Under 2012 gjordes omfattande insatser i form av uppdatering av informationsmaterial, genomförande av informationsaktiviteter samt flera informativa artiklar i Länsstyrelsens tidning Förvetet och på Länsstyrelsens webbplats. Länsstyrelsen har via dessa insatser marknadsfört åtgärder med något lägre anslutning såsom förädling, turism, natur och kulturarv samt byutveckling.

Jordbruksverkets möjliggörande att flytta medel mellan åtgärder har också underlättat möjligheterna till hög måluppfyllelse och utnyttjande av medel.

De insatser som gjordes under 2013 har medfört att länet har utnyttjat 99,8 procent av den ursprungliga budgeten för hela programperioden. Dessutom har Länsstyrelsen avropat medel för ytterligare stöd till miljöinvesteringar, träförädling, modernisering av jordbruket samt bredband. Genom de insatser som redovisats ovan och de möjligheter Jordbruksverkets riktlinjer ger

kring att hantera ansökningar om utbetalning även under 2014 och 2015, kommer Länsstyrelsen att uppnå de fastställda målen

för utbetalningar. Bedömningen är att utbetalningstakten ligger i fas med programperioden.

Länsstyrelseinstruktion 4§

3. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen genomför årligen tillsyn över dödsbons avveckling av fastighetsinnehav. Tillsynen har skett löpande under året. Som underlag har använts förteckningar från inskrivningsmyndigheten över lagfarter för taxerade fastigheter, jord- och skogsbruk. Utifrån dessa har bevakning utförts över

dödsbons avveckling av fastighetsinnehav. När tidsfristen för en avveckling närmar sig skickas en påminnelse till dödsbodelägarna. Efter detta avvecklas vanligen fastighetsinnehavet relativt omgående. Uppgiften tar i anspråk ca 100 timmar per år.

Fiske

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 62*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	4,68	6,44	6,55
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,00	1,91	1,75
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,16	4,11	3,91
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 022	7 310	7 171
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,70	4,07	3,83
Antal ärenden, inkomna och upprättade	385	330	446
Antal beslutade ärenden	350	345	450
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	15	3	14
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	100	548	522

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Cirka två årsarbetskrafter är finansierade via Länsstyrelsens ram, resten utgörs av olika former av externa anslag. Anledningen till att något mindre resurser redovisats inom verksamhetsområde 62 är i första hand justeringar av verksamhetsstrukturen (VÄS) som medfört att vissa arbetsuppgifter nu redovisas under vht 52 istället för under vht 62. Trots ett större ärendeinflöde än år 2012, har ärendebalansen endast ökat i mindre omfattning. De största ärendegrupperna är liksom tidigare år hanteringen av fisketillsynsmän, 167 beslutade ärenden, och fiskutsättningar med 57 beslut. Båda dessa ärendegrupper har ökat jämfört med de senaste åren. Bidragsutbetalningarna utgörs av beslut med stöd av förordning (1998:1343) om stöd till fiskevården. Bidrag har fördelats bland annat till fisketillsyn i Vättern och fiskevårdsåtgärder inom Vätterns och Emåns avrinningsområden.

Under 2013 har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att sprida information om fiskeverksamheten, exempelvis har sammanlagt 28 nyheter publicerats på

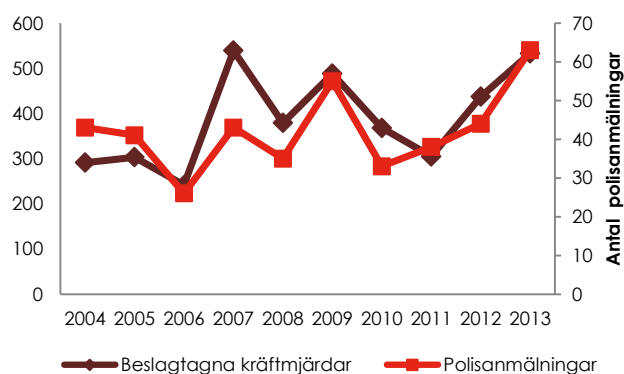
webben. Länsstyrelsen har deltagit bland annat på sportfiskemässan, och var med och arrangerade en lyckad nationell kräftkonferens samt evenemanget Rödingens och Öringens dag, där sammanlagt över två tusen personer samlades för att titta på fiskens lek och ta del av information.

Länsstyrelsen har även under 2013 ansvarat för samordningen av de fyra berörda länsstyrelsernas fiskefrågor i Vättern, och har därutöver även haft ansvaret för arbetet med samförvaltningen av fisket samt fisketillsynen i Vättern. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med fisketillsyn är en mycket viktig och prioriterad del av fiskeförvaltningen. Under året har flera utbildningar av fisketillsyningsmän genomförts i samverkan med lokala intressenter (främst fiskevårdsområden).

Den operativa fisketillsynen i Vättern har även under 2013 varit effektiv, inte minst genom en god samverkan med Sjöpolisen och Polisen i distrikten runt Vättern. Även under 2013 har polisdistrikten runt Vättern som inte har egen båt deltagit tillsammans med Länsstyrelsen ute på sjön där gemensamma insatser för fisketillsyn och sjöfylla genomförts. Totalt

anmälades 63 ärenden avseende brott mot fiskelagen i Vättern vilket är det mesta sedan Länsstyrelsen tog över den operativa tillsynen 2004. I samband med anmälningarna har över 500 fiskeredskap beslagtogs. Merparten av anmälningarna är kopplade till överträdelser vid kräftfiske. Tillsynsarbetet innefattar mycket information till både yrkesfisket och allmänheten, bland annat via direktkontakter, media och genom information på webben.

Fiskefillsyn Vättern

Efter ett larm om höga dioxinhalter i sik från Vättern har Länsstyrelsen påbörjat fördjupade undersökningar av frågeställningen tillsammans med Livsmedelsverket. Larmet ledde till en mycket tydlig försäljningsminskning hos de lokala fiskhandlarna. Åtgärder och undersökningar har genomförts för att gynna det minskande harrbeståndet i Vättern. Här har samverkan med lokala frivilliga intressenter utvecklats under året. Ett förslag på justering av reglerna för fisket har tagits fram för att skydda det ekonomiskt viktiga beståndet av signalkräfta.

Åtgärder för att restaurera värdefulla vatten i länet har gått vidare både i form av biotopvård och åtgärder vid vandringshinder, främst i kalkade vatten. Sammanlagt 14 fysiska åtgärder har genomförts. Under året har arbetet mer och mer integrerats med det vattenjuridiska arbetet för att på ett tydligare sätt använda de juridiska verktygen i

miljöbalken som en del i restaureringsarbetet. Ett avtal har träffats med Habo kraft, ett kommunalt kraftbolag, om genomförande av åtgärder i Svedån ett av Vätterns mest värdefulla tillflöden. Redan i början på 1990-talet påbörjade dåvarande Fiskeriverket en diskussion om åtgärderna som förväntas ge mycket stor positiv effekt främst på Vätterns sjölevande öring. Åtgärderna kommer att bli det hittills mest omfattande restaureringsprojektet i Jönköpings län.

Länsstyrelsen har även under 2013 ansvarat för förvaltningen av den nationella databasen för Åtgärder i vatten där flera utvecklingsinsatser genomförts, bl a har ett nytt kartverktyg implementerats. Utvecklingen sker i nära samverkan med HaV och Vattenmyndigheterna. Inom ramen för det nationella IT-arbetet har framtagandet av ett länsstyrelsegemensamt handläggarstöd för fiskutsättningar påbörjats. Dessutom har ett intensivt arbete genomförts för att gå i mål med framtagandet av en webbapplikation som presenterar samtliga nationella fiskeregler för fritidsfisket utefter kusterna och i de fem stora sjöarna. Projektet som benämns "Svenska fiskeregler" kommer att slutföras under våren 2014. Arbetet bedrivs tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten.

Inom ramen för ett länsövergripande turistfiskeprojekt har Länsstyrelsen tillsammans med Smålands turism och länets fiskevattenägarförbund arbetat fram information på webben avseende fiskemöjligheterna i länet. Projektet kommer att avslutas under 2014. Under året har ett större projekt avseende framtagande av förvaltnings- och utvecklingsplaner för större fiskevårdsområden i länets östra delar avslutats med gott resultat.

Under året har 16 rapporter inom fiskets verksamhetsområde, publicerats antingen i Länsstyrelsens meddelandeserie eller via Vätternvårdsförbundet

Återrapportering regleringsbrev

15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007-2013.

Nationell offentlig finansiering

Länsstyrelsen har i likhet med de senaste åren medfinansierat flera projekt inom det utpekade fiskeområdet Vättern (FOG inom EFF axel 4), både genom eget arbete och kontanta medel. Via Vätternvårdsförbundet har ett framgångsrikt arbete bidragit till att få igång konkreta projekt inom området, vilket

medfört att alla tilldelade medel samt ytterligare ett mindre tillskott kunnat fördelas under 2013. Som ett exempel kan nämnas ett projekt mellan myndigheter och brukare för att förbättra förvaltningen av Vätterns bestånd av signalkräfta.

16. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Omprövning

Länsstyrelsen har bland annat genom att vidta ett antal åtgärder med stöd av tillgängliga juridiska instrument, arbetat för att nå miljömålen och målen om god ekologisk status inom EU:s vattenförvaltning. Det handlar exempelvis om tillsyn, ansökningar, anmälningar, omprövningar och samråd. Ingen regelrätt omprövning har färdigställts under 2013. Ett ärende prövades i domstol utan att miljöhänsynen fick genomslag. Prövningsprocesser pågår i domstol för fem objekt. Därutöver pågår processer som kan komma att leda till ändringar i befintliga vattendomar för ytterligare tolv objekt. Vid nio objekt där befintliga tillstånd saknas pågår processer. Flera av objekten påbörjades inom ramen för 2012 års regleringsbrevsuppdrag 57, målstyrd tillsyn av vattenkraftverk. Två beslut om utrivning av dammar utan tillstånd har fattats. Nio fysiska miljöförbättrande åtgärder där vattenjuridiskt arbete innefattats har färdigställts under 2013. Den juridiska processen är lång och flertalet ärenden är ännu inte avslutade, varför arbetet kommer att fortsätta under de närmaste åren.

Informationsinsatser är en viktig del av arbetet, och det vattenjuridiska åtgärdsarbetet innefattar bred samverkan både internt och med externa intressenter där samverkan med bland annat kommunerna är god. Den prioriteringslista över objekt Länsstyrelsen arbetar efter, utgår från miljömål, vattnets status samt till viss del klagomål. Listan stäms av via en för arbetet särskild intern styrgrupp. Länsstyrelsen har under året ajourhållit listan över objekt där juridiska åtgärder är mest prioriterade för att erhålla förbättringar i vattenmiljön. Ett arbete har påbörjats för att implementera prioriteringslistan som en del av åtgärdsprogrammen inom vattenförvaltningen som ska vara klara under 2014.

I handläggningen har vi fortsatt med rutinen att upprätta en lagtrappa för varje aktuellt objekt. Lagtrappan används dels för att prioritera de juridiska insatserna och dels som stöd i samband med kommunikationen med verksamhetsutövare.

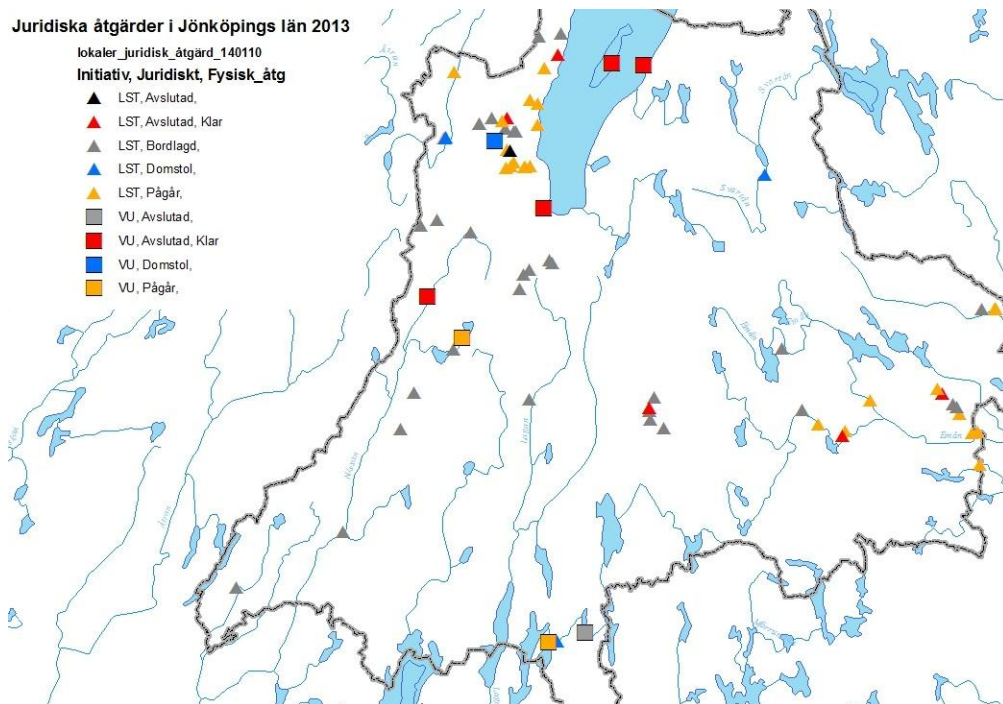
Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2013	2012	2011
Antal fiskevårdsområden	210	210	210
Antal yrkesfiskelicenser	6	6	6
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	1	1	3

Källa: Länsstyrelsens diarium och register

Kommentarer Tabell 1.2

Antalet yrkesfiskare avser antalet som är aktiva i länet. Ytterligare en fiskare är bosatt i länet men fiskar i havet. Sammanlagt har drygt 244 timmar nedlagts på ärendehandläggning inom vht 622 under 2013. Utöver det inkomna ärendet har flera ärenden där Länsstyrelsen granskat ansökningar av nationell karaktär hanterats och några ärenden som inkommit tidigare år avslutats. Ytterligare 170 timmar har lagts ned på att arbeta fram SWOT-analysen inför nästa programperiod. Därutöver har 600 timmar lagts på medverkan i arbetet med administrationen av fiskeområdet Vättern med extern finansiering. Här har 19 ärenden hanterats under 2013 varav flertalet kommer att avslutas under 2014.

Initiativ: Vem som tagit initiativ till ärendet.

- LST=Länsstyrelsen;
- VU=Verksamhetsutövaren.

Juridiskt:

- Bordlagd=brev om egenkontroll utskickad till VU och ärendet avslutat utan åtgärd;
- Pågående=juridiska processen pågår på LST;
- Domstol=ärendet ligger hos domstol;
- Avslutad=beslut/dom är klar.

Fysisk åtgärd: statusen på arbetet med miljöförbättrande fysiska åtgärder:

- Pågående=åtgärden är påbörjad;
- Klar=åtgärden är utförd.

Länsstyrelseinstruktion 6§

11. Länsstyrelserna i Norrbottens, Västernorrlands och Västra Götalands län ska göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen i Jönköping har även under 2013 bistått Länsstyrelsen i Västernorrland med expertkunskap inom fiskeområdet vid tillståndsprövning av ett vattenverksamhetsmål.

Folkhälsa

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 70*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,61	0,84	0,92
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,35	0,93	1,02
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,93	0,87	0,91
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 257	1 912	2 148
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,21	1,06	1,15
Antal ärenden, inkomna och upprättade	42	53	42
Antal beslutade ärenden	33	56	38
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	2	6
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 873	5 139	7 462

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Nivån på arbetsinsatsen och årsarbetskrafter inom folkhälsoområdet är ungefär som tidigare år. Huvuddelen ligger på ANDT-samordning samt tillsyn enligt alkohol- och tabakslagen. Även arbetet med personligt ombud redovisas här.

Tabell 6.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH) 1)	1 741,1	1,96
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	60,9	0,10
varav Fördelning av statsbidrag (704)	0,0	0,00
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	465,3	0,79
varav alkoholärenden (7051 - 7053)	217,8	0,34
varav tobaksärenden (7054 - 7056)	247,5	0,45
Totala kostnader (inkl. OH) 1)	2 256,8	

1) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Personligt ombud

Under året har Länsstyrelsen betalat ut ersättning för PO-verksamheten och följt utvecklingen i länet. Länsstyrelsen har också deltagit i styrgrupperna ute i de olika länsdelarna. Socialcheferna i Jönköpings län beslutade våren 2010 att en genomlysning skulle göras av samtliga verksamheter med personligt ombud i länet. Syftet var att få en överblick av PO-arbetet med avseende på bland annat målgruppens sammansättning, klientantal, ledningsstruktur och samverkan. Samtliga ombud och ledningsgrupper har intervjuats samt även ett urval klienter. Vidare har en genomgång gjorts av verksamhetsrapporter, styrdokument, arbetsmodeller och redovisad statistik. I denna genomlysning framkom att PO-arbetet har skilda förutsättningar i länet, ett steg i riktningen mot att arbeta mer samlat är att tillsätta en verksamhetschef för hela länet, den rekryteringen är avslutad och verksamhetschefen finns sedan 2013-07-15 på Regionförbundet och Länsstyrelsen har ett nära samarbete med verksamhetschefen. Slutligen har Länsstyrelsen även deltagit och medverkat vid nätverksträffar anordnade av Socialstyrelsen samt vid andra konferenser, föreläsningar och sammankomster.

Länsstyrelseinstruktion 5§

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Folkhälsa är en strategisk fråga för Länsstyrelsen som har bäring på en stor del av vår verksamhet, nedan redovisas några av de aktiviteter som genomförts under 2013.

ANDT och samarbetet med tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen

Inom folkhälsoområdet har Länsstyrelsen fokuserat på det alkohol-, narkotika-, dopning- och tobaksförebyggande arbetet. I enlighet med länets handlingsplan 2009-2014 för ANDT-förebyggande arbete vid namn "Insikt Utsikt", har möten hållits med befintliga grupper för att stärka samverkan och styra det förebyggande arbetet mot de gemensamma målen. Grupperna drivs och/eller sammankallas av Länsstyrelsen. I styrgruppen, som leds av länspolismästaren, finns alla länets kommuner representerade via respektive kommunstyrelses ordförande. Som ordinarie ledamöter ingår även landstingsråd och oppositionsråd samt avdelningschef och ANDT-samordnare från Länsstyrelsen. Beredningsgruppen består av representanter från Landstinget, Polisen, Regionförbundet samt ANDT- samordnare och tillsynsansvarig på Länsstyrelsen.

Samrådsgruppen består av de ovan nämnda myndigheterna, frivilligaktörer samt övriga relevanta aktörer såsom Högskolan och studenthälsan. Kommungruppen har representanter i form av kontaktperson eller samordnare från länets kommuner tillsammans med berörda myndigheter. Det finns även en arbetsgrupp kopplad till "Insikt Utsikt", SMADIT (samverkan mot alkohol och droger i trafiken), där Polis och kommunala handläggare medverkar. Gruppen drivs av ANDT-samordnare. Ovan nämnda grupper har träffats planenligt under året.

Länets ANDT-förebyggande arbete grundas på den nationella ANDT-strategin samt den regionala handlingsplanen och under året har Länsstyrelsen aktivt arbetat vidare med implementeringen av den nationella strategin i länet. Arbetet har bedrivits i ovan nämnda grupper men beredningsgruppen för "Insikt Utsikt" har även bjudit in kommun- ledningarna i länets tretton kommuner till separata dialoger. I dialogerna har fokus legat på den nationella strategin och kopplingen till den regionala handlingsplanen samt olika områden med anknytning till dessa. Det har också förts en diskussion kring styrgruppens beslut om att föra in ett mer tydligt brottsförebyggande perspektiv i "Insikt Utsikt". Detta genom att dels utveckla samverkansöverenskommelserna mellan kommun och Polis till ett mer konkret och levande dokument men även genom att låta aktörer med brottsförebyggande perspektiv i olika grupper delta i "Insikt Utsikt". Under hösten har "Insikt Utsikt" anordnat en konferens med inriktning på det brottförebyggande ANDT- arbetet riktad till representanter för styrgruppen, kommunrepresentanter, polis och samverkansgruppen.

Under året har ett nära samarbete mellan tillsynsansvarig och ANDT-samordnaren på Länsstyrelsen utvecklats. Tillsynsansvarig ingår i "Insikt Utsikt", i beredningsgrupp samt samrådsgrupp. Samordnare och tillsynsansvarig har även deltagit på gemensamma nationella nätverksträffar anordnade av Statens folkhälsoinstitut. Liknande nätverksträffar på regional nivå har startats upp för kommunala samordnare samt alkohol-/tobakshandläggare, och kommer fortsatt att hållas regelbundet. Den kommunala samordnarrollen fyller en viktig funktion i såväl det lokala och regionala som

nationella förebyggande arbetet, och i länet har man diskuterat hur man lokalt kan lösa en sådan roll. Även tillsynsområdet i termer av ett förebyggande verktyg har diskuterats och hur man ska åstadkomma samverkan mellan förebyggandefunktion och tillsynsfunktion, både lokalt och regionalt.

En planerad ettårsuppföljning av den regionala handlingsplanen har även genomförts under året. Uppföljningen avslutades med en sedvanlig årsuppföljningsrapport som visade att majoriteten inom organisationen var mycket nöjda med det befintliga upplägget inom organisationen, men att det fanns utrymme för utveckling och nystart.

Länsstyrelsen har under året varit engagerad i en rad projekt, kampanjer och aktiviteter:

- Under tiden den 1 oktober 2012 - 31 oktober 2013 har ett nationellt utvecklingsprojekt drivits med övergripande syfte att få till stånd ett mer likvärdigt ANDT- arbete vid länsstyrelserna. Projektet har haft benämningen SLUSS (Sveriges länsstyrelser utvecklar och stärker samordningens funktioner). Samtliga ANDT-samordnare har deltagit i projektet, även från Jönköpings län. Ett flertal möten har hållits under året och slutrapporten presenterades under hösten 2013.
- Länet har även deltagit i en nationell anti-langningskampanj "Tänk om", initierad av Statens folkhälsoinstitut, där ett flertal aktiviteter med syfte att minska langningen av alkohol till ungdomar genomfördes i länet. Samtliga aktörer inom "Insikt Utsikt" samverkade och bidrog genom debattartiklar, gemensam utdelning av broschyrer (bland annat av Polisen och Systembolaget), marknadsföring via annonser samt intervjuer och artiklar i radio, tidning, tv och sociala medier, allt inom ramen för Tänk om och Insikt Utsikt. Kampanjen drevs regionalt av Länsstyrelsen.
- Länsstyrelsen har genomfört en kartläggning av rökfria skolgårdar genom

att besöka en högstadieskola och/eller gymnasieskola i varje kommun. I samband med besöket har även samtal förts med skolledare. Information och utbildning för skolhälsovården kring tobaksfrågorna har skett i form av en SOTIS-utbildning (samtal om tobak i skolan) som syftar till att ge verktyg för fortsatt arbete med helheten i frågan. Under 2014 planeras en uppföljning samt vidare stöd till skolorna i form av en konferens tillsammans med Skolverket.

- Länsstyrelsen har även anordnat en konferens under temat Doping. Som ett led i det dopingförebyggande arbetet har ett dopingnätverk skapats med deltagare bestående av verksamhetsansvariga vid gym/friskvårdsanläggningar, skolhälsovård och behandlande enheter inom landstinget och vissa kommuner.
- Under 2013 har en stor del av den förebyggande verksamheten varit fokuserat på Cannabisbruket. Ett ökat antal beslag i länet har föranlett detta, i samverkan med andra aktörer har två konferenser genomförts under hösten på temat Cannabis.
- Under året har samverkansprojekt startats tillsammans med studenthälsan vid högskolan i Jönköping kring studenters risktagande vad gäller ANDT och sexuell hälsa. Arbetet påbörjades med en enkätundersökning under hösten 2013, och fortsätter i form av informationskampanjer under 2014.

Länsstyrelsen har även anordnat (s)VETTIG HÅLLBARHET - ett samarbete mellan Länsstyrelsen och Friskis&Svettis Jönköping. Målet var att sätta igång en fördjupad diskussion kring tre viktiga områden, se nedan. Samarbetet slutfördes under våren 2013.

- Mänskliga rättigheter med fokus på bemötande och tillgänglighet,
- ANDT (Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak)
- Miljö och ekologi med fokus på energi och klimat.

I övrigt har Länsstyrelsen arbetat för att sprida och realisera den nationella strategin samt att uppfylla målen i den regionala handlingsplanen. Detta har skett genom att delta i sådana möteskonstellationer där gehör för förebyggandetanken kan finnas och/eller skapas. Länsstyrelsen har exempelvis verkat i grupper såsom Modellområde för psykisk hälsa hos barn och unga och i referensgrupp för Barn som anhöriga projektet som båda drivs av Landstinget.

Länsstyrelsen har även deltagit och medverkat vid nätverksträffar anordnade av Statens folkhälsoinstitut samt andra konferenser, föreläsningar och sammankomster som på olika sätt kan bidra till att möjliggöra ett än bättre preventivt arbete i Jönköpings län och nationellt.

Tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen

Länsstyrelsen är regional tillsynsmyndighet enligt alkohollagen och tobakslagen, och ska ge råd och stöd till kommunerna samt utöva tillsyn över kommunernas verksamhet. Arbetet under 2013 har bedrivits enligt en tillsynsplan fastställd av länsledningen. Länsstyrelsens alkohol- och tobakshandläggare har under året genomfört tillsyn i fem kommuner i Jönköpings län och en kommun i Hallands län. Samtliga tillsynsbesök har gjorts i samverkan med Länsstyrelsen i Hallands län. En redovisning från kommunerna över deras tillsyn har också begärts in och fyra nätverksträffar har under året anordnats för de kommunala handläggarna. Länsstyrelsen har även regelbundet bistått kommunernas alkohol- och tobakshandläggare med råd och stöd via telefon och e-post.

Under 2012 inleddes ett samarbete mellan länsstyrelserna i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge samt Hallands län avseende utbildningsinsatser till kommunerna. Arbetet har fortsatt och under 2013 har en gemensam utbildning i Ansvarsfull alkoholservering och en tvådagarsutbildning i tillsyn i ekonomisk granskning anordnats för kommunernas alkoholhandläggare.

Länsstyrelsen har även deltagit i en regional nätverksträff för länsstyrelsernas alkohol- och tobakshandläggare i de ovan nämnda länen samt Länsstyrelserna i Skåne och Västra Götaland. Länsstyrelsen har också deltagit vid fyra centrala nätverksträffar anordnade av länsstyrelserna gemensamt samt andra utbildningar, konferenser, föreläsningar och sammankomster som på olika sätt kan bidra till att möjliggöra en bättre tillsyn i länet.

Övriga insatser

En analys har genomförts av länets beredskap inför en värmebölja med beaktande av brottsförebyggande-, socioekonomiska-, folkhälsoaspekter samt barns bästa. Arbetet ska bidra med underlag för att stärka krisberedskapen samt anpassa samhället till ett förändrat klimat då värmeböljor oftare förväntas inträffa i länet. Analysen, som var klar under sommaren 2013, genomfördes i samverkan med bland annat Landstinget, kommunerna, Polisen, privata aktörer samt centrala myndigheter.

I samverkan med Landstinget i Jönköpings län har Länsstyrelsen utbildat ungdomar till så kallade UV-informatörer, med uppdrag att informera allmänheten om riskerna med solning. Som en del i detta arbete har Länsstyrelsen även tagit fram ett utbildningsmaterial om solskydd för elever i årskurs 6-9.

I juni 2013 kom Livsmedelsverket ut med information gällande dioxiner och PCB i sik från Vättern. I samverkan med länsstyrelserna i Östergötlands, Örebro och Västra Götalands län gjorde Länsstyrelsen en bedömning av situationen som resulterade i att det inte infördes något saluförbud för sik från Vättern utan att man istället hänvisade till Livsmedelsverkets kostrekommendationer.

Länsstyrelsen har i samverkan med Landstinget, Högskolan i Jönköping, Jönköpings kommun och länets FN-distrikt anordnat konferensen ”Kemikaliefrågan idag – vad är problemet och vem har ansvaret?”, med inbjudna forskare från universiteten i Stockholm och Uppsala som berättade om

frågans omfattning samt belyste kopplingen mellan hormonstörande miljögifter och folkhälsa.

Länsstyrelsen har även deltagit i konferenser och sammankomster där både hälsans bestämningsfaktorer och förutsättningar för ett fungerande folkhälsoarbete i länet lyfts.

Våld i nära relationer

Både i Sverige och i andra länder blir det allt vanligare att betrakta våld i nära relationer ur ett folkhälsoperspektiv. Mäns våld mot kvinnor definieras av Världshälso-

organisationen (WHO) som ett utbrett folkhälsoproblem. Våld i nära relationer är omfattande och det har betydande konsekvenser för den kroppsliga och psykiska hälsan hos dem som utsätts och även för de barn som lever i familjer där det förekommer våld. Länsstyrelsen strävar efter att belysa, analysera och beakta våld i nära relationer utifrån flera perspektiv, däribland folkhälsoperspektivet men även jämställdhetsperspektivet och utifrån de mänskliga rättigheterna.

Jämställdhet

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 80*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,00	0,05	0,02
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,96	1,17	0,87
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,93	0,60	0,42
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 097	1 416	1 032
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,13	0,79	0,55
Antal ärenden, inkomna och upprättade	30	24	28
Antal beslutade ärenden	30	11	25
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 505	4 772	1 033
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 8015, Jämställdhetsintegrering ³⁾	62		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 8015 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2013. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 18 deltagande länsstyrelser är 57.

KOMMENTAR BRUKARUNDERSÖKNINGEN

För första året ingick arbetet med jämställdhetsintegrering i länsstyrelsernas brukarundersökning. Länsstyrelsen i Jönköpings län hade ett nöjdindex på 62, vilket var fem enheter högre än det genomsnittliga värdet för samtliga länsstyrelser. Brukarundersökningen gav goda betyg på bland annat bemötande, engagemang och kompetens medan webbplatsens funktionalitet och innehåll bör utvecklas. Undersökningen visade också på behov och önskemål om mer samverkan, fler kunskapsunderlag samt regionala styrdokument, där det sistnämnda väl sammanfaller med Länsstyrelsens uppdrag att ta fram en strategi för jämställdhetsintegrering.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Under 2013 har den sammanlagda årsarbetskraften inom jämställdhetsområdet ökat. Länsstyrelsen har en sakkunnig i jämställdhet och en utvecklingsledare för arbetet mot våld i nära relationer. Verksamhetskostnaderna har ökat med anledning av Länsstyrelsens uppdrag kring kompetensutveckling, där ett stort antal konferenser och utbildningar har anordnats.

I regleringsbrevet för 2013 fick länsstyrelserna uppdraget (uppdrag 84) att ta fram en strategi för jämställdhetsintegrering inom respektive län, omfattande både utåtriktat arbete i länet och arbetet i den egna verksamheten (den interna strategin berörs under Länsstyrelseinstruktionen 5§). I Jönköpings län har det funnits en jämställdhetsstrategi för åren 2010-2012, framtagen av Länsstyrelsen tillsammans med andra aktörer i länet. Då flera av de

kvantitativa målen i den tidigare länsstrategin inte uppnåddes under strategiperioden, har detta varit en viktig utgångspunkt i arbetet med att ta fram en ny strategi. Arbetet inleddes hösten 2012 med två identiska konferenser på olika platser i länet, där deltagarna kom med inspel om hur jämställdhet behöver lyftas i länet. Under våren 2013 bjöds 20 personer in till två processdagar för att ytterligare fördjupa sig i behoven på området. Deltagarna valdes ut för att ge en bred spridning avseende geografi, sektorer, verksamhetsområden och position i den egna organisationen. Det fortsatta arbetet med länsstrategin för jämställdhetsintegrering har genomförts i nära dialog med Jämställdhetsrådet i Jönköpings län (se nedan), som tillsammans med Länsstyrelsen är avsändare av strategin. Jämställdhetsrådets beredningsgrupp har utgjort en arbetsgrupp vid framtagandet av strategin. Konferenser och processdagar har varit viktiga delar i processen eftersom de dels har fungerat som en indikator på behoven i länet, dels har gett möjlighet att involvera fler aktörer i arbetet. Det finns ett stort engagemang kring frågan på flera håll i länet; många har varit involverade och bland dessa finns det en stark efterfrågan på utveckling. En utmaning framöver är att hitta rätt samverkansformer för att omvandla engagemanget till ett aktivt arbete med jämställdhet och jämställdhetsintegrering.

Under året har arbetet med att bygga upp och förstärka en ny struktur kring Jämställdhetsrådet fortsatt. Jämställdhetsrådet består av representanter från myndigheter, organisationer och näringsliv, har möte fyra gånger per år och ska vara ett pådrivande samverkansorgan i arbetet med jämställdhet i Jönköpings län. Förutom Jämställdhetsrådet finns en beredningsgrupp och fem fokusgrupper, vilka har påbörjat sitt arbete under 2013. Fokusgrupperna kommer att arbeta med jämställdhet inom specifika frågor och områden och utgör en viktig del i genomförandet av länsstrategin för jämställdhetsintegrering. Jämställdhetsrådets organisation samordnas av Länsstyrelsen och Landshövdingen är ordförande i rådet.

Länsstyrelsen har deltagit i flera sammanhang där jämställdhet berörs, både direkt och indirekt. Exempel på det är projektet Landsbygd på lika villkor (se Länsstyrelseinstruktionen 5§) och ett pågående arbete med folkhälsa som Landstinget i Jönköpings län har initierat. Länsstyrelsen har även hållit informationer och föreläsningar om sina uppdrag, om jämställdhet och om jämställdhetsintegrering på förfrågan från andra aktörer. Under Jönköpings läns första hbtq-festival, ”Jönköping Qom Ut”, deltog Länsstyrelsen med en föreläsning av RFSL:s brottsofferjour, ett informationsbord och medverkan i paraden som avslutade festivalen.

Under året har Länsstyrelsen kunna följa arbetet i Jönköpings kommun, den av länets kommuner som har anslutit sig till SKL:s startpaket för Hållbar Jämställdhet. Länsstyrelsen har deltagit vid en av utbildningarna som SKL hållit samt vid det avslutande tillfälle då det lokala arbetet presenterades. Kommunens jämställdhetsstrategi sitter med i Jämställdhetsrådets beredningsgrupp.

Länsstyrelsen i Gotlands län samordnar utvecklingssatsningen ”Länsstyrelserna utvecklar jämställdhet”, och under hösten har man anordnat flera utbildningstillfällen som sakkunnig i jämställdhet har deltagit i. Utöver det har sakkunnig i jämställdhet deltagit i en rad konferenser och utbildningar, både regionalt och nationellt.

ESF Jämt

Sedan 2009 har länsstyrelserna drivit projektet ESF Jämt, med syfte att utbilda och stötta projekt inom Europeiska Socialfonden att integrera jämställdhetsperspektiv i projektverksamheten. 2013 har projektet avslutats, vilket har inneburit att de åtta projektstödjarnas rådgivning och utbildning har slutförts under första halvan av året medan arbetet med sammanställning och insamling av resultat, erfarenheter och lärdomar har pågått året ut.

ESF Jämt har uppnått sina mål under 2013, vilket bland annat har inneburit ett fortsatt arbete med fördjupningsprojekt, flera

seminarier/konferenser samt att en modell för hållbart jämställdhetsarbete hos projekt inom Socialfonden har tagits fram. Följeforskningen visar på att ESF Jämt har erbjudit ett stöd av hög kvalitet som har gjort nytta i Socialfondsprojekten. Under 2013 har projektet i hela landet genomfört 57 utbildningar och 173 rådgivningar. Under hela projektperioden har 863 utbildningstillfällen och 2377 rådgivningstillfällen hållits. Projektet har också tagit fram metod- och spridningsmaterial.

2012 och 2013 har ESF Jämt gett fördjupat stöd till ett 40-tal utvalda projekt, strategiskt utvalda av de regionala ESF-råden tillsammans med projektstödarna i ESF Jämt. I region Småland och Öarna har projekt från Jönköpings län valts ut som fördjupningsprojekt.

INDIKATORER

Jämställdhet utgiftsområde 13

Nystartade företag	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor (%)	-	34,3	34,5	32,1
Andel nystartade företag av män (%)	-	65,7	65,5	67,9
Mäns våld mot kvinnor	2013	2012	2011	2010
Anmällda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor 18 år eller äldre. Antal per 100 000 av medelfolkmängden 18 år eller äldre.	170	188	204	166

Källa: Statistiska centralbyrån, Brottsförebyggande rådet

Nystartade företag

Andel företag som startas av kvinnor, i förhållande till totalt antal nystartade företag i länet, minskade något 2012, efter att ha ökat två procentenheter mellan 2010 och 2011. Det innebär att länet fortfarande ligger något lägre än siffrorna för riket i helhet. Fortfarande ägs närmare två tredjedelar av de nystartade företagen av män. I statistiken osynliggörs de företag som ägs av en kvinna och en man tillsammans, då endast en ägare kan registreras för enskild firma. En annan omständighet är att statistiken endast omfattar företag som sysselsätter mer än 500 timmar per år.

Länsstyrelsen har sett att kvinnor i större utsträckning än män startar företag som inledningsvis drivs i liten omfattning för att därefter växa, något som innebär att många företag startade av kvinnor blir osynliga i statistiken.

För att främja ett mer jämställt företagande arbetar Länsstyrelsen aktivt med information till sökande av företags- eller projektstöd. En del i detta arbete är framtagandet av informationsbroschyrer som lyfter fram forskning som visar på jämställda företags positiva resultat. Uppföljning visar att fler företag i länet har valt att anställa lika många kvinnor och män. Länsstyrelsen ska under kommande år ytterligare förstärka sina insatser för att sprida kunskap om genus och jämställdhet inom ramen för de regionala utvecklingsmedlen, vilket görs i samverkan med Regionförbundet Jönköpings län. Länsstyrelsen samverkar även med andra regionala aktörer, exempelvis Winnet Jönköpings län, i arbetet med att undanröja hinder för kvinnor att starta företag. Det är ett långsiktigt arbete som dels handlar om stöd och nätverk för målgruppen, dels om att öka kunskapen hos företagsfrämjande aktörer i länet.

Mäns våld mot kvinnor

Tillgänglig forskning visar att anmälningsbenägenheten när det gäller mäns våld mot kvinnor i nära relation är lägre än vid många andra typer av brott. Det största skälet till detta är den nära relationen mellan offret och våldutövaren men även andra hinder för att anmäla brottet kan finnas, så som rädsla för våldsutövaren, gemensamma barn, gemensam ekonomi eller skam och skuld. Således finns det inom mäns våld mot kvinnor i nära relation ett stort mörkertal, de brott som anmäls är endast en liten del av det faktiska våldet.

Indikatorn ovan, antal anmällda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor, visar att Jönköpings preliminära siffra för 2013 är 170 anmällda brott. Riksgenomsnittet är 205 anmällda brott. Jönköpings län ligger således klart under riksgenomsnittet, det är endast sex av landets tjugoen län som ligger under denna

siffror. Antal anmälda brott har även minskat sedan 2011, då antalet var 204 anmälda brott i Jönköpings län.

Om minskningen av anmälda brott har sin grund i att färre brott begås eller att färre väljer att anmäla är svårt att uttala sig om. Om resonemanget utgår från det sistnämnda, att vårt län inte har färre reella brott utan bara ett större mörkertal, behöver länets aktörer bli bättre på att ge utsatta information, skydd, stöd och hjälp så att de orkar och vågar gå igenom en rättsprocess. Länsstyrelsen har i detta sammanhang en viktig roll gällande att erbjuda kompetensutveckling och annat stöd till de som möter våldsutsatta. Under år 2013 har Länsstyrelsen satsat mycket på kompetenshöjande insatser i länet. Över 1100 personer från många av länets olika myndigheter och ideella/idéburna organisationer har deltagit i de olika satsningarna under året. Förhoppningen är att kompetensen på området genom detta har höjts så att fler utsatta och barn som bevittnar våld identifieras och får bättre stöd. Genom denna stora satsning har ämnet våld i nära relationer aktualiserats på den politiska arenan och inom berörda myndigheter, vilket förhoppningsvis kommer att leda till att området blir mer prioriterat när det gäller resurser för insatser och personal. Vidare har Länsstyrelsen arbetat aktivt med att förbättra samverkan mellan länets olika aktörer, bland annat genom att samordna en samverkansgrupp på området med ett stort antal representanter från länets myndigheter och organisationer. Tillgänglig erfarenhet och forskning visar på att samverkan är av central betydelse när det gäller att ge fullgott stöd till våldsutsatta och barn som lever i våldets närhet samt våldsutövare.

Utöver ansvar för individernas skydd och stöd har samhället ett ansvar att arbeta förebyggande och övergripande mot våld, exempelvis med att förändra samhällets syn på kvinnor som blir/har blivit utsatta för våld. Genom att i olika sammanhang belysa kvinnors utsatthet inom våld i nära relation, med utgångspunkt i att de är offer för brott,

kan anmälningsbenägenheten för både brott man uppmärksammar och brott man själv utsätts för förbättras, och därmed mörkertalet minskas. Länsstyrelsens förebyggande och övergripande arbete på området har sin utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna och arbetet sker såväl internt som externt, exempelvis i olika samverkansforum, genom kompetenshöjande insatser, besök i politiska forum, via media samt via utvecklingsmedel.

Förutom resonemang kring mörkertal är det även viktigt att belysa några andra möjliga sidor av länets låga siffror av anmälda brott. Dels rör detta det faktum att Jönköpings län är ett län bestående av flertalet mindre kommuner. I små samhällen och städer finns vanligtvis mer omfattande social kontroll än i större städer, vilket kan vara en bidragande orsak till att man inte polisanmäler både det våld man själv blir utsatt för och det våld man ser att andra blir utsatta för. Detta resonemang stöds av att fem av de sex län som har färre antal anmälda brott än Jönköpings län är mindre län med förhållandevis små kommuner. Ytterligare kan låga siffror tyda på att den som är utsatt får adekvat skydd och hjälp för att våldet ska upphöra och att personen då inte är motiverad att gå igenom en svår rättsprocess.

För att sammanfatta ovanstående resonemang kan länets låga antal anmälda misshandelsbrott mot kvinnor tyda på många olika saker. Det kan ses som en indikator på att arbetet mot våld, både det individuella och det övergripande, behöver förbättras så att fler anmäler brott. Det kan även ses som en indikator på den sociala kontrollens betydelse eller som en indikator på att skydd och stöd fungerar så väl att utsatta väljer att inte polisanmäla. Hur man än väljer att resonera kring denna komplexa fråga är den viktigaste slutsatsen att arbetet **mot** våldet och **för** de som berörs av våldet måste fortsätta och ständigt förbättras. Att inte behöva drabbas av eller bevittna våld är en grundläggande mänsklig rättighet. Det är myndigheternas ansvar att skydda och hjälpa drabbade av våld i en nära relation samt förebygga och bekämpa våldet. I detta arbete är de ideella/idéburna organisationerna ett ovärderligt komplement.

Återrapportering regleringsbrev

Tabell 7.1

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2013	2012	2011
Verksamhetskostnader inkl. OH ¹ (tkr)	2 097,3	1 416,1	1 032,4
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	733,4	583,6	841,0
varav övrig finansiering (tkr)	1 363,5	832,5	184,3
Andel av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,13	0,79	0,55
Verksamhetsintäkter	1 065,6	654,9	155,2

1) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Länsstyrelseinstruktion 5§

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

I enlighet med uppdrag 84 i regleringsbrevet för 2013 har Länsstyrelsen tagit fram en strategi för jämställdhetsintegrering i den egna verksamheten. Strategin har hållits kortfattad och övergripande, då det i genomförandet ingår ett arbete med att inhämta kunskap om nuläget för att se var behov och möjligheter till utveckling finns. Visst arbete pågår redan inom olika delar av Länsstyrelsens verksamhetsområde, vilket innebär att det finns en grund att utveckla och bygga vidare på. En intern grupp har bildats för att förstärka den sociala aspekten av hållbar utveckling. Gruppen kommer att utgöra ett stöd för utvecklingsarbetet på Länsstyrelsen och därmed även i genomförandet av den interna strategi för jämställdhetsintegrering som har tagits fram under 2013. Under året har en föreläsning om jämställdhetsintegrering hållits för all personal på personalinformation och det märks en ökad efterfrågan på stöd i att beakta jämställdhetsperspektivet. Sakkunnig i jämställdhet har även deltagit i tvärssektoriellt arbete på myndigheten, exempelvis i en intern workshop kring framtagandet av genomförandestrategin inom Landsbygdsprogrammet 2014-2020.

Med målsättningen att öka jämställdheten inom det nya landsbygdsprogrammet 2014-2020 har Länsstyrelsen tillsammans med Winnet Sverige och Winnet Jönköpings län initierat pilotprojektet "Landsbygd på lika villkor – Ur ett regionalt perspektiv". I projektet samlades regionala och nationella aktörer kring frågan om hur jämställdhet kan säkras i det kommande landsbygdsprogrammet. Projektet resulterade i ett antal förslag på lokal, regional och nationell nivå. Förslagen har sammanställts i en skrift och har presenterats för samtliga länsstyrelser samt Jordbruksverket. Landshövdingen i Jönköpings län har personligen överlämnat skriften till Landsbygdsministern i juni månad. Under ELMIAs lantbruksmessa i oktober genomfördes en workshop kring förslagen. En utställning fanns också som besökare kunde ta del av. Projektet har resulterat i ett närmare internt samarbete i frågan och erfarenheter från projektet kommer att inkluderas i Länsstyrelsens arbete med framtagande av en regional handlingsplan för Landsbygdsprogrammet 2014-2020.

Länsstyrelsen i Jönköping har tillsammans med länsstyrelserna i landets sydliga län arrangerat två heldagars kompetensutveckling kring kopplingen mellan våld i nära relationer och våld mot djur. Ett flertal djurskyddshandläggare från Länsstyrelsen deltog och konferensen har följts upp internt genom medverkan av Länsstyrelsens utvecklingsledare mot våld i nära relationer vid möten med djurskyddshandläggarna.

Vidare har Länsstyrelsen under året påbörjat arbetet med att ta fram en gemensam värdegrund. Alla medarbetare har under året fått möjlighet att delta i två värdegrundsdagar som har genomförts i form av föreläsning och workshops. Med ett stort engagemang kunde medarbetare från de olika verksamheterna samtala och diskutera kring dessa viktiga frågor som i det fortsatta arbetet ska leda fram till gemensamma vägledande värdeord för myndighetens arbete.

Mäns våld mot kvinnor - stödja samordningen i länet (uppdrag 81 RB 2013)

Länsstyrelsen ska inom sitt ansvarsområde stödja samordningen i länet av insatser som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Under 2013 har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att utveckla och stödja befintliga strukturer kring samverkan i länet. Länsstyrelsen leder och sammankallar i nuläget tre nätverk i länet. Ett nätverk bestående av handläggare för våld i nära relationer från fyra av länets kommuner. Detta nätverk startades i inledningen av året och har därefter träffats vid fyra tillfällen. Fokusgruppen våld i nära relationer, underställd Jämställdhetsrådet, har under året förstärkts och i nuläget finns ett stort antal myndigheter och organisationer representerade. Gruppen, som behandlar hela området våld i nära relationer, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, har träffats vid fyra tillfällen under året. Fokusgruppen prostitution och människohandel för sexuella ändamål, även den underställd Jämställdhetsrådet, har träffats vid tre tillfällen

och utöver detta även genomfört ett studiebesök till Göteborg. Länsstyrelsen har vidare besökt ett lokalt nätverk för att informera om aktuella uppdrag på området.

I inledningen av året samlade Länsstyrelsen 25 experter inom området våld i nära relationer till en tvådagars workshop. Syftet med dagarna var att ta fram underlag till en plan för arbetet mot våld i nära relationer i Jönköpings län. Resultatet från dagarna lämnades över till en mindre projektgrupp som består av utvalda medlemmar ur den större fokusgruppen våld i nära relationer. Projektgruppen har träffats vid fem tillfällen under året och arbetet är nu i slutskedet. Fokusgruppen våld i nära relationer kommer att vara ansvarig för genomförandet samt uppföljningen. Syftet med planen är att genom samverkan kvalitetsutveckla länets arbete mot våld i nära relationer och därigenom förbättra stödet för drabbade av våld i nära relationer i länet. Samverkansplanen planeras gälla under åren 2014 till och med 2018.

Länsstyrelsen har under året arrangerat ett erfarenhetsutbyte med deltagare från de flesta berörda myndigheter och ideella/ideburna organisationer. En stor del av dagen ägnades åt att arbeta med ovan nämnda samverkansplan. Vidare har Länsstyrelsen, i samverkan med Landstinget i Jönköpings län och Regionförbundet i Jönköpings län, arrangerat tre basutbildningar om våld i nära relationer. Intresset var stort och över 200 personer från främst Landstinget och kommunernas socialtjänst närvarade. I samverkan med Landstinget i Jönköpings län anordnade även Länsstyrelsen kompetensutveckling kring barn och unga som har sex mot ersättning.

Länsstyrelsens del i det nationella arbetet mot mäns våld mot kvinnor har under året fortgått, däribland genom att delta vid de nationella nätverksträffarna för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Mäns våld mot kvinnor - regionalt kompetens- och metodstöd

För att kvalitetsutveckla arbetet inom våld i nära relationer har Länsstyrelsen fått i uppdrag att erbjuda regionalt metod- och kompetensstöd till kommuner och ideella/idéburna organisationer. Inom ramen för uppdraget har Länsstyrelsen samverkat med andra regionövergripande aktörer, till exempel Regionförbundets regionala ledare för plattformsarbetet. För att öka sin egen kompetens har Länsstyrelsens utvecklingsledare bland annat deltagit i Socialstyrelsens utbildningsdagar.

Länsstyrelsen har följt länsstyrelsernas och Socialstyrelsens genomförandeplan avseende uppdraget. De viktigaste kompetenshöjande insatserna har under året varit två halvdagar om Socialstyrelsens bedömningsmetoder FREDÅ och tre heldagar om handboken VÅLD. Dagarna kring handboken VÅLD genomfördes med hjälp av ett föreläsarteam från olika verksamheter i länet. Föreläsningarna filmades och publicerades på Länsstyrelsens hemsida för större spridning. Länsstyrelsen har vidare genomfört nio externa föreläsningar inom området våld i nära relationer.

Som ett led i arbetet med att förtydliga socialnämnders respektive ideella/idéburna organisationers ansvar vid utförandet av insatser enligt Socialtjänstlagen har Länsstyrelsen under året besökt tio av länets tretton kommuner och där haft föredrag i socialnämnder eller liknande. Inom uppdraget har Länsstyrelsen vid tre tillfällen under året även besökt en enskild kommun för processtöd och handledning kring övergripande frågor samt myndighetsutövning i enskilda ärenden.

Mäns våld mot kvinnor - effekter

Inom det fjärde jämställdhetsmålet, mäns våld mot kvinnor, har Länsstyrelsen under 2013 arrangerat en stor mängd kompetenshöjande insatser. Sammanlagt har omkring 1 100 personer deltagit vid dessa tillfällen. Länsstyrelsen har här så långt som möjligt strävat efter samverkan, och vid sju tillfällen

fanns fler arrangörer än Länsstyrelsen i Jönköpings län. Problemområdet våld i nära relationer har på grund av denna stora kompetenssatsning fått stort utrymme i länet, dels inom berörda verksamheter men även på den politiska arenan. Genom förbättrad kunskap hos berörd personal har även kompetensen att identifiera våldsutsatta och barn som bevittnat våld förbättrats. Detta har bland annat visat sig i en ökning av aktuella ärenden i de flesta av länets kommuner, speciellt ärenden rörande hedersrelaterat våld och förtryck. Som en följd av årets satsningar har även Länsstyrelsens roll som central aktör på området förstärkts. Länsstyrelsen kontaktas nu flitigt för konsultation och rådgivning.

Länsstyrelsen bedömer vidare att årets arbete i de båda fokusgrupperna våld i nära relationer och prostitution och människohandel haft en påtaglig betydelse för länets utveckling på området. Engagemanget i grupperna har varit mycket stort och arbetet drivs ständigt framåt. Befintlig samverkan har genom gruppernas arbete förstärkts och fördjupats och deltagarna har fått förbättrad kompetens i sakområdet samt större kunskap om varandras ansvarsområden. Då samverkan, både övergripande och kring ärenden, är helt avgörande beträffande kvaliteten i arbetet mot våld är denna utveckling mycket positiv. Resultatet av en förbättrad samverkan kan för det direkta arbetet bland annat innebära effektivare, mer samordnad och därmed bättre hjälp till de berörda av våld i nära relationer i länet.

Hedersrelaterat våld och förtryck (Uppdrag 82 RB 2013)

Länsstyrelsen har i uppdrag att främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Inom uppdraget har Länsstyrelsen under året fördelat utvecklingsmedel till fyra projekt i länet. Projekten syftar i korthet till att lyfta och öka förståelsen om könsstämpning, starta ett tehus för kvinnor i Jönköping, genomföra kompetensutveckling och utarbeta rutiner samt öka kunskapen om heder och HBTQ. I samverkan med projektägarna till ett av årets projekt inbjöd Länsstyrelsen även till en

halvdags kompetensutveckling om integration, jämställdhet och kvinnlig könsstympling. Föreläsare var en man från Somaliland och intresset för föreläsningen var stort.

Under hösten genomfördes en bas- och spetsutbildning om hedersrelaterat våld och förtryck där hela 215 personer deltog. Länsstyrelsen Östergötland bidrog med föreläsare och dagen arrangerades i samverkan med ytterligare åtta regionala aktörer. Deltagarna delades i spetsdelen upp utifrån profession/ideella engagemang och medlemmar i fokusgruppen mot våld i nära relationer agerade värdar för de olika delarna.

Inom det länsstyrelsegemensamma arbetet har en ny arbetsgrupp under året bildats och denna sammankallas av Länsstyrelsen i Jönköpings län, som ingår i gruppen tillsammans med länsstyrelserna i Östergötlands och Södermanlands län. Arbetsgruppen fokuserar på vuxna kvinnor utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck och har under året träffats vid tre tillfällen. Syftet med arbetsgruppen är dels att synliggöra målgruppen inom länsstyrelserna, dels att förbättra länsstyrelsernas stöd till de aktörer som möter målgruppen.

2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Länsstyrelserna har påbörjat ett arbete med att se över vilken statistik i de gemensamma systemen som kan göras könsuppdelad. Detta är ett arbete som kommer att fortsätta under 2014. Länsstyrelsen bryter genomgående ner statistik på kön då det är möjligt. Exempel på detta är redovisning av kurser och

rådgivningar samt vid tillsättande av olika grupper och delegationer. Länsstyrelsen använder sig också i möjligaste mån av könsuppdelad statistik för att göra lägesbeskrivningar i rapporter, strategier och andra regionala dokument.

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Länsstyrelsen har en verksamhet som berör alla invånare i länet, både vuxna och barn, i många av verksamheterna behövs särskild hänsyn tas till barns bästa. Länsstyrelsen arbetar med att i ännu högre grad arbeta utifrån barnkonventionen. Barnkonsekvensanalyser inom vissa ärendegrupper är ett sätt att arbeta med frågan.

Länsstyrelsen finns med i styrgruppen för Barndialogen i Jönköping, en samarbetsplattform för alla frågor som rör barn där alla kommuner och landstinget ingår. Arbetet pågår med att öka kunskapen och användningen av barnkonventionen i länet. Länsstyrelsen kallar också till en regional samrådsgrupp på temat miljö och hälsa. Där

ingår förutom Länsstyrelsen även Landstinget, Regionförbundet, Miljömedicin och Trafikverket. Under året har fokus legat på analys och spridning av Barnmiljöhälsoenkäten. I november arrangerades en gemensam konferens på temat där resultaten från enkäten presenterades.

Jämställdhet och integration

Som ett led i arbetet med strategin för jämställdhetsintegrering bjöds ett tjugotal personer in till två processdagar, däribland två personer under 18 år för att involvera unga i arbetsprocessen. Under Jämställdhetsrådet finns en fokusgrupp med inriktning på frågor som rör barn och unga.

Vid beslut rörande utvecklingsmedel för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck prioriterar Länsstyrelsen insatser som vänder sig till unga personer, både i ett tidigt skede och mer långsiktigt. Vilka konsekvenser ansökande projekt kan få för barn och unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck beaktas vidare alltid i samband med beslut.

Länsstyrelsen har valt att särskilt lyfta fram barns etablering i samband med framtagandet

av den regionala strategin inom integrationsområdet. I de uppföljningsbesök som gjorts i kommunerna under året har fokus legat på barnen och barnens skolgång och hälsa. Länsstyrelsen utgår också utifrån barnkonventionen i arbetet med ensamkommande barn. Detta kan till exempel innebära att det är en utgångspunkt i en föreläsning eller en diskussion om barnens bästa vid ett förhandlingsarbete.

Integration med mera

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2013	2012	2011
Avser verksamhet 85*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,61	1,08	1,32
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,05	1,01	0,96
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,26	1,03	1,07
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 549	2 034	2 279
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,37	1,13	1,22
Antal ärenden, inkomna och upprättade	29	19	22
Antal beslutade ärenden	10	4	22
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	18	2	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	90

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

VERKSAMHET – VOLYMER OCH PRESTATIONER

Regional och nationell samverkan

Under 2012 identifierade Länsstyrelsen ett behov av att ytterligare förstärka arbetet med regional samverkan gentemot fler aktörer och på alla plan inom integrationsområdet. Länsstyrelsens integrationsverksamhet utvecklades därför under 2013 då tillfälliga projektmedel gjorde det möjligt att påbörja arbetet med att skapa en regional strategi för integrationsarbetet i Jönköpings län. I februari månad bildades länets integrationsråd som under året haft fyra möten. Rådet leds av Landshövdingen och har 28 representanter från länets kommuner, Polismyndigheten, Landstinget, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Regionförbundet, LO, Företagarna, Fastighetsägarna, SIOS, Jönköpings läns bildningsförbund, Röda korset, Swedbank och Smålandsidrotten. Till rådet finns en beredningsgrupp med tjänstemän kopplad. Beredningsgruppen har under året haft tolv möten och har en representation från Migrationsverket, Länsstyrelsen (sammankallande), Landstinget, Arbetsförmedlingen, Regionförbundet samt

tre av länets 13 kommuner. För att ta fram ett underlag till strategin har tre workshopsdagar genomförts där totalt 77 personer varit involverade, både från ideell och offentlig sektor. Integrationsrådet tar ett brett grepp kring integrationsfrågorna och målgruppen är utrikes födda invånare och asylsökande, i alla åldrar i Jönköpings län, med fokus på nyanlända men också offentlig sektor, näringsliv och övriga aktörer som arbetar med integrationsfrågor i länet. Inför 2014 kommer fem nya och två befintliga fokusgrupper att kopplas till arbetet. Fokusgrupperna handlar om utbildning (barn), arbete och vuxenutbildning, social sammanhållning, bostäder, våld i nära relationer, ensamkommande barn samt hälsa. På så vis kommer ytterligare ca 70 personer att kopplas till det länsövergripande utvecklingsarbetet.

Länsstyrelsen har under året aktivt verkat för att integrationsfrågorna ska beaktas i olika sammanhang, bland annat i processerna med att ta fram ett nytt landsbygdsprogram för Jönköpings län, en ny regional utvecklingsstrategi samt en ny regional folkhälsostategi.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har under året fått en större roll i det nationella utvecklingsarbetet då länsrådet blivit kontaktlänsråd och nationellt ansvarig för länsstyrelsernas integrationsfrågor. Länsstyrelsen i Jönköpings län är även representerade i Bosättningsgruppen, en myndighetsgemensam arbetsgrupp under Samverkansdelegationen som arbetar med hinder och möjligheter vid bosättning av nyanlända. Länsstyrelsen har också ett särskilt ansvar att koordinera länsstyrelsernas arbete med information och kommunikation inom sakområdet, vilket under året inneburit särskilda utmaningar bland annat med att kommunicera de förändringar som varit aktuella inom området ensamkommande barn. Länsstyrelsen i Jönköping har i samverkan med Länsstyrelsen i Kronoberg tagit fram riktlinjer och underlag i samband med det nya uppdraget kring flyktingguider. Länsstyrelsen har även ingått i Landsbygdsnätverkets arbets- och temagrupp Integration. Utöver detta har ett antal träffar skett med övriga länsstyrelser för att samordna och utveckla arbetet inom integrationsområdet.

Överenskommelser och kommundialoger om mottagande av nyanlända

I länet finns en generellt sett positiv grundhållning till mottagande av nyanlända invandrare, dock har den ökade inströmningen i kombination med allmän bostadsbrist påverkat länets kommuner, vilket medförde att Länsstyrelsen inför 2013 bedömde att det förelåg ett stort behov av att arbeta med just dessa frågor. Överläggningar med länets kommuner om mottagande av nyanlända invandrare för 2013 avslutades under första kvartalet. Samtliga kommuner hade då en undertecknad överenskommelse.

Länsstyrelsen påbörjade förhandlingsarbetet för 2014 års överenskommelser i samband med en träff på länsresidenset som Landshövdingen bjöd in till. Inbjudna var kommunernas kommunalråd och chefstjänstemän, Arbetsförmedlingen, Regionförbundet, Landstinget och Migrationsverket. Vid mötet presenterades

det så kallade länstalet för 2014, varefter kommunernas representanter själva arbetade fram en kommunfördelningsmodell där olika värden såsom befolkning, arbetsmarknad och bostadsmarknad viktades. Fördelningsmodellen gick på remiss till länets kommuner och användes som underlag i de diskussioner som fördes med kommunerna i samband med de enskilda kommunförhandlingar som påbörjades i november månad.

Under ovanstående dialogmöte och efterföljande möten med kommundialoger har även vid flera tillfällen förslaget till den nya ersättningsförordningen kommunicerats.

Bostäder

Tillgången på bostäder har minskat i samtliga av länets kommuner. Vissa av kommunerna uppger att bristen på bostäder är det stora hindret för att kunna ta emot nyanlända invandrare. Länsstyrelsen har initierat en kartläggning av bostadsmarknaden hos såväl privata fastighetsägare som hos allmännyttan. Arbetet leds av Nässjö kommun.

Integrationsrådet har även tillsatt en särskild fokusgrupp som bland annat kommer att arbeta med bostäder för utrikes födda med särskilt fokus på nyanlända. I samverkan med Migrationsverket och Arbetsförmedlingen har Länsstyrelsen påbörjat arbetet med att ta fram en regional strategi för myndighetsgemensam bosättningsdialog. Syftet är bland annat att få till stånd en fungerande kommunikation mellan myndigheterna om pågående arbete med asylmottagande och bosättning av asylsökande, nyanlända och ensamkommande asylsökande barn.

Länsstyrelsens sakkunniga inom integrationsområdet har deltagit i kommunbesök i samband med uppföljning av Boverkets bostadsmarknadsenkät, dessutom har särskilda telefonintervjuer med kommunerna angående tillgängliga bostäder för nyanlända genomförts.

Samverkan inom mottagande och etablering av nyanlända

Länsstyrelsen har initierat ett särskilt samverkansforum med representanter för integrationsansvariga kommunala chefer. I detta forum diskuteras såväl övergripande strategiska frågor som kommunernas praktiska verksamhetsfrågor. Arbetsförmedlingen och Migrationsverket är inbjudna till dessa möten.

Länsstyrelsen är medarrangör i ett nätverk för kommunernas flyktingsamordnare och integrationshandläggare som träffas 3-4 ggr/år. Vid dessa möten lämnas aktuell information från bland andra Länsstyrelsen, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen

Uppföljning

I slutet av året skickade länsstyrelserna ut den länsstyrelsegemensamma uppföljningsenkäten av mottagande och etablering av nyanlända (META). I samband med enkätsvaren genomförde Länsstyrelsen även uppföljningsbesök i fem av länets 13 kommuner. Vid besöken behandlades kommunens mottagande av nyanlända, lokal samverkan, mottagande av ensamkommande barn, sfi, fritid och föreningsliv, arbete, hälsa, interkommunal samverkan och barn. Den breda ansatsen innebar i flera fall att representanter inom kommunerna som annars inte gemensamt diskuterade integrationsfrågor fick möjlighet att träffas.

SFI och Samhällsorientering

Länsstyrelsen under året varit sammankallande till länets grupp för samhällsorientering. Under 2013 har två träffar genomförts. Länsstyrelsen har också erbjudit råd och stöd, till exempel i form av utdelning av material i samband med den utökade målgruppen.

Länsstyrelsen har aktivt arbetat med uppföljning genom den gemensamma enkät som skickas till kommunerna samt genom särskilda studiebesök hos SO-anordnare och även tagit del av undervisningen som skett. I länet pågår flera spännande utvecklingsarbeten vad gäller SFI. Länsstyrelsen har beviljat

medel till två av projekten. Det ena projektet rör SFI i kombination med yrkesutbildning och det andra rör SFI och föräldrastöd till föräldralediga. Utöver detta har flera av kommunerna fått utvecklingsmedel beviljat av Skolverket. Länsstyrelsen har medverkat vid det nätverk som finns bland länets SFI/vuxenrektorer, genomfört separata kommunbesök i flera kommuner för att ta del av SFI-undervisningen samt tagit upp SFI under de META-uppföljningsbesök som nämns under rubriken ”uppföljning” ovan.

Kunskapsöverföring

Länsstyrelsen har under året skickat ut 19 nyhetsbrev med aktuella händelser och nyheter inom integrationsområdet, och har utöver detta spridit kunskap genom de nätverk som finns i länet samt genom medverkande vid sammankomster i länet.

Bedömning av det egna resultatet

Länsstyrelsens insatser och verksamheter under året bedöms ha haft en klart positiv påverkan på integrationsarbetet i länet. Länsstyrelsen har lagt extra tid och resurser i integrationsarbetet för att stärka samverkan och ha en ökad närvaro bland länets kommuner genom ett nytt etablerat samverkansforum och en ökad mängd kommunbesök. Länsstyrelsens uppfattning är att dessa insatser har uppskattats av länets kommuner. Att utveckla en ny modell med ökad delaktighet i förhandlingsarbetet är något som också upplevs har varit lyckat och som kommer att fortsätta under 2014.

Enligt den enkät som skickades ut under hösten till länets kommuner framgår bland annat att 92 procent av kommunerna upplever att Länsstyrelsens arbete ger ökad kunskap inom integrationsområdet.

Utvecklingsområden

För att stärka Länsstyrelsens arbete och insatser inom integrationsområdet ser Länsstyrelsen behov av att ytterligare utveckla följande verksamhetsområden.

- Fortsätta det påbörjade arbetet med länets kommuner och berörda parter att utifrån aktuellt länstal, gemensamt ta fram kriterier och fördelningsnycklar för

fungerande kommunfördelning av mottagande av nyanlända. Att fortsätta detta arbete är särskilt angeläget med anledning av det stora antalet nyanlända som enligt Migrationsverkets prognos förväntas behöva bosättning under kommande år.

- Göra en grundlig kartläggning av bostadsmarknaden i länet där såväl bostäder hos allmännyttan som bostäder hos privata fastighetsägare utreds. Kartläggningen bör omfatta bostäder i tätort och landsbygd. Undersöka eventuella hinder för nyanlända att få tillgång till hyreskontrakt men även titta på ”goda exempel”. Detta arbete har initierats och påbörjats under senhösten 2013.
- Fortsätta att utveckla det pågående samverkansarbetet med kommuner och berörda parter i länet där bland annat möjlighet till bättre regional samverkan inom olika områden undersöks. Arbetet med Lokala överenskommelser behöver intensifieras under kommande år där Länsstyrelsen har ett rådgivande/stödjande ansvar. Utveckling av arbetet med Integrationsrådets fokusgrupper kommer att ske under 2014.
- I samband med Länsstyrelsens uppföljningsbesök i kommunerna under 2013 samt i de svar som kommunerna har redovisat i META-enkäten, framgår att det finns behov av Länsstyrelsens stöd och kunskapsöverföring till kommunerna. Här bör undersökas om det går att ytterligare förstärka detta.
- Utvärdera 2013 års uppföljningsarbete (kommunbesöken) samt titta på om arbetsformerna kan utvecklas ytterligare.

Ensamkommande flyktingbarn

Länsstyrelsen har under 2013 fört diskussioner och haft överläggning med samtliga kommuner om att utöka antalet platser för ensamkommande barn i länet. Dessa kontakter har bestått av såväl överläggningar vid besök hos länets samtliga kommuner, en länsdialog där Landshövdingen stått som inbjudare samt återkommande kontakter per telefon och e-post.

Länsstyrelsen har fortsatt att utveckla stödsystemet i länet för att stärka de kommuner där det redan finns en verksamhet och ett mottagande. Länsstyrelsen har varit sammankallande och drivande i ett länsnätverk där länets kommuner, Migrationsverket, Regionförbundet och Landstinget ingår. Länsnätverket har träffats tre gånger under året och har som syfte att ta upp övergripande och strategiska frågor inom området ensamkommande barn. I länet finns det också ett boendepersonalnätverk, ett föreståndarnätverk och ett handläggarnätverk. Nätverken sammankallas av Regionförbundet och kommunerna, Länsstyrelsen har deltagit i dessa nätverk. Utöver detta har Länsstyrelsen medverkat vid utbildning för gode män, haft samverkansmöten med Socialstyrelsen /IVO samt Regionförbundet. Länsstyrelsen har också informerat Länsstyrelsens insynsråd, länets riksdagsledamöter med flera.

Länsstyrelsen har under 2013 beviljat medel till Regionförbundet för att utveckla ett kvalitetsuppföljningssystem som följer barnen under deras placeringstid. Arbetet har under året resulterat i två rapporter med kvantitativ data för öppna jämförelser mellan kommunerna samt en intervjustudie om samverkan mellan olika parter när det gäller mottagande av nyanlända.

I slutet av november månad anordnades en utbildning för cirka 55 politiker och tjänstemän om Migrationsverkets utökade möjligheter att anvisa ensamkommande barn. För att kontinuerligt sprida information och nyheter har Länsstyrelsen skickat 19 stycken nyhetsbrev, där nyheter och information om ensamkommande barn har ingått.

Länsstyrelsen har haft en regelbunden övergripande dialog med Migrationsverket samt löpande kontakter i samband med förhandlingsarbetet. Migrationsverket har även närvarat vid länssträffar samt vid vissa förhandlingar.

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att samordna uppdraget rörande nyanländas etablering med uppdraget om ensamkommande barn. I

samband med uppföljning av kommunernas mottagande av nyanlända invandrare samt vid länsdialoger har detta även inkluderat mottagande av ensamkommande barn I samband med förhandling av mottagande av nyanlända har även mottagande av ensamkommande barn tagits upp.

INDIKATORER

Integration utgiftsområde 13

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl	2013	2012	2011	2010
Andel kommuner som tecknat överenskommelser om flyktingmottagande (%)	100	100	100	100
Antal platser per 10 000 invånare i länet	21,1	21,3	21,0	20,6
Ensamkommande barn	2013	2012	2011	2010
Antal platser per 10 000 invånare i länet	3,9	3,5	2,5	0,8

Källa: Migrationsverket

KOMMENTAR KRING OVANSTÅENDE INDIKATORER

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl

Kommunernas beredskap och kapacitet för mottagande av nyanlända är god. Länsstyrelsen ökade sina framförhandlade platser från 724 år 2012 till 729 platser 2013. Ser man till utfallet i faktiskt mottagande har en fördubbling av det faktiska mottagandet av nyanlända skett (till och med november 1403 personer) jämfört med år 2012 (673 personer) och en fyrdubbling har skett jämfört med 2011 (317 personer). Länsstyrelsen har även ökat antalet anvisningsbara platser mellan år 2012 till 2013 från 282 till 325.

Asylsökande ensamkommande flyktingbarn

Under 2013 har antalet asylplatser minskat något eftersom en kommun sade upp sitt avtal. Prognosen i början av året var att öka antalet asylplatser med tio, vilket inte uppnåts. Antalet PUT-platser har dock ökat med 14 platser, vilket återspeglas i indikatorn

för 2013. Ökningen ligger något under den prognos som sattes i början av året. (20-30 platser). Under 2013 har vi tillfälligt fått skriva ner antalet asylplatser i ett par kommuner. Nedskrivningen berodde på att kommunens möjlighet att anpassa verksamheten till den höga genomströmningen.

I samband med den aviserade förändringen som gjorde det möjligt för Migrationsverket att anvisa barn även till kommuner som inte har överenskommelse så har antalet förhandlingar ökat i slutet av året. I länet har även ett antal barn tagits emot inom ramen för privatplacering. Den 1 december fanns det 75 asylsökande ensamkommande barn i Jönköpings län, att jämföra med de 30 asylplatser som finns i avtalet.

Tabell 1. Antalet överenskomna platser för ensamkommande barn vid ingången av 2013 samt platsbestånd 1 maj 2013

Överenskomna platser	2013-01-01	2013-04-30	2013-12-31	Förändring
Asylplatser	33	33	30	-3
PUT-platser	87	87	101	+14
Visst antal barn ¹⁹	0	0	0	0
Totalt platser				
Antal kommuner med överenskommelse	10	10	9	-1

Flera av länets kommuner har nu varit i gång så länge att barnen lämnar systemet (på grund av ålder eller ej fortsatt vårdbehov). Detta gör det lättare för kommunerna att planera sin verksamhet, vilket också underlättar kommande förhandlingar.

¹⁹ Visst antal överenskommelser kvarstår i en del kommuner sedan tidigare, 3 platser motsvarar 1 asylplats.

Återrapportering regleringsbrev

75. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ge anvisningar om ansökningsförfarande m.m. för anvisade medel enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar 37 §. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande. Insatser som syftar till att öka kommunernas mottagningskapacitet samt möjligheter att tillhandahålla samhällsorientering ska prioriteras. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska efter samråd med övriga länsstyrelser besluta om hur stor del av anvisade medel som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna ska redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt ovan nämnda förordning lämnas. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Kommun	Sökt insats	Sökt belopp,	Beviljat belopp,
Nässjö kommun	Samhällsorientering, hälsa och sexualitet.	592 500	592 500
Nässjö kommun	Forskningsprojekt inom bostadsförsörjning för invandrare	480 000	480 000
Gislaveds kommun	Integrationsutbildning – ett nytt perspektiv	1 000 000	0
Tranås kommun	Ökad beredskap ger ökad kapacitet	300 000	0
Vaggeryds kommun	Att leva som familj i Sverige	187 000	0
Vetlanda kommun	Integrationssamordning	895 000	445 000
Värnamo kommun	Skapa beredskap och utveckla samverkan i samband med mottagande av nyanlända	516 000	0
Regionförbundet	Systematisk uppföljning av uppföljning av boende för ensamkommande barn i Jönköpings län.	350 000	175 000
Summa		4 320 500	1 692 500

Länsstyrelsen hade under året 1 700 000 kronor att fördela. Pengar beviljades till fyra projekt varav ett handlar om att utveckla samhällsorientering, vilket var en prioriteringsgrund under 2013. Ett projekt handlar om att kartlägga och bedriva aktionsforskning gällande tillgången till bostäder för nyanlända. Ytterligare ett projekt har forskningsinriktning då det handlar om att utveckla en systematisk uppföljning av arbetet med ensamkommande barn i länet. Det fjärde

projektet som beviljades medel är ett projekt som ska resultera i en handlingsplan för integrationsarbetet i Vetlanda kommun. De tre sistnämnda projekten bedömer Länsstyrelsen ska öka kommunernas mottagningskapacitet och både projektet som handlar om bostäder och det som handlar om ensamkommande barn bjuder in alla kommuner att delta, vilket Länsstyrelsen ser som en framgångsfaktor.

Länsstyrelseinstruktion 5§ och återrapportering regleringsbrev (uppdrag 86)

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

RB 86. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redogörelsen ska innehålla information om bl.a. hur länsstyrelserna samarbetat med andra berörda myndigheter samt vilka åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor.

Åtgärder som har vidtagits för att följa upp länsstyrelsernas handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter 2010–2012 ska redovisas särskilt.

Uppföljning av länsstyrelsernas gemensamma handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter.

Länsstyrelsernas insatser för att ta fram och genomföra den gemensamma antidiskrimineringsstrategin och handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter har tidigare redovisats i Länsstyrelsernas årsredovisningar för åren 2007 - 2012. Under 2013 har arbetet fokuserat på slutförande av vissa pågående åtgärder i handlingsplanen, uppföljning av arbetet och planering för hur ett fortsatt gemensamt arbete skulle kunna läggas upp. Uppföljning har framför allt skett genom olika kartläggningar, enkäter och förfrågningar kring respektive åtgärd.

Sammanfattning och resultat område A

De övergripande målen för område A är att ”Länsledning och chefer leder och utvecklar arbetet mot diskriminering, i sin arbetsgivarroll såväl som i rollen som verksamhetsansvarig” och att ”Länsstyrelsernas medarbetare har anställningsvillkor och utvecklingsmöjligheter som stöder individens och verksamhetens utveckling och utgår från lika rättigheter och möjligheter.”

Området omfattar 15 åtgärder som skulle genomföras under perioden 2010 – 2012. De flesta åtgärder, med undantag av ett par av de

planerade utbildningsinsatserna, har genomförts enligt plan. Under 2013 har arbetet fortsatt och bland annat resulterat i upphandling av ett gemensamt verktyg för uppföljning av arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter (åtgärd 11). I övrigt har arbetet under 2013 främst rört fortsatta utbildningsinsatser, lokal anpassning eller lokalt införande av de olika verktyg som tagits fram.

Fem indikatorer finns för de övergripande målen för område A. Den första är ”Länsstyrelsernas chefer och ledare har genomgått utbildning i enlighet med åtgärder i handlingsplanen”.

Bedömningen är att merparten av länsstyrelsernas chefer och ledare genomgått utbildning i enlighet med någon eller några åtgärder i handlingsplanen. Länsstyrelsernas gemensamma ledarutvecklingsprogram för nya chefer har sedan flera år ett omfattande avsnitt som behandlar frågor om diskriminering. Utvärderingsenkäterna visar att man har upplevt att insikterna ökat och att man kan hantera dessa frågor säkrare i chefsrollen. Nya chefer kommer fortlöpande att kunna få sådan utbildning eftersom detta program numera är en del av den ordinarie länsstyrelsegemensamma ledarutvecklingen. Utbildning i kompetensbaserad rekrytering har genomförts enligt planen. Under 2011-

2012 utbildades personalcheferna och ca 260 andra chefer. Utbildningsinsatserna har fortsatt och ytterligare 55 av länsstyrelsernas chefer har genomgått utbildningen under 2013. Dessutom har fackliga representanter på flera länsstyrelser genomgått utbildningen, för att kunna vara ett bra stöd under rekryteringsprocessen.

Kursutvärderingarna från tidigare år och även för 2013 visar att deltagarna har uppfattningen att utbildningen har hållit en mycket god kvalitet, varit relevant och gett kunskaper om rekrytering som kommer att kunna påverka det framtida rekryteringsarbetet. På frågan om hur länsstyrelserna har märkt någon förändring i sin rekryteringsprocess och träffsäkerhet i rekryteringen är svaret att det ofta redan har funnits en god ordning men detta har ytterligare stärkts. Den stora vinsten har varit att arbetet nu sker mer metodiskt med kravspecifikationen inför varje rekrytering, och därmed har önskad effekt av åtgärderna uppnåtts. Personalcheferna utreder nu om ett utbildningspass om kompetensbaserad rekrytering ska ingå som en del av den länsstyrelsegemensamma ledarutvecklingen för nya chefer. Att höja kvalitén i rekryteringsarbetet måste ses som en del i ett kontinuerligt och långsiktigt arbete. Ett sådant arbete är en förutsättning för att på sikt kunna konstatera mätbara effekter.

När det gäller de ytterligare utbildningsinsatserna som planerades för chefer och länsledning kom de, vilket redogjorts för i ÅR för 2012, inte att genomföras. Förklaringen är att chefer och ledning i stor utsträckning redan deltog i handlingsplanens övriga utbildningsinsatser som kompetensbaserad rekrytering och grundutbildningen (se område B). Det har därför inte funnits någon efterfrågan på samordning av ytterligare utbildningsinsatser

Indikator två är **”Länsstyrelsernas lönekartläggningar visar att inga osakliga löneskillnader baserade på kön förekommer”**.

Åtgärd 13 avsåg ett gemensamt metodstöd för lönekartläggning. För att ha hög kvalitet i detta arbete och öka jämförbarheten enades länsstyrelserna om att använda ett gemensamt metodstöd kallat BESTA-vägen. Flera länsstyrelser anslöt sig till denna metod under 2012. Uppföljningen 2013 visar dock att länsstyrelserna valt olika vägar. Kartläggningar är ofta resurskrävande både vad gäller tid och pengar. De enskilda länsstyrelserna har i praktiken behövt anpassa sina insatser utifrån aktuella problem och möjlighet att tillsätta resurser. Det finns därför anledning att för närvarande ifrågasätta nyttan av ett gemensamt metodstöd för denna uppgift. Det har ännu inte gjorts någon uppföljning när det gäller lönekartläggning och löneskillnader eftersom det gemensamma verktyget inte kom att användas av alla länsstyrelser. Flera länsstyrelser har dock haft granskning av DO och dessa granskningar har inte lett till krav på ytterligare åtgärder. Arbete pågår i personalgruppen för att ta fram ett gemensamt grundmaterial baserat på BESTA-vägen.

En tredje och fjärde indikator för måluppfyllelse är **”Länsstyrelsernas arbetsmiljöenkäter innehåller tydliga frågor kring diskriminering och trakasserier samt att chefer och ledare använder resultatet från arbetsmiljöenkäter för verksamhetsutveckling”**.

Bedömningen är Länsstyrelsen kommit en god bit på väg mot måluppfyllelse genom att ett länsstyrelsegemensamt verktyg för uppföljning och kvalitetssäkring av arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter (åtgärd 11) har upphandlats. Samtliga länsstyrelser har angett att man har för avsikt att genomföra en första gemensam arbetsmiljöundersökning under kvartal 3 år 2014. Detta innebär att länsstyrelserna i framtiden kommer att kunna jämföra sina resultat och arbeta med erfarenhetsutbyte inom bland annat arbetsmiljö, likarättigheter och arbetsvillkor. Förhoppningen är att detta ska bidra till en fortsatt verksamhetsutveckling. Den gemensamma arbetsmiljöenkäten genomförs första gången 2014 men redan i dag använder länsstyrelserna

de gemensamt framtagna frågorna kring diskriminering och trakasserier i de arbetsmiljöenkäter som genomförs. Frågan om i vilken utsträckning länsstyrelsernas chefer och ledare använder resultatet från arbetsmiljöenkäter för verksamhetsutveckling kommer att följas upp i och med att alla länsstyrelser genomför den gemensamma enkäten.

Indikator fem handlar om att
”Länsstyrelserna har aktuella planer för tillgänglighet, jämställdhet och kränkande särbehandling samlat i en plan för lika rättigheter och möjligheter”.

Länsstyrelserna har tagit fram en gemensam och sammanhållen mall för de handlings- och åtgärdsplaner som varje arbetsgivare ska ha i enlighet med arbetsmiljö- och diskrimineringslagarna (åtgärd 12). Mallen ligger till grund för de dokument som varje länsstyrelse tar fram för sin myndighet och rymmer frågor om jämställdhet, rutiner vid trakasserier och kränkande särbehandling samt handlingsplan för tillgänglighet. Syftet har varit att arbetet ska lyftas och tydliggöras samt följa en för länsstyrelserna gemensam struktur. Genomförandet och jämförelser ska på så sätt underlättas. Varje länsstyrelse har svarat för att anpassa dokumenten och genomföra insatser utifrån behoven på den egna myndigheten.

Uppföljningen 2013 visar att detta verktyg används i varierande grad inom länsstyrelsegruppen. Vissa ser ett stort stöd i verktygen andra har egna utarbetade metoder medan en del inte har haft möjlighet att utveckla ett nytt arbetssätt, där dessa verktyg ingår. För att få full effekt behöver personalchefsnätverket fortsätta att sprida goda exempel och inspirera varandra till nya arbetssätt där dessa verktyg används. Bedömningen är att de flesta länsstyrelser har aktuella planer för tillgänglighet, jämställdhet och kränkande särbehandling – men alla har inte samlat dem i den gemensamma mallen ännu.

Sammanfattningsvis kan sägas att det inom område A har bedrivits ett omfattande

verksamhetsutvecklingsarbete mellan 21 myndigheter och att de flesta åtgärder har genomförts. Vissa åtgärder har fallit särskilt väl ut, de pågår fortfarande och kommer att fortsätta. Framför allt gäller detta vissa utbildningsinsatser samt en gemensam enkät för anställningsvillkor och arbetsmiljö. Ett flertal mallar och verktyg har tagits fram för kvalitetssäkring av vissa processer och gemensamma åtgärdsplaner med mera. Uppföljningen av detta arbete visar att vi kommit en bit på vägen men att det kommer att krävas ett fortsatt långsiktigt utvecklingsarbete. Under 2013 har personalchefsnätverket därför fått i uppdrag att förvalta det arbete som gjorts och driva gemensamma frågor.

Sammanfattning och resultat område B
 Det övergripande målet för område B är att
”Länsstyrelserna ska integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna, särskilt skyddet mot diskriminering.”

Område B har omfattat nio åtgärder under perioden 2010 – 2012. Dessa rör bland annat utbildningsinsatser för alla anställda och insatser för att integrera ett rättighetsperspektiv i Länsstyrelsens verksamhet. Vår samlade bedömning är att ambitionsnivån varit hög och att genomförda åtgärder inneburit ett generellt kunskapslyft och ett ökat erfarenhetsutbyte mellan länsstyrelserna. I handlingsplanen finns fyra indikatorer angivna för att mäta måluppfyllnad i förhållande till det övergripande målet för området.

De två första indikatorerna är att
”Utvärdering av grundutbildningen visar att deltagarna upplever att deras kunskaper om mänskliga rättigheter har ökat samt att deras förmåga att integrera ett rättighetsperspektiv i sin verksamhet har ökat”.

Uppföljningen av insatserna för utbildnings- och verksamhetsintegrering har utgjorts av kartläggningar vid två tillfällen. Av

kartläggningarna framgår att kunskapen om de mänskliga rättigheterna ökat. Många beskriver att det finns ett positivt engagemang hos medarbetarna, intressanta diskussioner och en hög medvetenhet både under och efter MR utbildningen. Det finns fortfarande vissa som ser det som tidskrävande och svårt att prioritera frågan och som har svårt att se relevansen i förhållande till den egna arbetsuppgiften. Bedömningen är att särskilda utbildningsinsatser kommer att behövas kontinuerligt liksom metodstöd för lärande i arbetet.

Handledarutbildningen genomfördes i januari 2011. Ett sextiotial handledare har genomgått utbildningen. Samtliga länsstyrelser har varit företrädare. Dessa har sedan genomfört eller bidragit i grundutbildningen för all personal. Handledarutbildningens fokus var mänskliga rättigheter utifrån ett rättsligt och tvärvetenskapligt perspektiv, samt rollen som facilitator/processledare. Utbildningen följdes upp med en enkät och utfallet av denna tyder på att utbildningen höll en bra teoretisk nivå. Många saknade dock en mer handfast och praktisk vägledning kring hur man kan/bör utforma utbildningar och workshops.

Så gott som alla länsstyrelser har genomfört grundutbildningsinsatser om mänskliga rättigheter under åren 2011- 2012. På ungefär hälften av länsstyrelserna har nästan all personal genomgått utbildningen. Femton länsstyrelser uppger att de använt sig av eller delvis använt det gemensamma utbildnings-/handledningsmaterialet. När det gäller planering och genomförande av utbildningsinsatser så är det vanligast att de utsedda MR-handledarna planerat och genomfört insatserna. Tretton länsstyrelser har dessutom använt sig av externa föreläsare.

Av kartläggningarna framgår också att arbetet med verksamhetsintegrering är ganska högt prioriterat på de flesta länsstyrelser. Samtliga länsstyrelser utgår från kraven i regleringsbrevet och länsstyrelseinstruktionen i sitt arbete med att integrera mänskliga rättigheter i verksamheten. Bedömningen är att insatser för att verksamhetsintegrera ett

MR-perspektiv successivt ökat under ett antal år och att bland annat länsstyrelsernas gemensamma handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter bidragit till detta. När det gäller framgångsfaktorer så nämns främst god förankring och samverkan internt. Det länsstyrelsegemensamma arbetet lyfts också fram. Angående vilka resultat arbetet lett till internt så lyfter en övervägande andel av länsstyrelserna fram integrering i verksamhetsplaneringsprocessen som viktigt och positivt.

Den tredje indikatorn för område B är **”länsstyrelserna har utvecklat former för kontinuerligt erfarenhetsutbyte avseende arbetet för lika rättigheter och möjligheter”**.

Ett särskilt MR-nätverk bildades i januari 2011. De handledare som utbildades enligt åtgärd 17 kom också att utgöra ett MR-nätverk för Länsstyrelserna enligt åtgärd 21. Nätverket är tänkt att utgöra ett forum för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. Nätverket har träffats fyra gånger under de aktuella åren och har haft stor betydelse för spridandet av goda exempel och för erfarenhetsutbyte mellan länsstyrelserna. Handledaruppgiften och MR-nätverket har varit kopplat till genomförandet av handlingsplanen, och för närvarande utreds frågan om hur ett framtida erfarenhetsutbyte kring verksamhetsintegrering bäst kan ske. I princip alla sakområden berörs och arbetet behöver bedrivas nära kärnverksamheten. Någon form av metodstöd och någon form av erfarenhetsutbyte kommer att behövas i framtiden.

Den fjärde indikatorn kopplat till måluppfyllelse för område B är **”Länsstyrelserna har utvecklat metoder för verksamhetsintegrering av ett rättighets- och antidiskrimineringsperspektiv”**.

Bedömningen är att frågan har relativt hög prioritet på ledningsnivå hos majoriteten av länsstyrelserna. Det finns en medvetenhet och kunskap hos samtliga länsstyrelser när det gäller att arbeta integrerat med mänskliga

rättigheter i länsstyrelsernas verksamhet. När det gäller att systematisera och hitta former för en kontinuerligt och långsiktigt arbete kring detta har man hittat olika vägar och kommit olika långt. De allra flesta har uttalade mål och prestationer kopplade till verksamhetsintegrering angivna i sina verksamhetsplaner och arbetsplaner. Verktyg för att integrera mänskliga rättigheter är checklistor och lathundar, handlingsplaner och policyer för jämställdhetsintegrering, barnperspektiv, lika rättigheter mm. Det finns också många andra exempel som konsekvensanalyser, interna fallstudier och kartläggningar. När det gäller framgångsfaktorer nämns ledningens engagemang, god förankring och samverkan. Det länsstyrelsegemensamma arbetet med handlingsplanen lyfts också fram i detta sammanhang.

Flertalet länsstyrelser planerar för fler utbildningsinsatser och fortsatt arbete för att vidareutveckla arbetet med verksamhetsintegrering. En stor utmaning är att mer systematiskt utveckla metoder när det gäller verksamhetsintegrering. Brist på tid och resurser upplevs som ett hinder i detta arbete. När det gäller område B – sakområden, dvs. verksamhetsintegrering av de mänskliga rättigheterna är frågan, om och hur ett gemensamt arbete bör läggas upp i fortsättningen, ännu inte avgjort. För närvarande sammanställs en rapport som beskriver länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter från 2004 och framåt, med redovisning av uppdrag och goda exempel. Denna rapport kommer förhoppningsvis att vara till god hjälp i det fortsatta arbetet med att utveckla metoder och arbetssätt för verksamhetsintegrering.

Sammanfattning och resultat område C

De två övergripande målen för område C är att **Länsstyrelsernas externa kommunikation är fri från diskriminering. Alla som berörs av verksamheten kan tillgodogöra sig informationen och kommunicera med länsstyrelserna och att Länsstyrelsernas interna kommunikation**

är fri från diskriminering och främjar ett inkluderande arbetsklimat.

En rad insatser har genomförts under åren 2009-2012 och vissa insatser har fortsatt 2013. Därmed har alla åtgärderna inom område C nu genomförts. En tillgänglig extern webb är säkrad på ny plattform, utbildning i tillgänglig information har genomförts, översättningar till nationella minoritetsspråk och andra insatser för att öka tillgängligheten på webbplatserna har gjorts. Under 2013 levererades även teckenspråkstolkning till webbplatserna. Genom länsstyrelsernas gemensamma intranätsprojekt har tillgängligheten på intranätet och i den interna kommunikationen säkrats. Lanseringen slutfördes hösten 2013. Slutligen har arbetsgruppen tagit fram en checklista för tillgänglig information som förankrats bland länsstyrelsernas informationsansvariga. Förslaget har överlämnats som ett beslutsunderlag till länsstyrelserna i december 2013.

Det har genomförts tillgänglighetsrevisioner av länsstyrelsernas webbplatser, e-tjänster och tjänsten Länsstyrelsernas diariet. Revisionen visar att webbplatserna är tekniskt bra ur ett tillgänglighetsperspektiv, men att det finns brister i e-tjänster och diarietjänsten. Ett samarbete mellan verksamheten, länsstyrelsernas IT-enhet och kommunikationssamordningen blir nödvändig för att hantera dessa brister. Det arbetet har påbörjats. För att mäta resultat av arbetet i förhållande till de övergripande målen för område C finns tre indikatorer i handlingsplanen.

Den första är ”**Specifik upphandlad tillgänglighetsmätning visar att länsstyrelsernas webbplatser uppfyller de krav som finns på tillgänglighet enligt WAI-standard (internationella riktlinjer för standard för webbtillgänglighet)**”.

Den tillgänglighetsmätning som genomfördes 2012 visar att det kontinuerliga utvecklingsarbete som genomförts på webbplattformen har gett resultat –

webbplattformen bedöms som tillgänglig. Det problem som främst behöver hanteras framåt är pdf-filer som lagts ut på webben utan att först ha tillgänglighetsanpassats. Detta är ett arbete som varje länsstyrelse måste ta ansvar för att genomföra.

Den andra indikatorn är **”Alla länsstyrelser har utbildade resurspersoner för att tillgängliggöra pdf-filer.”** Projektet har genomfört utbildning i tillgänglig kommunikation för alla informatörer, vilket bör ha säkerställt att kompetens finns i varje länsstyrelse. Men varje länsstyrelse måste också göra arbetet med att tillgänglighetsanpassa pdf-dokument.

Den tredje indikatorn är **”Länsstyrelserna uppfyller samtliga kriterier i Handisams årliga tillgänglighetsuppföljning”.**

Här återstår ett arbete innan samtliga länsstyrelser uppfyller kraven. Variationen mellan olika länsstyrelser är mycket stor, både när det gäller grundläggande tillgänglighet, tillgänglig information och tillgängliga lokaler. Länsstyrelserna har under flera år haft ett utvecklat samarbete kring kommunikationsfrågor och arbetet med åtgärderna i område C har genom detta samarbete haft en naturlig plattform. Det arbete som påbörjats behöver fortsätta, utvecklas och förvaltas. Länsstyrelsernas informationschefer har fått i uppdrag att, i och genom sitt nätverk, driva det gemensamma arbetet vidare. Det gemensamma arbetet förutsätter en kontinuerlig förankringsprocess och en fördelning av ansvaret mellan de enskilda länsstyrelserna och den nationella kommunikationssamordningen. Varje länsstyrelse, och främst informationschefen, har ansvar för att deras interna och externa kommunikation är tillgänglig och fri från diskriminering. Ansvarig för webbtillgängligheten är Kommunikationssamordningens webbförvaltningsledare. Ansvarig för att informatörerna även framåt erbjuds utbildning om tillgänglig information är styrgruppen för den nationella kommunikationssamordningen.

Med de leveranser som genomförts har länsstyrelserna goda förutsättningar för en kommunikation fri från diskriminering. Det gemensamma arbetet har gett en bra grund, tekniskt och kompetensmässigt, för länsstyrelserna i det fortsatta och kontinuerliga arbete som krävs för att vår kommunikation ska vara fri från diskriminering. Det gemensamma arbetet har varit en framgångsfaktor och har varit mycket kostnadseffektivt. Vår samlade bedömning är att vi genom de gemensamma insatserna lagt en bra grund med struktur och kunskap. Samtidigt återstår mycket arbete och det krävs ett långsiktigt och kontinuerligt arbete för att kunna möta dagens och framtidens utmaningar.

Arbetet med mänskliga rättigheter i Jönköpings län

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna är utgångspunkten i allt arbete mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Alla människors rätt till sin egen kropp och sexualitet och rätt till frihet från våld och kontroll är här centralt. Friheten från våld är en grundläggande fri- och rättighet och att bli utsatt för våld innebär således en kränkning av dessa rättigheter.

I maj 2013 anordnades den första Pridefestivalen i Jönköpings län. Länsstyrelsen var och stöttade arrangemanget på olika sätt. Landshövdingen invigningstalade på Länsmuseet, Länsstyrelsen hade en monter i utställningsdelen, och informerade främst om vårt arbete inom mänskliga rättigheter samt inom jämställdhet. Länsstyrelsen anordnade också en workshop på temat hedersrelaterat våld och HBTQ.

En intern grupp har bildats på Länsstyrelsen för att förstärka den sociala aspekten av hållbar utveckling. Gruppen kommer att utgöra ett stöd för utvecklingsarbete inom verksamheterna och därmed även i frågor som rör mänskliga rättigheter.

Länsstyrelsen har också arbetat externt med mänskliga rättigheter. Ett exempel på detta är projektet sVettig hållbarhet tillsammans med

Friskis och Svettis i Jönköping. Syftet med satsningen har varit att öka kunskapen inom hållbar utveckling för att kunna möta länets utmaningar i framtiden. Hållbarheten innebär bland annat social hållbarhet i form av mänskliga rättigheter med fokus på bemötande och tillgänglighet, ANDT (Alkohol, Narkotika, Doping och Tobak), samt hållbarhet inom miljö och ekologi med fokus på energi och klimat. Vidare handlar det om att stärka samarbetet med ideell sektor, i detta fall representerat av föreningen Friskis&Svettis Jönköping som har över 18 000 medlemmar. Under samverkansperioden har anställda och ideella funktionärer vid Friskis&Svettis Jönköping erbjudits kompetensutveckling inom olika områden kopplat till hållbar utveckling. Målet är att sätta igång en fördjupad intern diskussion kring hållbarhet i Friskis&Svettis Jönköping samt att öka tillgängligheten.

Jönköpings kommun påbörjade våren 2013 ett arbete för att Mänskliga rättighetsdagarna ska arrangeras i Jönköping. Under året har flera möten hållits, vid vilka Länsstyrelsen har deltagit, och det är nu klart att MR-dagarna kommer till Jönköping 2017. Länsstyrelsen kommer fortsatt att följa arbetet inför det här arrangemanget.

Länsstyrelsen har under året skickat ut information om Nationella minoriteter och minoritetsspråk. Utskicket har skett via e-post till länets kommuner. Informationen i utskicket berör bland annat Regeringens minoritetspolitik samt den minoritetspolitiska strategi som har tagits fram. Det finns även information om Nationella Minoriteter utlagd på Länsstyrelsens webbplats.

Länsstyrelseinstruktion 5§

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att öka tillgängligheten för människor med funktionsnedsättning i våra reservat och i Store Mosse Nationalpark. Några exempel på detta är rullstolsanpassade leder i nationalparken och flera reservat, ett nybyggt rullstolsanpassat fågeltorn i Anderstorps stormosse samt skyltar och guidning för synskadade. Länsstyrelsen har också anordnat aktiviteter såsom fågelskådning med örat och en fågelkurs för synskadade.

I övrigt har all berörd personal gått en tillgänglighetsutbildning anordnad av Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet med föreläsare från Handisam. Vidare

används den nya vägledningen i tillgänglighet, utgiven av Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet, vid planering och anläggning av leder, friluftsanordningar, informationsplatser och entrépunkter i skyddade områden.

Vid genomförande av kompetenshöjande insatser använder Länsstyrelsen en specifik framtagna blankett med grunden i de mänskliga rättigheterna. Blanketten är ett hjälpmedel för att säkerställa tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning.

Organisationsstyrning

Länsstyrelsen i Jönköpings län har sedan 2012 implementerat en målstyrningsprocess med målkort på alla nivåer. Under 2013 har processen gått vidare ända ut på individnivå, vilket har gett goda erfarenheter och resultat.

De förväntningar och önskemål som idag från olika håll ställs på länsstyrelsens verksamhet är omfattande. Därför har vi konstaterat att det är angeläget att vi i vår planering gör tydliga prioriteringar och anger vad som är möjligt att åstadkomma på kort och lång sikt med hänsyn till våra resurser. Det är kvalitets- och förbättringsarbete och kund-/brukarorientering som ska prägla vår verksamhet. Därför är det viktigt att vi har kund-/brukarorienterade arbetsrutiner och en relevant styrningsmodell så att vi bland annat klarar av att inom ramen för ett rättssäkert agerande tillämpa korta handläggningstider och hålla tidplaner.

Då länsstyrelsens verksamhet hela tiden utvecklas är det av vikt att vi har en långsiktig planering som inriktas på vad som är strategiskt viktigt för vår verksamhet. En förankring i organisationen på alla nivåer gör att chefer och medarbetare känner en tydligare delaktighet och därmed förbättras möjligheterna avsevärt att nå målen och dessutom få bättre resultat.

MÅLSTYRNINGENS SYFTE

Syftet med målstyrningen är att verksamheten ska styras utifrån tydliga mål som är förankrade i organisationen. Det finns olika metoder och styrmodeller för att arbeta med målstyrning, en av dessa är Balanserade styrkort/målkort. Ett målkort ska användas som ett stöd vid planering och uppföljning av verksamheten. Målkortet ska också hjälpa organisationen att koppla ihop myndighetens vision och övergripande mål med det dagliga arbetet och på så sätt bidra till att alla medarbetare tydligare ser hur deras arbete

påverkar helheten. Syftet med målkortet är alltså både att förbättra den strategiska styrningen och uppföljningen i organisationen samt att ge ledningen och den enskilde medarbetaren en ökad helhetssyn och återkoppling.

MÅLSTYRNINGENS TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Länsstyrelsen i Jönköpings län lämnar årligen en verksamhetsplan med en övergripande beskrivning av prioriterade insatser och de mål som fastslagits för verksamheten. I de kompletterande arbetsplanerna, som görs för enheterna, finns en mera detaljerad beskrivning av hur målen ska nås genom planerade aktiviteter, kommunikationsplanering och ansvarsfördelning. Verksamhetsplanen och de planerade aktiviteterna formuleras med fokus på de uppdrag som Länsstyrelsen får i regleringsbrevet, länsstyrelseinstruktionen och de lagar och förordningar inom vilka Länsstyrelsen har ett utpekat ansvar för prövning, tillsyn, stöd och råd samt bidragshantering.

Målkortet för Länsstyrelsen i Jönköpings län som idag finns på myndighetsnivå, avdelningsnivå, enhetsnivå samt individnivå utgår ifrån vision och övergripande mål och innehåller fem fokusområden, var och en med ett antal framgångsfaktorer.

- Brukare/kund
- Process/produktion
- Ekonomi
- Medarbetare
- Hållbar utveckling

MÅLSTYRNINGENS UPPFÖLJNINGSSÄTT

Länsledningen följer upp verksamhetsutfallen inklusive målkorten på myndighetsnivå och för respektive avdelning per tertiäl och på

helårsbasis. I samband med detta rapporteras och diskuteras bland annat avvikelserna i förhållande till de uppsatta målen.

Avdelnings- och enhetscheferna gör i sin tur dessa uppföljningar gentemot sina respektive ansvarsområden och verksamheter. De individuella målkorten följs upp i samband med de årliga utvecklingssamtalen.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Rekrytering

2013 har varit ett rekryteringsår, första halvan av året i synnerhet. Två chefsrekryteringar har genomförts, en på avdelningsnivå och en på enhetsnivå. Båda rekryteringarna har varit viktiga och har tagit ganska lång tid men har fallit väldigt väl ut. Flertalet av de övriga rekryteringarna har föranletts av något av en baby-boom till vilka vikarier har rekryterats. Resterande rekryteringar har varit samt ersättningar på tjänster som varit vakanta sedan 2012. Generellt har vi haft ett gott rekryteringsår med kvalificerade kandidater som sökande till tjänsterna. För verksamheterna har det varit både roligt och stundtals arbetsamt att introducera nya kollegor. I och med att vi har fått många nya medarbetare har vi haft ett större behov än vanligt av grundutbildning såsom i förvaltningslagen vilket vi har tillgodosett i samverkan med sydlänen.

Värdegrund

Under våren startades Länsstyrelsens viktiga värdegrundsarbete, en processledare tillsattes och arbetet inleddes med en analys av vår organisationskultur. Målet med värdegrundsarbetet är att skapa en gemensam grund för bemötande och service. Under hösten genomfördes flera workshops med tvärssektoriella grupper. I princip alla medarbetare deltog också på två värdegrunds dagar i november, dagarna leddes av processledaren tillsammans med två externa konsulter. Under värdegrunds dagarna fick vi mötas över avdelningsgränser och verksamhetsgränser för att samtala om vad som utmärker vår arbetsplats. Reflektionerna efteråt har varit att det fanns en stor nytta i

att träffas, alla medarbetare samtidigt vilket sannolikt kommer underlätta det fortsatta arbetet med att ta fram vår värdegrund.

Lönerevision

2013 var första året som lönerevisionen var klar utifrån den tidplan som arbetsgivaren och de fackliga organisationerna gemensamt har kommit överens om. De nya lönerna betalades ut med novemberlönen, förutom de som förklarat sig oeniga som förhandlades under december och betalades ut med januarilönen. Liksom i lönerevisionen 2012 gjorde vi även denna revision en lönekartläggning, mest för att få lite träning i arbetssättet, och blev överens om att inga osakliga löneskillnader finns mellan kvinnor och män.

Arbetsmiljö

Under året har vi prioriterat att bygga upp verksamhetsövergripande rutiner för ett systematiskt arbetsmiljöarbete vilket har fallit på plats under året. En handlingsplan för arbetsmiljöarbetet är tagen och kommer följas upp i den centrala samverkansgruppen (CESAM). För att öka kunskapen i arbetsmiljö bland cheferna genomfördes en utbildning i arbetsmiljölagen och systematiskt arbetsmiljöarbete. En mycket uppskattad insats som gjorde cheferna mer involverade och mer uppmärksamma på frågan. Arbetet fortsätter och kommer innehålla mer riktade checklistor till cheferna att tillsammans med sin medarbetare utveckla arbetsmiljöarbetet på sina respektive enheter. En arbetsmiljögrupp bestående av personalhandläggare, servicechef och huvudskyddsombud utarbetar förslag till

övriga rutiner och samverkar förslagen i den centrala samverkansgruppen.

Arbetsmiljöutbildningen var tillsammans med en utbildning i styrelsekunskap uppstarten på ett mer omfattande chefsutvecklingsprogram som har avropats från det statliga ramavtalet. Chefsutvecklingen fortsätter under 2014.

Kompetensutveckling

Kompetensutvecklingsinsatser som har gjorts under året är bland annat utbildning i projektledning och media. Insatserna bygger på upplevelsebaserad inlärning, i projektledarutbildning i form av att man bygger case i grupper och i

mediautbildningen ren mediaträning. Projektledarutbildningen utgår från Projekt-IL som är länsstyrelsernas projektmodell. Projektledarutbildning och mediautbildning är två utbildningsinsatser är regelbundet efterfrågade och genomförs ungefär vart tredje år.

Kommentarer till sjukfrånvaron

Sjukfrånvaron har ökat under 2013 jämfört med 2012. Ökningen beror på några långtidssjukskrivningar som har pågått under stora delar av året.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2013			2012		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	9	1,8	0,0	12	1,5	0,0
	30 - 49	60	3,2	31,9	56	5,0	54,5
	50 -	43	3,1	32,5	41	2,6	22,1
	Alla	112	3,1	64,4	109	3,7	76,5
Kvinnor	- 29	29	3,7	5,6	41	2,5	0,0
	30 - 49	102	2,9	26,2	81	2,3	17,8
	50 -	51	2,2	4,1	48	2,0	4,9
	Alla	182	2,8	36,0	170	2,2	22,7
Samtliga	- 29	38	3,2	3,4	53	2,2	0,0
	30 - 49	162	3,0	28,5	137	3,3	36,9
	50 -	94	2,6	15,4	89	2,3	13,8
	Alla	294	2,9	47,3	279	2,8	50,7

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Året i siffror

Tabell A - Verksamhetskostnader 2011 – 2013

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2013 Tkr	2012 Tkr	2011 Tkr
20-21	Övrig förvaltning	3 698	3 585	3 713
25	Trafikföreskrifter m.m.	664	541	596
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 211	8 171	7 793
30	Regional tillväxt	990	1 034	1 502
34	Infrastrukturplanering	316	302	261
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 463	4 406	4 414
41	Stöd till boende	415	574	672
42	Energi och klimat	3 657	3 243	2 570
43	Kulturmiljö	7 893	9 515	9 715
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	5 351	5 144	5 730
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	20 047	22 197	23 768
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	20 171	19 186	18 133
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 814	1 094	949
53	Vattenverksamhet	5 525	5 427	5 498
54	Mineral- och torvfyndigheter	123	200	112
55	Miljöfarlig verksamhet	4 796	2 649	4 204
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	146	168	155
57	Förorenade områden, efterbehandling	7 370	4 924	2 936
58	Restaurering	3 535	3 426	3 166
60	Lantbruk och landsbygd	30 428	29 736	29 564
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3	0	0
62	Fiske	3 225	5 358	4 896
70	Folkhälsa	1 741	1 442	1 508
80	Jämställdhet	1 581	1 095	712
81	Nationella minoriteter	0	9	0
82	Mänskliga rättigheter	28	0	0
83	Barnperspektivet	0	0	0
85	Integration	1 796	1 443	1 596
	SUMMA PRODUKTION	137 985	134 870	134 162
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11 562	10 665	11 368
11	Administration och intern service	36 456	34 211	41 855
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	186 003	179 747	187 384
	Resurssamverkan ¹⁾	226	14	313
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	186 228	179 760	187 697

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta Länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna.

Tabell B – Verksamhetskostnader 2013

VÄS-KOD	Sakområden och myndighets- övergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	3 698	1,99%	1 396	2,91%	5 093	2,74%
25	Trafikföreskrifter m.m.	664	0,36%	296	0,62%	960	0,52%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7 211	3,88%	2 834	5,91%	10 045	5,40%
30	Regional tillväxt	990	0,53%	352	0,73%	1 342	0,72%
34	Infrastrukturplanering	316	0,17%	139	0,29%	455	0,24%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5 463	2,94%	2 321	4,84%	7 784	4,19%
41	Stöd till boende	415	0,22%	180	0,38%	595	0,32%
42	Energi och klimat	3 657	1,97%	1 081	2,25%	4 738	2,55%
43	Kulturmiljö	7 893	4,24%	2 086	4,35%	9 979	5,37%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	5 351	2,88%	1 856	3,87%	7 207	3,88%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	20 047	10,78%	5 514	11,50%	25 561	13,75%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	20 171	10,84%	5 559	11,60%	25 729	13,84%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 814	0,98%	804	1,68%	2 618	1,41%
53	Vattenverksamhet	5 525	2,97%	2 673	5,58%	8 198	4,41%
54	Mineral- och torvfyndigheter	123	0,07%	52	0,11%	175	0,09%
55	Miljöfarlig verksamhet	4 796	2,58%	1 879	3,92%	6 675	3,59%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	146	0,08%	66	0,14%	212	0,11%
57	Förorenade områden, efterbehandling	7 370	3,96%	2 804	5,85%	10 174	5,47%
58	Restaurering	3 535	1,90%	869	1,81%	4 404	2,37%
60	Lantbruk och landsbygd	30 428	16,36%	11 578	24,15%	42 006	22,59%
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	3	0,00%	1	0,00%	5	0,00%
62	Fiske	3 225	1,73%	1 796	3,75%	5 022	2,70%
70	Folkhälsa	1 741	0,94%	516	1,08%	2 257	1,21%
80	Jämställdhet	1 581	0,85%	516	1,08%	2 097	1,13%
81	Nationella minoriteter	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
82	Mänskliga rättigheter	28	0,02%	11	0,02%	39	0,02%
85	Integration	1 796	0,97%	753	1,57%	2 549	1,37%
	SUMMA PRODUKTION	137 985	74,18%	47 933	100,00%	185 918	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11 562	6,22%	-11 562		0	
11	Administration och intern service	36 456	19,60%	-36 433			
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	186 003	100,00%			185 918	100,00%
	Resurssamverkan ¹⁾	226		85		311	

VÄS-KOD	Sakområden och myndighets- övergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader	Kostnader inkl OH
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	186 228			186 228
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾				
	Nivå 1 (113-115)	26 631	25,09%	-26 612	19
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	9 825	9,26%	-9 822	3
	Nivå 3 (100-109)	11 562	10,89%	-11 562	0
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-9)	106 148			

1) Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

2) Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

3) Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-9 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Tabell C – Årsarbetskrafter 2011 – 2013¹⁾

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2013 totalt	2013 varav kvinnor	2013 varav män	2012 totalt	2011 totalt
20-21	Övrig förvaltning	4,20	1,28	2,92	4,30	4,73
25	Trafikföreskrifter m.m.	1,18	1,07	0,11	0,88	0,88
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	10,40	9,22	1,18	11,30	12,02
30	Regional tillväxt	1,31	0,64	0,67	1,27	1,86
34	Infrastrukturplanering	0,55	0,15	0,41	0,50	0,41
40	Hållbar samhällsplanering och boende	8,24	4,92	3,33	6,99	7,18
41	Stöd till boende	0,69	0,10	0,59	0,97	1,19
42	Energi och klimat	3,84	2,39	1,45	3,30	3,16
43	Kulturmiljö	7,83	2,69	5,14	8,00	9,55
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	6,31	2,32	3,99	5,10	5,85
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	18,99	9,85	9,13	25,15	25,65
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	20,70	8,76	11,94	20,22	19,10
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,98	2,77	0,21	1,85	1,85
53	Vattenverksamhet	10,29	4,75	5,54	8,70	8,94
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,19	0,03	0,16	0,34	0,17
55	Miljöfarlig verksamhet	7,20	4,38	2,83	4,17	7,15
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,26	0,25	0,02	0,31	0,37
57	Förorenade områden, efterbehandling	12,14	5,52	6,62	7,56	5,59
58	Restaurering	3,45	2,03	1,43	3,48	3,65
60	Lantbruk och landsbygd	44,65	33,74	10,91	44,04	47,06
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarna, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	6,67	2,00	4,68	8,36	8,30
70	Folkhälsa	1,96	1,35	0,61	1,77	1,94
80	Jämställdhet	1,96	1,96	0,00	1,22	0,89
81	Nationella minoriteter	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
82	Mänskliga rättigheter	0,03	0,03	0,00	0,00	0,00
83	Barnperspektivet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
85	Integration	2,66	1,05	1,61	2,09	2,28
	SUMMA PRODUKTION	178,71	103,24	75,47	171,87	179,77
10	Myndighetsövergripande verksamhet	10,56	7,31	3,24	14,65	14,75
11	Administration och intern service	21,44	17,68	3,76	16,86	17,43
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	210,71	128,23	82,47	203,38	211,94
	Resurssamverkan ²⁾	0,30	0,09	0,21	0,00	0,60
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	211,00	128,32	82,68	203,38	212,54

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad.

Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Tabell D - Representation

Kostnader för representation	2013 Totalt tkr	2013 Per åa kronor	2012 Totalt tkr	2012 Per åa kronor	2011 Totalt tkr	2011 Per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	167	791	198	974	188	885
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	140	664	130	639	227	1 068

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Tabell E - Lokaler

Lokalkostnader	2013	2012	2011
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	1 550	1 577	1 559
Lokalyta (m2)	1 157	1 157	1 157
Lokalkostnad per m2 (kr)	1 340	1 363	1 347
Lokaler 1)			
Lokalkostnader (tkr) 113	11 298	11 297	11 764
Lokalyta (m2)	6 836	6 836	6 836
Lokalkostnad per m2 (kr)	1 653	1 653	1 721
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	54	56	55
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	32	34	32
Kontorslokaler 2)			
Kontorslokalyta (m ²)	6 572	6 572	6 572
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	31	32	31
SUMMA LOKALKOSTNADER	12 848	12 874	13 323

¹⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell E

Länsstyrelsen bedriver lokalvården i egen regi.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2013 (samtliga ärenden oavsett databas)

A Sakområde och del av sakområde	B Ingående balans	C Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	D Antal upp- rättade ärenden	E Antal beslutade ärenden	F Utgående balans (F=B+C+D-E)	G Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	67	144	296	425	82	11
Övrig förvaltning (20-21)	88	477	75	552	88	13
varav Stiftelser (206)						
varav Allmän kameraövervakning (211)	9	61	21	82	9	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	1	5	1	7	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	21	122	10	129	24	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	170	879	1 258	2 148	159	3
varav Livsmedelskontroll (281)	28	30	361	413	6	0
varav Djurskydd (282)	126	727	851	1 568	136	2
varav Smittskydd (283)	11	21	11	37	6	1
varav Allmänna veterinära frågor (284)	2	6	30	31	7	0
Regional tillväxt (30)	29	72	0	64	37	3
Infrastrukturplanering (34)	26	51	1	64	14	2
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	74	501	7	511	71	0
Stöd till boende (41)	66	200	0	143	123	0
Energi och klimat (42)	15	7	18	15	25	6
Kulturmiljö (43)	217	632	52	650	251	35
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	98	84	29	87	124	27
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	19	11	2	8	24	5
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	159	267	38	325	139	14
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	210	128	188	276	250	56
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	1	2	0	1	2	1
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	34	488	20	501	41	0
Vattenverksamhet (53)	106	232	21	262	97	6
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	78	176	16	202	68	3
Mineral- och torvfyndigheter (54)	6	29	0	27	8	3
Miljöfarlig verksamhet (55)	345	813	78	922	314	49
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	317	702	77	803	293	49
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	19	253	3	257	18	0

A Sakområde och del av sakområde	B Ingående balans	C Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	D Antal upp- rättade ärenden	E Antal beslutade ärenden	F Utgående balans (F=B+C+D-E)	G Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Förerenade områden, efterbehandling (57)	49	156	42	116	131	9
varav tillsyn av förerenade områden och miljöriskområden (575)	31	111	20	71	91	3
Restaurering (58)	17	18	13	29	19	1
Lantbruk och landsbygd (60) ¹	835	21 128	1 170	22 542	653	48
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	544	20 595	1 166	21 822	545	43
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	-	-	-	-	-	-
Fiske (62) ²	53	293	92	350	88	15
Folkhälsa (70)	22	28	14	33	31	1
Jämställdhet (80)	20	16	16	30	22	1
Nationella minoriteter (81)	-	-	-	-	-	-
Mänskliga rättigheter (82)	0	1	0	0	1	0
Integration (85)	35	21	8	10	54	18
Summa	2 781	27 040	3 374	30 468	2 864	321
varav Vattenmyndighetens ärenden						
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden						

¹) Inkl. lantbruks- och jordbrukarstödsärenden registrerade hos Jordbruksverket

²) Inkl. strukturfondsärenden registrerade hos Jordbruksverket

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentarer Tabell F

Uppgifter hämtade från rapport i Platina 2013 stämmer ej med årsredovisningens siffror för utgående balans 2012. En förklaring är att ärenden har blivit avslutade efter att underlaget till årsredovisningen har tagits fram. Uppgifterna i diariet är inte statiska utan kan justeras fortlöpande, vilket kan påverka uppgifter om balans, t ex dubbelförda ärenden eller ärenden som inte blivit avslutade i rätt tid, och ärenden som registrerats i efterhand.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2013 (samtliga ärenden oavsett databas)

A Sakområde och del av sakområde	B Antal överklagade ärenden ¹⁾	C Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	D Varav antal ändrade ärenden ³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	1	1	0
Övrig förvaltning (20-21)	11	10	2
varav Stiftelser (206)			
varav Allmän kameraövervakning (211)	1		
varav Bevakningsföretag m.m. (212)			
Trafikföreskrifter m.m. (25)	4	5	1
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	52	58	6
varav Livsmedelskontroll (281)	2	6	0
varav Djurskydd (282)	50	50	6
varav Smittskydd (283)			
varav Allmänna veterinära frågor (284)			
Regional tillväxt (30)			
Infrastrukturplanering (34)			
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	65	54	10
Stöd till boende (41)	1	1	0
Energi och klimat (42)			
Kulturmiljö (43)	3	3	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	1	2	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)			
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	37	30	6
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	3	2	0
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)			
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	10	6	0
Vattenverksamhet (53)	6	3	1
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	5	3	1
Mineral- och torvfyndigheter (54)	3	3	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	5	4	1
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	5	4	1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)			
Förorenade områden, efterbehandling (57)	2	1	1
varav Tillsyn av förorenade områden och miljörisikområden (575)	2	1	1
Restaurering (58)			
Lantbruk och landsbygd (60)	30	67	10
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	28	65	10
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)			
Fiske (62)	1	2	0

A Sakområde och del av sakområde	B Antal överklagade ärenden ¹⁾	C Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	D Varav antal ändrade ärenden ³⁾
Folkhälsa (70)			
Jämställdhet (80)			
Nationella minoriteter (81)			
Mänskliga rättigheter (82)			
Integration (85)			
Summa	235	252	38
varav Vattenmyndighetens ärenden			
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden			

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av Länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

²⁾ Avser de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2013.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Tabell H – Handläggningstider

Ärendegrupp VÄS- KOD	Beskrivning	Mål (dgr)	Utfall %		Median dagar	
		2013	2013	2013	2012	2011
202	Anmälan om svenskt medborgarskap					
204	Ansökan om tillstånd att strö ut aska efter avliden					
206	Ändringsanmälan stiftelser					
211	Anmälan om kameraövervakning	30	69	21	48	26
211	Ansökan om kameraövervakning	90	88	69	63	97
212	Bevakningsföretag – Ansökan godkännande personal	14 ¹⁾				
282	Ansökan om tillstånd enligt 16 § Djurskyddslagen	90 ²⁾	100	21		
282	Ansökan om förprovning djurstall	56 ³⁾	89	35		
282	Djurförbudsprovning	120	88	56		
402	Detaljplaner – Begäran om yttrande över utställning och granskning	21	52	20		
403	Överklagande av detaljplan	150 ¹⁾	100	35	78	109
403	Överklagande av lov, förhandsbesked	180 ¹⁾	89	101	119	122
431	Ansökan tillstånd ingrepp fast fornlämning	60	65	21		
431	Anmälan om föryrngringsavverkning	20	89	7	8	9
433	Kyrkliga kulturminnen – Ansökan om tillstånd renovering och ändring	150	93	66		
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författningar	250	67	149	180	154
521	Ansökan om tillstånd och dispenser avseende naturskydd	120	83	46		
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	60	92	30	33	27
526	Granskning kommunal strandskyddsdispens	21	94	2		
535	Anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. Miljöbalken	56	67	49		
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd	180 ^{1) 4)}				
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	45	154	54	36	28
562	Ansökan om tillstånd till transport av avfall och farligt avfall	45	85	29		
566	Anmälan om transport av avfall och farligt avfall	45	90	19		
606	Ansökan om förvärvstillstånd för jordbruksfastigheter	28	64	24		
621	Ansökan om yrkesfiskelicens	-		106		
623	Ansökan om förordnande fisketillsynsman	-		8		
623	Ansökan tillstånd flyttning, utplantering av fisk	-		8		

VÄS-KOD	Beskrivning	Mål (dgr)	Utfall måluppfyllelse %		
		2013	2013	2012	2011
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	120 ¹⁾	42	38	27
	varav företagsstöd	120 ¹⁾	38	38	35
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	120 ¹⁾	31	23	7
	varav PROLAG	120 ¹⁾	21	28	14
	varav miljöinvesteringar	120 ¹⁾	63	48	21
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90 ¹⁾	30	37	49
	varav företagsstöd	90 ¹⁾	45	37	63
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90 ¹⁾	9	48	20
	varav PROLAG	90 ¹⁾	10	28	28
	varav miljöinvesteringar	90 ¹⁾	30	41	54

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

¹⁾ Målet är gemensamt för samtliga 21 länsstyrelser

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 90 dagar enl. Jordbruksverkets föreskrift D4 (2010:52)

³⁾ Målet är satt från komplett ansökan. Reglerad tid 56 dagar enligt Jordbruksverkets föreskrift L35

⁴⁾ Målet är satt från komplett ansökan enligt regeringsuppdrag S2011/10148/SFÖ

Beskrivning av tabellen

Fr.o.m. 2013 har länsstyrelserna infört gemensamma diarieföringsrutiner för dessa grupper. Varje län har satt upp mål utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av ärenden ska beslutas inom.

90 procent av ärendena eller mer förväntas beslutas inom den uppsatta tiden.

Utfallskolumnen visar hur stor andel som faktiskt beslutades inom uppsatt tid.

För att få jämförelsetal över tid och mellan länsstyrelserna, oberoende av mål, redovisas även median för 2011-2013 (för ärendegrupp 602 redovisas endast andel av ärendena som beslutats inom uppsatt måltid, likt tidigare år). De ärendegrupper som är nya eller justerade för 2013 redovisas ej för 2011-2012.

Kommentarer Tabell H

Väskod 602

Siffrorna redovisade ovan överensstämmer inte med årsredovisningen 2012. Detta då siffrorna som finns återrapporterade 2012 berodde på ett fel i filtreringen i rapporten från Jordbruksverket. Standardinställningen räknar på ärende som inkom från 1 jan 2012. Då får systemet svårt att räkna på hur det gick för ärende som beslutades 2011 och tidigare. De nya tabellerna gäller alla ärenden från och med 2007.

Målsättningen i SUSS-LB är att handläggningstiden för ansökan om stöd ska vara högst 120 dagar samt att ansökan om utbetalning ska vara beslutad inom 90 dagar. Målet är att 90 procent av ärendena ska ligga inom dessa riktlinjer. Vid årsskiftet 2013/2014 låg 42 procent av ansökningarna om stöd och 30 procent av ansökningarna om utbetalning, inom riktlinjerna för handläggningstiderna enligt SUSS-LB. Insatser som har genomförts är exempelvis kontinuerliga uppföljningar, processgenomgångar, resursförstärkningar och informationsinsatser (se RB12). En effekt av insatserna under året är att ärendebalansen har minskat. Detta innebär att handläggningen vid årsskiftet 2013/2014 påbörjades under samma månad som ärendet kom in till Länsstyrelsen. Detta kan jämföras med årsskiftet 2012/2013 då handläggningen påbörjades fem - sex månader efter ansökan inkom till Länsstyrelsen.

Tabell I – Länsstyrelsen i siffror

Verksamhet	2013	2012	2011
Inkomna och initiativärenden (st)	30 414	31 691	34 683
Beslutade ärenden (st)	30 468	33 092	35 020
Utgående ärendebalans (st)	2 864	2 411	3 846
Ej beslutade ärenden äldre än två år (st)	321	248	351
Medarbetare			
Årsarbetskrafter (st)	211,00	203,38	212,54
varav kvinnor	128,32	119,78	125,88
varav män	82,68	83,60	86,66
Total sjukfrånvaro (%)	2,9	2,8	2,1
varav kvinnor	2,8	2,2	1,5
varav män	3,1	3,7	2,9
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	5,2	8,3	13,2
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	5,7	8,8	10,8
Ekonomi			
Förvaltningsanslag av totala intäkter (%)	51,30	50,31	53,71
OH-kostnad av total kostnad (%)	25,78	24,96	28,36
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	53,54	55,55	55,35
Intern representation (tkr)	167	198	188
Extern representation (tkr)	140	130	227

Tabell - Avgiftsbelagd verksamhet

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2013 intäkter	2013 kostnader	2013 netto- utfall	2013 netto- budget	2013 ackumulerat utfall	2012 intäkter	2012 kostnader	2012 netto- utfall	2011 ackumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet									
Registreringsavgift för jaktområden	73	73	0		0	82	82	0	0
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	440	440	0		0	659	659	0	0
Delgivning	24	24	0		0	27	27	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	180	180	0		0	65	65	0	0
Uppdragsverksamhet									
Resurssamordning	266	226	40		0	13	13	0	0
Övrig uppdragsverksamhet	19 714	19 714	0		0	24 190	24 190	0	0
Summa totalt	20 697	20 657	40	0	0	25 036	25 036	0	0
- fördelat på									
Summa offentligrättsligt	717	717	0	0	0	833	833	0	0
Summa uppdragsverksamhet	19 980	19 940	40	0	0	24 203	24 203	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentar Tabell – Avgiftsbelagd verksamhet

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr	2013	2012	2011	2010	2009
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	8 000	8 000	8 000	11 000	6 000
Utnyttjad	1 628	2 854	4 515	6 437	3 436
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	9 900	9 900	9 900	9 700	9 400
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	424	594	833	226	293
Räntekostnader	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget					
Utfall	21 581	26 330	27 207	21 992	20 281
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget					
Utfall	7 510	7 510	11 775	12 104	12 820
Utfall	7 670	7 586	6 697	7 471	8 480
Anslagskredit					
Utgiftsområde 01					
Rikets styrelse					
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.					
Beviljad	3 884	3 857	5 041	4 916	6 546
Utnyttjad	0	0	765	0	0
Utgiftsområde 19					
Regional tillväxt					
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder					
Beviljad	699	699	699	699	699
Utnyttjad	73	23	16	0	0
Anslagssparande					
Utgiftsområde 01					
Rikets styrelse					
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.					
Summa anslagssparande	2 792	2 815	0	1 306	943
Utgiftsområde 19					
Regional tillväxt					
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder					

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Belopp angivna i tkr	2013	2012	2011	2010	2009
Summa anslagssparande	0	0	0	60	60
Bemyndiganden					
Tilldelat	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Åtaganden	8 267	7 913	8 165	8 803	6 593
Personal					
Antal årsarbetskrafter ¹⁾	211	203	213	220	230
Medeltal anställda ¹⁾	248	255	251	265	273
Driftkostnad per årsarbetskraft	874	871	869	815	795
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	125	225	-812	-937	-1 599
Balanserad kapitalförändring	-698	-923	-112	825	1 440

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med 1760 timmar (220 dagar x 8 timmar). Medeltalet anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på mätningar vid två tidpunkter under året. Mätmetod finns dokumenterad.

Finansiell redovisning

Denna del tas fram av gruppen som arbetar med att ta fram underlag till de finansiella delarna i form av en Excelatorrapport som länsstyrelserna har möjlighet att använda.

Resultaträkning

	2013 (TKR)	2012 (TKR)	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	95 537	90 104	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	21 581	26 330	2
Intäkter av bidrag	68 808	62 906	3
Finansiella intäkter	427	645	4
Summa	186 354	179 985	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-127 028	-116 871	5
Kostnader för lokaler	-11 967	-11 731	
Övriga driftskostnader	-45 385	-48 620	
Finansiella kostnader	-29	-79	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 819	-2 460	
Summa	-186 228	-179 760	
Verksamhetsuffall	125	225	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	7 670	7 586	
Intäkter av uppbörd	0	11	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-7 670	-7 597	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	8 161	8 332	7
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	31 673	159 436	8
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	762	9 067	9
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	4	8	10
Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringar	-514	133	11
Lämnade bidrag	-40 087	-176 977	12
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	125	225	13

Balansräkning

TILLGÅNGAR (TKR)	2013-12-31	2012-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	1 055	
Summa	0	1 055	14
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	336	573	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 292	1 226	
Summa	1 628	1 799	15
Fordringar			
Kundfordringar	914	1 095	
Fordringar hos andra myndigheter	7 084	8 560	16
Övriga fordringar	172	363	17
Summa	8 169	10 018	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 705	2 685	
Upplupna bidragsintäkter	10 843	5 933	
Summa	13 548	8 618	18
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	17 532	22 954	
Summa	17 532	22 954	19
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	38 645	43 036	20
Övr tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	1 187	4 498	21
Kassa och bank	584	580	22
Summa	40 416	48 113	
Summa tillgångar	81 294	92 557	

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2013-12-31	2012-12-31	Not
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	-698	-923	23
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	125	225	23
Summa	-573	-698	
Fonder			
Fonder	2 124	1 610	
Summa	2 124	1 610	11
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	395	419	24
Övriga avsättningar	734	896	25
Summa	1 130	1 315	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	1 628	2 854	26
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	27
Skulder till andra myndigheter	5 342	6 292	28
Leverantörsskulder	9 430	10 451	
Övriga skulder	2 070	2 027	29
Depositioner	1 187	4 498	
Summa	19 656	26 122	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	12 629	11 218	
Oförbrukade bidrag	46 327	52 990	
Summa	58 957	64 208	30
Summa kapital och skulder	81 294	92 557	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 01							
Rikets styrelse							
01 05 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län	2 815	97 107	0	0	99 922	-97 130	2 792
Utgiftsområde 19							
Regional tillväxt							
19 01 001 005 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Jönköpings län	-23	6 990	0	0	6 967	-7 039	-73
Summa	2 791	104 097	0	0	106 888	-104 169	2 719

Kommentarer till anslagsredovisningen avseende redovisning mot anslag

Beviljat anslagskreditbelopp 2013 för anslag 19 01 001 005 är 699 tkr

Redovisning mot inkomstittel

Belopp i tkr

Inkomstittel	Beräknat belopp	Inkomster
2511 010 Expeditions- och ansökningsavgifter	800	607
2537 110 Miljöskyddsavgift Täckavgift	6 600	6 701
2552 03 Avgifter enligt avfallsförordningen	50	145
2714 01 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	0	50
2714 10 Tilläggsavgift (Plan o Bygglagen)	25	166
2811 198 Övriga inkomster	5	0
9455 118 Lotteriavgifter	30	0
Summa	7 510	7 670

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Belopp i tkr

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år			
		2013	2013	2014	2015	2016	2017
19 01 001 005							
Regionala tillväxtåtgärder	10 000	7 913	8 267	5 167	2 500	600	0

Finansiella villkor

Belopp i tkr

Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
01 05 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län	Anslagskredit	3 884	0
	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	2 913	2 792
	Kredit på räntekonto	9 900	0
	Låneram för anläggningstillgångar	8 000	1 628
	Finansiering av förvaltningskostnader hos samverkansorganet i Jkpg län	1 522	1 522
19 01 001 005 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Jönköpings län	Anslagskredit	699	73
	Uppföljning och utvärdering	400	400

Principer

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges. Avrundningsdifferenser kan förekomma vid jämförelse mellan tabeller och finansiella dokument.

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyreningensverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsen redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnittet Organisationsstyrning och bilaga 2 till regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 3 januari 2014.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningsposter. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 15 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda hyror för att kostnaden ska belasta rätt period. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras årsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde om minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. För immateriella anläggningstillgångar gäller ett anskaffningsvärde om minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen, prisnivån och slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

Avskrivningstid

Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Materiella anläggningstillgångar:	
Förbättringsutgift på annans fastighet	högst 7 år
IT-utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	4 år
Maskiner	4 år
Konst	ingen
Övriga inventarier	5 år

Noter

Noter till resultaträkningen

Not	2013	2012
1		
Intäkter av anslag		
01 05 001 Förvaltningsanslag	95 608	90 552
Årets minskning av semesterlöneskulden före 2009	-471	-848
01 05 001 Förvaltningsanslag	95 137	89 704
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	400	400
Summa intäkter av anslag	95 537	90 104
Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.		
2		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Offentligrättsliga avgifter	1 603	1 725
Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	19 714	24 190
Intäkter av andra ersättningar	265	415
Summa	21 581	26 330
Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av		
Intäkter uthyrning	889	912
Intäkter utbildning/konferenser	1 415	1 161
Intäkter konsultuppdrag	16 546	21 306
Intäkter övriga 4 § avgifter	864	812
	19 714	24 190
Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Eventuella fler kommentarer		
3		
Intäkter av bidrag		
Bidrag från statliga myndigheter	66 629	62 985
varav		
Naturvårdsverket	23 918	25 238
Statens jordbruksverk	11 674	11 841
Havs- och vattenmyndigheten	9 508	3 221
Riksantikvarieämbetet	3 643	5 229
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2 502	2 333
Länsstyrelsen i Jämtlands län	2 270	3 639
Länsstyrelsen i Dalarnas län	2 072	1 205
Statens folkhälsoinstitut	1 881	1 605
Statens energimyndighet	1 772	2 842
Arbetsförmedlingen	1 038	698
Länsstyrelsen i Uppsala län	985	1 224
Kammarkollegiet	873	1 106
Socialstyrelsen	835	37
Länsstyrelsen i Kronobergs län	557	382
Länsstyrelsen i Västmanlands län	537	1 191
Övriga myndigheter	2 564	1 195

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not	2013	2012
Bidrag från övriga	2 180	-78
Summa	68 808	62 906
4 Finansiella intäkter		
Räntekonto i Riksgälden	424	594
Övriga finansiella intäkter	4	51
Summa	427	645
5 Kostnader för personal		
Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	86 279	79 611
Övriga kostnader för personal	40 749	37 260
Summa	127 028	116 871
6 Finansiella kostnader		
Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	26	57
Övriga finansiella kostnader	4	22
Summa	29	79
7 Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		
01 05 001 Förvaltningsanslag	1 522	1 735
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	6 639	6 597
Summa	8 161	8 332
8 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		
Från myndighet		
Havs- och vattenmyndigheten	15 771	16 974
Naturvårdsverket	7 442	121 636
Socialstyrelsen	4 004	5 527
Länsstyrelsen i Örebro län	1 779	0
Post- och telestyrelsen	1 014	461
Regeringskansliet	786	3 742
Tillväxtverket	457	1 123
Statens folkhälsoinstitut	327	641
Riksantikvarieämbetet	37	90
Statens energimyndighet	30	0
Länsstyrelsen i Jönköpings län	20	0
Statens jordbruksverk	6	0
Kammarkollegiet	0	9 114
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	0	127
Summa	31 673	159 436
9 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		
Älgvårdsfonden	686	311
Bygdemedel	52	51
Privata sektorn	24	0
Lönegaranti konkurser	0	4 348
Lönegaranti rekonstruktioner	0	4 357
Summa	762	9 067

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not	2013	2012
10 Finansiella intäkter		
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	4	8
Avser ränta på särskilda bankmedel (Bygdemedel)		
11 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål		
Ingående balans	1 611	1 744
Årets förändring	514	-133
Utgående balans	2 125	1 611
Uppdelat på		
Älgvårdsfonden		
Ingående balans	1 032	1 114
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	686	311
Lämnade bidrag	-176	-392
Utgående balans	1 541	1 032
Bygdemedel		
Ingående balans	579	630
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	52	51
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	4	8
Lämnade bidrag	-52	-111
Utgående balans	583	579
12 Lämnade bidrag		
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	29 317	150 419
Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	10 770	26 558
Summa	40 087	176 977
Lämnade bidrag inom verksamhetsområden		
Kalkning av försurade vatten	12 924	13 928
Efterbehandling av förorenade områden	4 404	119 939
Regional projektverksamhet	4 336	4 825
Miljömål	2 914	2 280
Företagsstöd inom regional tillväxt	2 761	2 895
Biologisk återställning i kalkade vatten	2 361	1 106
Fördelning av statsbidrag inom folkhälsa	1 833	5 139
Kommunikationsplanering	1 779	0
Frågor inom mänskliga rättigheter	1 739	0
Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	1 522	1 513
Jämställdhetsfrågor	1 313	4 772
Stöd till lantbruksutvecklingsåtgärder	1 014	461
Jakt och viltvård	329	601
Miljöövervakning	289	322
Allmänt och övergripande inom jämställdhet	192	0
Fiskevård och fritidsfiske	100	573
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	75	178
Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	52	111
Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	45	76
Främjande insatser inom folkhälsoområdet	40	0

Not	2013	2012
Byggnadsvård	37	40
Strategiskt arbete, planer och stöd inom energi och klimat	30	0
Lönegaranti	0	17 819
Allmänt och övergripande inom energi och klimat	0	122
Fornminnes- och kulturlandskapsvård	0	50
Allmänt och övergripande inom krishantering och skydd mot olyckor	0	127
Tillsynsvägledning	0	100
Summa	40 087	176 977
13 Årets kapitalförändring		
Verksamhetsuffall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0
Semesterlöne- och löneskuld	596	1 073
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	-471	-848
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	0
Summa verksamhetsuffall	125	225
Uppbörd		
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	0
Transfereringar		
Lönegaranti konkurser	0	75
Lönegaranti rekonstruktioner	0	-75
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	0
Summa Transfereringar	0	-0
Summa årets kapitalförändring	125	225

Noter till balansräkningen

Noter till balansräkningen - tillgångar

Not	2013-12-31	2012-12-31
14 Immaterialla anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	4 377	4 693
Årets anskaffning	0	0
Årets försäljning, utrangering	-162	-316
Utgående anskaffningsvärde	4 216	4 377
Ingående avskrivningar	-3 322	-2 244
Årets avskrivningar	-1 055	-1 393
Årets försäljning, utrangering	162	316
Utgående avskrivningar	-4 216	-3 322
Bokfört värde immaterialla anläggningstillgångar	0	1 055
15 Materiella anläggningstillgångar		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	1 431	1 431
Årets anskaffning	0	0
Årets försäljning, utrangering	-245	0
Utgående anskaffningsvärde	1 186	1 431
Ingående avskrivningar	-858	-604
Årets avskrivningar	-237	-253
Årets försäljning, utrangering	245	0
Utgående avskrivningar	-850	-858
Bokfört värde	336	573
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	13 818	16 485
Årets anskaffning	593	799
Årets försäljning, utrangering	-1 084	-3 466
Utgående anskaffningsvärde	13 328	13 818
varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
Ingående avskrivningar	-12 592	-15 245
Årets avskrivningar	-527	-813
Årets försäljning, utrangering	1 084	3 466
Utgående avskrivningar	-12 035	-12 592
varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
Bokfört värde	1 292	1 226
Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	1 628	1 799
16 Fordringar hos andra myndigheter		
Diverse fordringar andra myndigheter	4 394	5 985
Mervärdesskatt	2 689	2 576
Summa	7 084	8 560

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not		2013-12-31	2012-12-31
17	Övriga fordringar		
	Övriga fordringar	172	363
	Summa	172	363
Avser utomstatliga uppbördsfordringar			
18	Periodavgränsningsposter		
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	2 663	2 669
	Övriga förutbetalda kostnader	42	16
	Summa förutbetalda kostnader	2 705	2 685
	Upplupna bidragsintäkter		
	Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	10 843	5 933
	varav		
	Statens jordbruksverk	9 186	4 293
	Naturvårdsverket	479	475
	Tillväxtverket	457	488
	Länsstyrelsen i Jämtlands län	408	0
	Havs- och vattenmyndigheten	200	0
	Boverket	77	3
	Länsstyrelsen i Västra Götalands län	34	0
	Valmyndigheten	2	0
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	0	533
	Kammarkollegiet	0	141
	Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	0	0
	Totala upplupna bidragsintäkter	10 843	5 933
	Summa periodavgränsningsposter	13 548	8 618
19	Avräkning med statsverket		
	Uppbörd		
	Ingående balans	0	-788
	Redovisat mot inkomsttitel (-)	-7 670	-7 597
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	7 670	8 385
	Fordringar/skulder avseende uppbörd	0	0
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	0	0
	Redovisat mot anslag (+)	7 039	6 997
	Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-7 039	-6 997
	Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-2 815	765
	Redovisat mot anslag (+)	97 130	92 287
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-97 107	-95 866
	Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	0
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 792	-2 815
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not	2013-12-31	2012-12-31
Ingående balans	2 624	3 471
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-471	-848
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	2 152	2 624
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	23 145	45 743
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	48 825	170 863
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-53 168	-192 074
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	-630	-1 388
Saldo	18 171	23 145
Belopp under utredning	0	0
Övriga fordringar på statens centralkonto	18 171	23 145
Summa utgående balans avräkning med statsverket	17 532	22 954
20 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
Räntekonto i Riksgälden	38 645	43 036
Länsstyrelsen disponerar en räntekontokredit på 9 900 tkr i Riksgälden		
21 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	1 187	4 498
22 Kassa och bank		
Kassa	1	1
Bank A	583	579
Summa	584	580
Särskilda bankmedel (Bygdemedel)		

Noter till balansräkningen - skulder

Not	2013-12-31	2012-12-31
23 Balanserad kapitalförändring		
Balanserad kapitalförändring	-698	-923
varav		
Semesterlöne- och löneskuld	-697	-923
Övriga periodiserade kostnader RTA	-1	-1
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	125	225
varav		
Semesterlöne- och löneskuld	125	225
Summa kapitalförändring	-573	-698
varav		
Semesterlöne- och löneskuld	-572	-697
Övriga periodiserade kostnader RTA	-1	-1
24 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Ingående avsättningar	419	478
Årets pensionskostnader	343	301
Årets pensionsutbetalningar	-366	-360
Utgående avsättning	395	419

Not	2013-12-31	2012-12-31
25 Övriga avsättningar		
Kompetensväxlingsåtgärder		
Årets förändring	-162	237
Utgående balans	734	896
Summa övriga avsättningar	734	896
26 Lån i Riksgäldskontoret		
Ingående balans	2 854	4 515
Under året upptagna lån	593	799
Årets amorteringar	-1 819	-2 460
Utgående balans	1 628	2 854
Beviljad låneram	8 000	8 000
27 Räntekontokredit i Riksgäldskontoret		
Beviljad kreditram	9 900	9 900
28 Skulder till andra myndigheter		
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	2 865	3 680
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 336	2 240
Premier avtalsförsäkringar	0	2
Mervärdesskatt	141	370
Summa	5 342	6 292
29 Övriga skulder		
Personalens källskatt	2 064	1 995
Övriga skulder - utomstatliga	6	32
Summa	2 070	2 027
30 Periodavgränsningsposter		
Upplupna kostnader		
Upplupna löner, arvoden inkl social avg	517	306
Upplupna semesterlöner inkl social avg	11 439	10 504
Upplupna räntor	0	0
Övriga upplupna kostnader	674	408
Summa upplupna kostnader	12 630	11 218
Oförbrukade bidrag från annan myndighet	44 242	50 789
varav		
Naturvårdsverket	6 885	11 753
Post- och telestyrelsen	6 248	3 775
Havs- och vattenmyndigheten	5 413	9 764
Regeringskansliet	4 939	5 524
Länsstyrelsen i Västmanlands län	4 561	2 931
Länsstyrelsen i Jönköpings län	3 474	6 611
Socialstyrelsen	2 298	3 106
Länsstyrelsen i Kronobergs län	1 896	667
Länsstyrelsen i Dalarnas län	1 629	0
Statens energimyndighet	1 496	1 083
Länsstyrelsen i Skåne län	1 401	658

LÄNSSTYRELSEN I JÖNKÖPINGS LÄN ÅRSREDOVISNING 2013

Not	2013-12-31	2012-12-31
Länsstyrelsen i Örebro län	1 315	1 547
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	935	1 472
Tillväxtverket	823	337
Statens folkhälsoinstitut	281	916
Riksantikvarieämbetet	171	144
Statens jordbruksverk	161	22
Länsstyrelsen i Kalmar län	159	329
Boverket	141	141
Länsstyrelsen i Stockholms län	15	15
Länsstyrelsen i Jämtlands län	0	-7
Oförbrukade bidrag, summa 44 242 tkr, från annan myndighet planeras att användas:		
- Inom 3 månader	7 874	
- 3 månader till 1 år	15 006	
- 1 år till 3 år	21 362	
- Överstigande 3 år	0	
Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	2 085	2 202
Summa oförbrukade bidrag	46 327	52 990
Summa periodavgränsningsposter	58 957	64 208

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

		Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding			
Minoo Akhtarzand	Lön	1 119 300	
	Förmån	176 640	Exportkreditnämnden Fortum Oyj Södertörns högskola
Länsråd			
Anneli Wirtén	Lön	881 858	
Insynsråd			
Regionchef Företagarna Frida Boklund		5 800	
Ordförande LRF Jönköping Mikael Bäckström		4 350	LFR Konsult Länsförsäkringar Jönköping
Rektor Högskolan i Jönköping Anita Hansbo		2 900	Hälsö högskolan i Jönköping AB Höskoland för lärande och kommunikation AB Högskoleservice i Jönköping AB Internationella Handelshögskolan i Jönköping AB Science Park Jönköping AB Tekniska Högskolan i Jönköping AB
Ordförande IF Metall avd 33 Conny Holm		5 800	Metallica Invest AB SAAB AB
Företagare Inge Johansson		5 800	Gnox Enterprise AB MB Shop Design AB
VD SmålandsTurism Lena Larsson		5 800	Swedish Welcome
Riksdagsledamot Irene Oskarsson		4 350	Gentekniknämnden Jordbruksverkets insynsråd
Riksdagsledamot Peter Persson		5 800	

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2013

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jönköping den 20 februari 2014

Minoo Akhtarzand
Landshövding Länsstyrelsen Jönköpings län

